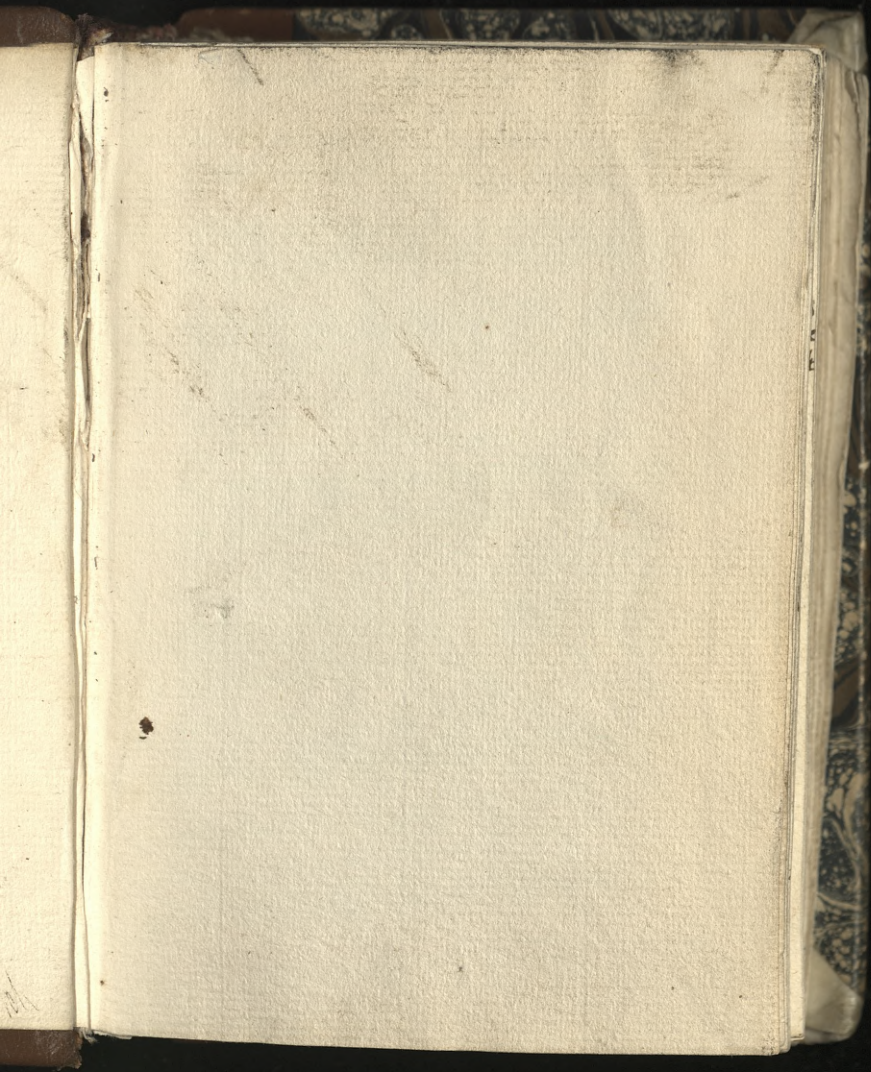
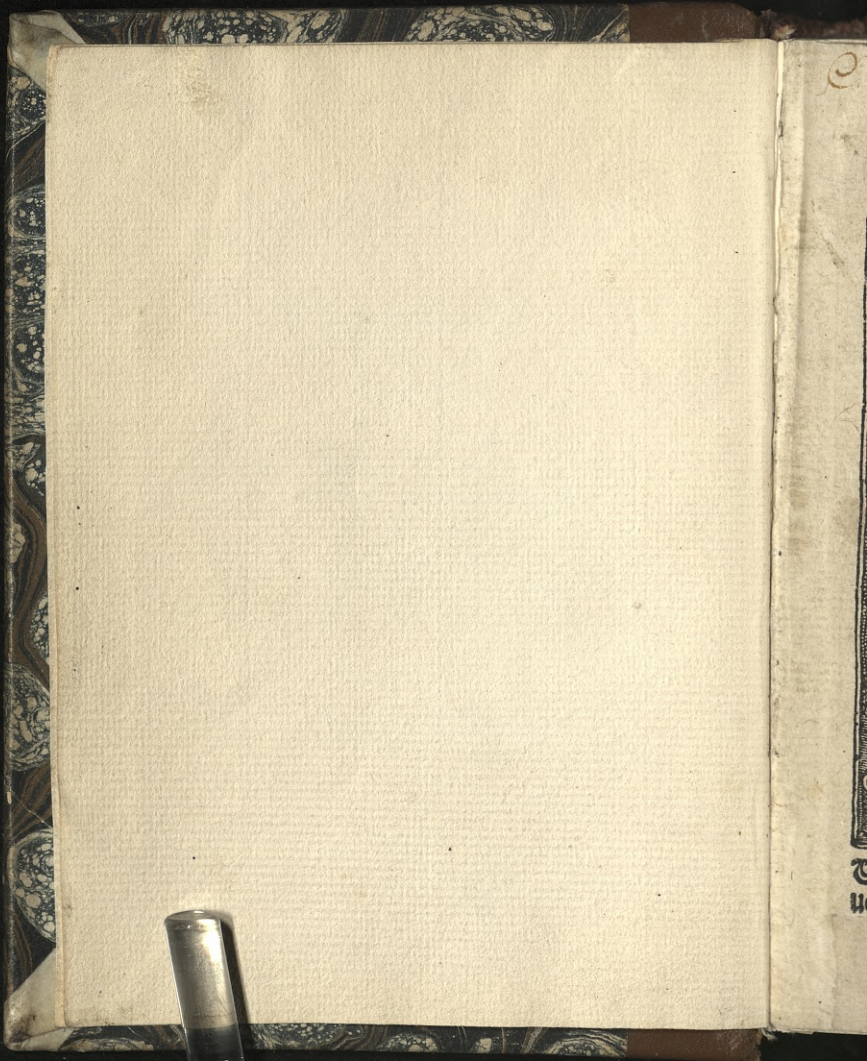

35 124

Coll. Remensis. Societ. Jesu. Casale 16. inscriptura

**Cabarsilius Ficius de triplici vita Cu
textu Salerni ad vnguem castigato.**

**Renundantur Parrhysijs ab Joanne par
uo sub lilio aureo.**

13858

1357 a 1348

Proemium.

Proemium a^dharsilij Ficini Florentini
in libru^m de vita sana ad magnanimu^m Lau
rentium a^dheicem patrie seruatorem.

Bacchum poete summum antistite sacer
dotu^m bis natu^m canit. Forte significates
vel futur^u sacerdotē statim initiari opor
tere renasci: vel pfecti tandem sacerdotis
mentē deo penitus ebrui: ita^m videri regnatam. Aut
forsā hūilio^re seni⁹ viuū bacchi gerinē gñari semel
i vite qñ i semele: maturis sub phebō racem^{is} rege
nerari rursū post ipm vindemie fulmē i suo vase
vinū velut i iouis femore merū. Sed de sacris in p
fētia mysterijs nō est loquēdū: vbi mox physica po
ti⁹ ope languētibus opitulaturi sumus. Nec agen
dum: stilo grauitatis seruo. sed libero potius i loco
so: postq̃ a libero patre nescio quō statim exorsu
mus. Et recte inquā nescio quō. Mā forte prudenti
or aliq̃s a phebō medicorū pmo: poti⁹ q̃ baccho me
dicinaz auspicatus ēēt. Quid vero? Si qđ nō vanū
omen sit i ore nūc forte quadā pferēte bacchū. Hic
eniz almo quodā vino securitate letissima salubri⁹
forte medet⁹ q̃ herbis ille suis carminibus q̃ pheb⁹.
Quocūq; hō sensu vel illa vel hec accepit: dur ille
sacerdotū bacchus gemias quasi matres habuisse
fertur. Delchis fedech aut sūmus ille sacerdos vnā
vir matrē: vnū vir patrē habuit. Ego sacerdos mē
nimus patres habui duos: Ficinu^m medicū: Cosmū
medicem. ex illo nat⁹ sum: ex illo renatus. Ille qui

Proemium.

dē me gallieno: tū medico: tū platonico cōmēdauit.
hic autē diuino cōsecrauit me plat. ni. hic sū atq
ille marsiliū medico destinauit Salienus quidē cor
porū: plato xō medicus aīoꝝ. ¶ Jamdiu igitur sub
platone salutarē aīoꝝ exercui medicinā. Nū post lī
broꝝū oīm eius interpretatiōē: mor decē atq octo de
aīoꝝ īmortalitate libros: z eternā felicitate cōposui
īta p viribꝫ patri meo medici satisfaciēs. Ab medico
vero patri satis deinceps faciēdū putans: libꝫ de
litteratoꝝ valitudine curāda cōposui. Desiderabāt
preterea post hec hōles līati nō tū bene qñqꝫ vale
re: sed etiā bene valētes diu viuere. His ḡ deinde lī
brū de vita lōga dedi. Diffidebāt autē medicinis atq
remedijs in re tanta terrenis. Adiūxi libꝫ de vi
ta tum valida tum longa celitꝫ cōparanda: vt ex ipō
mūdi corpe viuo vita quedā vegetior in corpe nrm
quasi quoddā mūdi mēbrū velut ex vite ppararet.
His xō tu medicine libris ignosce pcor idulgētissi
me Laurētisi: si dū medicus esse volo: nescio quō etiā
nolēs sum z si nō bonꝫ sepe poeta. Hā z phebꝫ ideoz
est medicine repertor: poesisqꝫ magister: vitāqꝫ ille
suā nobis nō tam p herbas qꝫ p citharā cantūqꝫ lar
gitur. Ipa quinetiā Aenus apd astrologos musicū
eque parit: z mēdicū. Sz hactenꝫ dū līatoꝝ ciuiūqꝫ
similiū vite curiosꝫ cōsulo libroꝝ meoꝝ salutē neglī
go: qꝫ diu iter se patior eē setuncto s. Quamobrē in
eos nunc primū pius: in corpus vnū copulo. Cuius
artibus in vnam formā iam compactis vi aptinus
adfit. Non potest autē hoc opus phycum: id qua
si corpus meum vitam accipere: nisi meaz. Siusmo
diuero vita ex mea diutaxat pēdet anima. Hec autē

De vita sana.

tandiu penes te magnanime Laurenti in patros
ne viuit: in ea presertim amplissimarum edium tua
rum parte: vbi vna cum Platone: nostrum illud de
animorum immortalitate seruatur opus: tuo iapri
dem nomini dedicatum. At animus iste meus: et si
in beata quadā quasi patria penes te, vitā agit: ve
runtamen quod et theologi volunt: inquietus est in
terea donec opus id physicū tanq̃ suum corpus ac
cipiat. Accipe igitur optime Laurenti: post illos de
anima: hos etiā de corpore libros: eodemq̃ afflatu
quo et illis dudum: feliciter his aspira. Ita enim et
corpus hoc sub tuo spiritu: per suam viuet animas
et anima vicissim nostra cum hoc iam suo corpore i
tuis laribus conquiescet.

Liber de vita in tres libros diuisus.
Primus de vita sana. Secundus de vitalō
ga. Tertius de vita celiū.

De cura valetudinis et eorum qui incumbunt stu
dio literarum.

Hic filius fictus Florentinus Georgio
antonio Aespuccio et Johanni baptiste
Bonifegnio viris probitate doctrina
q̃ insignibus. S. D. Multa vobiscum
his tēporibus peripatericorū more deā
bulando confabulati sumus de curanda eorum vali
tudine: q̃ assidue iūbūt studio lřax. Que qđ breuit
přicta cōpēdio vobis potissimū cōmēdare decreuit
a. iij.

De vita sana

Reus pri^o id opusculū vel ipse probabo: q̄ a vobis
precipue viris amicisq; pbatissimis pbatū ēē resci
vero: vel elegantissimū Laurentiū Medicen^{ri} iu
diciū subire pmitā. Cuiusquidē pspere valitudinē
est i primis si opus fuerit consulturum. At presen
tibus litteratis p̄sertim nostris pspiciet vñq; nisi p
us eorū patrono Medecenanti p̄spererit. Legit igit
diligēter atq; curate valitudinē diligētissime. Sub
lata effsanitate sublimes musarum fores: nisi deus
omnipotēs mira quadā virtute rducat ⁊ patefaci
at: aut nō tāgunē a nobis vñq; aut certe frustra pul
sanē. P̄hysicā vero hāc disputationē n̄fazeo porissi
mū tanq; argumētū quoddā s̄ pecare volumus vi
delicet si psequēde sapiētie gratia: corporis sanitas
tantop̄e querenda est: multo magis sanitatē mentis
qua sola potest sapiētia cōprehendi esse querēdam
alioquin inscite oīno sciētia querūt: quicūq; insana
mente sapiētiā capere moliant. Sanitatē quidē
corporis Hippocrates: animi vero socrates pollice
tur: s̄ verā vtriusq; sanitatē sol^o ille p̄stat: q̄ sic ercla
mat. Venite ad me oēs q̄ laboratis: ⁊ onerati estis
atq; ego vos reficiam. Ego sū via veritas ⁊ vita.

¶ Nouem studiosorum duces.

Cūq; iter illud asperum arduosq; et lō
gum ingrediunt: quod quidē vix tandem
ad exitum nouem musarum templum
assiduo labore perducit: nouem omnino
itineris huius ducibus indigere videntur. Quorū
primi quidē tres in celo: Tres sequentes in animo
Postremi tres in terra nos ducūt. Principio in ce
lo Percursus: vt iuestigando musarū iter aggredi

*Nouē duces
q̄ ad musa
rū templū
nos perducunt*

De vita sana

amuri vel impellit vel adhortat. Siquidē mercurio
tributū est inuestigationis oīs officiū. Deinde phe
bus ipse ⁊ querēs asos ⁊ res q̄stas splēdoze ver
rimo sic illustrat vt p̄spicue q̄d querebatur a nobis
inueniat. Accedit gratiosissimā ven⁹ gratia mater
atq; alinis oīno letisq; radijs suis rem oēm adeo cō
dit ⁊ ornat: vt q̄cqd ⁊ instigāte mercurio q̄stū fuit ⁊
mōstrante phebo iā erat inuentū: mirifica quadam
et salutarī venustate veneris circūfūsus delectet sēp
⁊ p̄sit. Sequunt̄ tres itineris hui⁹ ducēs in animo
videlicet volūtas ardēs ⁊ stabilis acumen ingenij
memoria tenax. Tres in terra postreimi sunt: prudē
tissimus paterfamilias / p̄batissimus p̄ceptor: medi
cus peritissimus. Absq; his nouē ducibus nemo ad
ipm nouē musarū templū puenire vel potuit vel po
terit vnq̄. Ceteros q̄dē duces ab initio nobis p̄cipue
deus omnipotēs naturaq; tribuit. Tres vero postre
mos nra adhibet diligētia. Sed p̄cepta officiaq; q̄
ad patrē familias ⁊ que ad p̄ceptorē circa litterarū
studia p̄tinēt: antiq; plures sapiētesq; tractauerūt.
p̄cipue plato nosser ⁊ sepe alias. et in libris de rep.
ac de legibus diligentissime. Deinde aristoteles in
politicis: Plutarch⁹ quoq; ⁊ quintilianus egregie.
Solut aūt litterarū studiosis hactenus deest medi
cus aliquis: q̄ manū eūtib⁹ porrigat salutaribusq;
p̄silijs atq; medicinis adiuet eos: q̄s neq; celū neq;
animus neq; paterfamilias p̄ceptor ve desistit.
Ego igitur sortem eorum laboriosissimā miserat⁹:
qui difficile minerve minuētis neruositer agunt:
p̄imus tanq̄ medicus debilibus et valitudinaris
adsum: sed vtinam facultate tam integra q̄ p̄pita
a. iiij.

Mercurius
Phebus

Veneris

De vita sana.

voluntate. Surgite iam adolescentes deobduce alas
crescitisurgite iuvenes atq; viri: quos ardentius mi-
nerue studiū nimis eneruat. Accedite libēter ad me
dicus. q̄ vobis ad instituti vestri p̄fectionē mōstrāte
deo atq; fauēte p̄silia remediaq; salutaria largiet̄.
¶ Quam diligens habēda cura sit cerebri i cordis
stomachi p̄piritus.

Ca. 2

Dincipio q̄tā cursores crurū i athlete
brachiorū i musicivocis curā habere so-
lent: tanta saltem litterarum studiosos
cerebri et cordis iecorisq; et stomachi o-
portet habere. Immo vero tanto maio-
rem q̄ro et membra hec pressantiora q̄ illa sunt: et
hi frequentius atq; ad potiora his membris q̄ illi
iltis vtuntur. ¶ Præterea solers quilibet artifex in-
strumenta sua diligentissime curat. Penicillos pi-
ctorū: malleos incudēsq; faber erarius miles equos
et arma venatorū canes et aues i citharam cithare-
dus et sua quisq; similiter. Soli vero musarum sa-
cerdotes: soli summi boni veritatēq; venatores: tā
negligentes proh nephastamq; infortunati sunt vt
instrumentum illud quo mundum vniuersum meti-
ri quodammodo et capere possunt negligere peni-
tus videant. instrumentū eiusmodi spiritus ipse est
qui apud medicos vapor quidam sanguinis pur⁹
subtilis calidus et lucidus definitur. Atq; ab ipso
cordis calore ex subtiliori sanguine p̄creat⁹ volat
ad cerebrū ibiq; animus ipso ad sensus tam iterio-
res q̄ exteriores exercēdos assidue vtitur. Quā ob-
rem sanguis spiritui seruit: spūs sēsibus sensus de-
bit⁹ rationi i sanguis autē a virtute naturali que i ie-

Spiritus

Ca. 4

De vita sana.

core stomachoque vigen efficit. Tenuissima sanguis
pars fluit i cordis fōtem: vbi vitalis vīget virtus.
Inde creat spūs cerebri (vt ita dixerim) palladis.
arces ascēdūt. in quib⁹ aialis. i. sentiēdi mouēdiq;
vis dñatur. Fractalis plurimū ferme cōtēplatio ē
quale sēsus ipsius obsequiū. Talis autē sen⁹: qua-
lis ⁊ spūs. spūs vērō talis: qualis ⁊ sanguis vtrūq;
le vires quas dirim⁹ naturalis. i. vitalis ⁊ aialis a
q̄b⁹ p q̄s i q̄b⁹ spūs ipi p̄cipiūt: nascit⁹: atq; fouēt.
Litterati pituite ratre bili obnoxii sunt. Ca. 3.

Non solū xō mēbra illa viresq; ⁊ spūs: ho-
miesq; l'fay cupidi curare diligētissie de-
bēt: vērū ēi pituita s'p ratra bilē si alisq;
navigātes scyllā adq; caribdi cautissie de-
uitare iubēt. quātū ei reliq; corpe ociosi sūt tñ cere-
bro ac mēte negociosi. Inde pituitam quod greci
flegma. hinc atram bilem quā ūdez melācolia ⁊ vo-
cant gignere cōpellunt. illa quidez ingenium sepe
obtundit ⁊ suffocat. hec xō si nimīū abūdauerit fla-
grauerit ve assidua cura crebrisq; deliramentis ve-
rat aim: iudiciūq; p̄turbat. Et nō īmerito vici possit
litteratos fore ⁊ p̄cipue sanos: nisi cū pituita mole
fla ē ⁊ letissios sapiētiisq; oim: nisi bilis atre vi-
tio vel merere sepe: v' interdū desipere cōpellant.
Quot sint cause: q̄b⁹ l'fati melācolici sint vel hāt.

Maut l'fati sint melancolici: tres potissi-
mū cāp spēs facit. Prima celestis. Scda
naturalis. Tertia ē hūana. Celestis: qm̄
Mercuri⁹: q̄ vt doctrias iuestigem⁹ iui-
tat ⁊ Saturn⁹ q̄ efficit vt i doctris iuesti-
gādis p̄seuerem⁹: iuētalsq; seruem⁹ frigidī qdāmō

Pituita
Flegma
Atra bilis
Melācolia

Mercurius
Et Saturnus
frigidī et
sicci

De vitâ sana

Natura melancolica frigida et sicca

Agitabilis
promocat animi
ad contemplati-
onem

siccus ab astronomis esse dicunt. vel si forte Mercurius nō sit frigidus: sit tū sepe solis p̄pinitate sic-
cissimus qualis est natura apud medicos melanco-
lica: eandēq; naturā Mercurius ipse saturnusq; li-
terariū studiosi eorū sectatorib⁹ impertiūt ab initio
ac seruant augentq; quotidie. Naturalis autē causa
esse videt⁹: q̄ ad scientias p̄sertim difficiles cōsequē-
das necesse est animū ab externis ad interna tanq̄ a
circūferētia quadā ad centrū sese recipere. Atq; dū
speculat⁹ in ipso (vt ita dixerim) hominis centro sta-
bilissime pmanere. Ad centrū vero a circūferentia
se colligere: figi⁹ in centro maxime terre ipsius est
propriū: cui q̄dem atra bilis p̄similis est. Igīť atra
bilis aim vt se et colligat in vnū: et assat in vno: con-
templaturq; assidue puocat. Atq; ipsa mundi cētro
similis ad centrū rex singulariū cogit inuestigandū.
Euehitq; ad altissima queq; cōprehendēda: quādo
quidē cū saturno maxie cōgruit altissimo planeta-
rū. Contēplatio quoq; ipsa vicissim assidua quadā
collectione ⁊ quasi cōpressionē naturā atre bili per
similē p̄trahit. Humana vero id ē ex nobis cā est.
Quoniā frequēs agitatio mētis cerebrum vehemē-
ter ericcat. Igīť humore magna ex parte consūpto
q̄ calor naturalis pabulū est: calor quoq; pluri-
mū solet extingui. At natura cerebri sicca frigidaq;
euadit. Quequidē terrestris ⁊ melancolica qualitas
nominat⁹. Preterea ob frequētissimū inquisitionis
motū spiritus quoq; moti cōtinue resoluunt⁹. Reso-
lutos autē spūs ex subtiliori sanguine instaurari ne-
cessariū est. Quapropter subtilioribus ⁊ clariorib⁹
sanguinis partibus sepe cōsumptis reliquæ sanæ

De vita sana

guis necessario densus redditur et siccus et ater. Recedit ad hec: quod natura in contemplatione cerebro prioris cordis intera stomachum hepatis destituit. Quare alimentis praesertim vel vberioribus vel durioribus male coctis sanguis inde frigidus crassusque et niger efficitur. Postremo nimio membrorum ocio neque superflua excernunt neque crassi fuscique vapores exhalant. Haec omnia melancholicum spiritum mellis: et pauidum animi efficere solent. Siquidem interior est tenebre multo magis quam exteriores: merore occupant animi atque terrent. Vbi vero litteratorum omnium hi atra bile permixti: qui sedulo philosophiae studio dediti mentem a corpore rebusque corporeis seu vocant incorporeis coniungunt: tamen quod difficilius admodum operis maiori quod indiget mentis intentione: tamen quod quatenus mentem corpore veritati coniungunt: atenus a corpore distingere compellunt. Hinc corpus eorum nonnunquam quasi semini animi redditur: atque melancholicum. Quod quidem plato noster in Timaeo significat: dicens animi divina sepius interitissime contemplante alimentis eiusmodi adeo adollescere patentemque evadere: ut corpus suum supra quam natura corporis patiatur eruperet: ipsiusque vehementioribus agitationibus suis aliqui vel effugiat quodammodo: vel nonnunquam quasi dissolvere videatur. Cur melancholici ingentiosi sint: et quales melancholici sint eiusmodi: quales contra. Ca. 5

Et tenus quam ob causam musarum sacerdotes melancholici vel sint ab initio vel studio fiant: rationibus primo celestibus. Secundo naturalibus. Tercio humanis ostendisse sufficiat. Ad quod confirmat in libro proleptis

De vitasana

Aristoteles. Omnes enim inquit viros in quavis facultate prestantes melancolicos esse trisſe. Quia in re. Platoniciuſ illud quod in libro de ſcientia ſcribitur cōfirmavit. Ingenioſos videlicet plurimum cōcitatos furioſoſq; eſſe ſolere. Democrituſ quoq; nulloſ inquit viros ingenio magnoſ: preter illoſ q; furore quodā perciti ſunt: eſſe vñq; poſſe. Quod q̄deſ plato noſter in phedro probare videtur dicens poeticas ſoreſ fruſtra abſq; furore pulſari. Et ſi diuini furoreſ hic forte intelligit vult: tamē neq; furoreſ eiuſ modi apud phyſicoſ aliſq; vñq; vlliſ preterq; melancolicis incitatur. ¶ Deinceps vero aſſignande a nobiſ rationeſ ſūt quare Democrituſ et Plato et Ariſtoteles aſſerant melancolicos nōnullos interdum adeo ingenio cunctoſ excellere: vt non humani ſed diuini potiuſ videantur. Aſſeuerāt id Democrituſ et Plato et Ariſtoteles. Rationem vero tante rei haud ſatis explicare videntur. Videndum tamen monſtrante deo cauſaſ indagare. ¶ Melancolia: id eſt atra bilis: eſt duplex. Altera quideſ naturalis a medicis appellatur: altera vero aduſſione contingit. Naturaliſ illa nihil eſt aliud q̄ denſior queſdam ſicciorq; pars ſanguiniſ. Aduſta vero in ſpecieſ quattuor diſtribuitur. Aut enim naturalis melancolia: aut ſanguiniſ purioris: aut bilioſ: aut ſalſe pituitē combuſſione concipitur. Quocunq; aduſſione naſcitur: iudicio et ſapientie nocet. Nempe dum humor ille accenditur atq; ardet: concitatoſ furenteſq; facere ſolet. Quam greci maniam nuncupant: noſ vero furorem. Et quando iam extinguitur: tubilioſib; clarioſib; partibuſ reſolu-

Incompleta
plurimum furor

Melancolia
duplex.
Naturalis et
adusta
adusta quadruplex

Mania
furor

De vita sana

tis: solasq; resare fuligine tetra stolidos reddit et stupidos. Quæ habitum melancoliæ præ se amentia vicediæ appellat. ¶ Sola igitur atra bilis illa quæ dixerimus naturalis ad iudicium nobis sapientiæq; conducit. Neq; tamen semper: sane si sola sit: atra nimium densaq; mole, offuscat spiritus: terret animum: obtundit ingenium. Si vero pituite simplici miscetur: cum frigidus obstiterit circum precordia sanguis: crassa quadam frigiditate segnicie adducit atq; torpore. Atq; ut densissime cutusq; materie natura est: quando eiusmodi melancolia frigescit: ad summum frigiditatis intendit. Quo in statu, nihil sperat: timent oia: redet celi cõueratueri. Si bilis atra vel simplex vel mixta putrescit: quartanâ gignit febrem: lienis tumores: et multa generis eiusdẽ. ¶ Abi nimis exuberat siue sola sit: siue cõiuncta pituite: spiritus crassiores facit, atq; frigidiores. Continuo animum afficit tedio. Mẽtis acie habet: neq; salit arca dico circũ precordia sanguis. Oportet autem atram bilem neq; tam paucam esse: ut sanguis: bilis: spiritus q̃s freno careant. Unde instabile ingenium labilemq; memoriã esse cõtingat. Neq; ita multam: ut nimio pòdere pie grauati dormire atq; egere calcarib⁹ videamur. Proinde necessarius est omnino eas esse quo ad eius naturam patitur subtilissimam. Si enim tenuata pro natura sua maxime fuerit: poterit fortissimè absq; noxa etiã eẽ multa. Atq; etiã tanta ut equare bile saltẽ pondere videat. ¶ Abundet igitur atra bilis: sed tenuissima. Nõ careat hũore subtilioris pituitæ circũfuso: ne arescat prolixus durissimaq; euadat. Nõ tñ miscetur oino pituite: p̃serti vel frigidiori ṽl

Imertia

De vita sana.

multe ne frigescat. Sed bili sanguinisq; adeo misceatur ut corpus vñ p̄ficiat ex tribus dupla sanguinis ad reliqua duo p̄portiōe p̄positū. vbi octo sanguinis p̄tes: due bilis: due itēz. atre bilis p̄ortiōes erit. Accendat aliquātū a duobz illis atra bilis accēsaq; fulgeat nō vr̄at: Ne quēadmodū solet mastia durior: dū feruet nimīū vehemētius vr̄at: & cōcitet. Dum h̄o refrigescit: si fr̄igescat ad summū. Bilis em̄ atra ferri instar qñ multū ad frigus itendit: fr̄get ad summū: qñ p̄tra ad calidū valde declinat: calet ad summū. Reḡ mirū videri debet atrā bilē accēdi posse facile atq; accēsa vehemētius vr̄ere. Siq; de v̄idem calcē illi silem aqua p̄fusa: feruere statim atq; exurere. Tantā ad virūq; extremū melācolia vim habet vnitāte quadā stabilis atq; nature. Que quidē extremitas ceteris hūoribus nō cōtigit: Summe quidē calēs summā p̄estat audaciā imo ferocitatē Extreme h̄o frigēs timorē ignauitāq; extremā. Medijs h̄o inter frigidūq; calozēq; gradibz affecta varie effect⁹ p̄ducit varios: nō aliter q̄ mē rū p̄cipue potēs bibētibz ad ebrietatē vel ēt paulo liberius affectus inferē varios soleat. Iḡit opoztune tēperata sit atra bilis opoztet. Que cū ita moderata est (vt diximus) & bili sanguinisq; p̄mixta: qe & natura sicca est: & cōditiōe quātū ipsius natura patit̄ tenuissimā facile ab illis accēdit. Q: solida ē atq; tenacissimā accēsa semel diutissime flagrat. Q: tenacissime siccitatis vnitāte potētissima est: vehementius incalescit. Quēadmodum lignū paleis si vr̄atq; accēdant: magis diutiusq; calet & lucet. Atq; a diuturno vehemētisq; calore fulgoz igēs motusq;

De vita sana

vehemens et diuturnus perficiunt. Huc tendit illud De
racili. Lux sicca oia sapientissima.

¶ Quo pacto atra bilis conducatur ingenio. Ca. 5.

Queret forte quispiā: quale sit corpus illud
humoris eiusmodi ex tribus illis humoribus
ea qua dixim⁹ oppositōe conflatum.
Tale est ferme colore: quale autē esse vi
dem⁹. sed aliquātū vergit ad purpurā. Et qñ tā na
turali calore q̄ vel corporis vel animi motu accen
ditur ferine nō aliter q̄ ignitū rubescit aurū purpu
reo mixtū caleret lucet. Sic velut iris trahit varios
flagrante corde colores. Queret aliqis itez qñ pa
cto humore eiusmodi cōducatur ingenio? Rēpe spūser
hoc humore creati pmo qdē subtiles sunt nō aliter q̄
aqua illa quā e vite: seu vitis aquā nominātī et ardē
tem: quoties ex crassiori mero quadā ad ignē distil
latione vt fieri solet expmī. Spūs em̄ sub angustio
ribus atre bilis eiusmodi cōpressi meatib⁹ vehemē
tiorē ob vnitatē calore maxie tenuant: perq̄ arctio
res meatib⁹ expressi subtiliores erūpūt. Deinde cali
diores sūt atq̄ eadē rōne lucidiores. Tertio motu
agiles actioni vehemētissimi. Quarto: solido stabili
q̄ humore iugiter emanātes actioni diutissime ser
uiūt. Tali autē animus noster obsequio fretus inda
gat vehemēter. Perseuerat inuestigādo diut⁹. fa
cile quecūq̄ inuestigauerit iuenit: clare pspicit: sin
cere diiudicat: ac diu retinet iudicata. Adde q̄ quē
admodū in supioribus signifiuim⁹: anim⁹ instra
mēto siue incitāmēto eiusmodi qd cētro mūdi quod
dāmodo cōgruit: atq̄ (vt ita dixerim) ipsū cētrū an
imū colligit: semp rerū omniū et cētra petiti et pene

De vita sana.

trat. Cōgruit illud cū mercurio atq; Saturno. Quo
rū alē altissim⁹ oīm planetarū: uestigātē euehit ad
altissima. Hinc phī singularē seu adunt. Presertim
cū animus sic ab externis motib⁹ atq; corpe pprio
seuocatus: 2q̄ proxim⁹ diuinis 2 diuinorū istrumē
tū efficiat. An diuinis inflexibus oraculisq; ex alto
repletus noua quedā inuiscataq; semp̄ excogitat: 2
futura p̄dicat. Qd nō solū Democrit⁹ atq; Plato
affirmant: sed etiā aristoteles i problematū libro: 2
Alicenna in libro diuinorū: et in libro de aīa cōstī
tur. Quorsum hec de atrebilis humore tam multa?
At meminerimus: q̄tū atrabilis: imo cādidabilis
eiusmodi q̄rēda 2 nutrienda est tanq̄ optia: in illā
que cōtra se habet (vt diximus) tanq̄ pessimā eē vi
tādā. Adeo enim dira res est: vi a malodemone ei⁹
impetus instigari. Serapio dixerit. 2 alicenna sapi
ens non negauit.

¶ Quicq; sūp̄ p̄cipui studiosorū hostes: Pituita: Atra
bilis: Coitus: Sactetas Marutinus somnus. Ca. 7

W Aut redeam⁹ illuc: vñ iam longius di
gressi sum⁹: longissima via est: que ad ve
ritatem sapientiamq; perducit: grauib⁹
terreḡ marisq; laborib⁹. ¶ Quicūq;
igitur hoc iter aggrediuntur: vt poeta quispi a3 dī
ceret: sepe terra marisq; periclitantur. Siue enim
mare nauigent cōtinue inter fluctus id est humores
duos: pituitam scilicet: 2 noxiam illam melancoliā
quasi iter scyllam charibdinq; iactant. Siue terra
(vt ita dixerit) iter agāt: tria mōstra p̄tin⁹ sese illis
obiciūt. Prīmū frena Aen⁹ Priapusq; nutrit: scd3
bacch⁹ 2 ceres. sūū noctna hecate frequēter oppoīs

De vita sana

Ergo & apollo ab ethere & neptunus ab equore & a
terra hercules sepe vocandus: ut monstra eiusmodi
palladis inimica iaculis apollo transfigat. Neptu-
nus ridere domet: claua hercules cōtūdat & faceret:
Primum quidē monstrū est venerereus coitus p̄sertim
si vel paulū vires excesserit. Subito nāq; exhaurit
sp̄s p̄sertim subtiliores: cerebrūq; debilitat: labefa-
ctat stomachū atq; p̄cordia. Quo malo nichil ige-
nio aduersū eē pōt. Tur nā Hippocrates coitū com-
tiali morbo silem iudicauit: nisi q; metēque sacra ē
p̄cutit: tantūq; obest: ut Zucēna in libro de aiālib;
dixerit. Si quid spermanis supra q̄ natura tolleret
coitu p̄fluat obesse magis q̄ si quadragies tāūdez
sanguinis emanarit: ut nō iniuria p̄isci musas atq;
mineraū virgines eē voluerit. Huc platonici illud
spectat. Cū venus musis a mīnitarē nisi sacra vene-
rea colerēt: se illas suū filiū armaturā. Hīde f. mu-
se. Marti o Aen? Marti talia mīnitarē. Turcē mīn-
nos cupido nō volat. Deniq; natura nullū sensū lōa-
gi? q̄taciū ab itelligētia segregauit. ¶ Scdm̄ p̄mon-
strū est vini cibiq; satietas. Quippe si vinū v̄l mīnū
vel nimis calidū vehemē sc̄q; fuerit caput ip̄m hūorū
bus pessimūq; sumis implebit. Auro quinsane s̄facit
ebrietas. Cibus xō nimis? p̄mū quidē ad stomachū
in ip̄o coquēdo oēm naturē v̄l reuocat. Quo fit vt
capiri simul speculatiōisq; mīdēre nequeat. Deinde
inepte coctus multis & crassis vaporib; hūorib; sa-
q; acie mētis obrūdūt. Quin et si sauis coquat: ut
vi galien? aut: animus adipe & sanguie suffocat? ce-
lesse aliqd̄ p̄uidere nō pōt. ¶ Tertū deniq; monstrū
est ad multā noctē p̄sertim post cenā frequētū. v̄l

Venerereus
coitus

Muse & p̄mon-

Imminu-
calidū et
vehemē

Cibus nimis

Post cenā
frequētū

De vita sana

*Cum post
cenā non
est Violentia
Sed mane
surgendus*

gillare: vnde etiā post ortū solis dormire cogaris: qm̄
vero in hoc errāt fallunturq; studiosi p̄nuit: iacir:
eo q̄tū ingenio noceat latius explicabo atq; rōnes
septē p̄cipuas afferā. Primā ab ip̄o celo. scdā ab
elementis. tertiā ab humorib⁹. quartā ab ordine rerū.
quintā a natura stomachi. sextā a spir̄itib⁹. septimā
a fantalia deductā. Principio tres planete quē
admodū in supioribus dicebamus cōtemplationi ⁊
eloquētie maxime fauēt: Sol: Venus: atq; Mercurius.
Hi vero partibus ferme passib⁹ cōcurrētes: ad
uentāte nocte nos fugiūt. Die vero vel p̄p̄inquantē
vel iam surgēte resurgunt: nosq; reuisunt. Post vero
solis ortū in plagā celi duodecimā: que carceri tene
brisq; ab astronomis assignat: repente traduntur.
Ergo nō qui vel nocte qm̄ nos fugiūt: vel die post so
lis ortū: qm̄ carceris tenebrarūq; domū intrāt: h̄ q̄ vel
p̄pe modū petētib⁹ ortū: vel iam surgētib⁹ ad cō
templādū scribēdūq; ip̄i quoq; cōsurgūt: hi soli acu
tissime speculant. ⁊ eloquētissime iuēta sua scribunt
atq; cōponūt. ¶ Ratio scdā. s. ab elementis est talis.
Oriente sole mouet aer: tenuatq; ⁊ claret. occiden
te v̄o contra. Sanguis aut ⁊ spūs motū qualitātēq;
aeris circūfusi naturaq; s̄ilis sequi necessariū cōpel
lunt. ¶ Tertia ratio q̄ ab humorib⁹ ducit est eiusmodi.
In auroza mouet sāguis: ⁊ regnat: monūq; tenuis
surr ⁊ calescit ⁊ claret. Spūs v̄o sanguinē sequi imi
tariq; solēt. Aerū accedēte nocte melācolia illa cras
sior ⁊ frigidior: atq; pituita dñant: que spūs ad spe
culandū ineptissimos p̄culdubio reddūt. ¶ Quarta
ratio q̄ trahitur ab ordine rerū hec erit. Dies vigiliē
nox somno tributa est: qm̄ cū sol vel ad hemispheriū

De vita sana.

nŕm accedit i vel ſup ipſm incedit: radijs ſuis meat⁹
corporis agit: atq; a cētro ad circūferētiā hūores
ſpiritusq; dilatāt. **¶** Quidē ad vigiliā actiōeſq; ex-
citāt atq; cōducit: cōtra xō qñ recedit oīa coartāt.
¶ Quidē naturali quodā ordine inuitāt ad ſonnū: maxi-
me poſt tertiā aut quartā noctis p. tē. Quisq; igit
mane qdē dormitat: qñ ſol in mūdusq; exiit: ad mul-
tā vero noctē vigilat: quando natura dormire iāz
et a laboribus quieteſcere iubet: hic abſq; dubio cuſ
ordini vniuerſi tum ſibi pſi repugnāt: dum contra-
rijs ſimul motibus perturbatur atq; diſtrahit. Sae-
nedū ab vniuerſo mouet ad extrema: ipſe ſeſe mouet
ad intima. Atq; cōtra: dum ab vniuerſo ad intima
trahit: ipſe ſe interim retrahit ad extrema. Ergo p
uerſo ordine motibusq; trahiſ: tum corpus totum
ſpiritus i gentiumq; prout labefactat. **¶** Quinto lo-
co a natura ſtomochi i hunc modū argumētatur.
Stomachus diurna diurni aeris actione: aptis
poris admodū dilatatur: et volātibusq; ſpiritibus tan-
dem valde debilitatur. Igit ſubeunte nocte nouā
ſpirituū copiam exigit: qua foueatur. Quapropt
quicunq; eo tempore cōtemplationes lōgas et diffi-
ciles inchoat: ipſos ad caput ſpiritus retrahere nī-
titur. Hi xō diſtracti: neq; ſtomacho ſatis: neq; ca-
piti faciūt. **¶** Variē xō nocet: ſi p⁹ cenā lucubrātes
diu ei uſinōi ſtudijs arēt⁹ incumbamus. **¶** Plurib⁹
enim tunc ad concoquendum cibum ſpiribus im-
toz calore ſtomachus indiget. Hec verō duo lūcu-
bratione ſtudioq; tali diuertūt ad caput. **¶** Quo fit
vt neq; cerebro: neq; ſtomacho ſupperāt. Adde q; ca-
put ob eiſmodi: morūz craſſioribus cibi repletur
b. ij.

Contra eos
qui mane
dormiūt
¶ nocte
vigilat

De vita sana:

vaporibus. Atq; cibus in stomacho a calore et spū
destituit? crudescit et putret. Unde rursus caput op
plet et ledit. Deniq; matutinis horis: qñ surgendum
est: vter cremētis oibus somno retentis singula mē
bra purgēt? tūc id qđ pessimū est: qđ nocte lucubrādo
cōcoctionē penitus interrumpat: idē dormiēdo mane
excremētōrū expulsiōē diuti? impedire cōpellitur.
Quod quidē tam ingenio qđ corpori medici oēs ob
esse qđ plurimū arbitrāt. Merito ergo qđ nocte extra
naturā p die: atq; pverso die rursus p nocte vtiunt
sāq; nocte: hī etiā in hoc vel in illi noctuas imitāt
vt quē admodū illis sub solis lumine caligāt oculi:
ita et hīs mētis acies sub veritatis splendore caliget.
¶ Sexto loco a spiritib? idē ita pbat. Spūs fanga
tione diurna: psertim subtilissimi quiq; deniq; resol
uuntur. In nocte igit pauci crassiq; supsunt litterarū
studijs ineptissimi: vt nō aliter mancis horū fretuz
alis ingeniū volare possit: qđ vesptiliōes atq; bubo
nes. Cōtra vero post sōnuz mane spiritib? recreatis
mēbz: sōq; adeo corroboratis vt minimo spirituū lam
miniculo egeāt: mlti subtileq; spūs adsunt: qđ cere
bro seruiāt: atq; expediti? obsequi possint in mēbz
fouēdis regēdisq; parū admodū occupati. ¶ Postre
mo septima rō sic a phātasie natura deducit. Phā
tasia siue imagiatio siue cogitatio seu quouis alio
noie inspicuanda videt: multis: lōgis: cōtrarijs inuif
gilando imaginib?: cogitationib?: curisq; distrahit
atq; turbat. Que quidē distractio p̄turbatioq; seqñ
ti cōtēplationi: trāquillā serenāq; mentē penitus po
stulāt: nūmū cōtraria est. Sol a vero nocturna quie
te agitatio illa sedat tandē atq; pacat. Igit accede

Phantasia

De vita sana.

te quidē nocte semp turbata mētes recedente veror vt plurimum mēte trāquilla ad studiū hos cōferimus. Quicūq; vero mēte nimis agitata res ipsas iudica-
ta conant hi nō aliter q̄ illi q̄ vertiginē patiunt: oīa verti putant (vt plato inquit) cū ip̄i vertant. Quāob-
rem scife aristoteles in economicis iubet ante lucez surgeret: asseritq; id ⁊ ad corporis sanitatē ⁊ ad phi-
losophie studia pdesse q̄ plurimū. S; hoc ita acci-
piendū ē vt scitaz modica cena matutinā cruditatē di-
ligētissime deuitem. Deniq; sacer ille uates David
oipotētis tuba de iuniorū dicit vesp̄is mane sēp atq;
diluculo in deū suū canendū se cithara psalmisq; sur-
gere. Surgere quidē mente. ea hora oīno debem⁹.
Ahor etiā corpore si modo id cōmode fieri possit.
¶ Que sit hora inchoādis studijs oportunior: quis
ve continuandi modus.

His q̄ in supioribus di spūta sunt: fer-
me iā satis constat oportune nra nos stu-
dia exordire: vel statim oriēte sole: vel ho-
ra vna saltē vel duab⁹ ad summiū ante so-
lis exortū: sed atē q̄ electo surgas: p̄rica parūper
suauiterq; palmis corpus totū primo. deinde caput
vnguib⁹: sed id paulo leuius. Mac in re te hippocra-
tes am moneat. Nā frictione inquit si vehemēs sit:
durari corp⁹: si leuius molliū. si multa minui: si modi-
ca im pleri. Cū electo surrexeris: noli subite lectiōis
meditatiōisq; p̄sue incubere: sed saltē hore dimidiū
cuilibet expurgationi concedito. Ahor meditatiōis
accingere diligenter quā ad horā circiter vnā p viri-
bus progabis. Deinde remittes parūper mētis in-
tentionem: atq; interim eburneo pectine diligenter
b. iij.

Ante luce
infectu

Regimen

frictio

De vita sana

et moderate pectes caput fronte cernicē xsusqus
dragies pectineducto. Tū cernicē panno a spertiori
perfrica. Demū reuersus ad metitandū. duas itup
horas aut saltē horā vnā studio dedicato. Produci
vero nōnunq̄ studia possunt: sed aliquanta interdū
intermissiōe facta ad horam vsq; ad meridianam
Quin etiā iterdū q̄uis raro nisi cibū interi cogan
tur assumere post meridiē circit̄ horas duas. Solei
circa ortū potens est potēs i medio celo: in plaga
quoq; illa celi que mediū prime sequit̄: quā nonaz
astronomi vocāt et sapiētie domū sol maxime gau
det. quoniā vero poete oēs p̄hebu mufarū sciētia
rūq; ducē esse volunt merito siquid alti? excogitā
dū est his horis potissimū cogitef si muse querende
hous eisdē, p̄hebo duce querant. Relique em̄ ho
re veterib? alienisq; legendis poti? q̄ nouis p̄p̄iss
q; excogitādis accommodare vidētur. Semp̄ autem
meminisse debem? qualibet hora semel saltem pau
lisper remitendam esse mentis intentionem. Cum
enim ob intentionem eiusmodi spiritus resoluā
tur merito si nunq̄ cesses tendere lētus eris. Nū la
boras aio interim corpe conquiesce. Abala est defa
tigatio corporis: peior animi: vtriusq; simul pessia
oppositis hominem motibus simul distrahens vi
tamq; disperdens. Deniq; haud vltius meditatio
procedat q̄ voluptas. Potius vero citra.

¶ Quomodo sit vitanda pituita. Cap. 9

Quod precitū fore videt q̄ noria litteratū
esse dixim? repetere breuit atq; remedia
singulis adhibere. Ergone pituita nimis
augeat exercitacione quotidie stomacho

Sol potens
in ortu in
meridie et
nona

Stomacho
vacuo. by
in die
exercitacione
vtentur

De vita sana

ferme vacuo bis vtendū: nūq̃ tñ laboriosa: ne acut' spūs dissoluatur: excremēta diligētissime ab oib' membris expurgāda. Sordes a corpīs tot' cute capitis p̃cipue tñ lotiōe tñ frictiōe penit' abstergēde. Et tāda alimēta frigida nimīa: atq; nisi obliterit atra bilis ēr hūida z oīno q̃ piguta virulēta: viciosa: vnta: glutinosaq; sint: v' q̃ facile putrescere soleāt. Si stomach' v' natura vel etate sit frigid': aut dimitte dus oīno: aut certe minuēdus aque' pot'. Moderatus cib' sit oportet: sed potio moderatioz. Habitatio alta a graui nubiloz aere remotissia. Tñ ignis: tñ calidi odoris vsu humiditas expellēda. Prohibēdū frigus a capite: maxie vero ceruice atq; pedib'. Adultū ei obest igenio. Prodest moderat' vsus aromaticū in frigidiorib' epulis: nucis muscate p̃serti z cinamomi et croci. zinziberis quoq; cōdiri manesio macho vacuo: quod sensibus etiam z memorie maxime prodest.

¶ Qua ratione vitanda sit atra bilis. Ca. 10

Eximā vero illam quā in superioribus de testabamur atrā bilem hec augent. Crassum turbidumq; vinum. p̃cipue nigrū. Tibi duri: sicci: salsi: acres: acuti: veteres vsi: asii: fricti: carnes bouis. z leporis: caseus vet'. fassamenta legumina: p̃cipue faba: lenticula: melongia: eruca: brassica: sinapis: radícula: allium cepa: porri: mora: cariote: z quēcūq; calefaciūt vel frigefaciūt simul atq; desiccāt et oīa nigra: ira: timor: inia: dolor: oculi solitudo: et q̃cūq; visū z olfactus auditū offendūt: oīm vero: marīne tenebre. Propter ea exiccatio corporis nimia: siue longis nata vagilijis b. iij.

De vitafana.

siue multa mētis agitatione vel cura seu frequēti
coitu: vsq; rex calidarū mltū atq; siccarū: seu imo
derata quadā detectiōe atq; purgatiōe: vñ exercita
tione laboriosa: vñ inedia: siti: calore vel sicciorē vñ
to vel frigore. Cū xō bilis atra semp siccissima sit
frigida quāq; licet nō eque huic certe resistendum ē
reb⁹ quidā modice calidis: humidis vero q̄ maxie.
Libis elixis assidue: q̄ coquant facile: et subtilēz gi
gnāt sāguinē atq; clarissimū. S; interim vt stoma
chi et pituite ratio habeat: p̄de atq; bilis atra: epu
le cinamomo et croco et sādalis cōdiant. Cōferunt
semina peponis: atq; cucumeris: pinei nuclei ablu
ti. Cōueniūt lacticia oīa. lac case⁹ recēs: amigda
le dulces. Cōueniūt carnes auiū et pulloz galinace
orū: quadrupedūve lactentiū: oua sorbilia marime
et inēbris animalū cerebellū: dulcia mala: pyra:
p̄fica: pepones: pruna damascena: atq; similia. Cu
curbita rite cocta. herbe humide: nō viscosę. Cera
sia xō sic⁹: vvas minime laudo. Hauſeā xō et satie
tatē valde detestor. Nihil aut aduersus hanc pestē
valenti⁹ est q̄ vinū leue: clarū: suauē odorū: ad spūs
p̄ ceteris p̄picio sgenerādos aptissimū. Hā vt pla
ton et Aristoteli placet: hic humo: hoc vino nō aliē
mollis atq; dulcescit et laetē q̄ vñ lupini aqua p̄fusi
vel ferrū flāmis accēsi. Verū q̄tū ei⁹ vñ spiritib⁹ et
ingenio prodest: tñ nocet abusus. Preterea ifunde
re aurū vñ argētū maxime ignitū: eorūq; folia in po
culis vñ in ipso iure p̄lesse cōsentaneū atq; aureo
vel argēteo vasculo bibere: cibosq; sumere. Prē per
utile ē si sepe stomacho vacuo liquiritie succus de
glucias: Succ⁹ quoq; punici pomis dulcis: atq; dul

*Vini Leue
clarū*

De vita sana.

eis arācei. Cōducit nō mediocriter suaves odores
temperari maxime: at si regnat frigus: ad calidū decli-
nātes sin domine calor: vergentes ad frigidū. Te-
perādi sunt igit ex rosis: violis: myrio: cāphora: sā-
dalis: aqua rosacea: que frigida sūt. Rur⁹ ex cina-
momo: citro: arāceo: garofilis: menta melissa: cro-
cos: ligno aloes: ambra: musco q̄ calida. Aerni flores
psūt imprimis et folia citri: siue aranceti: odoratq; po-
ma: sed maxime vinū. Odores hui⁹ put cuiq; que-
rit: znarib⁹ hauriendi sunt: et pectori atq; stomacho
ad mouendi. Odores vero calidos multū siccisq; si
soli fuerint et cōtinuū nō pbamus. Tenēdus orē ta-
citusq; animū vehemēter exilarat. Hierobotanus
queq; sciarea siluestriū cibo tū odore pfert. Bu-
glossa rursus: borrago: melissa: horumq; triū aqua
Rursus lactuca: endiuia: vicia passula: lac amigdalē
nuz mēse familiarissia esse debēt. Fugied⁹ aeri aut
feruēs aut glacialis nimium: aut nubilus. Si aer
tēp⁹ tus seren⁹q; liberrime admittend⁹. Mercuri⁹
Pythagoras: plato iubent: dissonantē animum vl-
merentē cithara cantuq; tam cōstanti q̄ cōcinnō cō-
ponere simul atq; erigere. Dauid at poeta sacersal-
terio psalmisq; salutē ab infania liberabat. Ego et
si modo infima licet cōponere sūmis: q̄tū aduersus
atre bilis amaritudinē dulcedo lyre cautusq; vales-
at: domi frequē experior. Laudam⁹ frequētē aspe-
ctū aque nitide: viridis: rubeeve coloris: hortorū:
nemorūq; vsū: deābulationē secus flumina: p̄q; ame-
na prata: sua uē equitationē: quodq; gestationē: ina-
uigationemq; lenes valde probamus. Si varietatē
imprimis: facilesq; occupatiōes diuersaq; negotia

De vita sana

non molesta: assiduā holim gratiozorū cōsuetudine.

¶ Cura stomachi. Ca. 11

*Bi⁹ quotidie
cibus sumed⁹*

*Forpē cibū
sitim potus
expectet*

Sequitur vt curam stomachi diligentissi-
mā habeamus: ne nausea cruditatem ve
adducat vnq̄ satietas: caputq̄ offēdat.
His cib⁹ quotidie sumed⁹ ē: et modicus
atq̄ leuis cinamomo: macenuce musca-
ta moderate cōditus. sēp tamē siccus cibus pondere
alimēra mollia potius eruperet. nisi forte atre bilis
siccitate admodū vereamur. Famē (si cōmode fieri
potest) cibus sitim potus expectet. Auiditas viri us-
q̄ supsit mense. fastidium et saturitas procul absint.
Abstinentū ab his que ob nimiam humiditatez vel
virulentiam et vinctam viscosamq̄ materiam stoma-
chum relaxando debilitant: vel etiā frigida aut cali-
dissima sunt: aut ppter duriciam egre coquūtur. Et
que talia sunt vt diu post mensam palato sapore red-
dant mollestiorem: siue insent: siue caput multis va-
poribus impleant. Ab ilibus imprimis que facile vel
extra aluum vel in aluo putrescant. Dulces saporē
aut acres si soli sint in nullo pacto probamus. S; dul-
ces acri quodam vel acuto vel sicco volumus tēpe-
rari. *Basilix* et menta sicca: saluia recens: vne passu-
le: cidonia: poma cocta: condita sacharoz: cicorea: ro-
sa: corallus. Lotus capparis et aceto cōditus stoma-
cho amicissimā sunt. Mala pretereā pūica sapore
inter acidum dulcemq̄ medioz et omnino quecumq̄
moderate arida sunt et aliquantulum austera: que
medici siptica vocant: siue que aliquantū acuta sūt
vel salsa vel aromatica. *Diobalani* aut omnia su-
perant. Vinum quoq̄ rubēū potius q̄ albus sapore

*Vini rubēū
potius q̄
albu potatū*

quasi
latio
paula
mend
drū: p
et pyr
milie
gula
trins
cibū:
tōi d
forfā
vber
ve v
fili
aut t
mien
stas
rim?
giliē
fatu
ch?
cibo
¶ De

restit
vel i
uerfi

De vita sana

quasi paululū subamaro: ac nisi caliditas vel destil-
latio aliter postulauerit optimus erit merū bibitū
paulatim. Omnino autē liquidiores epule prius su-
mende q̄ duriores. sumptū vero cibo cōuenit coriā
drū: pomūq; cibonū conditū sacharo: mala punica
& pyra austerā: nespīle quoq; et persica. sicca atq; si-
milīa. Mandere vero oportet: ante q̄ deglutiāt sin-
gula exactissime. Fouēdus stomach⁹: si oportet ex-
trinsec⁹: mastice: rosa mēta. coralo. Lauēdū ne post
cibū: duabus aut tribus prīmīs horiā vel cogita-
tōi difficulti: vñ lectioni sedulo icūbam⁹. Necessarie
foris erūt hore vacatiōis q̄tuo: si cibus potus ve-
rberior fuerit aut cib⁹ durior. Malū est cibo potu-
ve ventrē extēdere: pe sīmū stomacho sic extēto dif-
fīcilia cogitare. Aut igit nutrīmētū sume leuissimū
aut sumptū: vaca: donec quasi cōcoheris. Negdōz
miendum post cibū meridiē: nisi marīa cogat neces-
sitas. Atq; id qdē nō prius q̄ horas duas vigilaue-
rim⁹. Nocte tñ sumpta cena: hora vt videt vna vi-
gilie sufficit. Coitus stomacho pestilēs: p̄serti si vñ
saturōstati: vñ exuriēte cōcūbas. Ocio meret stoma-
ch⁹. exercitatioē gaudet: nissitū cibo sit plen⁹. sūpro
cibostati inodice deambulādū: mor vero sedendum
De his que fouēt mēbra precipua vires spirīt⁹.

Sed iam prestare videtur: vt nonnulla ex
medicorum officina in medium produca-
mus: que stomachi: cordis: cerebri: spiri-
tum ingentū: vires vel feruent itegras: vñ
restituunt: ac si vel pituita vel atra bilis excreseat:
vel insineat nausea: longe ppellāt. Omnes sine p̄tro-
ueris medici p̄senserūt: nichil esse salutari⁹ tiriaca

*Pria mīstera
Vocat carolus
stepha in semina
no potes elebors
ou lestrāinlon*

*Meridie no
est dormiēdu*

Cap 12

De vita sana

Tiriaca

Mitridatu

Aloe
Pilule

Confectio

fouendis confirmadisq; tum singulis mēbris z viri-
bus itū spīritib⁹ atq; ingenio. Hui⁹ igit in p̄mis vte-
mur drachma dimidia aut saltē drachme tria parte
bis qualibet hebdomada hyeme z autūno: s; estate
atq; x̄e semel vel sola vel si placet frigidis humidis
q; t̄pibus cū pauculo mero claro: suauit̄ t̄pib⁹ x̄o ca-
lidis: siccisq; p̄sertim si natura vel etas sit calidior:
cū aque rosacee duab⁹ vncijs aut trib⁹: stomacho. s.
vacuo: sex aut septē horis ante cibū. si tiriaca desit:
dabim⁹ mitridatū. s; ubi tiriacā mitridatū ve sumi
m⁹ eo die ab oī re calida penit⁹ abstīnēdū. ac si estas
aut ver fuerit: frigidis est v̄tēdū Scd̄o x̄o loco eadē
in cā pbat ab oib⁹ aloē: rite electa atq; lota. Sume
mirobalanorū chebularū drachmas duas: rosarum
purpurearū: sādali rubei: emblicarū: cinnamoni: cro-
ci: corticis pomi citri: beem: melissei: id ē citrariē: sin-
guloz drachmā vnā: aloes electe riteq; ablute drach-
mas duodecim. Ex his cōfice pilulas optimo mero.
Quib⁹ hebdomoda qualibet semel vtar s; biluculo:
eo. s. pondere: q; nature tue cōueniat. Estate quides
cū aqua rosacea: alias x̄o cū vino. Quibus aut die
bus neq; tiriacā neq; pilulas assumes vtere cōfectio
ne eiusmodi mane atq; vesp̄e duab⁹: aut tribus ante
cibū horis. Sume cinamī electissimi drachmas qua-
tuor: chebularū mirobalanorū duas z totidem em-
blicarū: croci rosarū purpurearū dragmā dimidiā
sandaloz rubrozum dragmas duas: coralloz q; si
miliū drachmā vnā Sachari albissimi q̄tū satis est.
Funde sacharū aqua rosacea atq; succo citri vel li-
monuz: equalibus videlicet portionib⁹. Coque suā-
uiter. Deinde adde musci tertiam dragme partem.

atq;
quos
Tria
tira
neq;
bus:
re: pi
cile v
natu

E
tuer
atq;
x̄o c
mara
gerē
Si v
reub
rior
veh
tus
muli
mor
M
sepe

De vita sana.

Coriander

oibus memorieque succurrit. Bursus muscata nux et
tiriatrica ore retenta. pbat. Maiora quoque amara
racū nominati vel eius aqua adnota naribus vel in
fusa. Post cibum vero alimētorum fumus corian
dro cidoneis coarcebitur.

¶ Dolor capitis. Ca. 15

Scaput sepe doleat humore grauati frī
gido preter tila q̄ harrauimus pfectionē
illam quas diambiam nominat vel dia
coni vel phsarchotico tenere ore iubebi
mus. Quinetiaz masticen sepe mandere. Preterea
linire frōtem tpa ceruicez maiorane feniculit rute
folijs vna cū oleo rosaceo tūsis. Similit aloei ace
to oleo aqua rosaceis pfecte diluta.

¶ De cura visus. Ca. 16

Si oculi caligant neque rubent tamē neque
aliud prebent vlluz caloris indicium tūc sa
ne colliriū ex aqua feniculi maiorane ce
lidonie rute adhibito croco et anrimo
no confert. Sed aqua huiusmodi prius dē sori pan
no est expmenda. Nichil tñ ad moueas oculis nisi an
tea pilul lucē sepe purgauer. at si caligātes oculi ru
beāt subito pilul ex fumo tre cōpositi purga. Ador
colliriū ex aqua rosacea et sacharo pdest. Nonnuq̄
vero albumine ouit tutia lacte alicris q̄ primū opti
tula. Sino aut quotidianus vsus mararivisi ser
uat et acuit. Semē quidē eius frequēter ore tenere
oportz folia vero comedere. Trifera minor a. De
sue descripta optima ē. Optimū quotidie va cuo sto
macho miro balanū chebula cōditā sumere: atq̄ cū
ea nō nihīl panis ex sacharo maratroq̄ in puluerēz

Pilule lucē
Pilule ex
fumo terre

buc
mod
vius
capit
pore
sit: sa
hibet

Sarom
melle
dito
auter
amar
aloe
me v
to alt
ca: py
sues
salub
or: di
scz vn
tiam:
li rub
de isu
duas
q̄cūq̄

De vita sana

ducto compositi. Quod insuper ingenio in mirum
modū: ac pducēte vite pdest. Eufragie quinetiam
vīus oculis est singulare p̄sidiū. In omni vel dolore
capitis vel caligine oculorū diuertendi sunt retro va
pores: frictionib⁹ cucurbitulisq;. Ac si calor in causa
sit: sanguisq; abūdet: hirūdines ceruici: ⁊ hūeris ad
hibebimus.

De gustu instaurando. Ca. 17

Stomachus sepe litterarū studiosis gustus
fere oēm amittit: si id pituite vitio inci
dit: quod acidus oris sapor vī salua mī
ta ⁊ glutinosior idicat: postq; aluū subdu
xeris medicinis quas supra narrauim⁹:
aromatico rosaceo vtire. s. sacharo rosaceo mīrto
melle q; rosaceo cū cinamo. Solo etiā vī zizibere cō
dito vel mente syrupo. Sed imprimis tiriaca. Sin
autem bilis copia forte contigit: quod quidem os
amarū ostendere solet: similiter post purgationes ex
aloē: sicut diximus preparata: vel reubarbaro: assu
me vel triasandalum vel orisacharā et sacharo ace
to albo ⁊ vino acriorū punici mali ppositā. Ael persi
ca: pyraue: siue cōdita: siue syrupo pfecta: sicut ⁊ Be
sues docet: vel nostram eiusmodi cōfectionē gustui
saluberrimā. Sume sachari rosacei vncias quattu
or: diamarenati vncias duas diacitonitem tantū dē
sc; vncias duas: mīrobalanorum chebularū semun
tiam: amblicarum tantūdem Sandali rubei coral
li rubri vtrozūq; eque drachmam dimīdiam. Sū
de isup iuleb ex succo citri vī limōis tres vncias aut
duas. Qd si stomach⁹ debilis ē ⁊ rigidus: adisce or
is cinami drachmas. Misā cibū duab⁹ hor; vīdū.

De vita sana.

Neusea sepe ab viroq; natā hūore tollit diacitonitē
et vsus capparē cū aceto. ut por^o modic^o ieiuno sto-
macho albi aceti rosacei si duplo sachari pondere
miscetur Rursus mēte syrup^o atq; absinthij. ite m
mēta vel aceto cōdita vel acido mali punici succo
dilota.

¶ De exacta atre bilis cura. Ca. 18

Erum missa hec tanq̃ leuioza iam facia-
mus: atq; ad id qđ piculosissimū est reuer-
tamur. s. ad atrā bilē: q̃ quotiens abōdat
et furit cū corpus totū tum vel maxime
spiritum quasi quoddā instrumentū ingentē ipm̃q; i
geniū ⁊ iudiciū labefaciat. Ip̃mū i ea curāda p̃ce-
ptū sit vt docuit Galien^o ne repēte illā inducere cō-
tēdamus: ne forte pte ei⁹ liq̃diorē subtiliorēq; sub-
ducta residuū si⁹ admodū siccusq; resideat: s; pau-
latim molliat digeratq; parit atq; educat. Scōm
vt iterim tā cibis humidiorib⁹ q̃ lauacris dulcib⁹
et modicis vnguētisq; silibus caput ⁊ corpus totū
ad sum mū pro virib⁹ humectet: ea tñ cautiōe ne ṽ
destillatio irritefi vel curuat stomachus aut tēcur
vel meatus corporis obstruant. Tertiū xō: rid quidē
maxie necessariū: vt cōtinue cor foueat roboretq;
rebus congruis p̃tim itus acceptis p̃tim extra pe-
ctori: naribusve adhibitis. Aspiciant quoq; audia
tur: odorē ⁊ cogitē assidue que oblectēt. Cōtra-
ria vero longius arceantur.

¶ De syrupis Ca. 19

Alia quidē a multis aduersus hunc hu-
morē p̃posita sunt. Ego autē in presentia
tria q̃de m̃remediorē q̃ia e plurimis as-
ferā electissima oīm atq; tutissima acce-
pta: p̃mū a p̃sents deinde a recentioribus confirma-

Dee vita sana

ta iter dñi etiā a nobis ad vsum nrūm accommodata.
In primo est syrupi optimi cōpositio in scdo pilule
pbatissime in tertio electuaria saluberrima. Histri
bus oportune adhibitis melācolic⁹ humor molliē
et digeritur atq; soluitur: spūs acuiūt rillustrant:
fouetur igeniū mēoria cōfirmat. Syrupus ē hñdōs:
Sume boraginis buglose: florūq; vtriusq; melisse:
capiloz veneris: indiue violaz: cuscute: polipodij:
sene epithimi. singuloz quātū manu capit. Prina
damascena nūero viginti: odora pama nūero decē:
passularū vnciā vnā: liqritie vntiā dimidiā: cīnamī:
sandali rubricorticū citri: singuloz drachmas tres:
croci drachmā dimidiā. Coquant in aqua oīa pter
epithimū ⁊ aromata donec ps tertia consumat. De
coctio expressa post: cūsacharo iterū repithimo mo
derate coquat. Postremo ifundant aromata scili
cet cīnamū atq; crocus huius syrupi auroza cale
facti vncie tres bibātur: simulq; vncie due aut tres
aque buglose: atq; vna cū his ex sequētibz pilulis
accipi debent due saltē: ac plures put cūq; cōuenit
eo scilicet pacto vt alius quodie paulum moueat.

De pilulis. Ca 20

Pilulaz vero quātum ad ppositū spectat:
duo sunt gñia: alie delicatis congruē: ro
bustioribus alie. Prime auree siue magi
ce nominari possunt: ptim maiorū imita
tione: ptim nostra inuētione sub spō iouis venerisq;
infusu cōposite q̄ pituitā: bilē atrā bilē educūt ab
sq; molestia: singula mēbra corroborāt spūs acuiūt
⁊ illumināt. Ita eos dilatat: ne cōstricti mēsticiā
pariā: ⁊ dilatōe ⁊ lumie gaudeāt. Ita rursus ita
c.i.

De vita sana:

bilis sit ne extensione nimia evanescat. Sume igitur aurum grana duodecim: maxime soltorum eius si pura sint thuris: myrrhe croci ligni aloes: cinami corticis et tri: melisse: serici crudi coccinei: mete: been albi beë rubei singulorum drachmā dimidiā: rosarū purpurearū sandali rubri: coralli rubri: mirobalariorū triū. s. emblicarū chebularū indarū singulorum drachmā unā: aloes rite ablute tātūde quātū cūctorū pōdus. Cōfice pilulas mero q̄lectissimo. ¶ Sequit̄ pilule ad soluedā melancoliā aliquanto validiores verūm̄ minime violente Sume peonie: mirrhe: sicados arabici: melisse: thuris: croci: mirobalariorū triū scz emblicarū chebularū indarū: rosarū: singulorum drachmā unā. Trociscorū agarisci: polipodii: sene lapidis lazuli loti rite et p̄parati Lapidis armeni affecti simili: drachmas tres singulorum. Aloes lote vncias duas vino p̄fecto pilulas cōfice. Si cū melācoliā manifesta caliditas ostētur: / in hac cōpositiōe sunt frigida: ad tertiam super pōderis sui p̄te augēda erūt. Has pilulas ut l̄sarū studiosis cōuenit grecorū: latinoz: arabūq; imitandē cōposui. Nolui x̄o fortiora miscere. Quale veratrū. quo Carneades phanaticus utebat. Miris enī l̄ratissimū el paulo firmioribus cōsulo: q̄bus nihil pestilētū est q̄ violētia ideo p̄termisi pilulas idas: lapidisq; lazuli vel armeni notas: et quā cōpositionē hierologodion appellāt. Si deniq; decet simpliciorē p̄positionē inferere: qua ego familiarē vroz Sume aloes lote vnciā unā: mirobalariorū emblicarū atq; chebularū: vtriūsq; pariter drachmas duas masticis drachmas duas: duas quoq; rosarū p̄serti purpurearū confice pilulas vino. Proinde pilulis

aut
nem
Qu
vna
gent
vini
vi cu
liqui
viola
ratis
gatio
vtan
lulis
vero
bebu
man
tuleb

do pu
drach
aut sa
astric
drach
secta
ciei cō
autme

De vita sana

aut his aut illis. ex his scilicet quas probauimus:
nemo vnq̃ solis vti debet: ne forte nimium excicetur.
Quod quidem in melancolia pessimum est: immo vel
vna cū syrupo: quē secuti partim. Desuem partim
gentilem fulginatē supra descripsimus: vel cum
vini odori leuissq̃ vnciā vna siue duabus siue tribus
vt cuiq̃ cōuenit: aut cū aqua mellis: et passularū atq̃
liquiritiē. Aut sicubi caliditas dominatur cū iuleb
violaceo: aquaq̃ violacea. Omnino astricōsulo litte
ratis quicūq̃ ad atrā bilem sūt p̃mores: vt hac pur
gatione his quolibet anno: vere scilicet autumnoq̃
vtantur: diebus quindecim cōtinuis vel vngiti. pi
lulis scilicet cum syrupo atq̃ similibus. Quicūq̃
vero paulominus huic morbo obnoxii sunt: sat ha
bebunt si pilulas primas aut vltimas toto anno su
mant: semel hebdomada qualibet: estate quideꝫ cū
iuleb vt diximus: alias vero cū vino.

De medicina liquida.

Ca. 21

Meminisse vero oportet: vbi maximū in
excicatioe periculū imminet: purgare
cū necessitas cogit: oꝝ eꝑcū eē pilulas
intermittere: atq̃ in ip̃o syrupo vt simili
qdā decoctioe factā in aq̃ buglosse: quā
do purgandum est: interdum infundere diaseue vel
diachartholiconis vel triphere perficere vnciam vnā
aut saltē dimidiā. Qd si vel corpus robustū sit: vel
astrictior: et durior alius eddere electuariū hamech
drachmā vnā aut duas. Utilis quoq̃ hic est con
fecta cassia vtilior māna. Nec omni melācolie spe
cies cōueniūt: sed illi maximeq̃ adustione creat. sin
aut melācolia naturalis sit: pueniūt qd ē: vꝝ p̃cipue
c. ij.

De vita sano:

si in syrupo addatur polipodii portio dupla vel tri-
pla: si si liquoritiae: crociq; & passulaz. item medicine
addant mellis: rosacei liquidi vncie due. Quotiens
vero syrpus sumendus sit in supioribus diximus.
sed medicina cum ipso ter viginti diebus sumenda erit.
Aeruz si melancolicus nullus humor appareat tñ
vero cōplexio melancolica. s. frigida mēbriorū quali-
tas atq; sicca memēto ducere aliu vel mittere san-
guinem minime expedire. S; reliqua dūtaxat face-
reiq; vel diximus vel dicem? Presertim quecūq; ad
corp⁹ p̄tinēt mediocriter calefaciēdū atq; magnope
humectādū: spiritusq; quo ad fieri pōt illuminan-
dos ifouendaq; membra. Abi vero ipe atre bilis hu-
mor erundat non ma defacimus tñ corpus atq; hu-
more: sed etiā solvimus aliu ea cautioe qua dixim⁹
nūq; vero vehementer. Siquidē plato i timeo nos
monet diuturnū morbi: qualis ē melācolicus: nō ēē
nimis valētibus medicamētis atq; molestis phar-
macis irritandum.

ca. 22

Ant nōnulli in sanguine mittendo auda-
ciores: quos medici sapiētes admodum
detestāf. Mā sāguis est atre bilis t̄pamē-
tū: spūs fomes: vite thesaurus. Solū xō
vbi abūdantiā sanguinis indicat: v. p̄u-
sor risus: audaciāq; & cōfidētia: mltā: v. color rube⁹
venarūq; tumor mittere sanguinē l̄fatis quādo res
postulat debemus e vena lienis sinistri brachijs lata
quadam incisione quattuor vncias manevesperī to-
tidē. Deide paucos post dies: saltē: septē ad summū
quattuordecim: tum fricōne quādā asperio: restum
admonis hīrudinibus: quas sanguisulas nomināt:

De vita sana.

mariscas irritate: vt sanguinis vncie tres aut quatuor inde distillent. Nec ambo robustioribus tantus facienda videntur. Debilioribus vero si necessitas posulat mariscas solū sicut docuimus irritare sed neque ventrē medicinis soluere: neque mittere sanguinem licet: nisi prius clysteribus pinguibus mollibusque leniteris. Atque hoc sit in melancolica natura comune preceptum: dandū esse operam vt si oportuerit: eiusmodi clysteribus frequenter venter inferior lubricus semper sit atque purgatus.

¶ De electuarijs. 23

Equūtur electuaria quibus laudo equi dē quod rasis exilaras appellauit. Preterea quā in libro de viribus cordis a uicēna cōponitur: sed multo magis quod mesues ita cōscribit. Sume crudū sericū colore cocineo nuptinctū pondere librā vnā. Id merge succo pomorū dulciū: suauiter redolentiū: atque succo buaglosse: aquaque rosaceā singulorū librā vnā: post quatuor et viginti horas totū id coque suauiter donec aqua rubeat. Deinde extrahe sericū: atque insup expreme diligēter. Infunde moris sachari candidissimi cētū et quinquaginta drachmas: coque rursum donec quasi mel spissetur: amoue tunc ab igne: atque infunde dū calet ambre crude diligēter concise drachmas sex et liquecat ambra pmitte postremo adde his puluerē eiusmodi. Sume ligni aloes crudī: cinnamī: vtriusque eque sex drachmas. Lapidis lazuli rite abluti drachmas tredecī. Anonū. i. albarū margaritarū drachmas duas. Auri veri drachmā vnā. Musci electi partē drachme dimidiā. Dantur ex eo cum vino drachme due vel vna mane ac vespere ante cibum tribus.

c. iij.

De vitasana.

aut q̄tuor horis. Id michi p̄ceteris valde placet.
veruntamē p̄bo etiā diamuscū mesues dulce: cōpo
sitionēq; geminarū: mō cū aqua rosacea assumant.
Laudatē quoq; mirificē qđ est a Petro ebanēsi phi
losopho summo cōstatū: nisi ipsemet ex eius imodi
co vsu dilatarionē exhalationēq; spiritus nimia for
midaret. Quāobrem duo quedā super excogitavi
tutissima: atq; obtemperacionem suam cui libet tē
porile tati nature cōuenientissima in quib⁹ miscet
vtilē dulci. Que tantum nutriunt q̄tuor fouēt tro
bozant. Præterea spiritui et ingenio tantū stabiliē
do quātū acuendo et illustrando cōueniunt. Sume
sacchari rosacei vncias quattuor: sacchari vna cū flo
ribus buglose cōcocti vncias duas. Corticis pomi
citri saccharo cōditi vnciā vnā. Thebuli edite vnci
as duas. Cinnami electi drachmā vnā. Sandali coral
lis sez vtriusq; rubri. Item serici coccinei crudi con
cisi croci margaritarū singulorū drachmā dimidiā
auri argēti singulorū tertiā drachme partē: ambre
musci vtriusq; grana duo. Funde oīa simul succo ci
tri v̄l limōis saccharo cocti. ¶ Sequit̄ p̄fectio alte
ra aliquāto salubrior certe multo suauior. Sume a
mīgdalarū dulciū q̄tuor vncias: nucleorū pineorū
sez abluorū diei vnus spacio: seminum cucumeris
vtrorūq; pariter vncias duas. Sacchariduri qđ can
dum. tre candidū vocāt quattuor vncias. Sacchari al
terius sed albissimi librā vnā atq; dimidiā. Funde
cuncta hec aqua rosacea atq; limonis et citri iqua
extictū fuerit ignitū aurū ⁊ argentum: simul coque
suauiter. Demum adde cinnami: been rubri: sandali
rubri: coralli similis singulorum drachmam vnā

Ad
cocc
dim
cinn
drach
amb
pdel
mū e
stras
vten
plic
hic c
dati
coqu
But
matt
bugl
at di
ciate
tur: d

iō lac
pauc
tra h
eiufin
Sem

De vita sana.

Margaritarum nitidissimarum crociferi et crudii
cocinei minutissime attriti singulorum drachmas
dimidiā. Auri argenti vtriusq; grana duodecim. ta
cini simaragdi: zaphiri carbūculi singulorū tertiā
drachme parte. Si cui vero desunt aurū argentum
ambra muscus: p̄ciosi lapilli. cōfectiones ille etiam
p̄desse multū sine his poterunt. Quarū tres potissi
mū eligo vnā scz. Desues quā recē sui. duas vero no
stras quas modo descripsi. Duo vero pacto his
vtendū sit: superi⁹ satis exposuimus: si quis aut̄ sim
plicius aliquid appetat: oibus tamē accōmodatum
hic citri pomū p̄fecte maturū: integrū p̄fecte cōtun
dat: multoq; saccharo et multo rosarū succo adhibito
coquat: cocū vero modico cinamo crocoq; scōdiat.
Aut aromatico rosaceo vtaf sic tempato: sume aro
matici rosacei vnciā vnā sacchari rosacei. sacchari dia
buglossari: vtriusq; vncias duas: aut similiter misce
at diamasum. Quamq; enī duo hec non sint simpli
cia: tamen facile satis habētur: ac si caliditas timea
tur: diaprunis: et saccharum violaceum adiungatur.

¶ De nimia vigilia. Ca. 24

SEpe melancolicis p̄sertim litteratis ac
cidere solet: vt nimium exticcato cerebro
vigilijs longis extenuetur. Quoniam ve
ro nihil atrebilis mala magis auget q̄ lō
ga vigiliatō malo ol studio succurrēdū
iō lactucas p̄ cibos alios edāt vna cū pane modico
pauculo croco viniq; pur sorbeāt p̄ lactucā neq; vl
tra horā lucubrēt. Cūq; se dormitū p̄fert p̄fectiones
eiusmōi sumāt. In q̄ semis papauer albi vncie due sit
Seminis lactuce vncia vna. Anomi croci. s. vtriusq;
c. iij.

De vita sana.

pars brachme dimidia: sachartuncie sex. Diluet eo
que oia simul syrupo papaueris. Edant huiusbra-
chmas duas simul: qñ nihil syrups papaueris gu-
sient aut vini. Illinias eis frontem teporaq oleo ex
violis: et ex neufare adiecta caphora. In lacte oleo
q amigdalino atq violaceo. Odore croci: et capho-
re putaminisq dulcis mali narib⁹ admouebis. Ace-
ti insup modici sed aque rosacee plurime. Sternes
quoq lectu plataruz folijs frigidaru. Zures graui-
ulbus catibus sonisq delinies. Humectabis sepe ca-
put eiusmodi lauacrisqz aqua i qua cocta sint fru-
sta papaueris: lactuca: portulaca: malua: rosa: vi-
salicis: arundinisq folia: addita comomilla. Balnei
quoq dulcis⁹ ex reb⁹ eiusmodi: sepe tibi: brachiasq
sepe totu corpus est humectadu: lac insup bibere mi-
xtum sacharo scz stomacho vacuo si modo stomachus
optime tolerauerit martine pdest: humida hec me-
lancolicis etiã si satis dormiãt mirifice pferunt. Me-
mento lac amigdalinum mense familiarissimu esse
debere.

De hebetudine atq obliuioe. 25

Cecidit vero nonnumq vt studiosi vlt quia
sedulo inclinato capite legant vel scribãt
vel q ocio nimio torpeant: pituita qdam
viscosior vna cu frigida nimis melanco-
lia caput occupãs grauet atqz hebetes obliuio so-
fficiat. his ergo caput exoneradu est his remedijs
que alias diximus pituite couenire. Sin minus il-
la suffecerit ad pilulas indas zochias hieralogo-
dionqz cofugito. Preterea ad hierã diacoloquintid-
os vlt archigenis vel amromaci vlt theodotiõis
Aut ad pilulas iudei quas Desues in capfode ca

piste
or: sit
one t
ne no
la: qu
reced
sumi
eo dñ
dinẽ
liari
mod
pdel
le ch
dest
ore d
da. E
rute
riacã
nulli
obliu
me o
eufor
frica
si op
ticer
ta tu

De vita sana:

pilis dolore describit. Qd si natura etas ve frigidif
or sit: nec etas obstiterit. p^o pugaridez vtere cōfecti
one illa anachardina: quā mesues sapientū pfectio
nē noiat in reantidotario. Rursus anachardina il
la: quā in caplo de obliuioe ex sētētia filij zacharie
recenset. Da sūmo mane drachmā vnā: sed qui eam
sumit ab ira: coitu: ebrietate: labore: rebusq; calidis
eo die prius abstineat. hec quidē aduersus hebetu
dinē obliuionēq; valentissima sunt. At vero si fami
liaria magis optes: da zinzinber sacharopditū. sed
modico thure mixtū: qd sēlib⁹ z meōrie magnope
pdest: pferri his adiectis scz melle anachardi: mel
le chebularū: achoris: ciperis: ambra: musco. Pro
dest etiā de ambra pilis archoticon: diachori. Sz hec
ore diutius retinēda: naribus etiā z auribus infundē
da. Odoz āq; thuris: amaraci: maratri: nuci: muscate
rute: garoflorū pdest nō medio cris. Admēto tñ ti
riacā in his atq; sēlib⁹ quē admodū ab initio dixim⁹
nullivq; remedio postponēda. Præea hebetibus
obliuosisq; tpa z ceruicē vncioe cuiusmōi vnge. su
me olei sambucini vnciā vnā: olei debē vciās duas
euforbi vnciā dimidiā: castorei quoq; tātūdē. Per
fricabis brachia: crura: ceruicēq; vehementer. Ac
si op⁹ fuerit ceruici cucurbitulas ad mouebis. Aer
ticem prætea capitis amara coithure nuce musco
ta tunis operies atq; fouebis.

¶ Corporū qdē spm̄ cura: icorporēū vocole: xitātē
deniq; venerare. Prīmū medicina pstat

Scd; discipula moral. tertū xō religio.
z hoies veritat; cupidi tāta medicoz dī
ligētia corporeū spm̄ curare debent: ne

*Zinziber
conchfu
sensibus et
memorie
prodest*

Ca/26

De vita sana

forte oīno neglectus vel impedimēto sit vel inepte ser-
uiat q̄rentibus veritatē: multo p̄culdubio diligētē
incorporētū sp̄s. i. intellectū ipsū discipline moralis
īstitutis colere decet: quo solo veritas ip̄a cū sit icor-
porea capiē. Nefas enī est solū animi seruū. i. corp⁹
colere: aīn verō corpis dñm regēs negligere. Pre-
sertim cū Abagor̄ platonisq̄ inīa sit: corpus totū ab
aīo ita pēdere vt nisi anim⁹ bñ valuerit: corp⁹ bñ va-
lere non possit. Qua ppter medicīne guctor̄ Apollo
nō hippocratē quis ex sua stirpe gēniū: sed socratē
sapientissimū iudicauit. Quippe cū q̄tū hippocrates
corpore: tñ socrates aīo sanādo studuerit: q̄q̄ qd tē
tauerāt illi: solus tps̄ effectit. Proinde si mentem no-
stram optimis colere motib⁹ a socrate idcirco inbe-
mur vt lucē veritatēq̄ a nobis nature īstinctu q̄līā
serena mēte facili⁹ assequamur: q̄tō magis veritatē
ipsā diuinā īprimis religione sācta fas est venerari.
Ad quā q̄rendā capiendāq̄ nō aliter creata mēs est
q̄ ocul⁹ ad lumē solis p̄spiciendū. Atq̄ vt plato no-
ner inquit quēadmodū visus nihil vīq̄ visibile p̄spi-
cit: nisi in ip̄o sūmī visibilis. i. solis ipsius splendore
ita neq̄ intellectus hūanus intelligibile q̄cūq̄ apphē-
dit: nisi in ip̄o intelligibilis sūmī hoc est dei lumine
nobis sēper et vbīq̄ p̄tē: i. lumīe inq̄: qd illuminat
omnē hominē venientē in hunc mūdum. In lumine
de quo canit dauid. In lumine tuo videbimus lumē
p̄fecto quēadmodū purgatis oculis inq̄ lumen
ipsū aspiciētib⁹: subito splendor eius infundit: colo-
rib⁹ figurisq̄ rerū abūde refulgēs ita cū primū ab
oib⁹ corp⁹ p̄urbationib⁹ p̄ moralē disciplinā pur-
gata mēs ē: atq̄ i diuinā veritatē. i. deū ipsū religio

fo qu
diu in
neloq̄
cōsta
mine

CT
M

ipse
vt po
prosp
teris.
Alor
rie at
go vi
simile
Alor
tāta a
ta p̄d
surgē
gnanī

CA
vita
Ad
quam

De vita lōga.

fo quodā flagrantissimoq; amore directa subito (vt
diuinus in dplato) diuina menti veritas insluit rō
necgrerū veras que in ipsa cōtinētur i quibus oīa
cōstant feliciter expleat: q̄toq; mentē cūcūfundit lu
mine tāto simul et voluntatē gaudio beate pfundit.

FINIS.

Prohemium in librum de vita longa.

Marcellius Ficinus Florentinus Philippo
Calori ciui optimo: atq; nobilissimo. S.
D. Quāq; Plato noster genio suo viuit:
et victurus est (vt arbitror) dum mundus
ipse viuet: meus me tñ genius huc semper impellit
vt post diuinum cultum ante omnia platonis vite
prospiciā. Ad hoc ipsum iam diu nobis aspirat prece
teris. Adhuc admodum studiosus. Quam er
go vitā platonis semp̄ ero pro eandē opto. medicib⁹
similem; Calori. Quāobis hortor et obsecro te mī
Calori: vt q̄ta semp̄ opera glorie platonice faues:
tāta aliquādo diligentia precepta hec nostra de vi
ta pducēda legas atq; serues. Quibus diu viuēre
surgēti nup̄ discipline platonis diutius vna cū ma
gnanimo Laurētio medice patrocinari poss. Vale

Marcelli Ficini Florentini Liber de
vita longa.

Ad perfectionem sciētiē necessaria est vitalōga
quam etiam diligentia prestat.

Capit. i.

De vita longa

Iudiciū

Experimentū

*Herodici
ceterarū*

In artem scientiamq; pfectam nō tam vel
docilitas ingenij vel memorie firmitas: q̃
prudētis iudicij pspicacia nos pducit. Iu
diciū vero ppter ambiguitatē ex coniectu
rarū diuersitate conceptā adeo difficile est: vt expe
rimento sit necessario pfirmandum. Experimentum
quoq; fallax tū ppter iudicij ipsius difficultates: tū
ppter fugacē oportuni in experimento captando tē
poris breuitatem. Quibus sane de causis artes esse
longam vna cū hippocrate recte concludimus: nec
posse nos eam nisi vite longitudine consequi. Vitae
vero longam non solū ab initio semel fata promit
tunt: sed nostra etiā diligentia prestat. Quod astro
logi consentunt vbi de electionib⁹ ⁊ imaginibus a
gunt: ⁊ medicorū cura diligēs experientiāq; cōfirmat.
Qua quidem prouidentia non solum hoies natura
validi sepiissime: sed etiā valitudinaris vitam longā
aliquādo cōsequuntur: vt nō miri sūt herodicus quē
dā litterarū studiosus omniū sui temporis infirmis
simū (vt Plato. Aristotelesq; testantur) eiusmodi p
uidētia: annū centesimū impleuisse. Plutarch⁹ pie
tereā narrat multos corpore alioquin parum firmo
vitam sola diligētia longa cōsecutos. Mitto in pre
sentia quot imbecillos ipse nouerim prudētie mune
re robustissimorū annos superauisse. Neq; igit inu
tile fuerit: neq; vanū post librū de curanda valitudi
ne litteratorū a nobis cōpositū: pcepta quedā in sup
ingenijs scientie cupidis ad vitam longam condu
centia tradere. Instituta vero hec nec inertib⁹ igna
visq; communicari volumus. Quid enim cupimus
istos diu viuere: qui nec viuunt quidem quasi fucos

De vita longa

nutritus non apes. Nec homines diuulgari: posita voluptatū libidine dissolutis: quod breuē quotidiē voluptatē longe stulti proponunt. Nec si probis iniquis patefieri quod vita mors est bonorum. Si uiris dūtaxat prudentibus atque temperatis solertis ingenij uiribus humano generi vel priuatim vel publice profuturis.

Vitalis calor nutrit humore. Quo deficiente fit resolutio. Quo excedente fit suffocatio. Ca 2

Vita quidem tanquam lumen in naturali calore consistit. Caloris uero pabulum est humor aerius: atque pinguis quasi oleum. Siue igitur humor eiusmodi forte deficiat: siue prorsus excedat: vel inquinetur: calor statim debilitatur: et tandem debilitatus extinguitur. Si humoris defectu calor debilitatus: posita mors resolutione contingit. Si potius obruitur humoris excessu vel uicio: vita suffocatione perit. Suffocatio uero humoris cuiuslibet extrinsecus vel putrefactione contingit: plerumque pituita vel excrescente, vel quomodolibet putrefacta: ut non immerito pituita petens vitam fuerit notata. Precepta igitur ad produendam vitam maxime necessaria. Hic quidem resolutione: inde uero suffocatione putrefactioneque eque diuidentur. eque inque ratione communi. Nam si calidiorē sicciorē uel hominem forte curant: et cui meatus quidem apti sunt: humores autem spiritusque subtiliores resolutioni magis occurrunt. sin autem contraria ratione corporis affectum tractant potius suffocationi subueniunt. Maxime uero in alterutro studeat: si ad alterutrum locus tempus uel declinet. Et ubi ingeniosis studiosisque consilij: utriusque preceptum ferme est pariter necessarium: in utraque similiter laborat. His enim acutum quidem

De vitalonga.

calidū pinguētū: et imaginatiōis motus assiduus
resolutiōē: otīū vero corpis atq; cruditas suis foca-
tione mīniri videt. Huiusq; igitur medici vehemētē
usq; in eiusmodi hōim curatione laborant. Et si to-
ta libri supioris disputatio ad progādā vitā maxie
cōfert: pprīā tñ quādā res tāta curā: qualē deiceps
q; ad potero paucis pprehēdā postula revideretur.

¶ Quō temperādus calor ad humore atq; viciū in
quodam Aduerue cōsilio.

La. iij.

Ceterū dum oleū istud pinge igneo huius
vigori nostro necessariū pigrit Aduerua
tractamus minerva interim olifera olei
vitalis origo alini videlicet iouis capite
nata ridet: q; sui muneris q̄ritatē plane cernētes in
terea nō satis videm⁹ qualitātē. Rides ergo vobis
inquit oleū nō mō q̄ritū sat flāme nutriende fore: abū
de dedi: sed etiā siue amurca sincerū infudi lucerne.
Hec illa: nos autē inter loquēdū errātes offendim⁹.
qm̄ lucerna pedibus nris verbum suū nōdū nobis
audītū. ex hac ergo lucerna discamus: oleū iugiter
flāme subministrādū: ea. s. diligētia: vt nec repētina
qdā lumē obziamus illunione. Nec rursū differe-
mus sitibūdo porū: sed hoc quidē duo satis insupio-
ribus tractata putamus. Reliqua nobis duo sunt:
quorū alter exleuiter tetigisse: alterū vix attigisse vide-
mur. Tangentes interī ita palladē vt ridere nunq̄
solita nos rideret. Quid ergo? primo quidē cōside-
rabimus flāmā vel pauculā esse proxiū edacē: id eo
q; lucernā illā lucere diutius in qua sic flāmula est
ad ellichniū. i. lucinū tēperata: vt nō eibat oleū: s; p-
piuisset. Itaq; nos i omni dieta cauebim⁹: ne qū p-

ferit
pte n
tē. ti
nā co
oleū
paul
gūt.
scilic
167
sump
ser: sed
et de
i. a fe
hanc
ta eu
sorde
vt ca
neru
¶ Q
erūd
tem f
ga: v
riosu
sticio
lescen
hūor
quē

De vita longa

fertim in suauitate nimium inualefcit istius ignis suapte natura voraxisat vero fuerit tum humorum inundationem tum penetrabile frigus hinc arcere. Deinde lucerna cogitabimus frequenter extinguere: quoniam non sincerum oleum insilauerit: sed (ut ita dixerim) amurcosus. An paulopost concrescunt ex amurca fungi: lumines extinguunt. Nam vero nos alium a pallade suscepimus oleum scilicet aerium quod plurimum purius: et natiuo quodammodo tenarum atque firmitum. Quod ergo huc paulatim absumpto subgeritur: non solum huic equale debet esse: sed simile. Et vero sit simile non tantum aerium esse debet et pingue: sed peritus ab amurca secretum. Ita sece quadam ex terra et aqua crassiore congesta. Hanc ergo congestionem fecimus vitaturi alimentum eiusmodi fugiamus et ocium et cruditatem atque sordes. Inter ea diuina ea moderatione colamus: ut caput quidem de quo nata est ipsa: nobis augeat: nervos autem et stomachum non minuatur.

Quibus de causis arescit humorum naturalium vel peregrinorum exundat: et quoniam natura sit ad vitam perfectam digestio. Ca. iij. Naturalis humorum velociter hec exsiccant. San-
aturalis humorum velociter hec exsiccant. San-
guinis fluxus vberior: violenta solutio ventris: diu lubrica alui: profusus sudor: lassitudo: parafacti meatus: coitus ad debilitatem factus: sitis anhelata: fames crucians: vigilia longa: usus calidarum rerum simul atque siccarum: laboriosus animi corporisque motus: anxietas: ira: dolor: siccior simul atque feruentior aer: presertim igne calefcens. ventus aridior et violentus atque diuturnus humorum supra modum augent his contraria. Ebrietas frequenter utrumque facit. nimio ei tum calore siccatur: tum humorum

*Naturalis
humore
exsiccat*

Ebrietas

De vita sana.

Cruditās

Inquit

*Digestio vite
rache.*

*Potus nec cibū
exuperet*

*Quatuor
digestiones*

suffocat ebriosi: Nichil autē magis q̄ cruditās ad
vitiū nocet: Abi enī non cōcoquitur alimentū hīc
quidē deest quo naturalē irrigēs humorē: inde x̄o
putrefacitū suget: quod exundās calorē obuat na
turalem. Quāobrem aucenna corūpi sanguinē in
buit vbi digestio ipsa corūpitur. Secur⁹ q̄ galienū
appellat digestiōē vite radicem. Optima igit̄ est
quasi vnica regula galieniscōcoctiōē cibi pre cete
ris vbiq; curare. Nam qd̄ maximū videt̄ esse prece
ptum: salubrib⁹ videlicet vti: nihil proderit: nisi co
quas. Siquidē ex his ferme sicut ex cōtrarijs nori
us humor p̄fluit si cruda membris inflexerit. Ex ci
bis autē etiam min⁹ arte laudatis: sepe min⁹ malū
accipit nutrimentū si vehemēt⁹ cōcoquātur. Cru
ditatem igit̄ tāq̄ grauem resolutiōis simul et suffo
cationis causam diligētissime deuitem⁹: q̄ritate vi
delicet cibi potusq; nobis accōmodata. Qualitate
simplicitate: preparatiōe. Cōtritiōe. Ieiuniorēuo
cātē famē: ac si opus fuerit stomachi esset exteriore
fomēto: rebusq; quibuscūq; stipticis post epulas itus
assumptis. Caueamusq; diligēter ne cibū pot⁹ ex
uperet. Ne cib⁹ sit liquidior: aut durior: aut hīc vl
ille valde sit actu frigid⁹ aut alimēto sint lōgediuer
sa aut crudū addam⁹ crudo. Nec enim cōcoctionez
magnopere phibēt. Caueam⁹ insuper diligētissime
ne vel coitu statim post cibū vel somno meridiano sepi
us nō necessario: vl nocturnavigilia: vl labore: aut
ini vllo sine corporis oportuno vl alio quopiā pa
cro digestiōē ipediam⁹. digestiōē dico equidē nō
primā tantum que fit in stomacho: sed secūdā etiā q̄
fit in iecore. Tertiā insup que fit in venis. Quartā

De vita longa.

Denique in membris efficitur: que longo quodam idigēte
 intervallo: et qualis impedita pabulum non suppetit
 humor. Proinde sicut digestionē: sic excrementorum pur-
 gationē adiuuare in primis necessarium est ad vitam.
 necessariū sordes etiā acute detergere. Necessariū
 est minor corporis tam cōtinuus tam temperatū tam variū
 quā celestium aerisq; motus signis et aque seruat adū-
 tarat cōcoctionis et somni necessitate. Defatigatio
 ne vero resolutioni vitata. Preterea sub umbra sitū
 cariemq; obducimur. Sub dio: sub lumine viuimus.
 Quod pater me⁹ Ficius insignis medic⁹ frequē-
 ter hēbat i ore. sed ad hec feliciter pagēda ope pēti-
 um foret non tam urbanis negocijs quā rusticis quibusdā
 exercitationib⁹ a terrēna statim etate corpus assue-
 fecisse et quodāmodo similib⁹ iterdū etiā nutrimen-
 tis: et vite gen⁹ quodāmodo variū tenuisse. Quod me se-
 pe prudēs ille monebat. Qui est in omni etate lau-
 tissia quadā curiositate viuūt: sepe min⁹ tūc viuūt.
 Qui vero adolefcētes: se min⁹ assuefecerit: adult⁹
 saltē assuefaciāt cautiorib⁹ tū gradib⁹ id tentantes.
 Sanguis et humor accommodatus vite acrius esse
 debet qualitate temperatus: substantia mediū at-
 q; tenax.

Capit. v.

Grecti omnes inter pcepta ad diuturnā vi-
 tam maxime necessaria mādant ut euchi-
 mis aliamur. Eucima vocam⁹ alimēta
 salubria: quā bonū afferūt nutrimētū. i. san-
 guinē bonū. Bonū vero sanguinem appellam⁹: non
 frigidū: non siccū: non turbulentū sed calidū et humidū
 atq; clarū. Calidū quidē calore non acri. humidū ve-
 ro humore non aqueo. Clarū quoq; nec tamē iterum

d. i.

Excrementorum
 et sordium pur-
 gatio

tenera

et Audibus
 am⁹ negocij
 Urbanis et
 Rusticis
 assuefaciēda

Eucima

Bonus sanguis

De vitā longā.

tenuissimū. Jā vero feruētior sanguis naturalē tum
calorē eracuit tum ericcat humorē: et quē ipse humo
rem infert vel calorē resolubilē prestat atq; fugacē.
Sanguis p̄terea humidior p̄riorq; ad aquā natu
ralē obtundit calorē: humorē quoq; naturalē vel he
betat vel impellit sub calore liquefcere: vel suffocat
humiditate calorē: et omnino si qua portio natura
lis hūoris ex aqueo sanguine trahitur: tū putrescit
facile: ruz cito diffluit atq; dissoluit. Hic efficitur: vt
qui molliores fructus herbasq; comedunt: nisi raro
forſan et pro medicina tūc ventrē lentienē sumāt bre
ui venas succo crudo putrefactioniq; obnoxio peni
tus impleāt. Ac ne id accidat: tutius pro alimēto vl
coquunt: vel saltē cū pane miscētur. Sanguis ergo
nec igneus esto: nec aqueus: s; aerī: nō aerī crassio
ri similis: ne p̄liutor sit ad aquā. Nō aerī subtilissi
mo ne facile incalēscat in ignē: sed substantiā teneat
mediocrē: in qua medius aer dominatū habeat plu
rimū. Cetera alimenta insint quatenus aeris accō
modantur iperio. Non sit etus substantia subtilissi
ma: ne humorē instabilē generet spiritūq; volatilē:
et dissolutioni subiectū. Non sit crassissima: alioq; n̄
ingenio minime ministrabit: et vir in naturalem huius
morē ac spiritū permutabit. Abeat⁹ obstruet: suffo
cationi dabit occasionem. Et spiritus qui vir tandē
crassius inde creatur: densitate sua et ipse parū idone
us est ad vitam: et calorē naturalē ita suffocat: sicut
fumus densior flammā comprimit protinus et extin
guir. Aditto q; saltē adeo tenebrosus est: vt vitā effi
ciat mellā morte deteriozem. Imprimis autē vt inē
hi videtur ad vitam expedit diuturnā: sanguinē vna

*Herby et
mollioribus
vscentes*

De vita longa.

cum substantia quideꝝ aeriā valde: nec admodū crassa habere glutinosum i se humorē atqꝝ tenacē: qualem ferme cum subtilitate habet oleū: oliuāꝝ & humor anguille pinguis simul atqꝝ tenuis: & oleum ex terebentina quadam sublimatione tractū. Tu igitur alimenta ceteraqꝝ omnia que sanguinem prouidibus humorēqꝝ tales efficiant diligenter eligito. Sanguis enim humorqꝝ talis sicut oleum flamine. ita vitali calori pabulum est: & vna cum sublimitate habet etiam firmitatem. Preceptum enī Basise est pro iuuentute seruanda: rebus vti sāguinem ad precordia traducentibus: ibiqꝝ cōdensantibus corpꝝ foventibus. Quod Auticēna probat a quosqꝝ labileqꝝ sanguinem precipiēs euitandū. Differens autem in hoc pro differētia corporum ratio est habenda. Itā vbi densius corpus est: ad subtilitatem sanguinis: vbi rarius: ad crassitudinem eiusdem omnibꝝ est remedijs declinandus. Vbi media corporis habitudo: via similiter media tutius imus. Nunqꝫ tamen naturalē corporis habitudinē extirpare cōabimur alioquin vitam ipsam extirparemus. Expedit insuper meminisse: vbi subtilitate sanguinis valde veremur: & stomachus intērea non sit admodum natura validus: minoribus ad crassitudinem gradibus accedendum esse: dum gracilem hominem crassioribus alimentis nutrire cōtendimus: & fouendum interim stomachum: producendum somnum. Excitationem corporis pro viribus agendam: animi mēnuendā: qꝫ plurimis sepiissime nocet. Ac si minꝰ ferat alimēta viscosa nimīū duraqꝝ vel admodū frigida:

De vita longa?

usu saltem coralliorum: sandalorum: rosarum: corallidrorum: mirobalanozum: cidoniorum: et diacidonion saccharis: rosacei: stipicarumque rerum eam sanguinis humorisque firmitatem denique consequemur: quam resbus nimium glutinosi hic tuto consequi non valemus. Commodissime vero ex nucleis pineis pistaceisque et glycyrrhizae succo et amido additis amigdalae dulcisbus: earumque oleo et cidoniorum semine atque oleo sisaminovna cum saccharo candidissimo aquaque rosacea nutritentur qui viscosa grandiorum animalium membra concoquere nequeant. Concedimus his praeterea extrema gallinarum vel edorum et testudines: et limaces atque testiculos. Vina dabimus non alba: sed rubra stipiticaque: et quodammodo subamara. Aqua vinum ferrea vel masticea temperantes: oleo quoque masticeis cidoniorumque cutem leuiter leniemus: et vetabimus interim quae sanguinem subtile faciunt vel feruentes: nisi forsitan non nihil croci vel cinamomi tenacioribus epulis infundamus: ut et facilius concoquantur et cocta per meatus angustos transferentur ad membra. Difficile namque est viscosa vel alimentis paulo firmiora ex stomacho non admodum valido: usque ad digestionem tertiam: quartamque perducere: nisi eiusmodi hinculis perferantur atque insuper frictionibus leuibus prouocentur. Quas quidem cum facies manibus eas mollioribus facito: ac memeto madefacere manus odorifero quodam vino: in quo camomillam mistumque coxeris atque rosas.

¶ Communis comedendi bibendique regula: et qualitas epularum Cap. vi.

De vita longa.

Sed missa ipresentia faciamus obtusissima
hoim corpora vel tenuissima: ad cōmu-
munem viuendi rationem pueniamus;
cōmuni medicq; corporis habitudini p-
sus accommodatā. Caue ne vlla ratiōe meatus corpo-
ris vel supra modū pateant vel nimīū obstruantur.
Ibi em̄ in resolutione et iniuria extrinsecus inferē-
da discriminē: hic autē in putrefactione et suffocatio-
ne p̄clūū et si nō artissimo regule freno quod hippo-
crates damnat te cohibeo: non tamen habenas tibi
ad licentiā vsq; relaxo. Iherbas et fructus humidio-
res accipe pce. Parci⁹ lac et pisces et vtrūq; cū mel-
le. Parcissime fūgos: atq; cū aromaticis ac semine
piri. Similiter purū aque potū: atq; vna cū parci-
te. Que humidiora sūt vel pinguis aromaticis acri-
busq; condito: alioquin et humorē alienū membris
plurimū inferunt atq; putridū: et si quē necessariū
nature humorē suggerūt. hunc p̄stāt cite admodū
corruptiōi subiectū. Qd nō aliter q̄ aquosū vinū cō-
turba⁹ celeriter et corrupi⁹. Hinc cita canicies et pal-
lor rugositasq; senilis. Carnes quoq; si quotidie co-
medātur: ac etiā si pōdere panī p̄p̄inquē citā putre-
factionē inferūt. Ande porphiri⁹ pythagoreorū an-
tiquorūq; auctoritate fret⁹ esum aialiu⁹ detestatur.
Nōne homines accepim⁹ āte diluuiū lōgeuos aia-
lib⁹ pepercisse? Quāq; medici nō tā carniū vsum ve-
tant q̄ abusum. Deniq; humida tanq̄ putrefactiōi
obnoxia fuge: memoria tenēs humidos et pigresce-
nescere citi⁹ atq; mori. Quod et hipocrates ait: et res
ipsa declarat. Siccissima rursus accipe: moderatē
vel saltē libetioze tēpōe potu. Media tut⁹ eligito.

*Quibus cibis
parce*

Aque potus

*Humidioribus
qualiter
vescendum*

*Carnibus
quotidie
viti non
est sanum*

*Humidi et
immores citius
senescunt et
moriuntur*

De vitalonga.

Tam et si antecenna forma cibi paulo sicciorē mollī
preponit ad caniciē eustādā. Ad frigida nimīū aut
calida calidissim⁹ esto. Calida simulz humida seqre
Si feruet aer epulaz humor calorē suget. Si friget
calor humorē. Atrobisq; vero modicus sit excessus.
Abiq; calor z humor nō nichil glutinosū habeat: at
q; stipticū: vt illic mēbris tūrigat⁹ humorihereat fir
mius. diū sub calore pduret. Electum triticū z pa
nis electus hoc imprimis habet. Deinde rubrū stipti
cūq; vinū parūq; dulce tertio pīnei nucleī resq; his
tēperie z lentore p̄similes. Quarto carnes nō humi
de si mul atq; laxē vt suille z agnīne lactētes. Medī
ci tñ veteres imarime Galienus suis carnē et sana
guinē ppter quādā cū corpe nostro similitudinē val
de comedat. Optime sūt igit̄ similib⁹ corporib⁹ vt
rusticis z robustis corp⁹q; multū exercitātib⁹: p̄ser
tim si quatrīdus gario filis coriandris p̄paratis sa
le cōdite seruent. Et sāguis forsan vtilis si cū sacha
ro coquas: defecatusq; ad sūmū fuerit atq; liquēs.
S; vt ad numerū reuertamur nō pbāt carnes hu
midiores q̄les dixim⁹: nō pure simul atq; sicce q̄les
vetustoris leporis atq; bouis: s; medie qdā: vt gal
linaceorū pullozū pauonū salsanorū pdicum forte
etiā pullozū colūbinorū p̄serti domesticorū. Tales
quocq; sūt capreoli vitulūq; iuuenes: z anniculi xue
ces pariter atq; apri. Edos nō sperno lactātes caseū
q; recentē. Auiculas equidē p̄terinū. Frequēs ent
subtiliorū alimētōz v̄s? Romacho solū puenit cras
siora minime tollerāt. Qui x̄o validior ē fugaces
ex his sumū reportat vel humorē. Quā tamē galli
narū nō p̄termitto si vitellūq; v̄nū cū albo comedat.

Tempore
calido et
frigido q̄bus
Vescedm

Electu
triticu
Vinū rubrū

Caro et
sanguis
suillus

Quib⁹
carnibus
Vtecht

Casus
recentis

Oua

De vitā longa

Vitellus nāq̃ solus delicatiorū est nutrimentū nāq̃
 Quicēna pbat nutrimentū nullū expedire magis in
 diminutione sanguinis: & dissolutione spūs cardiaci
 Vitellū ouī galline vel p̃dicis vī fastiane. Neq̃ for
 te ab re fuerit: anseres nutrire spelta aqua veniti
 da ac post necē carnes salte & coriādris aceto p̃pa
 ris conditas dies septē seruare p̃t? Q̃edas. Ceruū
 q̃ similis si stomach? fuerit validissimus: p̃babile
 nāq̃ est longeva q̃dā aīalia ad vitā cōferre lōgeuā
 sūt h̃mōi carnes iuuenes cōedant similiterq̃ alie
 carnes vicissim sumptū tū asse tū elire. Lib? esodit
 plus ad potū panis duplus & ser q̃ alter ad oua tri
 plus ad carnes: quadruplus ad pisces: herbas: fru
 ctus humidiores. Ne incipiat a potu mēsa: neq̃ pot?
 sit semelyberior. Semp̃ stipiciū aliqd̃ absq̃ potu
 modico sequat̃ mēsam. Abi cōplexio: etas: loc? itē
 pus: ad calidū siccū vel labif tu quodq̃ paulisp̃ ad op
 posita declinato. Abi ad frigidū: aut humidū
 similiter s̃ opposita vergito. Abi temperies: serua
 to temperiem. Eatenus autem exercitationi quidē
 corporis est addendum et animi detrahendum: qua
 tenus epulis vescimur durioribus ad diuturnitatē
 vite aliquando forsitan necessariis. Mesue tibi sint
 in nouē diei horis due: & vtrobisq̃ parce: parciō? ho
 cena. Exercitationes corporis due ferme post dige
 stionem primā ad sudorē quasi p̃ducte. Sōnus qui
 dem nocturnusq̃ semp̃ est necessarius semp̃ bonus
 Diurnus autē nisi admodū necessari? nunq̃ bon?
 Neq̃ vtaris alimētis que cito putrescunt: nec in
 eiusmodi regionib? habites. Amū & triticū p̃ceter
 ris elige: putrefactionē & resolutionē fuge. C. vii.

Vitellus

Anseres

Ceruū

Pam? qua mēsa
edendus

A potu mē est
incipiendum

Cenādu
parce
Sōnus

De vita longa.

Animalia vero quecumq; i nostram custo-
diam veniunt mundis ele cti spali mētis
nutrienda sunt anteq̃ vescamur. Atq; hec
et alia omnia ex pascuis altioribus et odo-
riferis eligenda sunt. Inter hec regulam ante om-
nes ab arnaldo philosopho cōprobatā memori sem-
per mente teneto. Si antes: herbas: poma: fruges:
vina: et altis odoziferisq; vtd i xim^o regionibus eli-
gere oportere: quas vēti temperati serenāt sua ves-
solis radij fouēt vbi aque nulle stagnāt. Culta sterq̃
lino non piguescūt: sed humore nativo. Abi etiam
quecūq; nascūtur: diu permanent incorrupta. Nicoli
taxat habitādū est: his quoq; vscendū: neq; cōfide-
dum est: ex alimētis que breui putrescūt: humorem
nos cōparaturos diuturnū et apud refractione remo-
tum. Neq; sperādū facile nos diu victuros vbi terre
fructus incorrupti diu nō pseruātur. Abi rari admo-
dum homines sunt. Quātū vero sit i loco victuq; dis-
crimen: pomū declarat piscum. in p̃sia quidem vene-
num: in egipto cordis amicu. Et ellebor^o i anticia
impune sumpt^o: albi vero venenum Aristoteles ha-
bitationē elegit altam ad meridiē orientēq; spectā-
tes: sub aere subtili: nec humido: nec frigido. Erpla-
so longeuos in editissimis atq; tēperatis reperit re-
gionib^{us}. Deterrimū xo ē stercoreare agros: vel aq̃s
stagnātes et agris mīne deriuare. Omnia ei illic ci-
to corruptioni subiecta nascūtur. Quāobres eos nō
vituperare non possum: qui sapientem Hesioduz id
circo vituperāt q̃ in re rustica sterquiliniū preterini
ferit. Sed ille prudens salubritati poti^{us} q̃ fertilitati
consuluit. Satis autē ex lupinorū fabarūq; folijs

Ex quibus
Et h^{is} quibus
regionibus
Victus eligend^{us}

Pomū

Elleborus

Habitatio

Stercorare
agros deter-
rimū

Hesiod^{us}

De vita longa.

tempestiue subuersis agrum pigue fieri posse puta-
uit. At vero si regiones humidiores immundatq; co-
lereiet alimenta minime duratura sumere cōpella-
mur. Cum quasi seruemus victum quē sub aere pe-
nienti medici mandauerūt. Qua de re in libro cō-
tra pestilentia; satis egimus. Summatim verosua-
vibus et quodammodo calidis vtetur odoribus.
Alloe ritē preparata sepe leuiterq; purgabimur. Si
tevero preparatam dicimus: si lota fuerit aqua ro-
sacea v'l succo rosarū aut si cum rosis recentibus cō-
triti s' fuerit perfecte cōmixta. Deinde addatur ei mī-
robalanis; atq; massix et forte rosa. Ad medicina hec
extra cōtrouersiam mirabilis est ad cōseruādā
diu mentem sanam in corpore sano. Preterea corp⁹
exercitabimus. Opportuno vtetur foco. Hoc pulue-
re epulas cōdiemus; mirobalanoꝝ emblicarū
sit pars vncie quarta. Sandaloꝝ vero dimidia;
cinnamomi integra; octaua croci. Hoc itaq; pulue-
re rebusq; simul acribus iminētē ex putridis alime-
tis et locis corruptionē forstā; inhibere poterim⁹.
Ad minerin⁹ autē: vbi multo plures putrefactio-
ne suffocatione; & resolutione; pereunt; ibi putre-
factioni & suffocationi maxime resistēdum. Abive-
ro contra: vicissim vti cōdimētis aromaticis & quo-
dāmodo austeris (vt diximus) odoribusq; similibus
quouis tempore putrefactionem phibet vngioleoꝝ
frigoris iniuriā. Ati lauacris ex aqua et oleo: reso-
lutionem ex labore vel calidis temporibus; iminē-
tem. Similiter os aqua sepe colluere: succus glyci-
rhize vel sacharus cristallinum ore tenere. Aqua ro-
sacea multa. paucosq; aceto rosaceo manus faciesq;

Regime
seruatu f
regiombus
fuerit f
Alloe

De vita longa

perfundere: similibus odoribus? uti Septima quos
hora alimētis modici recreari: corpore simul rati
mo conquiescere: calore vitato. plurimum vero in-
terest quale sit triticū atq; vinū quib; assidue vesci-
mur. Hec ergo sint talia: vt ultra annum et potius ad
triennium integra perseverēt: si modo incorruptibi-
em ex his alimonia sperare debemus. Vinū siue
album siue rubrum sit esto clarum: suauiter stipricū:
odoriferum. et quod indigeat aqua. Nisi forte vinū
reperies leue simū latq; durabile: quod rarissimū
esse solet. Quod vero validius est philosophus ista
achvinum dicit esse vinosum coctum sole: ventisq;
purgatum. Quod aqua fōtis puri temperari iubet
aliquandiu antea q̄ bibamus: vt perfectius misceā-
tur. Aquosum vero nimium atq; debile vel acerbū:
fugendum monet: vt pote quod intra venas & mē-
bra acidum cito fiat: aut aliter putrescat. Vinū quī-
dem aquosum putrefactioni subiectum: si conserva-
ta eius substantia coctum fuerit: hoc saltē erit vtile
alioquin nō laudatum: quod humorem corruptibi-
lem non creabit. Sed acumen eius aqua electa tem-
perandum erit. Vinum vero quale probauimus: ista
acheer antiquorum sententia tirsacis magnis iquit
esse persimile. Quod (vt diximus) temperatum has-
bitudinem corporis frigidam calefacit: refrigerat
calefactam: humefacit siccam: humidiorē vero de-
siccant atq; (vt Galienus ait) naturalem humorem re-
creat calorem fouet: vtrumq; cōtemperat. Discere
vero vinum eiusmodi magis necessarium ē: inueni-
bus minus sensibus: frigidis vero sensibus minime.
Frigida namq; duratq; senectus (vt inquit Plato).

*Triticū et
vinū que*

Vinū Vinosū

Vinū Aquosū

*Vinū tirsacis
persimile*

De vita longa.

ita mero feruet atq; mollietur: sicut vel igne ferrum
vel aqua lupini. Quod diximus per vinum opposi-
ta fieri atq; dissidētia temperari: scito etiā p glicir-
hizā fieri: sed debilius. Fieri etiā p oleum rosaceū
sed extrinsec⁹. Nec ergo tibi familiaria sunt. Neq;
diffidas quicquid et qualitate temperatum esset
virtute: potens posse reliqua temperare: sicut frig⁹
alia frige facere. Id imprimis habere temperamen-
to iouis: quo etiam saluberrima sunt. Sed de his
alibi disputandum.

¶ Dieta: victus medicina senum.

Cap. viii.

¶ Si septimum iam septenarium impleue-
runt quinquagesimum attingentes annū
cogitent venerem quidem significare iu-
venes: saturnum vero senes atq; has ap-
astronomos stellas inter se maxime omnū inimi-
cas existere. Rem ergo Veneream saturnij fugiant
que iuuenibus etiam vite plurimum detrahit. Ne-
enim natis consulit: sed nascituris: ipsaq; etiam her-
bas statim productio semine siccat. Preterea frig⁹
aeremq; nocturnum letiferum sibi putent. Atq; cū
omniū victum seruent: ex quo sanguinem plurimū
sperent. Spiritumq; plurimum ex vitellis videlicet
ouorum recentibus: vino aliquantum quidem dul-
ci: doxifero vero plurimum. Nam hic vitellus p-
prie cordis sanguinem vinum precipue spiritum re-
creat. Carnibus electissimis coctusq; facillimis omi-
ssimati ut antea dicta calidū pariter et humidū augē-
te. Spm odorib⁹ pserim vini assidue recreet. Vig-
liam et mediā situmq; deuicti et labore rursus corporis

*Venus fureda
precipue semib⁹*

Vitellus

De vita longā

Musica

Ingenio senib⁹
repuare fecerit

Profusus rursus
vitacibus

Frictiones

Nuclei pina

atq; animi et solitudinē et merore. Musicā repetant
si forte intermiserint: nunq̃ intermittendam. Audos
quosdā et mores quoad decet olim anteacte pueritiae
reuocet. Difficillimū nāq; est (vt ita dixerim) reuue
nescere corpemisi ingenio prius repuerescas: Itaq;
in omī etiā etate magnope cōducit ad vitā nō nihil
puertitiae retinere: et oblectamētā variā semp̃ aucupa
ri. Longū vero pfusumq; risus minimē: spiritū nāq;
nimis ad exteriora dilatat, sed redeamus ad senes.
Hi p̃terea si frigeant fomenta petant aromatica et
calida simul atq; humida. Deminerint puerile non
esse: puerile illud. Auicenne fomentū: factū quidē a
dauides: sed tardius forte factū. Fomentū seni miris
cū medulla recentis adhuc calētis panis infuso ma
luarico vino cū puluere mente: apposita stomacho
sepe ad olfatum adhibita. Nam et medulla eiusmo
di etiā sola. Democrito iamā expiraturō retinuit
sp̃m quo ad placuit fugitiuū. P̃terea frictōib⁹ vitā
tur leuibus: seu quandoq; lauacris nutrimētuz pro
uocantib⁹ ad extrema. Nucleos ante omnia pineos
videlicet ablutos familiares habeāt. Hoc enī nutri
mentum medici veteres senib⁹ aptissimū pbauer
runt. Calidum enī et humidum est et pingue: et oēm
lenit aspiritātē: atq; simul quod mirum est dum na
turalē humorē auget: interea sup̃flū desiccāt putri
dūq; expurgat humorē. Sūt q̃ nucleorū eiusmōi dra
chmā vnā quotidie post cibos exhibēt senib⁹ come
ndam. Ego drachmā quoq; alteraz ieiuno stoma
cho senib⁹ exhibereim: vel recens: calens: auratū: pi
nucleatum. Cōponerem quoq; electuariū hoc pa
cto: sume amigdalārum dulcius mundarum vncias

qua
duas
mun
chan
ti or
Sac
to: n
tidia
possi
sam.
cū cō
ribu
mire
dubi
bus
etiā
nias
vero
arom
mat
nes
Tra
loxi
dū n
dus
Bal
lric
rom
vale
ma
ferr

De vita longa

quattuor: tantundem eiusmodi nucleorū: pistacioꝝ
duas vnā seminū cucumeris: vnā nucū auelenarum
mundarū: contun deicoque vna cū candidissimo sac
charo: cui tñ addideris vnā zinziberis recētis cōdi
ti drachmā croci dimidiā: musci tertā: ābre. tātidē.
Sacharū aqua melisse id est citrarie rosarūqꝫ fundi
to: multa auri folia his adhibito. Huius eĩusu quo
tidiano vitā senes validiores: lōgiorēqꝫ cōsequerent
possunt: i mēsa hoc accipe: z pluribꝫ horis ante mē
sam. Atilius aūt tūc erit: siquid albi odorizqꝫ vint vna
cū cōfectiōe eiusmodi biberint. Tꝑibus xō calidio
ribus saccharū rosaceū vna cū auri folijs: z condite
mirobalani vitā senibꝫ progabunt. Theriacā nemo
dubitat ad idē humidis cōuenire psonis atqꝫ tēpori
bus. De cuius vsu satis i libro supioꝝ dictū. Nemo
etiā negabit his pdesse admodū radices: inuleibee
niasqꝫ radices albas similiter atqꝫ rubeas maxime
vero recētes. Illā quidē pro nutrimento: has etiā p
aromate. Et oīa simpliciter calida: humidaqꝫ: z a
matica simul z stiptica: simuloꝝ pingua. Tertū est se
nes electo glycirhize succo familiariter vti debere.
Tradunt enim glycirhizā esse humane corporis ca
loꝝ pariter z humoꝝ p similem. Preterea variis se
nū morbis opitulari. Lac quoqꝫ amigdalinū: z ami
dus cibus familiaris esto: z saccharū atqꝫ passule.
Basia. Triserā ex mirobalanis indisiemblicis bel
litricis cōfectā. Itē mirobalanosidas cōditas saccha
ro: nō solum ad retinēdā: sed ad retardādā senectutē
valde pbat. Huicēna laudat triserā mirobalanoꝝ
maioꝝ atqꝫ minoꝝ. Rursus cōfectiones de squama
ferri maxime vero auris iubet quotidie mandere in

Glycirhiza

Lac amigdalini
Amidus

De vita longa.

robalanos precipue chebulas rite condita ad differenda senectutis incommoda.

¶ Mature aromati et Cordialia necessarie. Et rursum qualis senum victus.

¶ Capitulum. ix.

Mirabolani

Sito mirobalanis varias inesse virtutes. Unaque mirabiliter superfluum exiccat humorem: unde canicem prohibet. sciam quod humorem colligit naturalem et a corruptione simul et inflammatione tuetur. Unde vitam producit longam. Tertia que siptica aromaticaque potest: autem et spiritum naturalem et animale congregat et fouet et roborat. Hinc aliquis vite lignum in paradiso mirobalanum forte fuisse putabit. Sile quoddam ferme faciunt aurum et argentum: corallus spodiūque: preciosoque pilli: Quis pro aromatica virtute facultatem afferat illustrandi. Tu vero memento aromatica tunc maxime prodesse nobis ad vitam: ut supra significauimus quando cum vigore quoddam aromatico humida sunt pariter atque calida: lentiorque pingue habent: cum dum augmento. Quales sunt ipsius radices benie albe similiter atque rubentes: presertim recetes. Aut saltem quando cum virtute quadam subtili odorifera et acuta substantiam densam habeant: et sipticam valde proprietatem. Qualis utique compositio inter cordialia frigida primum mirobalanis inesse videtur et succino. Deinde rosis et succo semini citri. Tertio sandalis et coriandris atque myrto: ceterisque similibus. Inter calida vero cordialia zedarie: ligno aloes: citricorici: et gariophilis nuci muscate: maci: olibani: mastici atque doronico. Qualem etiam salutem experimur

De vita longa

nessesse. Tradūt ambriam: et muscum sipticam habere virtutem. zinziber autem ob quādam eius humiditatem presertim recens et conditum sensibus sepe prodest. Sed hoc et chariophilus propter caloris vehementiam: caute videtur accipiendum. zedoira quoque caute: tametsi tiriace similis iudicatur: et sipticam simul atque pinguē naturam habet: senibus commodissima. Ambria propter calorem quasi temperatum: tuto ferme sumitur. Ac propter lentorem cum siptica subtilitate mixtum prerogativam habet ad vitā in mēbris et spiritibus confirmandā. Tum vero si ex ea fiat aqua cutisque lauetur: digestionē quartam restituit. Ac morbos eius defectu contingentes expellit. Aromaticæ vero quæ subtilem admodū substantiam habent qualem cinnamomū: atque crocus: cordialibus frigidis et durioribus sunt miscenda. Nam aromatica si tantū calida subtiliaque sint: et sola sumantur naturalem calorem nimis excitant: humoremque dissoluunt. Necessaria tamē sunt: tum frigidioribus et humidioribus epulis concoquendis: tum cordialibus duris ad præcordia transferendis. Te namque latere nō habet: humorē ipsum vite necessarium primas in corde sedes habere et arteriis venisque eiusdem: quod isaach perspicue docet. Atque ut Avicenna probat: hec humor naturali ceterorum mēbrorum humore frequenter irrigatur atque fouetur. Quapropter cavendum est: ne membri ullius humor casu quopiam arefiat: multoque magis in præcordiorum humor comminatur atque ut nutrimenta: vel fomenta: et cordialia omnia per angustos meatus ad præcordia latissime perferantur. his inferere crocū

*Humoris
prima sedes*

De vita longa:

Et vero sistant ibi: mirobalanos adhibe. Et autem
cōsequaris vtrūq; accipe inter calida muscum: atq;
ambriā inter frigida rosas atq; myrrū. Ad emērobul
ce maratrū semibus p̄futurū. Nam et nutrimentus
p̄r membra diffundit: et qua facultate lac: eadē hu
morem auget naturalē. Unde diascorides maratro
serpētes ait annuā exuere senectutē. Probamus et
saluā. Nec em̄ nature virtutē temperatē calefacit
firmat paralytissimū ppulsat. Probamus et modera
tum conditi zinziberis suū. Habet enim cum calo
re pinguedinem.

De auro et aureis alimētis et recreatiōe senti. C. r.
Arum oēs ante oīa p̄bāt tanq̄ omnium
rerū temperatissimū et a corruptiōe tu
tissimū. Soli quidē p̄pter splēdore ioui
autē p̄pter tēperantiā cōsecratum: ideo
q̄ posse calore naturalē cū humore mirifice tēpera
re humores a corruptiōe seruare. Solarē et iouis
lem spiritibus z mēbris inferre virtutē. Verū tamen
optantourissimā auri substantiā subtiliorē facere p̄
netratūq; facilitā. Mouerūt em̄ cordialia tūc ma
xime latē tē cordis recreare virtutē q̄n̄ i eis attra
hendis minime natura laborat. Et autē minime sa
tigetur vel subtilissima iam effecta vel cū subtilissi
mis sunt exhibēda. Optimū fore putāsi absq; alie
na p̄mixtione aurū potabile fiat. Sin minus possit
cōtusum zin folia redactū accipivolūt. Aurū ferme
potabile habebis (vtrōcam) Collige flores boragi
nis buglose melisse quam citrariam nominamus
et quando luna leonē subit vel arietē vel sagittariū
aspicitq; solē aut iouē. Loque cū candido sapharo

Maratru

Salma

Auru quibz
p̄derit
cōsecratu

Auru potabi
le

De vitaloga.

Aqua rosacea liquefacto. pro qualibet vicia isere
diligenter auri folia tria. Jeiunus cum vino quodam au
reo sume. ite aqua ex capone distillantē foco vel ali
ter consumpto vna cum iuleb sume rosaceo. in quo au
ri folia quedam aut ptuderis. Preterea in nitidissima
Fontis aqua aurum extinguesignitum. Cum eadem auri co
todito folia. Eadem vinum aureum temperato: et vna cum
eiusmodi potum comedito recēte oui vitellum. Facile
vero in tota corporis arboze seruabis humorem: si in
radicibus seruaueris. Accipe igitur gallinam: et pul
lo eiusmodi atque caponum cor: iecur: stomachum: testi
culos: cerebellum. Coque aqua modica minimo sale
Cocta contunde ex tota carne et toto iure et sacharo
addito recentis oui vitello: fac placētā modico cin
namomo crocoque conditā: zauratam. Hac vesceris
esuriens semel: saltem quarto quoque die. Et tunc quidē
sola. claro tamen ad potum addito vino.

¶ Deusu lactis sanguinisque humani pro vita senū.

Capitulum. xi.

SEpe post decimum statim et nonumque post
nonum septenarium arbor humana arefa
cto paulatim humore tabescit. Tunc pri
mum humano iuuenilique liquore irriga
da est hec arbor humana: quo reuiuifcat. Eliges ergo
puellā sanā formosam hilarem temperatā et fameli
cus lac eius fugito crescere luna statimque comedito
maratridulis modicum puluerē saccharo. rite cōfe
ctū Sacharū quod lac in ventre cogi vel putrefieri nō
permittet: maratrum vero cum et subtile sit: et lactis ami
cū dilatabit ad mēbra. Quos hec etica senilis exce
dit medicidiligētes liquore humani sanguinis qui
e. i.

Lac mulie
bre

De vita longa:

arte sublimi destillant ad ignē: reficere molantur.
 Quid ergo phibet quo min^o sentio iā quasi cōsecros
 interdū hoc etiā potu reficiamus? Quis quedā vea-
 tus opinio: auctulas quasidā sagas: q̄ et striges vul-
 gari nōtens cupant: infantū sugere sanguinē: quo p-
 viribus iuuenescāt. Cur nō et nri senes omni videly
 auxilio destituti sanguinē adolefcētis: sugāt valētis
 inquā adolefcēt: sanileti: tēpati: cui sanguis quidē
 sit optimus sed forte nimius. sugēt igit morē hīrud-
 nū ex brachiū sinistri vena vir apta: vnciā vnā aut du-
 as. Ador xō sachari viniq̄ tātū dē sumēt: idq̄ esurī-
 tes et sitibūdī faciāt crescēte luna. Si crudusegre cō-
 coquit: coquat prius vna cū sacharo vī ad aquā calī
 dā moderate distillet sacharo mixt^o. Deinde bibatur
 fouere q̄ stomachū tūc sanguie suillo p̄sens auxiliū
 est. Quē vtiq̄ sanguinē e vena suilla fluentē spōgia
 calēte vino madefacta cōbibat: et stomacho statim
 calēs admoueat Salien^o atq̄ serapio mosum rabi-
 di canis sanguinis canini potu curari dicit Rōnem
 vero illis assignare nō placuit. Ego igit bīdū eam
 queritās opinor deniq̄ saluā canis rabidī veneno-
 sam impressam hoīs pedī leso p̄ venas paulatim ad
 cor ascēdere: more veneni nisi qd̄ interea distrahat. si
 igit interim canis alteri^o sanguinē ille biberit: san-
 guis ille crudus ad multas horas natat i stomacho
 eū deniq̄ velut pegrinū deiecturo p̄ aluū interea ca-
 ninus sanguis istā saluā caninā supiora mēbra p̄e-
 santē priusq̄ ad p̄cordia veniat: deriuat ad stoma-
 chū. Itā et in canino sanguine xtus est ad saluā ca-
 nis attrahēdā: et i salua vicissim xtus ad si sem sang-
 uinē plequēdū. Venenū igit a corde semotum: san-

Striges
autē

Sanguis
sunt

Morsus rabi-
di canis
canis sangui-
ne sanatur

De vitaloga.

quintus imbibitū in aluo natū vna cū sāguine p in
feriora deducit hoiemq; ita reliq; icolumē. Quoz
sum hec? pūo qdē vt rei tam oculte succurē iter
differēdū cām aperuerim. Deide vt moneā: sangui
nē potari posset: quidē salubriter. Atq; i sāguie hu
mano xūte esse: qua hūanū sāguinē atrahat ⁊ mu
tuo psequat. Ne forte diffidas iuuenilē sāguines a
sene bibitū atrahi ad venas: membraq; posse ibiq;
prodesse q; plurimum.

¶ Dietahabitatio. cōsuetudo senū. Ca. xij.

M

eminisse decrepitos expedit naturā debi
lem nō eē nutrimentoz pōdere fatigandā
vel etiā epulaz diuersitate nimia distra
hendam. Itaz ⁊ iuuenilis etas hoc vitio
fit cito senilis. Diuidāt ergo mēsas: nec tam multa
naturā alimoria q; frequenti reficiāt iteruallo tñ i
terim ad digestionē dato. Nā sepe etiā postq; stoma
chus ipe cōcoxit: nisi reiecit quasi digesserit sume
re nutrimentū: naturā distrahit atq; fatigat: qua qui
dē lassitudie sepi⁹ frequētata aduolat itēpestiua se
nect⁹ senes hieme velut oues aprica petāt: estate ve
lut aues amena riuosq; reuisāt. frequēter inq; virena
tes xūsent plantas ⁊ suauis redolētes: illec nanq; viuē
tes spirātesq; pspirant ad spm hols augendū. Ad lo
ca hocōiter apib⁹ amica cōfugiāt. Adellaq; hieme
degustēt. Adel em cib⁹ est senibus i pimis amic⁹:
nisi vbi bilis timef incēdiū. Amic⁹ caseus: recētissi
mus. Amic⁹ bachyli: sic⁹: passule: cappares: dulcia
punica zinziba: isopus scabiosa: betonica: sed pissa
cia multo magis: Pinei vero nuclei maxime om
niū: sicut diximus. Ex quibus plurimus referē
e. ij.

*Epularū
diuersitas
vitacula*

*Habitatio
senū*

*Mel
Caseus recēt*

De vita longa:

adiumētū si eos horas duodecim i qua pauli cal-
da teneāt priusq̃ edant. Sic enim stomacho nō noc-
cebunt. Ac pretereā si dum his vtūnt et iā interpi-
neta ⁊ oliueta vitesq̃ versentur aut salte pini vapo-
rem accipiāt odorē. Itē gummi lachrimosq̃ pinicū
oleo ⁊ vino corpus sepe diliniāt. Probabile enim
est arbores longa naturaliter vitæ dotatas preferri
si etiā hieme virescāt ad lōgā tibi vitā: vmbra vapo-
re nouo fructu: ligno: ⁊ tēpestiuo q̃libet vsu pdesse.
De animalib⁹ aut longeuis supra diximus. iā hō
ad idē tibi forte pducet si viūas plurimū penescōs
qui sani tibi sano natura sint similes ⁊ amici. Ac ma-
gis foris si paulo iuniores: At rū vero ⁊ quomō fre-
quē adolecentū cōsuetudo parū per senitū retardā-
re valeat pudicus socrates consulendus.
Que adminicula senesa planetis accipiāt ad om-
nia membra fouenda.

Capi. xij.

Erit p̃sulte poti⁹ solliciti senes: Apollō
nem: qui socrate m̃ grecoꝝ sapientissimu⁹
iudicauit. Cōsulte iouē in sup̃ atq̃ vene-
rē. Phebus ip̃e artis medicine repertor
nucem muscatam vobis fouendo stomacho dabit.
Iupiter cū phebo masticem atq̃ mētā. Venus ve-
ro corallū. Fouendo rursum capite phebus peomā
ihus: amaracū ⁊ cū saturno myrtū ⁊ spicā nardi ma-
ccq̃ iuppiter. Aen⁹ deniq̃ dulce maratrū atq̃ myr-
tū. Ad cor hō fouendū accipiet a phebo qdē citra-
riā. Crocū lignū aloes: ihus: ambra: muscū: pioni-
cū: modicū cariofilū: citricorice: ⁊ iā omniū. Abio-
ue lilū: buglosā: ocimū ⁊ mentā: beentiaq̃ radices
⁊ cādidās pariter ⁊ rubentes. A Aenere sola quidē

De vita longa.

myrtum et sandalum atq; rosa. vna cū saturno cor-
andru. Hec vos cōtundite diligēter: et que stomachi
sunt cydoniorum oleo in formā ceroti cōficite. Que
vero capitis: oleo spice perfundite ac illinite ceru-
icē t̃pā frontē. Que deniq; cordis: aureo vino spar-
gite: aqua q; rosacea. Ea q; foris p̃cordis admove-
re. At iecur impiis creandō sanguini necessariū ne-
scio quomodo pretermisim⁹. Huic ergo semp eupas-
torio et opobalsamo p̃hebus opitulabitur. P̃stā
cetiū iupiter: atq; passylis. Venus autē epatica: endi-
via: spodio: cicorea. Veni tandē fouēdo saturnus il-
le vester: vna cum ioue capparim dabit vobis scolo-
spendriam tamariscum. Sicut vesicā iupiter cū ve-
nere. P̃stā glycyrrhiza: amido: cucumeris seminib⁹
malua: altea: manna: cassia: curat. Saturnum vero
verendum pluribus: ne adeo vos fugite senes. Hic
enim q̃ peregrinus est iuuenibus: iam vobis dome-
sticus erit. At igitur totum ipse quoq; vobis corp⁹
vegetet pro virib⁹ atq; confirmet: accipietis nōnūq;
ab eo regnāte pariterq; a p̃hebo munia simul ⁊ au-
feris asini pulsam hec anseris adipe modico delin-
te. Contundite diligenter: mirbalanozū chebularū
atq; indarum melle concoquite. ambra musco cro-
co condite. Ante omnia vero hec vobis p̃futura cō-
fidite. Credentes medicinarum ad vitā conferentiū
vitam esse fidem. Qua speretis et deū supplicanti-
bus vobis aspiraturū. Et res ab eo creatas: preser-
tim celestes mirificam proculdubio ad augendam
vel conservandam vitam habere potentiam.
¶ Confabulatio senum sub venere per virentia pra-
ta.

Capitulum. xiiij.

c. iij.

De vitalonga

Ed a grauioribus his numinibus ad Ele
nerē parrūper vos per hortos et prata se
nes virentia reuoco. Ad aulam venerem
vos omnes aduoco. Non ludemē quidem
vobiscū: s; iocantem. Nec et vobis inq; emichi iam
sem. Primo quidem iocosum hoc fundit oraculum
Ego filiū nescitis: voluptate motus vobis vitam
dedi. Ego igitur voluptate quadā motus: et si nō
mili vobis seruabo viā. Tandē quoq; seruabit lib
tate liber: vitiis sator: ppagator vite. Liber ipse sēp
odit seruos: et quā vino pmittit vitam: solis liberis
implet longam. Nec quidem vite simul atq; menti
quondā pfuit regnante saturno: diminuta mēta: pla
cetis quotidie. Vobis autē maior mēta mēti viteq;
pdest. Diminuta nocet. Risum ex meis hortis legi
te. Negligite ficum. Has vero violas quando capi
tis: carpere vos existimate lilia: prehēdētes liliū: cō
prehēdere crocū. Crocū a phebo iupiter ipse nact
ppagauit liliū. Liliū ego a ioue suscipiens: i has
quas hic videris violas: trāformauit. Deniq; grossa
quidem vobis esto luciferi: hesperus vero myrtus.
Post oraculum nobis cogitandū mandat: rerū vi
ridū naturam: quatenus virent non solū esse viā
sed etiā iuvenile: n: humoresq; p̄fus salubritet viui
do quodā spiritu redundantē. Quapropter odore
visui vsui habitatione frequenti iuuentileninē sp̄rit
tum nobis ifluere. Inter virētia verodeambulātes
interi causā perquiremus. Ob quam color viridis
visum p̄ceteris foueat salubriterq; delectet. Inue
niemus tandē naturam visus esse lucidam: ac lucis
amica. Volatilē tamē: ac facile dissipabilē. Idcirco

De vita longa:

bū per lucē se dilatat: velut amicā iterdū nimis lu-
cis excessu rapi prius zvehemētibilatationedissol-
ui. Tenebras autē naturaliter velut inimicasfuge-
re. iōq; radios i angustū inde retrahere. Oportet xō
visus ita pfrui lumine vt per amicū hoc suū ampli-
ficiet qdē: nec tm interi dissipet. Itā vero in quocūq;
colore plusadmodū tenebray: siue nigredinis est q;
lucis non dilatata: nec ideo delectat. radiusvisusad-
vortū. Abi vicissim plus admodū splēdidi coloris est
q; nigri spargit lati⁹ inoria quadā voluptatedistra-
ctis. Quāobrem color viridis maxime oim nigrū
cū candido tēperans: pstat vtrūq; delectans pariter
atq; pseruans. Et molli isup z adhuc tenera q̄tate
sicut z aqua radijs oculorū absq; offensione resistit.
Ne abeuntes longius disperdantur. Que em̄ dura
sunt simul et aspera frangunt quodammodo radios.
Que vero rarissima sunt: dissolutioni aditum pa-
tescunt. Sed que soliditatem aliquem habent: le-
nemq; simul equalitatem. sicut specularia corpora:
nec ipsa quidem frangunt: neq; longius dispgi per-
mittunt. Que deniq; preter hec beneficia: tenera
quoq; sunt et mollia: sicut aqua resq; virides: liqui-
dis oculorum radijs mollicia blandiuntur. Deni-
q; visus radius quidam est in quadam oculorum
aqua naturaliter nobis accensus. Ac temperatū lu-
men in aqua quodammodo resistente requirit. Itaq;
gaudet aqua: delectatur speculis aque similibus vi-
ridibus oblectatur. In quibus sane viridibus so-
lia lumen insitum adhuc verum secū habet humo-
rem: aquaq; subtilē occulto quodā lumine plenam.
Ex quo fit etiā: vt color viridis cum tenuatur i cro-

e. iij.

Virus

De vitalonga.

Color viridis

celi resoluatur. Quorsum hec? At intelligamus frequentē viridium vsū: siquidē visus spiritū recreat: q̄ in aīali spiritu quo dāmodo p̄cipuū est. animaleū quoq; reficere. Atq; etiā meminērimus: si color viridis: q̄ inter colorū gradus medius atq; temperatissimus est: tñ aīali spiritui p̄desti multo magis que per qualitates tēperatissima sunt: naturalē & vitalē spiritū iuuatur: atq; admodū p̄futura nobis ad vitā. Nichil in mūdo tēperatius est q̄ celū: nihil sub celo ferme temperatius est q̄ corp⁹ humanū. Nichil in hoc corpore tēpatius est q̄ spūs. Per res igit tēperatas vita permanēs in spiritu recreatur. Spūs p̄ tēperata celestib⁹ cōformat. Deniq; discamus ex tēperie viridis: que illuminādo: eque p̄gregat aīalē spiritū: atq; dilatat: ideoq; marine iuuat: nos quoq; in cordialibus eligendis: cōponēdis: vrēdis: aromaticis: subtilia et acuta: que spiritū extendere vel etiā illuminare solent: q̄ facit crocus atq; cinamomū: cū aromaticis semper stipticis cōgregantibus: ceu mīrobalanis et similibus cōmiscere. Atq; vicissim. Neq; p̄termittēre q̄ absq; acūtie etiā aromatico simul vrūq; cōficiūt. Aliquātū videlicet dilātā: atq; admodū cōgregat: multūq; illumināt: q̄ et alias narrauimus: q̄ efficit aurū: argentū: spodu: corallus: electrū: stricū: p̄ciosi lapilli: inter quos iacintus: vel ore detēsus: ob ioualē tēperie plurimū p̄probatur. Cū enī sub terra nequeāt speciosissima et quasi celesta: p̄creari absq; sūmo quodā beneficio celi: p̄babit est rebus eiusmodi mirificas celitus inesse virtutes. Cōpositio vero eiusmodi que dilātādo & illuminando spiritū eque cōgregat: ira delectat: eū iurāt

fecu
ips
tiss
vire
rius
gret
ex cr
gitu
onib
pera
ipsa
tere
quoc
lucio
get i
hact
sam
¶ 28
volu

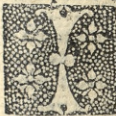

pell
la se
mei
riter
qua
Qu
Aū

De vitalonga

secus atq; recreat sicut foris viriditas oculos: atq;
ipsi etiā apud senes in naturali quadā viriditate diu-
tissime seruat: quasi laurū oliuā pinū etiā hieme
virentē. Tantoq; magis id efficit quo efficit. et inte-
rius: atq; in arboribus: si compositio talis aromatico fla-
gret odore: illicita q; sapore. Profecto sicut corpus
ex crassioribus humorū partib; cōpositū iqtaz redi-
gitur formā: ita spūs ex subtilissimis eorundē parti-
onibus constitutus formā habet quātā naturalis tē-
peratissimā atq; lucidā: ideoq; celestem. Atq; i hac
ipsa forma conseruandus est: vt subtilis quidē et in-
terea firmus sicut diximus. Sit oīno lucid⁹: s; etiā
quodāmodo solid⁹. Ac p̄terea reb; odoriferis: firmis
lucidis assidue foueāt: si vitā cupim⁹ p̄seruare: q; vi-
get in spiritu: et vendicare nobis celestia dona. Hec
hactenus iussu Veneris contemplati: venereim ip-
sam audiuisse putemus.

¶ Mercurius alloquitur senes: et consultit eis circa
voluptatē odores: cantus. medicinas. La. xv.

¶ P̄terea dum inter senes ipsa quasi An-
confabularetur: forte quidē hacten⁹ sa-
tis belle. Deinceps vero plixius forsā
fabulaturus foret. Sermonem hunc hīs
Mercuri⁹ vocib; sermonū auctor iter-
pellat. Quidnā vobis ē cū venere isthac sēper puel-
la senes? Quid rursus Veneri cū sermonib;? Rōne
mei simul atq; vestri sunt sermones? Vea ratio pa-
riter: atq; vestra. Audite me igr eadē nūc attēctione:
qua illā: r̄multo maiore insuper attētiōe q; Venerē.
Quinq; scitis esse sensus. Asumi auiditū olfatū gū-
stū tactū. Et rursū quīq; (vt ita dixerim) discite rōes

Quinque sensus

De vitalonga

Quis etates
Dū est per quos sensus quotidie ibuitur vobis animus: rationesq; inde rerū ipse cōcipit: interea notiones habitusq; ad res iudicandas quicq; tanq̃ rōnes dñq; resultant. Præterea sicut dñq; hinc quidē sūt sensus idē xō quodammodo rōnes: ita vite tenor dñq; gradibus circa sensus rationēq; disponit. Unde quinq; numerat etates. Prima qdē m sensu tñ trahitur. Scda: sensu magis admodū allicif q̃ ratione ducit. Tertia: post hec alternis pariter rōnis: et sensus per suā sonib⁹ agit. Quarta: rōne poti⁹ q̃ sensu ducit. Quinta: tandem rōne tñ regi debet. Prima igitur etas: atq; secāda tanq̃ subiecta venerit venerē si placeat loquentē audiat. Reliquæ vero Mercuriū. Ego igitur reliquos vos oēs alloquor: nō p me qdēz tñ sed p diana etiā hac: quaz ad sinistras meas cernitis. Mēpe cū hec eliguis sit. Ego vero biliguus iure pio hac ip̃a: cur⁹ ego liguas habeo loquor. Anaz pfecto noriamq; ven⁹ vobis indidit voluptatez: q̃ noceret qdēz vobis: pdesset vero futuris: exhauriens paulatim vos per latentes quandas quasi fistulas. Aliudq; vestris liquoribus implens: atq; pcreans: vos tandem quasi vetustum quoddaz spoliū cicadarū iam exhaurit humi relinquens. Cicade interit teneriori pspiciens. Mōne videtis? Quod ven⁹ de materia vestra generat esse recens quiddaz z viuū sensusq; pditum? Surripit ergo vobis iuuentutez: et vitaz atq; sensus: ex toto in quaz corpore per totius voluptatez: vt efficit inde totū. Ego interim materie illius q̃ quarte digestionis superest qualitate monitus: vos commoneor alimenta similibil quarta digestionē cocta plurimum vite vestre succurrere: oū recens videlicet

Integ
Zach
le sup
uo ad
deside
Gior: f
redes
vidist
Nec e
veter
si vict
teta v
ciei p
neq; t
tidie
pore
Dian
lecebr
mo c
fabri
num
cet. S
nocer
Ten
igitu
licet.
ipos
les s
flore
uite

De vitalonga

Integrum et forbille vna cum saccharo exiguoque croco.
Hac humanum vel suillum vel caprinum cum pauculo mel-
le sumptum. Atque hec duo tunc salubriora sunt quam nari-
uo adhuc calore flagrant. Et si ouis alia mortuorum
desiderare videatur. Preferri in stomacho minus valis-
simo: sileuit est coquendum. Verum ut pariter advenere
redeamus. Si quis vidisset venerem iuvenilem admodum
vidisset: quoniam meretricis fucis rostratibus expolita
hec ergo quam nova semper est nova semper affectum odit
vetera. Facta destruit: destruat faciendam. Hec rursus
si victuras est quasi meretrix non vno quovis est con-
stituta viro. Aulus amat. Et vrbiale tunc loquar spe-
cies passim potius quam individuo suffragat. Jam ho-
mines tactu tamen vos precipitat: sed etiam gustu fallit quo-
tidie perditque deceptos. Quos enim vos in rebus sa-
porum precipitis mediocri quadam temerarie gratos hos
Diana hec Apollinis Iouisque munere tradidit. Gl-
lecebras vero saporum miras quibus quotidie velutha-
mo capiti clam miseri vitam praestitis. Venus infidiosa
fabricat. Quid igitur Martem incusatis: quid satur-
num? Mars quidem raro admodum vobis palamq; no-
cet. Saturnius quoque saepius vultu se praefert hostes:
nocet tardius: tempusque remediis nulli negat. Sola
Venus palam ut amica venit. clama inimica venit. Hanc
igitur incusate potius: si quem inter suppositos incusare
licet. Ad multiplices huius infidias: tum oculis argi vos
ipso instruite: tum palladis clipeo vos munite. Au-
res autem ad blandas pollicitationes eius: tanquam ad leta-
les spreto: catus obstruite. Hinc denique providentiae
florem a me accipite: quo Circes huius beneficia de-
vitetis. Hec vobis duos vix tandem et has quidem leri

Vetus Senu

De vitalonga

feras pollicetur voluptates potius quam largitur. Ego vero beneficio patris atque fratris quinque promitto vobis: quinque prelo: puras: perpetuas: salutare: quarum infima est in olfactu: superior in auditu: sublimior in aspectu: eminentior in imaginatione: in ratione excellior atque diuinitior. Quo maior delectatio in tangendo percipitur: atque gustando eo vite grauius frequenter accidit detrimentum. Contra vero quanto maior in olfactu voluptas et auditu atque visu: item in imaginatione sepe: et ratione quotidie reportatis: tanto filia vite longior producit. Verum sicut in blandimentis tangendi: atque gustandi cauenda vobis subdola admonui. Aneides: sic in ipsa secretiore nimisque assidua contemplatione mentis delectatione caute saturnum. illic enim frequenter filios ipse suos deuorat. Nam quos sublimiorum contemplationum suarum rapit illecebris: et illic agnoscit ut suos: hos interim si modo diutius gradum tibi sustinere falce quada et terris amputat: terrenas incautus vitam sepe surripit. Hoc saltem venere interitum indulgentior: quod venus quidem vitam quas tibi detrahit: donat alteri: nihil tibi pro detrimento restituit. Saturnus autem pro vita terrena a qua separatur ipse: te denique separatur celestem vitam reddit: atque sempiternam. Hoc ipso similes esse videntur inter se venus atque saturnus: qui sane quod aquario gaudere tam regnat in libra quod hoies et hic et illa generandi libidine verat: nocetque veratis ut inde posteritati possit. Sed hoc quidem fecundat corpus: stimulatque secundum. Ille mentem suam semine grauidam verget ad partum. Nos igitur pro uerbis memores ne quid nimis assidue prudenter frenis parturientis utriusque libidine cohibere. Quia et si

De vita longa

multo citius grauiusq; ille ledit: quos sed torporis:
rememor: curia: supstitio premis: q; quos supra vi-
res corporis moreiq; mortalium eleuat ad excelsa.
Dino vero seruate in oneo quod equus iuppiter pi-
thagorā docuit & platonē hūanā vitā i quadā equa-
li aie ipsius cū corpe ppositione seruari. Altrūq; suis
q;busdā alimētis & exercitationibus ali ac similis
augeri. Si quis alterutrū educatione precipue sua:
multo robustius altero tandē efficit nō mediocrē fa-
cit vite iacturā. Propterea quicūq; inter res medi-
corū arte laudatas potissimū eas elegit: que corpori
simul et ingenio pfunt maximū vite sibi vēdicat ad
iumentū In earū vero numero vinū mentē miroba-
lanū muscū ambra: zinziber recensithus: aleon: ia-
cintū: silēsq; lapillos: herbas ve cōsimiles cē putate
& que ad vtriusq; vtilitatē a medicis pariter compo-
nunt. Sed longiorib; his q;sq; interceptis ambagi-
bus Ego quoq; medicus huc accessi. Si sapores ex
reb; accepti nō vltra viuētib; itē odores ex aroma-
tis iam siccis: vitasq; vacuis: multū ad vitā conferre
censent. Quid nā dubitatis odores ex plantis radi-
cibus adhuc suis herētib; viuētib; q; mirū imodū
vite vires accumulatuos: Deniq; si vapores exha-
lates ex vita dūtarat vegetali magno ope vite vře
pfur: q; rū pfuturos existimat: car: aērios q; dē: spūs
pro: aērio harmonicos harmonico: calēres ad
huc: viuos p viuo sensu peditos sensualit: rōne con-
ceptos rōnali. Hāc ergo vobis a me fabricatā traho
lyrā cantūq; ipsa phebeum solamē laborū diuturne
vite pignus. Sicut ei res qualitate tēperatissime si-
mulq; aromaticē: tum humores iter se tum spiritū

De vita longa:

naturale fecit ipso temperantia sic odores et usus vite
le spiritus: sic rursus siles quoque ecentus spiritus aialem.
Dum igitur fides illa sonosque: dum tonos temperatis i vo
ce: sile spiritus vsum intus temperari putate. Et ne ipse ve
nere sim anariorum sine baccho friger ab hoc illo li
bero patre per me nectar hoc accipite. Qui precipue
intus vos friget: spiritibus sile: bis septimo quoque die
vicias vernacel vel maluarici dulcis meri duas su
mat cum vna panis vicia tribus aut mensis horis semel
aut drachina vna sublimis aque distillat: ex vino cum
iuleb rosacet semuncia. Quo quod liquore illimine et
cutiet ad olfactum vii commodi sime possunt atque
post eiusmodi nectar ambrosia quoque vobis afferat.
Hanc itaque accepta ab ione largior medicina. Quat
tuor mirbalanorum vicias accipite chebularum tres
rosacet sachari: conditi zinziberis hieme quidez vi
cia. estate vero semuncia. Tria hec cum emblicap mel
le concoquite suauiter: septeque auri solis exornate.
ieiuni bolus ante prandium quattuor horis accipite.
Anno saltem integro quotidie id assumite. Et ide ve
lut a aquile renouetur vna inuetus hactenus quasi
mercurium locutum existimemus.
¶ Confirmatio superiorum: et quod deuitare debemus assidu
am cogitationem et coitum.

Cap. xvi.

Sitrologi venerunt et saturnum inimicos in
uicem esse ferunt. Cum vero in celo ubi omnia amor
re mouentur: ubi defectus est nullus odium
esse nequeat inimicos. i. effectus diuersos
interpretamur. mittamus in presentia reliqua. Ecce
nunc saturnus quidem nobis in cetro: venus autem
in circiferentia posuit voluptatem. Voluptas vero spiritus

De vita longa

rituū elca quedā est. Igit ex opposito veni atq; sa-
turnus spūs nři volatū aucupant. Illa p voluptatē
suā allicit ad externa. hic interi p suā ad intima reuo-
cat. Distrahūt itaq; spm si ferme eodē tpe moueant:
atq; dissipāt. Quāobzē nihil cōtēplatozivel curioso
pestilētiū q̄ venerēus act⁹: nihil vicissim hūc secū
ti alieniū q̄ cura z cōtēplatio eē pōt. Cōtēplatozēz
vero phisicū: religiosūq; eodē in gradu cōnumera-
mus. Et gradu sūt quēlibet i negociis suis valde co-
gitabildū grauibzq; curis obnoxii. hic rursus effi-
citur vt si quē saturnia: vlcōtēplatiōe nimirū occupa-
tū vel cura pressum: leuā: interim z aliter cōsolari
velimus: p venerēos actus: ludos iocos id tentan-
tes tanq̄ p remedia longe distantia: frustra atq; etiā
cū iactura conemur: atq; vicissim si quē venerēos: vel
ope pditū: vel ludo iocoq; solutū moderari velim⁹: p
saturniā seueritatē emēdare nō facile valeam⁹. Op-
tima xō disciplina est: p qdam pbebi iouisq; q̄ inter
saturnū venerēq; sunt mediū: studia similiaq; reime-
dia hoies ad alterutrū declinantes ad mediū reuo-
care. Sz vt tandē sinus medicī: sicut flāma duobus
cōiter modis violētis extinguit: aut velut diffusa vē-
tis: aut cōtra quasi cōpressa cineribus: sic ip̄s vel ce-
leriter effectū venerēo dissipamus: vel sensim satur-
nio suffocamus: ac sepe exprimimus cōprimēdo pa-
riterq; resolvim⁹. Spūs vtiq; frequenter ad extima
volās: intima reddit vel vacua: vel aliena vite. Sed
ad intima sepe coactus cetera circum membra pre-
stat vite minus idonea. Et iam igitur senectutez: tū
venus interioribus nostris tū saturnus exteriorib⁹
infern. Genus quidē p̄cipue: vbi ex quo vis ei⁹ inos

De vita longa.

facile corpus debilitat atq; labascit saturnus quda
 et potissimū: qñ ex quocūq; cōtēplatiōis officio: vl
 cure labefactant. Et si vel qui ad cōtēplationē: vlq;
 ad libidinē natus est: plerūq; ad suū vterq; officiū
 est naturā fortissimus. Natura em̄ sepe cōiungit cū
 voluptate simul et facilitate potētiā. Anusquisq; igi
 tur se cognoscat: suisq; ipsius moderatori ac medic^o
 esto. Coitū quidē frequētaturi ceteros p̄sulūt. Ego
 vero exercitaturis igentiū libro etiā sup̄iore p̄sului
 Deniq; omni dieta oibus remedijs vti debēt: qui
 bus mēbra spūs: sensus ingentiū memoria cōfirmē
 tur. Cogitationes p̄ intem̄ alla repetere. Nec expe
 ctare vl̄ minimū ex cogitatione laborē. Maxime ve
 ro cū prius canescūt: quis nōnulli sint qui nō tādē
 bilitate nature: videlicet adhuc iuuenescanos emit
 tūt: q̄ vel egritudine: vl̄ egrotatione aliqua p̄cedē
 te: aut etiam parentum similitudine: quibus scilicet
 iam canescentibus fuerint generati.

De medicinis senū Et de habitatione iterum at
 q; dieta.

Cap. xvij.

Maldeor̄ regula ē forte p̄bāda: adiuvē
 tū ē recupādā p̄grinos humores inibi
 bitos corpori expurgate: gratim: tum in
 teriores competentibus medicinis: tum
 exteriores frictionibus clauachis p̄uocationibus
 sudoris. Interea q̄ salubribus: duraturisq; alimen
 tis paulatim corpus implere. Sūt aut̄ q̄ trochiscis q̄
 busdā ex vipra factis: vel helleboro preparato pro
 mittūt humores oēs veteres putridosq; p̄ior^{is} edu
 cere. Quibus expurgatis et humore rurū saluber
 rimo alimētis salutarib; recreato: restituere iuuetū

Qui parentib;
 iam come
 scētibus
 generati
 sunt cito
 senescunt.

De vita longa.

tem. Et qui cautiore sunt: helleboro gallinas pas-
cunt: hoīem vero gallinis. Cuiusmodi vero curatio
nē tanq̃piculosa iuuetute arbitror poti⁹ q̃ in sene-
nectute tētandam. Ne forte iuuetutē illā a medea
pelioseni p̃missam experiamur. Hāc et iuuenes mes-
dichniserquisite purgantibus cito senescere. Hippo-
crates asserit. Si vbi olea nō sufficit: clystere ṽl mā-
na: ṽl aloē p̃sertim lota securus vteris: si tibi sit
alius astrictior: manna cū iure caponis: mirobala-
nis: h̃tute. Sin minus: hac te iuuenē etiā in senectu-
te purgatione seruabis. Sumevntiā lote aloes vnā
mirabolanoꝝ emblicaz drachmas: duas: chebulā-
rū quoq; tātūdē: duas itē rosarū purpureaz: masti-
cis quoq; tātūdē. maluatico vino p̃fice pilulas: q̃n-
luna feliciter collocata: p̃p̃tito fruitur iouis aspe-
ctu p̃sertim si domicilia fixa possederit ṽl ip̃a vel
sup̃pis. Nec eī ad diurnitatē vite magnop̃ p̃se-
rūt. Potes etiā vtiliter reubarbarū hic cū aloē cō-
ponere scz dimidiā aloes p̃tē: dimidiā reubarbari.
Et q̃tiēs op⁹ fuerit: vnā mane sumere pilulā ad tres
vsq; ṽl q̃nq; modicūq; insup̃ vinū bibere. Abi vero
pituitā magis times: potes p̃modē i his pilulis tro-
chiscorū agarici tertiā p̃tē accipere vnā cū tertijs alo-
es duab; dimisso reubarbaro. Si primā illā ego iā
m̃ltis annis pilulaz p̃positio omni etati exp̃ior esse
tutissimā. Eadē hora p̃fectionē eiusinodi facito su-
me mirobalanoꝝ emblicaz. idarū: bellericarū che-
bulaz vnciā vniuscuiusq; vnā cinamomi x̃o duas:
vnā q̃z doznici: rosarū purpureaz vnā sandaloꝝ ru-
beoꝝ duas: vnā croci drachmā: tertiā dragme p̃tem
musci: ambre tātūdē. Candidū post hec cum aqua
f. i.

De vitâ longa.

rosacea siccoꝝ citri fundito saccharum. Loquere sac-
bolos auroꝝ inuolue. Hoc ante prædiū quatuor ho-
ris sumētes atq; edētes vtiliter expri sumus ad vti-
tē corroborandā: ad illustrādū spm atq; firmandū.
Marime xō pderit: si paulū insup vini aurei bibe-
ris. Proderit sepe calefactū panē aureo meroꝝ ro-
sacea aqua profundere: ⁊ modico insup cinamomo
saccharoꝝ vberiore cōdire. Frequēter etiā duo hec
cū lacte amigdalino ⁊ modico pane miscere. Nam
etiusmodi mixtiones naturā referūt iouiale ⁊. Pres-
oi a: q̄ in supioribus explicauimus vlt saltē significa-
uimus: ab his oēs vrbani diligenter cauere debent:
estu: gelu. quolibet vlt post calozē frigore vel noctur-
no. Nebulis: vētis vel ex palude flāribus: vlt irrūpē-
tibus ex angusto. Locis itē ubi aer vel mouet violē-
tius: vel nullo modo mouet: habitatiōe quibz idio-
re: fetore: torpore: meroꝝ. Diligētius aut inercutū
sectatores. diligētissime senes. Qui preterea postq̄
mane corpus totū leniter: pfricuerint: delinient spm
aduersum acris ⁊ laboris icōmoda: calēte oleo: vel
vino quopiā subamaro: cui pri⁹ infuderint mirrhā ⁊
rosam: atq; myrtū Saluā frequēter ore ferant: ner-
uis ac dentibus amicissimā. Et quādo dentis vitio:
liquida velut infantes alimēta repetere cōpellunt:
mollissima caueāt. Lac quidem vino referant mode-
rato. Atanē igne dūtarat vlt in medicina quantū videly
expellendi frigoris: ⁊ suscitandi caloris innati neces-
sitas postulat. Alioquin tanq̄ edace humorē natu-
ralem exiccaturō. Solē vero quo ad delectat sequā-
tur vlt alimētū: distillatione vitato: ⁊ estu silt declina-
to. Faciles quidē motus diligāt: excitādo calori ad

Satura

De vita longa.

modū necessarios. Labores autē corporis oderint
et multo magis animi. Nec minus longam, sitim: et
inediam: atq; vigiliam.

¶ De nutrimento spiritus: et cōseruatione vite per
odores. Ca. xviij.

Egim⁹ in calidis quibusdā regionibus
ac plurimo passim odore flagrantib⁹ mul-
tos gracili corpore: et inbecillo stomacho
quasi solis odoribus ali. Forte quoniam
ipsa natura loci: tum herbarū: et frugū: atq; pmo-
rū succos ferme totos redigit in odores: tūz corpo-
rum humanorū humores illic resoluit i spiritū. Cū
igitur vterq; videlicet odor et spiritus sit vapor: qui
dā: et simile simili nutriatur: nimirū et spirit⁹ et spiri-
talis homo plurimū ab odorib⁹ accipit alimentū.
Nutrimētū xō: q̄le cūq; id sit p odores siue fomētū
app̄ime senib⁹ et gracilib⁹ necessariū ē. Quo defectū
alimēti solidioris atq; verioris vt cūq; op̄sare pos-
simus. Ambigere tñ nōnulli solēt: virū spūs odorū
bus nutriat. Ego autem opinor: solis forsan ita nu-
triri vt nisi alimenta que crassa sunt: digestionē tan-
dem in vapores extenuentur: spiritus ipse quem of-
fimus vaporem esse: nullum illic suscipiat nutrime-
tum. Itaq; vinum odore plenum spiritum subito re-
creat: quem cetera vir tandem reficere possunt. Va-
porem vero illum in quem cibi cocti deniq; transfe-
runtur. ideo appellamus odorem: quoniam et odor
vbiq; vapor quidem est: et hic tractus intus et ali-
mentis vapor: nisi spiritui quodam odore placeat:
vir vllū spiritui exhibet alimentū. Quō obrem Aui-
cennam nostrum valde probamus dicentē: corpus
f. ij.

De vitâ longa.

quidē dulcedine: spiritū hō quādā (vt ei⁹ hbiētar)
aromaticitate nutrirī. Qm crassitudo corporis non
nisi crassa natura: qualis est in dulcedine: coalescere
valeat. Tenuitas hō spiritus: nō alio q̄ fumo quos
dā atq; vapore: in quo aromaticitas ipsa vigeat: res
ei possit. Aromaticā vero qualitatē dicimus odorā
et acutā: et quodāmodo sūpticā. Proinde qm iecur
quidē corpori p sanguinē alimētū prestat: dulcedine
primū augeat. Cor autē q; et creat spiritū: et spiritui p.
creat alimētū: merito desiderat aromatica. Expedi
tamē et aromatica pro corde cōdiri dulcedine: et dul
cia pro secore aromaticis cōmisceri: dulcedinēq; in
terea nimis euitare. Quid plura? Salienus ipse se
cutus hyppocrate: spm nō solum odore putat nutrirī
sed aere. Vere inquā nō simplici: sed potius opor
tune p mixto. Quibus qdē si fidē habebim⁹: nec ali
mētorsi: nec rei vilius delectū magis ad vitā necessa
rium: q̄ aeris nobis accommodari: esse censebimus
Hec ei⁹ inferiorū et celestū qualitātibus facillime
semper affectus et imēsa (vt ita dixerim) amplitudie
circūfus: ppetuoq; motu nos vndiq; penetrās: ad
suā nos mirabiliter redigit qualitatem. Presertim
spiritū: precipue vitālē in corde videntē. in cuius pe
netralia: tū assidue influit: tū repēte. Sic, prius affi
ciēs spm vt est affect⁹: per q̄ spm vitālē: qui et mate
ria et origo est spūs atalis: pariter afficiēs animalē.
Cuius quidē qualitas maximī momēti est ingenio
suis eiusmodi spiritu plurimū laborātibus. Itaq; ad
nullos pot⁹ q̄ ad eos attinet puri luminosiq; aeris
odorūq; delectus: atq; musice. Nec em̄ tria spūs at
lis fomēta p̄cipua iudicant. Potissimus vero ad vi

De vitalonga

tant est aer electus. Nam octauo mense nati in egypto plurimi viuunt. Et nonnulli in plagis grecie teporatis saluberrimi aeris beneficio. Ad Aristoteles narrat et auicenna confirmat. Sed pfecto sicut corpus ex varijs cōpositū varijs quibus non eadē mēsa nutriēdum est alimētis: ita spūs similiter cōpositus varietate quadā aeris semp electi oblectandus est: atq; fouēdus. Simili quoq; electorū odorū varietate quotidie recreād⁹. Nā aer et odor quasi spūs qui dā esse videt⁹. Itā vero alexāder et Nicola⁹ ppateticū vna cū Galieno cōcludūt spiritū vitālē et aialē ideo nutriri/tū odore: tū aere: qm̄ uterq; mixtus atq; cōformis: et virūq; haustū in p̄cordia penetrare. ibi cōqui tēpariq; ad vitā perq; arterias diffūdi. Abi uterq; coctus iterū nutrit spiritū (ut aiūt) utrūq; p̄cipue aialē. Aiūt etiā spiratū aerē nō solū refrigerādo calori pdesse: sed etiā nutriēdo. Nā et aialia etiā valde frigida spirāt. Addūt aerē crassiōrē spiritui naturālī tanq̄ magis corporeo cōuenire: subtiliē vero: puri lucidū spiritui potius vitali potissimū aiali. Neq; mirū videri debet spiritū adeo tenuē: reb⁹ quoq; tenuibus ali. Siquidē et pisciculi multi aqua nitidissima nutriunt⁹: et ocimū i aqua simili viuūt: crescit floret: redolet. Aditto quibus elemētis Chameleontē et salamandrā nutriri nōnulli ferāt. Bedeam⁹ ad nostra. Interest certe q̄ plurimū qualē spīremus aere: quales hauriamus odores. Talis em̄ et spiritus in nobis euadit. Eatenus vero nos anima pervitā vegetat: quatenus spiritus harmoniam seruat cū anima concinentem. Spiritus quidem in nobis primus viuūt: et maxime: et quasi viuūt solus. Nonne repen-

Octauo
mense nati

De vita longa.

tino quodā sepe casui affectu vita: sens^{us} motus sub
 to mēbra deserūt: Regresso videlicet ad cordis pe
 netrاليا spū. Et sepe statim reuertuntur admēbraq
 frictiones rodores illuc spū redeūte. Quasi vita in
 ipso spū videlicet re volatili potius sit q̄ humonib^{us}
 aut mēbris. Alioq̄n ppter horū crassam tenuitates
 tardius ad modū accederet videret vita mēbris atq
 recederet. Quicūq; igit vitā i corpe pducere cupi
 tis spū i pnis excolite: hūc augete nutrimentis san
 gui nē augētib^{us} tēperatū videlicet atq; clarū. Hūc
 aere semp electo fouete. Hūc quotidie suauib^{us} odo
 rib^{us} alite. Hūc sonis ⁊ cātib^{us} oblectate. Sz interea
 odores cauere calidiores. Frigidiores fugite. Ca
 pescite tēperatos. Frigidos calidis: siccos humidis
 tēperate. Odorē vero oēm qz ps corporis subtilissi
 ma est: scitote nō nichil habere caloris: atq; re b^{us}
 que ipse nutrit: odores separate poti^{us} nutrituros:
 vt ex aromatico piro pomosq; pisco: similisq; pomor
 magis aut recēte pane: calēte: marie carnis^{us} assis
 q̄ maxime vino. Atq; sicut sapor qui mirifice placet
 plurimi velocisq; nutrimenti causa est: vel occasio cor
 poris sic odorem ad spiritum se habere putate. Com
 memorare vobis iterum placet. Democritum iā iā
 expiraturū vt obsequeretur amicis spiritū ad qua
 tridū vsq; olfactu calentiū panum retinuisse: vlt
 rius etiam si modo placuisset i spiritum seruaturū.
 Sunt q̄ dicūt id mellis odore fecisse. Ego si mo
 do vsus est melle existimo: illū mel vino liquefactū
 albo calentibus panibus infudisse: ne genim sper
 nendus est mellis odor. Flos namq; flozum mel ex
 istit: nec parum nutrit ipse: ad vltedine: ad viu qualita

Democrit^{us}
 expiraturū
 olfactu
 quatuordecim
 diebus
 retinuit

De vitā longa

te sua res integras a putrefactione tuetur. Itaq; si quis nouerit hoc etiā ad cibuz ita uesci vt nec dulce dine nimia meatu suppleat. nec tali quodam calore bilem eraugeat certum habebit longioris uite subsidium. Saltem igitur condimentum hoc frigidis et humidis adhibete. Veru met vos reuocem ad odores. Abicumq; suffocationem compressionemq; spirituum nimiam extimescitis: quod meror frequens corporis protendit odor escircumfusos amate. Abs vero fugam exhalantium spiritū expauescetis: odores potius infusos nutrimentis accipite. Et si quid odorum preterea foris sumitis velut clipeum costis dumtaxat ad mouete sinistris. Nonne videtis q̄ repente sursum vel deorsum ad odores se matrix ipsa precipitet: q̄ velociter ad os: ad nares spiritus ad uolet suauis odoris esca plectus. Abs igit spūs vel eriguus vel fugacissimus esse deprehenditur: quod pusillanimitas sepe declarat: corporisq; debilitas ut parua de causa multa contingens: odoribus non tū extrinsecus obiectis: q̄ intrinsecus insectis allicit: immo potius pascite. retinete. Odores vero vini ante omnes eligite. Abulsi nāq; nutrit spiritum odor exhalans ex natura tū plurimum et velociter nutriende corp⁹: tum voluptate sensum afficiente. Tale vero uinū est p̄ceteris calidū: humidū: et odorū: atq; clarū. Tale etiā sacherū esse dicerē: si sumat odorē. Cinna momuz quoq; simile. Et dozonici: anisūq; et dulce maratrum: si acumini suo ad exiguam dulcedinem adderent ampliozem. Sed quas temperiem natura nō fecit: vobis ipsi cōficite. Et quoties distractionē spiritū formidatis: calidiorib⁹ acutiorib⁹q; sub-

De vita longa.

Me Fa
tissimis adhibete quod cohibere pariter violatissimas ac
sistere valeant: ceu croco chariophilis cinamomo ad
dustū panē rosaceā aquā acetūq; rosaceū rosā myr
tū violā sādālū coriādrū cidoniū pomū atq; citrū.
Horreo vero cāphorā ubi cōtra canicē est agendū
Recētē vero semp mentā diligo: menti etiā salutarē
spīritūq; tutissimā. Deniq; memē tote res oēs vene
no cōrarias esse vite admodū saluta res: non gustu
tū: sed etiā odoratu: maxime theriachā: has vero i
libro cōtra pestilentia enarrauim⁹: narrabimus in
libro sequenti. Inter eas aut ne qd vos lateat nume
ramus vinū. Nā sicut homini venenū est cicuta: ita
cicute vinū nō simul quidē sed paulopost ebitūm.
Ac ne solis vos odoribus hic alliciā cōponendū vo
bis mando electuariū quotidiē manē gustādū: olfa
tu: gustuq; suauē: et vite admodū salutare. Accipite
tres chebularū vncias: vnā emblicarū: zindarū vnā:
vnāq; bellīricarū: semiūciā vero boronici. Cinā mo
mi vncias duas: croci drachmā vnā: abie partē dra
chme tertiā: musci quoq; tantū dē. cōfundite dilige
ter. Tantū rosacei sacchari adhibite: q̄tū gustui sa
tis facit. Sādaloū rubentū q̄tū sat est coloris: mel
lis itēz emblicarūz vel chebularū: q̄tū molli expedit
electuariū forme: anri folia totidē quot p̄dicte sunt
vncie. Ubi xō difficilior ē p̄positio multiplex: exp̄i
sum? simplicē hanc optinā esse. sex chebulis mara
tro dulcis: saccharo aqua rosacea liquefacto. Sūptā
xō tū ieiuno stomacho: tū post cenā. Demineritis
aut mirobalano scōditas meliores esse: siccas vero
salte diē itegrū: oleo amiedalarū dulciū: vel butyro
vaccino prius infūdite q̄ p̄sentis. Probāt ⁊ Quicē

nav
ana
bere
trus
per
mire
cōsu
lēs a
rem.
est: se
bus.
netre
vel a
sed m
tri qu
olfa

M

dē p
autē
gran
seru
huc
mun
auct
nesi
tere

De vita longa.

navobis cōfectionē ex emblicis atq; indis cū melle
ana cardo rū: coctoq; butyro: item chebular cū zinz
bere et quama ferri: et potius auri. Probat itē Pe-
trus aponēsis cōpositionē ex croco: maceica: stoeo:
per partes equales acceptis: atq; cōtusis: r̄vino cō
mirtis. Alii affirmat vitā etiā p̄p̄modū moribūdīs
cōsueuisse. Deniq; Alii astrologus medicusq; excel-
lēs asserit: vsu trisere similūq; rerū vitā effici lōgio
rem. In om̄i vero trisera mirobalanus fundamētū
est: sed hanc tēperant subtilib⁹ quibusdā atq; molli-
bus. Presertim vbi siccior est mirobalanus: vt ⁊ pe-
netret nec meatus obstruat: nec alui exciet nimis
vel ascri gat. Cū vino p̄terea cōmodissime v̄timur
sed modico: ne forte diluat. Compositione vero pe-
tri quā modo narrabam: si modo vtilis est: arbitor
olfactu potius q̄ potu vtilem fore.

¶ Abagorū medicina p̄ senib⁹. Ca. xviii.

Agi stellaz obseruatores ad xpm vite
duce stella duce venerunt: p̄ciosum vite
thesaurū offerētes: Aurū: Thus: Abyr-
rham. Tria dona p̄ trib⁹ planetaz do-
minis: stellaz dñi dedicātes. Aurū qui
dē p̄ tēperamēto iouis maxime oīm tēperatū. Th⁹
autē p̄ sole p̄cipue: p̄hebo calore simul odoreq; fla-
grans. Abyrrham deniq; firmantem corpus atq; con-
seruantē: p̄ saturno omniū firmissimo planetarum.
Huc igitur omnes ad sapiētes magos venite senes
munera vobis quoq; vitā p̄ductura ferētes. Quib⁹
auctore vite quondā venerati traduntur. Venite se-
nes in q̄ senectutē grauitē tolerātes. Venite vosp̄
terez quocūq; senectutis p̄p̄modū aduentāris for-

De vita longa

mido sollicitat. Accipite pcor alacres vitalia dona.
 Sumite vncias qđe thuris duas: vnā xō myrrhe: au
 ri rurſū in folia ducti dimidiā drachme partē. Coſū
 dite tria ſimul pplate pfundite in pilulas aureo qđa
 mero: idē tunc opoz tune cōficite: qñ Diana ppicio
 pherib: vel iouis gaudet aspectu. Sūte poſt hac the
 ſauri tñti auroz a qualibet portūculā. Ac exiguo p
 ſūdite meri potu: niſi forſā icaluerit eſas. Tunc enī
 aquā roſaceā bibere preſtat. Si qđ autē intervallo ca
 lorē quouis tpe magis metuat: hiſi mirbolanū cu
 bulā aut emblicā: equalē ad thuris mirre qđ auri ſi
 mul pōdus adſciat. Hoc humorem: pculdubio natu
 ralē a putrefactione tuebit. Hoc humoris reſolutio
 nem lōgius ppulſabit. Hoc cres i vobis ſpū natura
 lē: vitalē: aialem: fouebit: cōfirmabit: cor: roborabit.
 Hoc rurſum vegetabit ſeſū: acuet ingeniū: memoriā
 conſeruabit.

¶ De periculis evitandis ex quolibet vite septena-
rio imminetibus Cap. xii

Cap. xix

Cum astronomi singulas deiceps diei ho-
ras planetis ordie singulis distribuerint:
similiterq; septē hebdomade dies atq; in
ipso fetu per mēses digesserit officia plas-
netarum. Cur nō etiā per annos eadē disponamus?
Et quādamodū infantē in aluo latentē rexit p̄mo mē-
se saturn⁹: vltio luna sic statim natum ordie iā cōuer-
so p̄mo ipsius anno ducat luna: secundo si vis mercu-
rius: tertio ven⁹: quarto sol: quinto mars: sexto iupit-
ter: septio x⁹ saturn⁹. Atq; deiceps ordo peritam
similis reperatur. Itaq; in septimo quolibet vite an-
no sit in corpore mutatio maxima. ideoq; p̄culo sita

De vita longa.

Prima quandoquidē et saturnus nobis cōmuniter est perigrinus: et ab eo tūc planetarum sūmo ad lunā e vestigio planetarū infimā gubernatio redit. Hos annos astronomi greci climatericos nomināt. Hos scalares vñ gradarios vel decretorios appellam⁹. Forte verō in moribus ipsū humoris vel nature motū planetas per dies eodem ordine regūt. Ande et septimū⁹ q̄se adē rōne iudiciarius appellatur. Quart⁹ q̄s qm̄ mediū i septenario tenet. Tu igit⁹ vitā pducere cupis ad senectutem nullis ei⁹modi gradib⁹ iterupt⁹. Quoties septimo cuilibet ppinquas anno cōsule diligēter astrologū. Ande imminet tibi discriminē ediscito. Deinde vel adito mediū vñ prudētiā et tēperantiā accercito. His namq̄ remedijs phiberi minas astrozū ptholomeus etiā confitetur. Addit quinetiam astrozū promissa sic augeri posse: vt agrozū cultor auget terre virtutes. Probat Petrus aponensis argumentationibus multis et testimonio Aristotelis Salienti Aly naturalem vite finem non esse ab initio ad vnguem terminatum: sed ultra citraq̄ moueri posse. Idq̄ asserit tum ex astris: tum etiā ex materia. Concludit his auctoribus rationibusq̄ obitum etiam naturalem differri posse: cum astrologie machinis tum p̄sidis medicorū. Igitur neq̄ nos temere in his p̄ceptis elaboramus. Neq̄ te pigeat p̄quirere a medicis que naturaliter tua sit diēta: et ab astrologis que stella vite faueat. Et quando hec bene se habet et ad eam luna compone que p̄desse didiceris. Neq̄ pudeat se illos osculare: qui non tam fortuna q̄ virtute senectutem prosperam consecuti videntur.

De vita longa

Præterea ptolemeus et ceteri pfectiores astronomie imaginibus quibusdam ex certis lapidibus et metallis sub certo sidere fabricatis vitam pspèrâ pollicentur atq; longeuâ. vix de imaginibus quidem ex parte ac plurimum de reliquo favore celestis cōmentariū cōponimus in Plotinū. Quē librum huic operi deinceps subiiciendū existimamus. Quēadmodum hoc post librum scribi volumus: quē de curanda litteratorū valitudine cōposuimus. Fauorem vero celestem quē modo dicebam pro iuuentute longa nunc quantū quasi poete cuidā licet loqui: quantū rursus medico licet facere a Phebo Bacchoq; petemus. Solis eterna est phebo bacchoq; iuuentus.

Nam decet in tonsus crinis vtrūq; deum. Phebus et bacchus semper indiuidui fratres sunt: ambo fere sunt idem. Phebus quidē est ipsa sphaera illius anima. Sphaera vero bacchus: immo et phebus est totus ipse sphaerae circus. Bacchus autē est flammis ille in hoc circo: circulus: immo vero phebus est sol in hoc flammis globo lumen. Bacchus autē existit ibidē salutaris ex lumine calor. Semp ergo fratres comitesq; sunt fere semp alter et idem. Quid vero? Si sol in vere quidē phebus est: cantu suo tunc autē cantus excitans. Cithara rursus tēpora temperans. In autumnū vero sol idem auctor vini bacchus existit. Tria nobis ad seruandā iuuentutē pariter ille liber qui amat colles bacchus affert. Nos qdē apricos primum colles. In his autē collibus sua uissimū picipue vinū. Perpetuā in vino securitatem. Tria quoq; phebus bacchi frater pari benignitate largitur. Diurnū primo lūmē: sub foimento luminis

De vita celitus

herbas suauiter redolētes. Ad luminis huius vmb-
riam citharaz cantūq; perennē. His ergo pensis po-
tissimū: his flaminibus. Lotho nobis iam nō parca
longa vite fila pducet. Tris pccas fere oēs poete ca-
nūt. Tris quoq; nos non poete canimus. Prudens
quidē i omni victu pccitas vitā nobis lōgā inchoat.
Consūas quoq; i curis subeūdis pccitas pducit vitā.
Pccitas xō in celo fruēdo negligēs vitam occat.
Tres pythagoras tēperantias ante oīa celebrat:
tres etiā nos in pscntia celebram⁹. Tēperatiā i asse-
ctibus cōseruato: tēperatiā in omni victu seruato.
Tēperatiē aeris obseruato. Hac em̄, puidētia hū orū
intēperatiē que cite senectutis z itēpestiue mortis cā-
ess aspirāte deo pcul admodū ppulsabis. Aspirabit
autē auctor ille vite: si ea tñ pccitōe vitā optaueris
diuturnā: vt diutius cū generi humano viuas: tum
maxime viuas illi quo mūdus tot⁹ inspirāte viuit.

§ 3 A 3 S.

Proemium in librum de vita celitus:

Artilius Ficin⁹ Florētinus sereniss-
mō pannoniē regi semper inuicto.

Philī veteres rex oīm felicissime celestī-
um vires inferiorūq; naturas diligētis-
sime pscrutati: cū existimarēt hōsem frustra sapere
qui nō sibi sapit: totā meritō pscrutationē suā in p-
mis ad vitā sibi celitus cōpandā retulisse vedē: z
dicantes (vt arbitror) tum elemētari⁹ que ex his cō-
ponunt frustra sibi cognita fore: tum celestīū
influxus temere nimīū obseruatos: nisi hec vna cū
illis cognita simul: atq; cōiuncta: aliqñ sibi ad vias

De vita celitus.

felicitatēq; conduceret. Profuit autē illis ut videt
eiusmodi cōtemplatio ad vitā primo pñtē. Nam py
thagoras democritus appolloniussq; theane? & qñ
q; ad id potissimū studuerūt rerū sibi cognitāp vñ
prosperā valitudinē cōsecuti sunt: vitāq; longēuā.
Cotulit insup ad futurā vitā: tūm per gloriā apud
posterorē ppagādā: tūm apud deū in eternitate frue
dam. Siquidē ex mirabili mūdi totius ordine eius
tandē cognouere rectorē: & antea oīa cognitū ama
uerūt. Tibi xō gloriā p secula cūcta: futurā magna
nimitas: magnificētia victoria perpetua pollicent.
Vitā quōq; apud deū in euo beatā: diuina clemē
tia: insigni pietati tue iusticieq; promittit. Citā veni
q; prosperā inter mortales satisq; lōgā quātū ex idi
cijs quibūdā mihi licuit cōiectare felicia tibi fide
radecreuerūt. Et aut qđ pollicent: idē pñtē firmissi
ma fide & cumulo insuper progent pleniorē: Diligē
tia tua & medicorū astrologorū cura efficere pcul du
bio pōt. Id xō posse sciētia & prudētia fieri doctis
simi quiq; astrologi: ac medici cōstent. Cū igitur i
ter Plotini libros: magno Laurētio Medici vesti
natos. in libz Plotinide fauore celitus hauriēdo
traciatē nuper cōmentariū cōposuissim: inter cetera
in eū nra cōmētaria numeratū id qđez seligere nūc
Laurētio quidē ipso pbante: atq; magestati tue po
tissimū dedicare decreui. Spero equidē dū vite tue
prosperitatēq; cōsulā: vite iterim & splendori seculi
nostrī & humani generis cōsulturū. Atq; vñ valitudi
ni pspēritatēq; regiē validius hec nra pdesent: per
Alouē ipm mittenda putauī. Hūc tu igit Alouem
nostrum clementissim rex cōplectere precor. Tan

tum
te ne
ce
Iae

E

tim h
prosp
tū pe
missa
ergo
erga
rium
dicin
amor
atq;
tus v
deino
cum.
his c
Non
prece
medi
valic
celit
ingen
phan
Ist
dem

De vita celitus

tum et natura: virtus: auctoritas tua valet: ut absque
te nequeat vel Alor ipse valere. X. Julij. MD.
CCCC. lxxxix. Florentie.

Verba marfilij Sicini ad lectorem sequentis libri.

Salue hospes agnoste. Salue iterum quisque
es salutis avidus: qui nostra ad limina redis.
Vide precor hospes cupide priusquam hos-
pitalis sim: intrantiserat certe salute sta-
tim hospitio dicere, Ego vero salute preuenies mor-
prospectum saluere te iussi. Intrantem ad huc igno-
tum per libenter excepi. trahentem apud me moras: per-
missa (si deus aspirauerit) salute donabo. Hospitalis
ergo nactus es amicum quidem omnibus amoris nunc
erga te plenum. Si quid forte fers tecum amoris contra-
rium: si quid habes odij prius ponito precor quam me-
dicinas hic vitales attingas. Vita enim tibi dedisse
amor: voluptasque parentum vitam vicissim demit odium
atque dolor. Quod igitur odiosus verat dolor: huic nul-
lus usque medicine vitali relictus est locus. Quod ob rem
deinceps te non ut hospitalem tantum alloquor sed ami-
cum. Officina marfilij tui aliquanto est amplior: quam
his cancellis dumtaxat quos hic vides coerceatur.
Non enim solo hoc libro sequetur: sed duobus etiam
precedentibus circumscribitur. Totam vero summam
medicina quedam est pro viribus optulatur a vite: ut
valida tibi vita sit ut longa. Idque ubi medicorum ope
celitus adiuta molliet. Varia sane per diuersa hominum
ingenij: atque naturis nostra hec officina: antidota:
pharmacha: fomenta: vnguenta: remedia profert.
¶ Si qua tibi fortasse minus placeant: mittito quide-
dem ista. Cetera propterea ne respuito. Denique

De vita celitus.

nō pbas imagines astronomicas: alioqñ pro vultudine mortaliū adinueras q̄s ego nō tā pbo q̄ narro: has vtiq; me pcedere: ac etiā si vis pfulēte dimittere: Medicinas saltē celesti quodā adminiculo. p̄fer matas: nisi fore vitā neglexeris: ne negligito. Ego em̄ frequēti iādiu expiētia cōptū habeo: tñ itereē inter medicinas h̄mōi atq; alias absq; delectu astrologico factas: q̄tū inter merū atq; aquā vt ē infās octauo a cōceptione mēse natus: florētie mēse martio nocte ascēdere sāno retrogrado: semiuīu? eius modisiligētia videat a nobisimo a deo q̄si vite reddite? poti? suatus Trienū validus ferme iam impleuerit. Itā hō si p̄terea ḡtis eiusdē plura narrauerō: hā loquar. Nec gl̄iabūd? (q̄d ē a philopenit? alienū) s; exhortabūdus poti? afferā. Verū satis tā partim quidē cōsiliātes: ptim etiā exhortātes. allocuti te sumus: deinceps igi? cū plotino loquamur: ita demum tibi diligentius consulturi.

In omnibus que hic et alibi a me tractantur: tantum assertum esse volo: q̄tum ab ecclesia com pbat. **C**adarsili Scini & lozentini liber de vita celitus comparanda compositus ab eo inter commentaria eiusdem in plotinum.

In q̄ cōsistat s̄m plotinū & p̄ fauorē celit? attrahens sc̄z eo q̄aia mūdi: & stellarū: demonūq; aīe facile allciunt corporū formis accommodatis. Ca. i.

Eprim
trah
ptu:
aia
tract
mob
dixi)
ppin
ter se
id qd
cis: a
vbiq;
rex s
uina
teria
r̄fide
q̄si qu
form
ri ru
certe
as m
in ma
ad id
intel
tis n
penit
mun

De vita celitus

S tantū hec duo sint ī mūdo: hinc quidem
 intellectus: inde corpus. s; absit aīa tunc
 intellectus trahetur ad corpus īmobilis
 enim est omnino caretq; affectu motionis
 principio tanq̃ a corpe lōgissime distās: neq; corp⁹
 trahet ad itellectū: velut ad motū p se ī efficax rine
 ptū: lōgeq; ab itellectu remotū. Verū si iterponatur
 aīa vtriq; pformis: facile vtriq; et ad vtrāq; fiet at-
 tract⁹. Primo qdē ip̃a oīm facillime ducit: qm̃ p̃mū
 mobile ē: r ex se r̃spōte mobile. Preterea cū sit (vt
 dixi) media rex: oīa suo ī se mō ptinet: r vtriq; rōne
 p̃pinq;: s; cōciliat: r oīb⁹ etiā equaliter illis quei
 ter se distāt: ab ea videlicet nō distātibus. Preter em̃
 id qd̃ hinc quidē cōformis est diuinis: inde x̃o cadu-
 cis: r ad vtrāq; vergit affectu: tota iterim est simul
 vbiq;. Accedit ad hec: q; aīa mūditotidē saltē rōnes
 rex semiales diuinis: habet: quot idee sunt ī mēte di-
 uina: q̃bus ip̃a rōnib⁹ totidē fabricat species ī ma-
 teria. An vna queq; spēs p̃ p̃p̃riā rōnē semialē p̃p̃e-
 r̃ndet idee: facileq; pōt p̃ hāc sepe aliqd̃ illic accipe-
 r̃ q̃nquidē p̃ hāc illinc ē effecta. Ideoq; si qd̃ a p̃p̃riā
 forma degeneret: pōt hoc medio sibi p̃mo forma
 r̃i rursū: perq; id mediū ide facili reformari. Ac si
 certe cuidā rex specie: vlt̃ ī diuīduo ei⁹ rite adhibea-
 ss m̃lta: q̃ sparsa sunt: sed eidē idee cōformia. Al̃ox
 īn materiā hāc ita oportune patā: singulare mun⁹
 ad idea trahes p̃ rōnē videlicet aīe semialē: Ad em̃
 intellect⁹ ip̃e p̃p̃e s; aīa ducit. Nemo itaq; putet cer-
 tis mūdi materijs trahi numia quedama materijs
 penit⁹ segregata: s; demones potius aīatq; mundi
 munera stellarūq; viuētū. Nemo rursū miret per

De vita celitus

materiales formas aiam quasi allici posse. Si qui
dē escas eiusmodi sibi cōgruas ipamet: quibus allice-
ret: efficit. et simplibenterq; habitat i eis dē. Neq; in
mūdo viuēte toto quicq; repit tam deforme: cui non
ad sit aia: cui nō in sit et aie munus. Cōgruitates igit
eiusmodi formarū ad ratios aie mūdi zoroaster vi-
uinas illices appellauit. quas et finesius magicas
esse illecebras confirmauit. Nemo deniq; credat ad
ppriā quandā materie speciēz ipse certo hauriri oīa
proptus ex aia dona: sed pro oportunitate dona dum
taxat seminis quo talis species pululauit: seminūq;
cōformiū. Itaq; hic homo hūanis tñi adhibitis non
proprias pisciū vel auīū votes: inde sibi vēdicat: sed
hūanas atq; cōsiles. Adhibitis autē q; ad stellā tales
ptinēt atq; demonē stelle demonisq; huius pprium
subit influxū: velut lignū p sulfur paratū ad flāmam
vbīq; p sentē. Itaq; hūc non modo p ipos stelle demo-
nisq; radios: sed etiā p ipaz mūdi aiam vbīq; pntē: i
quā et cuiuslibet stelle demonisq; ratio viget ptim q;
dē seminalis ad generādū: ptim etiā exēplarē ad co-
gnoscedū. Hec em̄ sūm platonicos antiquiores rōnis
bus suis edificauit vltra stellas in celo figuras: par-
teles ipaz tales vt ipse quoq; figure quedā sint: ipes
sitq; his oībus pprietates. In stellis autē figuris: pti-
bus: pprietatibus oēs rerū inferiorū species cōtinen-
tur. et pprietates eay. Vniuersales xō figuras octo
posuit atq; quadragita scilicet in zodiaco duodeci-
extra vero sex atq; triginta. Item in zodiaco trigin-
ta sex ad numerū faciērū. Rursus ibidem ter cētum
atq; sexaginta ad numerum graduum. In quouis
enim gradu sunt stelle plures: ex quibus ibi cōficiū

De vita celitus

tur imagines. Similiter imagines extra zodiacum
in plures diuisit figuras pro facieꝝ ibidē graduūq;
suorū numero Cōstituit deniq; ab imaginibus his
vniuersalibus ad vniuersales imagines habitudē
nes ⁊ pportiones quas dā: que ipse quoq; imagines
illic existunt. Eiusmodi vero figure continuitatem
queq; suam habent ex radijs stellarū suarū in semet
cem peculiari quadā pprietate cōiectis. A qb^o for
mis ordinatissimis depēdet inferiorum forme: illinc
videletur ordinate. Sed ⁊ celestes ille tanq; et inter
se disiuncte: pcedunt a rationibus aīe cōiunctis iū
cem: ⁊ quodāmodo mutabiles: astabilibus. Sed he
quatenus seipsas nō cōprehendūt: referunt ad for
mas in mente vel aīali vel emittēte sese cōprehē
dētes: que tanq; multiplices redigunt ad simplicissi
mū vnū atq; bonū: sicut figure celestes ad polū. Sed
redeam⁹ ad aīam Quādo igit aīa gignit speciales
inferiorū formas viresq; eas p rationes efficit pro
prias: sub stellarū formarūq; celestīū adiniculo.
Singulares xō indiuiduorū dotes q; sepe nōnullis
insunt tam mirabilesq; i speciebus eē solēt exhibet
per seminales similiter rationes nō tam sub āmin
culo formarū figurarūq; celestium: q; situ stellarum
et habitu motionū: aspectūq; planetarum tum in
ter se: tum ad stellas planeris sublimiores. Aīa quē
dem nra ultra vires mēbrozum propria cōmunem
vbicq; promit i nobis vite virtutem. Ab arime vero
per cor: tanq; ignis anime proximi fontē. Similiter
anima mundi vigens per solem precipue suam pas
sim explicat communis vite virtutem. Ande quidā
animā ⁊ in nobis ⁊ in mūdo in quolibet mēbro totā

De vita celitus

potissimū in corde collocat atq; sole. Sempvērō me
mēto sicut aīe nīe virtus p spm̄i adhibet mēbris: sic
virtutē aīe mundi per quintā essentiā q̄ vbicq; viget
tanq̄ spūs intra corpus mundanū: sub aīa mundi dī
latari p oīa: maxime vero illis virtutē hāc infundit
que eiusmodi spirit⁹ plurimū hauerūt. Potest autē
quinta hec essentia nobis intus magis magisq; assu
mi: si quiescuerit eam alijs elementis immixtā plu
rimū segregare: vel saltē his reb⁹ frequēter vi: que
hac abundat: puriore presertim. Ceu electū vinū et
saccharum: et balsamū: atq; aurū: preciososq; lapilli
microbalinos: et que suauissime redolent: que lucent.
Maxime vero que in subtili substantia qualitatē ha
bent calidā: humidamq; et clarā. Quale preter vinū
est albissimū saccharum: presertim si huic adhibueris
aurū: odoremq; cinnamī: atq; rosarū. Preterea sicut
alimenta rite in nobis assumpta ple nō viuā: redigū
tur per spiritum nostrū ad vite nostre formā: sic cor
pora nostra rite accommodata corpori spiritusq; mun
dano videlicet res mudanas et p nostrū spiritū hau
runt ex vita mudana q̄ plurimū. Si volueris ut ali
mentū rapiat pre ceteris formam cerebri tui vel ieco
ris atq; stomachi: simile q̄tū potes accipe alimentū
i. cerebri: et tecur: et stomachū aīalium: ab hūana na
tura non longe distantiū. Si optas corpus tuū atq;
spiritū: ex aliquo mundi mēbro videlicet ex sole vir
tutem accipere: quere que ante alia sunt solaria: in
ter metalla lapillosq; magis autem inter plantas.
Sed inter animalia magis. Maxime inter hōmī
nes. Similiora enim tibi magis proculdubio conse
runt. Nec et extra sunt adhibenda: et intus pro virib⁹

assu
gur
et flo
lē. 3
solū
bals
ca n
Aric
hoīe
part
pti v
do fr
mū ē
to de
ctio
reā: a
para
corp
iouī
loī sp
sacch
pluri
atq;
ofas
to pr
et vir
doroi
uone
ro vir
et mo
De

De vita celitus

assumēda: presertim in die et hora solis et sole in fl-
gura celi regnāte. Solaria vero sunt oīa ex lapillis
et florib⁹ q̄ heliotropia nominant⁹ qz vertunt ad so-
lē. Itē aurū et auripigmentū aureiqz colores chry-
solitus carbunculus mirra thus muscus ambra
balsamū mel: fauā calamus aromatic⁹ croc⁹ spi-
ca nardi cinamomū lignū aloes: ceteraqz aromata
Aries: astur: gall⁹: holoz: oleo: cātarus: crocodill⁹:
hoīes flauī: crispī: sepe: calut: magnanimi: supiora
partī cibarijs: prīm vnguētis subfumigatiōibusqz:
pti vsui accommodari possūt. Nec sētiēda: et castigan-
do frequēter: et in primis amāda. Et luminis pluri-
mū ē querendū. Si dubites ventrē ab iecoris fomē-
to destitui: trahe ad vētrem iecoris facultatē: tū frī-
ctiōibus: tū fomētis: pea q̄ iecori cōgruūt: p cico-
reā: ēdimeā: spodiū: eupatoriū: thepaticā: atqz he-
pata. Similit ne destituas tuuz corp⁹ ab foue moue
corp⁹ in die: horaqz: et regno iouis: et vtere interim
iouiālib⁹. Argēto: iacintho: topacio: corollo: beril-
lo: spodio: saphiro: viridib⁹ aerisqz colorib⁹. Aino
saccharo albo melle: et cogitationibus affectibusqz
plurimū iouiālib⁹. i. cōstantibus: equis: religiosis:
atqz legiferis et inter homines eiusmodi: sanguine-
osqz et pulchros: venerabilesqz versabere. Sz memē
to primis illis rebus frigidis inferendū esse auruz:
et vinum: mentāqz: et crocum: et cinnamomuz: atqz
doronicum. Animalia vero iouiālia esse agnuz: pa-
uonemqz: et aquilam. et iuencum. Quomodo ve-
ro virtus veneris attrahatur turturib⁹ columbis:
et motacillijs: et reliqz nō permittit pudor oīdere:
¶ De concordia mundi.

De vitacelitus:

De natura hominis secundum stellas.

Quomodo fiat attractus ab una quaque stella. Ca. 8.
Et verodiffidere quisque nos atque omnia
que circa nos sunt preparamētis quibusdā
posse sibi vindicare celestia. Nam celitus
hec facta sunt: assidueque reguntur: et illic
in primis preparata sunt ad illa: et quod maximū est
mundus animal i se magis vnū est. Quod uisualis
aīa: si modo est aīa perfectissimū. Ergo sicut i nobis
mēbra cuiuslibet presertim principalis qualitas mo-
tusque ad alia pertinet: ita mētorū principalium actus
in mūdo cōtinuēt et mēbra inferiora facile capiūt
a supremis vltro dare paratis. quod est potētior causa
est: eo est promptior ad agendū: eo igitur propensior est
ad dandum. Erigua igitur preparatio nobis: insup ad
hibita sufficit celestium muneribus capiendis: si mo-
do quisque ad id precipue se accommodet cui ē precipue
subditus. Sed ante vnus cuiusque nostrū proprietatē
humane speciei proprietatē considerare debemus. Hanc
igitur esse solarem astrologi arabes consenserunt.
Quod ego e natura hominis erecta: pulchraque hu-
moribusque subtilibus: et spiritus claritate: imagina-
tionisque perspicuitate: studioque veritatis et glorie: ve-
rū eē cōiecto. Adde quā etiā proprietatē huic. Mer-
curiale: ob strenuū versatilis ingenij motū. Et quā hu-
manū genus natū nudū inerme: oīem egenū hec oīa
propria industria sibi cūparat. (Quod est mercurij pro-
prium) Adde etiā iouiale: ob cōplexionē corporis te-
peratam atque leges. Et quā scōdo mense: quo Iupit-
er nāscitur: vitam accipimur: atque nascimur nouo: quo iterū
recipit dñatū: Ita que humana species ab his tribus

potē-
rit vē-
sā eis
liqui-
humā-
alys
ma m-
homi-
et iou-
nōnu-
pterm-
ferti v-
posse
gdij a-
strenu-
les: ob-
querē-
eo vic-
potest
saltē r-
bustic-
rior. 3
luna b-
re deb-
et p cō-
q rub-
des cō-
atq sa-
argem-
castita-
domin-

De vsta celitus

potissimū vates insup ampliores ita demū sibi pote
rit vēdicare: si p solaria mercurialiaq: z iouia se ip
sā eis magis indi es atq: magis accommodabit. De re
liquis aut quid: saturnus nō facile p mūnē significat
humani generis qualitatē atq: sortē: sed hominē ab
alijs segregatū: diuinū: aut brutū: beatū aut extre
ma miseria pssū. Mars: luna: ven⁹ affectus z actus
homini cū ceteris animantib⁹ eq cōes. Ad solē igit
et iouē: atq: mercuriū reuertamur. Solaria quides
nōnulla z iouia dixim⁹ mercurialia vero nescio qūo
p tēmisim⁹. Sunt aut ei⁹ smodi: stagnū: argentū: pre
serti viūū: marcasita argētes: lapis achates: vitrū
positriticum: et que crocū cū viridi misceāt: smara
gdij atq: lacca. Alia sagacia et ingentosa simul et
strenua: simee canes. Hoies eloquētes: acuti. Sati
les: oblōga facie: manibusq: nō pingues. Sunt autē
querēda: z exercēda que ad aliquē planetā attinent
eo videlz dñante (vt diximus) in die z hora ei⁹ si fieri
potest: etiā qñ ipse sit in domicilio: vel exaltatiōe vel
saltē triplicitate sua z termino z angulo celi: extra cō
bustionē directus ac sepius oriētalis: si sole sit supe
rior. Itē in auge: z aspiciat a luna. Si qsaū ab ipsa
luna beneficiū z auenere poscat tpa similia obserua
re debet. Auenere quidem p aialia sua q diximus
et p corneolā: z saphyrū: lapidēq: lazolies crocū at
q: rubeū: z corallū: oēsque pulchros variōsq: vel viri
des colores et flores atq: cōcentus suauēq: odores
atq: sapes. A luna p alba et humida: et viridia: p
argentū atq: cristallū: z vniones et argenteā mar
casitā. Qm vero saturn⁹ quidē statui z pseuerantie
dominatur: mars autē efficacie motus cogimur nō

De vitacelitus.

nuncq̃ horū quoq̃ gratia ab eis patrociniā postula-
re: impositibus videlicet similiter obseruatis. Ab il-
lo quidez p̃ materias quas dā quodāmodo terreas:
et fuscas atq̃ blūbeas et fuscū iaspide et magnetē
et camotinum atq̃ calcidoniū et ex parte quadā per
aurū: et aureā marassitam. A Marte vero p̃ ignea ru-
bea es rubē sulphurea oia. Ferrū lapideq̃ sangui-
neum. Neq̃ diffidas saturnū habere nō nihil in au-
ro. Nam p̃pter pōdus id putatur habere. Quetiā
soli aurū simile sic oib⁹ metallis inest. sicut sol i pla-
netis omnibus atq̃ stellis. iam vero si quis cōuice-
rit saturnū et martem natura notios esse q̃ equidē
nuncq̃ crediderim: tñ his quoq̃ vidē quē adinodiū
venenis nōnūq̃ vtunt et medici. Quod ptolomeus
in centiloquio probat. Proderit ergo quādoq̃ vis
saturni caute supra: sicut apud medicos: q̃ astringūt
atq̃ cōtinent: imo et que stupe faciūt: sicut opium et
mādragoza. Artis quoq̃ sicut eufrobiū et ellebo-
r⁹ Lautissimi dō a c in re fuisse vidēt magi brach-
manes pythagorici: q̃ cū obsedulū philosophādi stu-
diū saturni tyrānidē formidārēt: vestib⁹ albis ami-
ctebant: iouialibusq̃ siue phebeis quotidie sonis et
cantibus vtēbant. plurimūq̃ sub do viuebāt. Abiq̃
vero memēto p̃ affectū studiūq̃ animi et p̃ ipam spi-
rit⁹ qualitatem: nos facillime subito asperponi plane-
tis eundem affectū ac eiusmodi studiū et qualitates
significātibus. Per se p̃tationē igit a rebushūanis:
p̃ oculi: solitudinē: firmitatē: p̃ theologia: secretiorē
q̃ philosophiā sup̃stitutionē: magiā agriculturā: p̃ me-
rorem saturno subijcimus. Per ciuilia et ābitiosa
negocia: p̃ philosophia: et naturalē cōmunemq̃: per

De vita celestius

religiones ciuilem: perq; leges ioui: Adart per trā
atq; certamina: soli mercurioq; p studiū eloquētie:
cantusq; et veritatis ⁊ glie atq; solertiā venerit: p le
ticiam et musicam et festiua. Lūne p victum plan
tis similem: sed hanc inter hos differentiam mente
teneto exercitationem ingentis magis publicaz atq;
amplam ad solem spectare: priuatam vero et artifi
cio mancipatam potius ad mercurium. Tum vero
musicam grauem quidem iouis solisq; esse: Leuem
veneris: mediā vero: mercurij. Similis quoq; de stel
lis fixis ratio est. Hec quidem cōmuntshumane spe
ciei regula. Propriā vero vnicuiq; regula fuerit ex
plorare: q̄ stella: qd bōi: cuiq; i genitura p̄miserit:
atq; ab ea potius q̄ ab alia reposcere gr̄az. Et ab
vnaq; nō qdlibet bonū. ⁊ qd alia ē: s; ei⁹ p̄p̄iū ex
spectare: nisi forte tū a sole cōtia multa repotes: tāq;
cōmuni quodā duce celestij ⁊ ab ioue ferme s̄l̄r: tū
mūdāna pariter oīa ab aīa sp̄s̄mūdi: Quē sicut
quoduis aīal: multoq; efficacius aīatū esse nō solū
platonice rōnes: sed etiā astrologoz arabū estimo
nia cōprobāt. Abi etiā p̄bāt ex applicatiōe quadā
sp̄s̄ nostri ad spiritū mūdi p artē phisicā affectiq;
facta: traici ad aīam corpusq; n̄m bona celestia.
Hinc quidē p sp̄m nostrū in nobis medium: ⁊ tunc a
mūdi spiritu roboratū: inde vero p radios stella
rū feliciter agentes i spiritū nostrū ⁊ radijs natura
similem: et tunc seipsum celestibus coaptātes.
¶ Inter animam mundi ⁊ corporis eius manifestū
est spiritus eius: in cuius virtute sunt quatuor ele
menta. Nos vero per spiritum nostrum hunc possu
mus haurire.

Capitulum. xii

De vitacelitus

Quod secto mundanū corpus q̄tuz ex motu
generationeq; apparet est vbi libet vnum
quod indorū philosophi pbāt ex eo q̄pat
sim ex se viuētia generet. Ergo p animā
viuit vbiq; sibi presentem ac prorsus occōmodatā
Igit̄ inter mundi corpus tractabile: z ex parte cadu
cū: atq; ipam ei⁹ animā: cui⁹ natura nīmū ab elus
modi corpore distat: inest vbiq; spūs sicut inter ani
mā et corpus in nobis: si modo vbiq; vita est coica
ta ab aīa corpori crassi o. i. Talis nāq; spūs ncessa
rio requirit̄ tanq̄ mediū: quo aīa diuina: rad sit cor
pori crassiori et vitā eidem penitus largiat̄. Cor
pus autē omne facile tibi sēibile tanq̄ sensib⁹ ruis
accōmodatū: crassi⁹ est: ab aīa diuinissima lōge de
generās. Opus ē igit̄ excellētior⁹ corpis adminicu
lo q̄ si nō corpis. Proinde scim⁹ viuētia oīa tā plātas
q̄ animalia: p quēdā spirītū huic simile viuere atq;
generare. Atq; inter elemēta: quod maxime spirita
le ē: velocissime generare: perpetuoq; moueri qua
si viuens. Sed queres interea: si elementa atq; ani
mantes generant aliquid sibi simile suo quodā spi
ritu: cur lapides z metalla non generant: que inter
elementa et animantes media sunt. Quia videlicet
spirītus in eis crassiori materia cohibet̄. Qui si q̄
rite secernat̄ secretusq; cōseruetur: tanq̄ sem inaria
virtus poterit sibi simile generare. si modo materie
cuidā adhibeatur generis eiusdem qualē spirītum
physici diligentes sublimatione quadam ad ignes
ex auro secernentes: cuius metallorum adhibebūt
aurū efficiēt. Talē vtique spū ex auro vlt̄ ex alio rite
tractū atq; seruatū elixire arabes astrologi noiant.

De vita celsus

Sed ad mundi spiritū redeam⁹: per quem mundus generat omnia quādoquidē ⁊ per spiritum propriū omnia generant. Quē tum celum tum quintā essentiam possum⁹ appellare. Qui talis ferme est i corā pore mundi: qualis in nostro noster. Hoc imprimis ex cepit: quāia mūdi hūc nō trahit ex quatuor elemētis tāq̃ humorib⁹ suis: sicut ex nostris nostra: imo hūc prime (vt platonice siue plotonice loquar) ex virtute sua procreat genitali quasi rumens: ⁊ simul cum eo stellas: stasq; p eū parit quatuor elemēta. quasi in illius spiritus virtute sint omnia. Ipse vero est corpus tenuissimū: quasi nō corpus ⁊ quasi iam aīa. Itē quasi nō anima ⁊ quasi iam corpus. In eius virtute minimū est natura terrene. Pl⁹ autē aque: pl⁹ item aeris. rursus ignee stellarisq; plurimum. ad horū graduū mēsurasq; quātitates stellarū elemētisq; p dierunt. Ipse vero vbq; viget in omnibus generationis omnis. primus auctor atq; motus: de quo ille spiritus intus alit. Totus est suapte natura lucidus calidusq; humidus atq; viuificus et botibus anime superioribus dotes eiusmodi nactus. Quē plurimū habuisse apolloniū theaneū testificat⁹ ē idus hiarchas dicens mirari nemo debet apolloni te diuinandi scientiā consecutū: cum tantū etheris in anima geras.

¶ Spiritus noster haurit mundi spiritum per radios solis ⁊ iouis: quaten⁹ ipse sit solaris et iouialis.

Capitulum. quartum

¶ Tunc tu igitur studebis tibi in primis innuare. Hoc enim medio naturalie quedā beneficia reportabis: tum corporis mun-

De vita celitua

dan: tū aietū etiā stellarū: atq; demonū. Nā ipse inf
crassum mundi corpus & aīaz medius est. Et in ipso
stelle sunt & demones. atq; p ipm. Siue em mūdi cor
pus atq; mundana sint ab aīa mūdi prie: sicut p̄lo
tino placet atq; p̄porphirio: siue mūdanū corpus: si
cut & aīa prime sit a deo: vt nostris placet & forte p̄
meo pythagorico: oīno viuit mūdas atq; spirat: spi
ritūq; eius nobis haurire licet. Haurit aut pprie ab
hoīe p suum spm illi suapte natura cōformē & Marie
si reddat etiā arte cognatio: i. si marie celestis eua
dat. Euadit hō celestis: si expurget a for: lib: & oīno
ab eis: q̄ iherēt sibi dissilia celo. Que qdē sordes nō
solū intra viscera si fuerit: verūt iā si i aīo: si i cute: si i
vestib: si i habitatio: & aere: spm frequēter inficiūt.
Efficiet tandē celestis si ad orbicularē animi corpo
risq; motū: ipse quoq; orbes efficiat: si ad aspectū co
gitationēq; lucis frequētiore ēt ipse subrutilet: si ad
hibeant ei silia celo ea cōiter diligētia: qua Auicen
na in libro de viribus cordis spm curat. Et nos in li
bio de curāda l̄fatorū valitudine curare cōtēdimus.
Abi p̄mū segregant ab eo vapores obnubilātes me
dicinis ita purgātib? Scdo reb? lucētib? illustrat.
Tertio ita colit: vt tenuet simul: & cōstrmet. Fiet de
niq; celestis: marieq; tū dictat ratio p̄sens: si applicē
tur ei potissimū radij isurusq; solis inter celestia do
minantis. Atq; ita ex hoc spiritu tanq̄ in nobis me
dio celestia bona l̄primis insita sibi i infm tū corpus
tum animū erūdabūt. Bona in quā celestia cūcta. in
sole em oīa cōtinent. Cōferet aut sol ad spm solarez
efficiendū pprie: qm sub ariete fuerit vel leone: ipsū
aspiciēte luna: marie in leone. Abi adeo spm nostrū

De vita celitus

vegetat: ut ipz munitat cōtra venenū epidimie repel
lendu: qđ pspicue apparet in babilonia et egypto et
regionib⁹ spectantib⁹ ad leouē: vbi sol leonē intrās/
epidimiā sedat: ea dūtārat rōne qua diximus. Tūc
ergo et tu solaris passim exq̄sita cōpone. Tunc inci-
pe solarib⁹ vtī: ea tñ cautione qua tu esu ericcatto
ne diligēter euites. Non poterit aut facile spirit⁹ so-
laris euadere, nisi sit q̄ plurimus. Ad solē enī maxie
pertinet amplitudo. Quā plurimū vero faciet tū dilt
gentia cor reb⁹ cordialib⁹ intus et extra fouēs: tum
etiā victus ex alimētis quidē subtilib⁹: multū tamē
et faciler salubriter nutrientibus. Motus quoq; fre-
quens atq; lenis et oportuna quies a erq; tenuis atq;
serenus et ab esu geluq; remotus: precipue let⁹ ani-
mus. Rursum nec solaris erit nisi calidus fuerit et
subtilis et clarus. Subtilem clarūq; facis: sic tristitia
et crassa deuittabis et fusca. Ateris lucidis letisq; in-
tus et extra. Luminis multum die nocteq; excipies.
Sordes expelles et otium et torporem. In primis
tenebras deuittabis. Perducturus aut spiritū ad ca-
lorē solis naturalē: caue ne ad tertiu caloris gradū
siccitatēq; deducas. Calor enī ipse solis naturaliter
non ericcat: alioquin nō esset sol vite generationisq;
dominus et auctor augmenti. Siccare vero contin-
git radijs ei⁹ in cōcauis materie sicce conclusis. Ihu-
more itaq; calori subtile qualis est solaris et maxime
iouiū: adhi debis et cōseruabis in spiritu rerū eius
modivsu: si solarē sis effectur⁹: ne alioquin ad mar-
tū potius q̄ ad solarē forte deducas. Ad Artem quī-
dem soli esse simīlē in paucis et his quidē manifestū
nec admodū excellentib⁹ et interī inimicū esse ferūt

De vita celitus

Ioue vero soli simillimū in plurimis excellētibusq;
muneribus quīs occultioribus et amicissimū eē sci
mus. An̄ proloymeus vbi de cōsonantia disputatio
nem ait cū sole p̄ ceteris p̄fectissime cōsonare: vene
rēq; cū luna. Omnesq; astrologi vniuersalē bñficien
tiā soli tribuūt similiter atq; ioui. Quāuis sol eadē
efficacius agat: et iuppiter sub virtute solis efficiat.
In vtroq; calor viget: supatq; hūorē. S; in ioue su
perat modice: in sole superat excellēter vtrobq; bñ
fice. Cū igit̄ adeo cōsonēt: facile poteris spm̄ solarē
efficere pariter atq; iouiū: ac res solares et iouales
rite poteris inuicē cōmiscere. P̄sertim si thas in
uicē cōponas: et spūi adhibeas qñ iuppiter solē tri
no aspicit: v; fertili. vel saltē qñ luna ab aspectu al
terius ad alterū p̄cedit aspiciendū. Maxime qñ ab
aspectu solis ad coitū cū ioue p̄gredit. Georzius hō
solarē pprie facies: v; ioualē qñ aspectū lūe ad so
lē obstruaueris v; ad iouē. Tāet si p̄secut̄ naturā hu
ius: naturā mori illi facile p̄seq̄r. Sextilē hō aspe
ctū intellige qñ planete duo in se signorū duorū spa
cio distāt. trinū aut̄: qñ quattuor signorū discrepāt i
teruallo. Cōiunctionē hō vel aspectū lune ad alios
duodecim gradibus citra tonidēq; vltra metimur.
¶ Tres gr̄e sūt iuppiter et sol et ven̄. Iuppiter est gr̄a
gemiarū media et maxie nobis accommodata. Ca. v.

Compositiones quidem et curationes io
uias simul atq; solares inuenies in libro
nostro de vita longa: et in libro de literato
rum cura. vbi etiam miscuimus pleraq;
venerea. Nam et nos in studiosis timemus erica
tionem: cui resistit venus. Et hec ipsa venusest am̄

De vita celitus

cissima ioui: sicut et soli iuppiter. Quasi gratie tres
inter se cōcordes: atq; cōiuncte. Ab his quidē tribus
celi gratiis: et a stellis eiusdē generis astrologi gra-
tias et sperāt et diligēter exquirūt eas p̄mercuriū atq;
lunā quasi nūcios tramitti putāt: atq; curant: facile
vero cōiterq; p̄ lunā. Lunā quidē cū ioue cōiunctā
aut venere felicioſe eē putāt: q̄ si p̄ sextilē aspexerit
aut trīnū. Verū si p̄ trīnū aspiciens etiā suspiciat
ab illis q̄ si existimant eē cōiunctā. Si ū si a sole p̄spe-
cta fuerit simulq; recepta. Nos aut si horū trīū stella-
rūq; sibi vires effectusq; oēs p̄currere singulatim ve-
limus: longū opus aggrediemur: exquisitu difficile:
difficillimū obſuatu. Si ad venerē nos p̄prie cōſe-
ram⁹: nō facile solē habebim⁹. Si ad solē p̄prie: nō fa-
cile venerē. Et igit tres simul i vno gr̄as complecta-
mur ad iouē tādē cōfugiem⁹: iter solē venerēq; natu-
ra effectusq; mediū qualitate admodū tēpatū et q̄ cū-
q; sperant a venere vñ a sole suo quodā pacto tradē-
tē: magnificētī q̄dē honestiusq; q̄ ven⁹ tradat: tēpa-
tius quoq; q̄ sol et in oibus cū hūana natura maxie
cōgruētē. Itemur itaq; iouis q̄ et ip̄e et luna digni-
tatē tū naturalē: tū accidētālē habuerit: sintq; simul
vñ feliciter se aspiciāt. Si q̄ id fieri oīno non possit
misce solarīa iynū sñ atq; venerea faciesq; sic iouis
le ex vtriusq; cōpositū: quādo videlicet luna a coitu ve-
neris eat ad sextilē solis aspectū: vel ecōuerso. De-
mēto xō i rebus cōponēdis que cor spiritūq; foueāt
et corroborent: lunā p̄ferre potissimū: si vna cū his mu-
nerib⁹: hoc etiā habuerit: vñ p̄ aeria signa discurrat
maxime p̄ aquariū q̄d eē maxime putat aeriū: vel si
i suo domicilio sit: aut exaltatione sua: vel domo so-

De vita celitus

nis aut solis. Et vbi cūq; sit: māssionē ⁊ viginti illis
⁊ octo teneat: tū sibi tum etiam operi competentē.
¶ De virtute in nobis naturali: vitali aīali. Et per
quos planetas adiuuentur: quōd p aspectū lune ad
solē ⁊ venerē: marie vero ad iouē. Cap. vi.

Recipua verō disciplina ē recte tenere quē
spiritū: quā vim: quā rem potissimum hī
planete significant: luna ergo: venusq; vi:
⁊ spiritum naturalem atq; genitalem: et
que hūc angēt iupiter eadē: s; efficacit⁹ epars; ⁊ so-
machum: habetq; nō mediocrem partem ī corde et
spiritu virtuteq; vitali: quaten⁹ suapte natura cum
sole cōsentit: immo ⁊ per se ipsum. Alioquī cor vita-
lem spiritū non pprie ī mēse iouis acciperet. Nū iou-
uem greci appellāt vitā: et per quē vitā: haberi q̄q;
ī aīali spiritu potestatem testātur astrologi: dicen-
tes iouē ad philosophiā ⁊ veritatē iueniēdam: reli-
gionis conferre. Et plato vbi ait ab ioue philoso-
phos pficisci. Quod etiam significauit homer⁹ an-
tiquorū opinione dicēs. Talis est mēs hoīb⁹: qua-
lem indies adducit pater hominū atq; deorū. Nūq;
vero numen aliq̄d ita cognominat preter iouē. Sol
spiritum vitalem p̄cipue corq; significat: ⁊ habet nō
nichil: immo non parū ī capite: ppter sensum atq;
motum: cuius est ipse domin⁹: neq; vim deferit natu-
ralem. Mercurius cerebrū ⁊ instrumenta sensuū. ideo
q; spiritū animalē. Proinde tutissima vita erit: nihil
sine lune beneficio facere. Quādoquidē celestia cō-
muniter ⁊ frequēter atq; facile ad inferiora dimittit:
quā alterū solem nomi nāt. quolibet mēse quattuor
anni tempora facientem. In prima enim sūt quarta

De vita celitus:

peripatetici putāt esse calidā atq; humidā: i scdaca
lidā z siccā: in tertiā frigidā atq; sic cā quarta frigi
dam atq; humidā. Lūmēq; ei⁹ pculdubio solis eē
lūmē. Humores gñationēq; regere: oēsq; mutatio
nes fet⁹ ipsi⁹ i aluo cōuersationibus suis metiri: z
quotiēs soli iūgī: viuificā ab eo xruē recipe quā
infundat humori: atq; ibidē a mercurio vim humo
res cōmiscētē. Quā vim mercurius tñsformatio
ne in oēs sua z gñis multiplicib⁹ affert. ibidē mor
a venere vim qui cōducatur ad formas geniture con
ueniētes. Spe pñciū x o fuerit meminisse diuini lu
ne cursū i quattuor distribui quartas. In pma quā
dē ab oriēte ad mediū ascēdit celū atq; interm hu
more z spm auget na: uralē. In scda celi medio pe
tit occasus: efficitq; i nobis oppositū. Tertia ab oc
cas⁹ celū subter mediū adit: iterūq; spm illū auget
z humore. Quarta cadit inde versus oriē: minuitq;
vicissiq; maxime in oceani ripis apparet. Abi ad
hūc cursum mare manifestius accedit: atq; recedit:
eodēq; ordine vigor in egrotātib⁹. Probabile etiā
est: solē p easdē sui quartas calore naturalē z spm
vitalē augere vel diminuire. Nialē quoq; quaten⁹
mercuriū habet comitē. Idis cognitis poterit medi
cus pro humore z calore naturali: z quolibet spūitu
recreādo tpa oportuniōra suare. S; nunc de luna sa
tis. Neq; dimittere decet iouē in cuius mense alte
ro qdā vitā accipim⁹ altero aut cōiter z felici⁹ nati
sum⁹. Et q inter solē atq; venerē: itē inter solē atq;
lunā est qualitate effectusq; medius ideoq; cōplecti
tur oīa. Solē x o ipm ptermittē celi dñm nephas
atq; piculosū existimam⁹: nisi forte qd dixerit: eū q

De vita celitus

bonē habet: i ioue solē iā habere: illic potissimū ad ho-
mies tēpatū. In sole certe oēs celestīū virtutes: nō so-
lū iāblic⁹ iulianusq: sed oēs affirmāt. Et proculus
ait ad solis aspectū: oēs oīm celestīū virtutes grega-
ri in vñū atq: colligi. Iouem vero esse solē quendam
ad nos temperatū nemo negabit. Lunā quoq: tēpe-
ratā ad venerē ne neglexeris. Multū ei ad validam
prosperāq: vitā adiuvat. Siquidē ven⁹ fecundat ho-
mines: facitq: letū. Idē igitur obseruabis. Quamq:
si lunā veneri similes. s. humorē proxi⁹ equalē: z vim
minus calidā: cū ioue: rite misceas: aut sole: pmo
dū iam venerē habes. Quid ergo: vt tutissima om-
niū z comodissima simul incedas via: lunā obserua:
quādo solem aspicit: coitq: cū ioue: vel saltē ioue: si
mul aspicit atq: solem: aut certe quādo post aspectū
solis mor ad iouis coitū progrediū vī aspectū. Atq:
eo ipso tempore cōpone iuicē vel adhibe tibi solaris
iouiāq: simul atq: venerē. Quod si te ad vñū ex
magnis cofugere necessitas urgeat: vel negociū: ad
iouem ipsum vel poti⁹ ad lunā simul iouemq: cōsu-
gito. Nulla enī stella naturales in nobis vires imo-
toēs magisq: iupiter: fouet atq: corroborat. Nulla
rursus pollicetur prosperiora simul atq: plura. Et
vbicq: hūc accipere faustus est. Solem vero accipere
forsitā nō vbicq: tutum. Semp enī ille iuuat: hic sepe
nocere videtur. Venus autē quasi debilis: ideo sol⁹
ille iuuans pater est appellat⁹. Id autē cōprobat pto-
lomeus: vbi ait: pharmacū vir quicq: mouere natu-
ram dūtaxat: quando luna cum ioue congregitur.
Atq: adeo illinc pprie totā putat vniuersū corporis
corroborari naturā. Expertus suz quinetiā luna cō-

De vita celitus?

facta cū venere mēdicinā vitæ mouere. Quāuis autē
vbi pituitam valde tinnem? lunā precipue obserue-
mus ad soles. Vbi vero bilē exiccationē q̄ eiusmodi
adveniem: tamen directio lune ad iouem: et ad hec
omnia quodāmodo cōfert: et precipue ad atrābilem
expellendā: nec non ad eōdem hominū cōplexionem
īstaurādā: atq; firmādā. Sicut enī glycirhysa et ole-
um rosaceū: frigidiora calefacit: calidiora refrige-
rat: vinūq; similiter. Quod īsup humectat sicca: hu-
midiora siccāt: ita iuppiter humanosq; gru? calori: vt
vinū: oleū rosaceū: camomilla: glycirhysa. Vbi igit
audis albuma sardicētē? Nō est vita viuētib? p̄-
deum: nisi per solē et lunā. id intellige q̄tū ad cōmu-
nem omnib? spectat influxū. Propri? autē hominī
accommodatissimusq; īfluxus est ab ioue. Sūt autē
īn natura corporis vires attrahendi: retinendi: co-
quēdi expellendi: Has igit omnes iupit̄ ip̄e iuuat:
Potissimum vero coquēdi: siue dirigēdi: virtutem
atq; generandi et nutriendi simul et augēdi: ppter
humorem eius aerium atq; multum: et calorem eius
dem amplū: humorī mediocriter dominātem. Pro-
fecto p̄ radios iouis sēper vsq; quaq; diffusos lumē
solis p̄prium ad salutem hominū maxime tēperat.
Radij interī veneris ad idē assidue cōferentibus.
Atq; similiter transferēte luna. Radij q̄dē veneris at
q̄ lune tāq̄ humidiores quodā idigēt tēperatē: sicut
et solis radij tāq̄ calidioris humidioris cuius tēpe-
ritē erigūt. Radij autē iouis tēperamētū nullū esse de-
rāt. Quid ei aliud iupit̄ ē nisi sol q̄dā ad salutē rerū
p̄cipue humanarū ab īitio tēpat. Quid rur? aliud
nisi luna venusq;: facta tamē calidior atq; potētior.

De vitā celitus

Ideo astrologi ab ioue auspiciant annū fertilē: sere
num: salubre: zab eo iminētū morborū remediā spe
rant. Atq; empedocles vbi ppria vnicuiq; planeta
rū munera tribuit: iouē solū gñatiōis pncipē noīat
Esphēū imitatus. Præter iouē precipiūt lunā vili
genter i oībus operibus obseruādā tanq̃ mediū in
ter celestia cōpetēs atq; terrena. Sit ergo luna i gra
du: situq; z aspectu ad opus opratū cōueniēte. Non
sit in ecliptica: nec sub radijs solis p gradus duode
cim vltra citraq; nisi forte sit in eodē minuto cū sole
Pleriq; vero volūt oēs planetas fore fortes qñ in
vnitate solis extiterint. Unitatē vero metiuntur mi
nutis duabus atq; triginta. vt. xvi. quidē citra. xvi.
vero vltra cōnumerent. Nō impediāt a saturno vel
marte: nō descēdat in latitudine meridionali: quādo
duodecim dictos gradus egrediūt. Non sit opposita
solī: nec lumine minuatur: nec tarda cursu: qñ scyōie
vno: duodecim: nō pagit gradus. Nō sit i via pbulsa
a gradu libze. xx. viij. ad tertii scorpionis: nec in octa
ua: nec in ascēdente: nec i finibus martis vel saturni.
Quidā vero nec i sexta duodecima: nona: quarta lu
nā volunt. in ceteris xō celi plagis approbant. Abi
hec oīa cōplecti nō potes: iouē saltē expecta: vel ve
nerē in ascēdēte: vel decima. sic enī subueniunt detri
mentis lune. Nec ab re fuerit recordari quatenus
luna lumie auget eatenus z nobis nō solū hīōrē: s; spm̄
etiā virtutēq; augeri: atq; hec ad circūferētiā dī
latari. maxime in scōa eius quarta. Quādo xō mi
nuitur: cōtra cōtingere. p̄sertim i vltia quarta. Pr
mū eius ad solē trīnū præesse scōo. Ihunc sextili p̄mo
hunc sextili secundo lunam quatenus lumine: eate

De vitæ celitus

nus repleti calore. Videntur ergo quidam nō tam
obseruare quō aspiciat luna solē (semp enī aspiciat)
q̄ vt plurimū lumē habeat: p̄sertim dū auget. Aspi-
ciat vero interlm trino vel sextili iouē aut venerem.
Proinde virtutē attractiuā ignea iuuant: retentiuā
terrea: digestiuā aëria: expulsiuā aquea. Si tu
has oēs in te adiuuare volueris attractiuā quideꝫ
per ignea maxime roborabis: quādo luna in signis
v̄ stationibus igneis cōstituta iouē aspiciat scꝫ arie-
tel Leone sagittario. Retentiuā per terrea: potissimū
qñ intueretur eundē in signis vel stationibus terreis
collocata: thauro: virgine: capricorno. Digestiuā ge-
neratiuāqꝫ p̄ aëria scꝫ geminis libraz aquariū: quo-
tiens sub aërijs iouē suspicit aut subit. Expulsiuāqꝫ
aqueā: cancrū: pisces: scorpiū. Quando sub aqueis
ip̄a posita iouis radijs illustrat. Maxie vero in his
omnibus cōsequeris optata. Si iupiter eadē vel si-
milis v̄ saltē nō dissimilima signa: māsionesve pos-
sederit. Citaturus aluū: solidis medicinis accipe pi-
sces. Liquidis scorpionē: medijs vero cancrū. Per
inferiora purgaturus: pisces: scorpiū. p̄ superiora cā-
crum. Balū saturni vel martis ad lunam deuītabis
aspectū. Ille enī verat stomachū: hic intestina dissol-
uit. Capricornū euitabis et taurū. Nauseam ei affe-
runt: scis membrū irritandū nō esse: qñ luna signum
occupat mēbro prefectus. Humores nāqꝫ mouet. sed
potius esse fouendū. Hec vero de virtuteꝫ spiritu na-
turali in secore precipue dominantibus: que in quat-
tuor officia que narrauimus diuiduntur: dicta suffi-
ciant. De virtute vero spūs vitali in corde vigente
quidnā monemus? Satis id ferme significatum est.

De vita celi.

Nam pres in primis igneas et quodammodo similes
aeris hec adiuuantur quando luna in domiciliis
sionibus vel similibus suscipit iouem: precipue si iouem
cōplectatur et solē. Virtutē quoque aialē per sensum
et motum in capite dominatē cōfirmare potes per
aria iprimis subiectis igneis: quando luna in domiciliis
vel sedibus cōsimilibus iouem suscipit. preteriti
iouem per modum mercurii quoque cōplectitur. Ibi vero
te moneo ne mercuriū putes aqueū esse vel terreū
quod et ego aliquādo suspicatus sum. Alioquin motus
celeritatis ingenij non cōferretur: quodammodo
aerū esse scias. Nam et eandē causā tam mobilis est
tam facile peruertibilis: tantum ingenio cōfert: presertim
in aquario plurimū aerio cōstitutus. Humor quidē
in eo tēperatus est. Calor eriguus sub sole positus
dicitur ericcare. Vigor autē a sole facit humectare
putat. Ibi quidē calefacere multum ex natura solis
Ibi vero calefacere parū admodum et humefacere
magis suapte natura. Calor forsan nō cedit veneri
lunam superat: humore nō cedit vtriusque. Alibi probat
Mercurium qualitate celestium cōmiscere: quoniam
facillime permutetur: tum in qualitatem terminis quibus
subit: tum in naturam stelle: quam aspicit. Ego igitur hūc
tam facile permutari puto quia nec excellētē potestatem
quā super habet: nec excēdētē qualitatem quā ple
rasque celestia per quā alterationi resistat. Denique pro
babile est mercuriū assiduū solis achare multas il
lius vires habere: ideoque sperari salaria quedam a
mercurio posse. Aliquādo vero et martem traditū
lem in quibusdā muneribus imitari: ac venerem que
ad lunā pertinet elargiri. Hec igitur iagēdo memineris

De vitâ celitus

Neq; negligas vnq; terminos. Aliunt eni planetas
in diuersis terminis ceu lucidis atq; tenebrosis op-
posita facere. Deniq; vbi martē times: oppone vene-
rē. vbi saturnum: adhibe iouē. Ac da operā vt i ppe
tuo quodā p virib⁹ motu verſeris: tñ de fatigatio-
ne vitata. Atz p priū motū externis motib⁹ clā noci-
turi opponas: z celestē actū p virib⁹ imiteris. Qd
si poteris spacia motibus ampliora peragere: sic z
celum potius imitaberis: et plures celestium vires
passim diffuse attinges.

¶ Quomodo mēbra foueant in nobis per cōpara-
tionē lune ad signa z ad stellas fixas. *Ca. vii.*

Tū quē a admodū dixim⁹ corp⁹ fouere
poteris: caput xō potissimūz si planetas
obseruaueris in ariete vel in suo quemq;
domicilio primo. Recordia si in leone:
stomachū tecurq; si in cācroz sagittario: aut saltē in
virgine. Et acceperis ea q; pprie mēbru: ppetūt. Ex-
pedit quoq; nosse q; quisq; planeta membra in signo
quolibet habeat. Potes etiā pprie p etatis discri-
mine cōsulare vnicuiq; p quattuor etates lune. Hec
etenim a nouilūio vsq; ad quadraturā p mā iuuenis
est. Deinde ad plenilunū ē iuuenis atq; virilis. Hic
ad qdraturā alterā virilissimū atq; senilis: idē vsq;
ad pūctionē est senilis. Etatē itaq; lūe felicē etati
curādi corpis adhibebis. Si tūc aspectū eius ad ali-
quā triū grāz acceperis. Qui sane aspect⁹ lune spet-
cito gratiosa largit. Neq; tñ facile admodū diutur-
navl maria (nisi ppter ituitū lune) ē tīpe grē mutuo se
pſpiciāt tā vel ppe modū pſpecture sint: aut tres ipē
aut due. In pimis xō diuturna p bēt signa fixa xō. i.

h. iij.

De vita celitus.

aquarius taurus scorpius. Si forte nō possit in p^{re}sentia lunā ad planetas gratiosos oportunedirigere stellas elige fixas gratiaz naturā. i. iouis aut ven^{eris} aut solis habentes: et ad eas directā lunā elige. Tutius tamē est: lunā interea iouē p^{er} modū adire vel venerē. Stelle nāq^{ue} si sole spectent. p^{ro} portione humanā. i. vniushomⁱⁿinis nimis exuperāt. Pro portionem vero cū ciuitatib^{us} moderatōnē habent.

¶ De virtutib^{us} et vsu stellaz fixarū. Cap. viij.

Adunt astrologi maiores quasdam stellas e mercurio comparatas auctoritatē habere & plurimam. Qualis est in arie: ris gradu. xxiij. vmblicus. Andromadei mercuriali⁹ atq^{ue} venerēus. Item in Tauri. xviij. caput algol^{is} naturaz saturui possidens: atq^{ue} iouis. cui subesse volūt adamantiē: arte mīssam ret audatiam victoriāq^{ue} prestare. In eiusdē gradu. xxiij. pleides lunare sidus: et martium. cui subiciūt chrysalus: herbam diacedon: semel feniculi. Cōferre putāt ad acendum vitum. Quod aut nōnulli dicūt p^{ro}ducere ad demones cōuocādos: figmentū esse iudico. Aldebo rem primo vel tertio geminorū gradu: martiū: atq^{ue} venerē. Hircus gradu eorundē. xxiij. iouis atq^{ue} saturnius. Huic subiciūt saphyrus: præsūm mentam arte mīssam: mandragoram. Ad dignitatem et principuz gratia adiuuare confidunt: nisi forte eos opinio fallat. Illi subesse volūt rubinum: titimallū: matrisilum. Diuitias et gloriā augere. ¶ In cancri. vi. vel. viij. canis maior venerēus. Præstet berillo sauiue arte mīssis: dracontee. Præstet gratiam. item in xviij. eiusdē canis minor: mercurialis et marti⁹. Cui

De vita celitus.

subesse volunt lapidem achate herbā solsequiram
et pulegiū. Atque gratiaz largiri. In leonis. xxi. Cor
leonis stella regio ioualis et martia. Huic subitici
putat lapidē grauatū: celidoniā: mastice. Delanco
liā repmere. Tēperatū gratiosusque efficere. In Ag
nis. xxix. Cauda vise maioris venerea et lunaris. La
pidē eius magnetē putat. Herbā cicoreā et artemisi
am. a roptozibus veneficijs sctueri. In libie. vij. Ala
coru dextera. item in eiusdē. xij. et forte. xij. Ala sin
stra saturniā simul et martia. eius herbā lapacium
et iusquamū esse aiunt cū ligua rane. Audaciā au
gere fore noriā. In eiusdē. xv. vel. xvi. Spica vene
rea mercurialisque. Quā sequat smaragdus: saluā:
trifoliū: pmarulla: artemisia: mandragora. Diuici
as augeat et victoriā: et angustia vindicet. Denique in
eiusdem. xvij. vel. xvij. Alchameth. Huic subdūt hi
aspidem et plantaginē. Firmare sanguinē sperat: fe
bres oēs expellere. In scorpiōis quarto. Elpheia
venerea martiaque. Secundū vero cōputationē aliā
in gradu eiusdē quinto est cornea: forsan eadē. Pre
siciens ropatio: rozimarinus: trifolio: edere. Augere
gratiam: castitatem: gloriā: putat. In sagittarū ter
tio. Cor scorpiōis martium atque iouū. Presidēs
sardonio: amethysto: aristologi longe: croco. Oping
tur colorē bonū efficere. animū letū sapientē cred
dere. Demonia propulsare. In capricorni gadu se
ptimo. Cultur cadēs: hancsequit. Chrysolitus: satu
regia: fumus terre. Stella est mercurialis atque vene
rea: temperata. In ascendere medioque celo prodest.
Quod autē excantandi auctoritatem afferre dicāt
nihilipēdo. In aquarij. xvi. Cauda capricorni satur

De vita celitus

nia mercurialisq. Quam sequit. Calcedoni⁹ mato
rana nepita artemisia: mādrazoia: Prestare in cāis
gratiam opinātur. Diuitias augere. Hominē ac do
mum incolumē reddere. In piscius tertio humerus
equi iouialis: et martius. Thebit philosophus doc
cet ad caprādā alicuius stelle modo dicte virtutes
lapidem eius accipere: herbamq. eiusdē: anulūq.
aur eum facere vel argenteum. In quo lapillum iſe
raſ herba subiecta: geraſq. tangētē. Id autē effi
cias quādo luna subit stellā aut aspiciet aspectu tri
no vel sextili. Et stella in medio percurrit celo vel al
cendēte. Ego vero que ad eiusmodi stellas attinēt
in formam potius medicine q̄ anuli cōponerē iſi in
secus vel extrinsec⁹ adhibende oportunitate videt
predicti tēporis obseruata. Tam et si p̄isci anulos
magnificerit. Nam damis et philostrat⁹ narrāt hī
archā sapientū lydonū p̄cipem similiquadā ratioē
septem anulos cōfecisse: stellarū septē nōibus appel
latos eosq. apollonio theaneo dedisse. Qui deinde
singulis dieb⁹ singulis gestauerit iuxta diēi nōi al
hos distinguēs. Dixisse vero hiarcham apollonio
auum suū philosophū annos centū atq. triginta vir
isse eiusmodi forsan celesti munere fretum. Quo et
apollonius deinde vsus cētēsimō etiā āno: vt aiūt
iuuenē p̄ferebat. Deniq. siquid eiusmodi anuli vir
tutis habēt ex alto: id quidam nō tā ad animā vel ad
crassum corp⁹ pertinere arbitror: q̄ ad sp̄ritū cale
facto paulatī anulo sic inde vel sic affectū: vt firmior
efficiatur: aut clarior: vehemētior: aut mitior: seueri
or: aut letior. Que quidē affectiōes i corp⁹ qdē omni
no: et i aiām sensuale quodāmo. plerūq. indulgentem

De vita celitus.

corpori transeūt. Quod aut aduersū demones aut
hostes aut ad pncipiū gratiā pfuturos ānullos pol
licetur: vel fictus est: vel inde deductū q̄ spiritū iter
ritū firmūq; efficiant: vel etiā mansuetū obsequio
q; amabilē atq; gratiosū. Hic x̄o si qd celestia p̄ter
corporeā valitudinē p̄ferre ad igeniū artē fortunā
dicerem: ab Aquinate Thoma nostro non disideres
qui in libro contra gentiles tertio probat a corpo
ribus celestib; imprimi non nichil ī corpore nostro
cuius munere disponamur ad eligēdum sepe quod
meli⁹ est etiā si rationē finēq; nesciam⁹. Qua quidē
in re bene fortunatos appellat atq; cōfētiēte aristo
tele bñ natos: Addit etiā virtute celesti fieri nōnul
los in quibūdā artium effectibus efficaces (vt ei⁹
verbis vtar) sicut miles in vincendo: agricola ī plā
tando: medicus in sanādo felices. Est enī sicut her
be lapidesq; mirabiles quāsdā vltra naturā elemē
talem vires celt⁹ habent: sic homines quoq; in ar
tibus nōnullos habere. Nichi vero satis fuerit fa
ctū si celestia quomodocūq; quasi per medicinas: si
ue iteriores: siue exteriores ad p̄sperā cōferāt valī
tudinem: dummoda interea salutem corporis perq̄
rentes iacituram nullam salutis anime faciam⁹.
¶ Nichil omnino tentemus a sancta religione phi
bitum. P̄terea in opere quouis cōficiēdo ī fructū
operis ab eo speremus atq; petamus ī primis: qui
et celestia: r̄que continentur celo: fecit et virtute do
nauit: mouetq; semper: atq; conseruat.
¶ Dignitates planetarum in signis ad vsum medi
cinarum obseruande.

Capitulum. ix.

De vita celitus

Strurnidomus: aquarius & capricornus
 Exaltatio libra: touis domus sagittarius
 atq; pisces. Exaltatio siue regnū cancer.
 Martis domiciliū scorpius & aries. Exal-
 tatio capricornus. Solis sedes qdē est leo.
 Regnū aries. Veneris habitaculū taurus atq; libra
 Exaltatio pisces. Mercurij edes: viro atq; gemini
 regnū virgo: lunedomus cancer. Exaltatio taurus
 saturnus et iupiter triplicitatem habent in igneis
 aerisq; signeis sol in igneis tñ. Mercurius in ae-
 ris solū. mars: venus luna i aqueis atq; terreis. Pla-
 nete quilibet præter solē ac lunā in quolibet signo fi-
 nes quosdā suos possident: quos & terminos appel-
 lamus. Ergitur in ariete iupiter sex ibi pmos termi-
 nos obtinet. Venus sex inde sequētes. Mercurius
 posteriores octo. Mars quinq; deinceps: postremos
 quinq; saturnus. In tauro ordine deinceps similē ve-
 nus fines habet octo. Mercurius: sex: iupiter octo:
 saturnus quinq; mars deniq; tres. In geminis mer-
 curius sex: iupiter sex: venus quinq; mars septē: sat-
 urnus sex. In cancro mars septē: venus sex: mercurius
 totidē: iupiter septem: saturnus quattuor. In leone
 iupiter sex: venus quinq; saturnus septē: mercurius
 sex: mars totidem. In virgine: mercurius septē: ve-
 nus decē: iupiter quattuor: mars septē: saturnus duos.
 In libra saturnus sex: mercurius octo: iupiter septē
 venus totidē: mars duos. In scorpione: mars septē
 venus quattuor: mercurius octo: iupiter quinq; sa-
 turnus sex. In sagittario iupiter duodecim: venus
 quinq; mercurius quattuor: saturnus quinq; mars
 quattuor. In capricorno: mercurius septem: iupiter

septē:
 In aq
 ptem:
 nus de
 mars
 luna a
 signa
 pū: sa
 um. pi
 atq; lu
 reliqu
 nes ha
 decano
 ariete
 sequit.
 dit in c
 venerē
 Ad hū
 tarū. In
 turnū:
 literq;
 Quoc
 locare.
 tione &
 altoqu
 re nfe
 cium e

De vita celitus

septē: venus octo: saturnus quattuor: mars totidē.
In aquario mercurius septē: venus sex: iuppiter sex-
ptem: mars quinq: saturnus totidē. In piscibus: ve-
nus duodecim: iuppiter quattuor: mercurius tres:
mars nouem: saturnus deniq: duos. Sol autem et
luna alia rōne fines suos habent. Nam sol quidem
signa sex pro finib⁹ habet. Leonē: virginē: librā: scor-
piū: sagittariū capricornū. Luna xō reliqs. Aquari-
um. pisces: arietē: taurū: geminos: cācrū. Solē igit
atq: lunā in his signis eū principatū effectūq: que-
reliqui planete in suis finibus hīc putāt. Præter fi-
nes habēt in signis suas planete facies: quas greci
decanos nomināt: decē occupātes signi gradus. In
ariete facies p̄ma martis sc̄da solis q̄ martē in celo
sequit. Ordine chaldeorū tertia veneris. q̄ solī succe-
dit in celo. In tauro p̄ma mercurij: sequētis
venerē sc̄da lune q̄ mercurio succedit. tertia saturni.
Ad hūc em̄ redeundū est: impleto iā numero plane-
tarū. In geminis p̄ma iouis sequētis videlicet sa-
turnū: secūda martis: tertia solis eodem ordine simi-
literq: deinceps.

Quo planetis vti debeamus i medicinis. Ca. x.

Commemorauim⁹ aut quas i signis plane-
nete dignitates habēt vt quotiēs facturi
cōposituriq: sumus q̄ ad planetā aliquem
attinēt: sciamus eū in suis dignitatib⁹ col-
locare. Præsertim quando habuerit in n̄sa reuolu-
tione ⁊ genesi p̄ncipatū. vt etiā saturnus atq: mars:
alioquin de p̄mendi nobis tuz sint erigēdi si genitu-
re n̄se significatores extiterint. Maxime xō opē p̄-
cium ex hac cōmemoratione fecerimus si qñ vlti in

De vita celitus.

medicinis cōficiēdis beneficio lune et veneris atq;
iouis cauebimus ne in finibus saturni vel martis
crisiant nisi forte vbi cogimur vel per saturnum co
hibere dissolutionē estumq; repinere vel per martē
frigidissima calefacere torpētia suscitare altoquin
fines iouis r veneris eligemus. Accipiemus quoq;
mercurij fines mercurialibus in primis hoibus pro
futuri. Reglatere nos debet hoies valde mercuria
les: quales sunt q̄ ingenio:artificio:eloquio pollēt:
nō mediocriter esse solares. Mercurius em̄ semp̄
appollie plenus. At aut̄ quis itelligat quō figuras
in celo describam⁹ i oras signū qđ ab oriēte surgit p̄
mā appellamus viteq; domū. Qđ succedit in ortum
scđam tertiąq; deiceps aliasq; sistr: ita vt septimado
mus sit signū: qđ in occidente iā descendēs opponit̄
ascendēti. Huic octaua succedit. Nonā x̄o e medio
cadit celo: qđ decimā domū efficit huic succedit vn
decia. S; duodecima cadit ab ascendēte. At igit̄ pla
nete sint potētes habendi sunt in angulis vl oriētis
vel occidētis: vel medijs vtriq; celi. maxime x̄o i an
gulo ascendētis: aut decime: mediū supra caput obti
nētis celū: aut saltē i plagis q̄ angulis mor succē
dūt. Tamen si solē quidē i nonā q̄ a medio cadit ce
lo lunā x̄o in tertia etiā cadēte gaudere purāt. Qu
as inter hec regulas mēte teneri astrologi volunt.
Enā quidē egrotantis ratione: alterā vero medici.
Nempe vbi egrotantis septima domus p saturnus
vel martē infortunata est: vel dñs eius ifelix: sepa
ra medicū ab egroto: si ptolomeo credis. ¶ Perte
rea medicū electurus saturnum martemq; decli
nare iubent: eūq; perquirere: in cuius genitura do

mus
quo
dici
prop
ibi su
posi
crep
quan
per c
plan
mici
admi
prete
nem
iunct
no vi
mini
lo: g
ri: pu
flom
virgi
femo
matr
corn
pedi
bum
do lu
luna
solid
sūt ti
intue

De vita celitus

mus sexta per aspectū solis: vel p venerem aut fouē
quomodocūq; fuerit fortunata. Infortunatum ho
dicimus signū vel planetā p saturnū: aut martē: nisi
propria domicilia sit vel regna: quādo videlicet vel
ibi sunt vel illuc aspiciūt opposito v^l quadrato. Op
positū vero aspectū dicimus inter illa inuallo dis
crepāt q̄lōgissimō. Quadratū vero: vbi hoc ab illo
quarta pte celi. i. signorū triū spacio distāt. Adin⁹ tñ
per coniunctionē oppositū quadratū saturn⁹ rmaris
planetis alijs nocent: quando tanq̄ hospites eos do
micilio vel regno suo termino ve suscipiūt. Quem
admodum planete felices magis profunt: quando
preter sextilem trinum ve aspectum: atq; coniunctio
nem etiam vt diximus sic excipiunt: solis tamen cō
iunctionem planete verentur: aspectu gaudent: tri
no videlicet vel sextili. Proinde necessariū est me
minisse arietem preesse capiti atq; faciei. taurū co
lo: geminos brachijs atq; humeris: cancrum pecto
ri: pulmonibus: stomacho: lacertis. leonem cordi et
stomacho atq; secori: zoro: z costis posterioribus
virginē intestinis z fundo stomachi. Librā renib⁹ et
femori atq; natibus: scorpiōnem genitalibus vulue
matrici. sagittariū femori atq; subinguinib⁹. capri
cornū genibus: aquariū cruribus tibijsq;. pisces
pedibus. Huius enī ordinis memor cauebis mem
brum tangere ferro: vel igne: vel cucurbitulis: quā
do luna sub eius signo discurret. Tunc enim auget
luna humores in membro. Quorum affluentia z cō
solidationē phibz: z grauat mēbrū x̄tutē. Obsuabz
sūt tūc mēbrū remedijs quibūdā amicis vel extravel
intus adhibitis oportune feliciterq; fouere. Expedi

De vita celitus.

vero nosse qđ signū ascēderit tibi nascēti. Nam preter arietē hoc etiā tibi caput significat atq; hoc luna tibi caput aspicit. Preterea qñ luna arietē subit oportune balnea tētas ⁊ lauachia. Qñ cancrū felicitate minue sanguinē: medicinā accipe p̄sertim electuarij formā. Quādo est i leone ne puocauomitū. Cū in libra: clysteribus apta est: i scorpione balnea nec tētes. Sūt q̄ medicinā soluturā dare ne phibēt neq; iubēt. In capricorno medicinā sumere nocet. si militer in aquario. in piscibus x̄o pdest. Que x̄o mēbra in quouis signo vnusquisq; habeat planetarū: z si scitu necessus est tñ natura prolixi. Neq; x̄o in purgatione alui latere nos dz ptolemei p̄ceptus. Medicinā accipe purgatoriā: qñ luna est i cācro: piscibus. scorpione pbamus. p̄sertim si dñs signi tūc ascēdētis applicet se planete sub terra currēti. Si aut ascēdētis dñs cōiungat interea supra caput cū planeta medium tenente celum: nausea statim ⁊ vomitus incitabitur. Deniq; concludamus cum galieno astrologiam esse medico necessariam: qui de creticis diebus disputans ait: certā esse egyptiorum scētiam. i. lunam significare affectionē indies egrotantis: atq; sanis: adeo vt si misceantur cum luna radij iouis ⁊ veneris: bene afficiantur vterq; si autē saturni vel martis: contraria ratione se habeat. Si latius tam puagati: ad spiritum tandem et vitam integras reuertamur.

Quibus modis spiritus nosser haurire plurimū potest de spiritu vitæ mundi. Et qui planete spiritum procreant atq; recreant: et qualia ad vnum quemq; planetam pertinent.

Ca. xi.

De vista celitus

Hec vero tendunt hec oia vt spiritus noster rite
per naturalia pparatus atq; purgatus
accipiat ab ipso vite mudane spiritu plu-
rimū p radios stellarū oportūe susceptos
Vita quidē mūdi oibus insita ppagatur euidenter
in herbas arbores: quasi pilos sui corpis atq; ca-
pillos. Tūmet insup in lapides et metalla: velut dē-
tes et ossa. Pululat quoq; in viuētis cōchas terre et
lapidib⁹ adherentes. Hec enī nō tā ppria q̄ ipa cōs
torfus vitā viuūt. Que sane cōis vita multo etiam
magis sup terrā i corporib⁹ viget subtiliorib⁹ tāq̄
ppinquitioribus aie. Per cui⁹ vigore intīmū: aqua
aer: ignis viuētia sua possidēt: atq; mouēf. Atta hec
aerē ignēq; etiā magis q̄ terrā: aquā fouet agitat
q; pperuo motu. Et deniq; celestia corpora q̄si mū-
di caput vel cor: vñ oculos q̄ maxime vegetat. Ande
p stellas velut oculos radios nō visibiles solū: sed
etiā visuales vsq; quaq; diffūdit. Quib⁹ more stru-
ti: vt diximus albi inferiora cōspicit: fouetq; viden-
do imo etiam ita tāgēdo generat et format oisariā:
atq; mouet. Igif ad motū nitentis: atq; celi: motus
mūdane vite suscipies. Si ipse quoq; leniter: et se-
me similif mouearis: quosdā p virib⁹ giro agēs
vertigine deuit ata: celestia lustrās oculis: mēte ver-
sās. Itē frequēti quodā vsu plātariū similiterq; vi-
uētū: potes e mūdi spū plurimū haurire. Prefertis
si adhuc veniētib⁹ recētibusq; matri terre q̄si ad-
huc herētib⁹ nutriariis: atq; fouearis. Itē plāta sua-
uit redolētes: vñ saltē nō male olētes verferis q̄ fre-
quātissime. Quēs enī herbe flores arbores poma re-
doler Quis sepe min⁹ ataduertas. Quo quidē odo-

De vita celitus

re quasi fluctu spūs vite mūdane te vndiq; recreant
atq; vegetāt: spm̄ in quā tuū odorib; eiusmōi natura
simillimū: perq; spm̄ medium in corp⁹ ⁊ aiaz: facile
corp⁹ q̄z reficiūt ⁊ ase mirifice p̄sunt. In hoc diutissi
me diurno tpe sub dio x̄saberis: quaten⁹ tuto vl' cō
mode fieri pōt: i regionibus altis ⁊ serenis: atq; tēpe
ratis. Sic em̄ solis stellarūq; radij expediti⁹ purius
q̄ vndiq; te cōtingūt spiritūq; tuū cōplēt mūd: spū p
radios vberios emicāte. Præterea natura l' tpe mo
tus aeris: q̄ ppetuus est i orbē. Quis ob lenitatē suā
consuetudinēq; diurnā vir p̄cipiat ab villo: te die sub
diuo deambulātē: habitantēq; i parētib; editisq; loc;
libere lambit: penetra tq; pure: ac motū vigorēq; spi
ritū tuo mūdantū mirifice p̄stat. Dixi equidē die. cō
pertū em̄ hēm⁹ nocturnū aerē esse spiritib; intmicū
Cōferet aut diurni vsus: p̄sertim si plurimū in aplo
deambulās: deuities p̄mo quidē n̄ mīa aeris tēperē.
Deinde frequētius mouearis: i eo qm̄ præter tēperē
et serenitatē ei⁹: stellaz positio magis est hoib; sa
lutaris. Itē si loca eligas p̄ceteris odorifera: p̄ que
stū quotidie mutes: ⁊ tpe quasi cōtinuē leuiter mo
uear. Mutare locū quēuis tēp cū delectu p̄cepi: qm̄
bona celestīū ⁊ vniuerse nature apud nos sunt. reb;
locis alijs passim atq; alijs distributa: q̄bus deniq;
omnib; est fruendum. Adittoq; varietas rediū p̄o
hibet spiritibus inimicū: propiusq; saturno: vo
luptatē vero affert: p̄ quā (vt ita dixerim) ven⁹ ip̄a vo
luptatis amica venit in spm̄ atq; qd ei⁹ officiū ē: huc
statim igressa p̄pagat. Sūmatim x̄o si q̄s cōsideret
padisum: ⁊ pomi vite vsum apud moysen. Itē silem
victū a platone positū in phedone: ⁊ plini⁹ s̄ p̄lis

De vsta celitus

est odore viuētib⁹ itelliget eē xā q̄ dicimus. S; ad naturā spūs descēdamus. Spūs quidē qualitas est pculdubio iouia: cui⁹ tpe nobis infundit. Estz solaris ut ppter em hūc infundit: quaten⁹ ingente solis in se tēperat potestare. Itē alia quoq; rōne iouia est qm̄ calida est ⁊ humida: ⁊ calore abundat poriusq; humore: nasciturq; sanguine: ⁊ vapor quidā sanguineus appellat. Rursus qm̄ feruet: ⁊ subtilis est ad modū: atq; lucēs: oriturq; corde: solaris pculdubio iudicat. Habet ⁊ quodāmodo venereā in se virtutē Nam motu venerea p̄fus exundat: p̄fluit: trāssert: prolēq; ppagat: ad voluptatē cuiuslibet sensus se oblatat: refugitq; dolorē: Sūmatim xō spūs quaten⁹ corpori ad vstā ⁊ motū ppagationēq; adducit ioui⁹: venereus solaris: existimat. Quatenus aio ad sensum imaginationēq; ministrat: solaris: mercurialis q; cēsetur: ⁊ vbiq; mercurialis existit. Quādo q̄ dēq; adeo mobilis est: ⁊ tam facile conuertibilis atq; formabilis. saturni martis: lune sanus cōiter spūs nō multū habet Alioquin ex illo sepe stupidus: ⁊ hoc furiosus: ⁊ ex hac obtusus quodāmodo foret. Quāobzē lunaria qdē velut crassiora sicut hūidiora ⁊ subtili ⁊ volatili natura spūs sūt admodū aliena. Quevero saturnalia multū atq; nimīū martalia sūt: quasi venena sūt: spūs naturaliter inimica. Illa quidez ob extremā frigiditatē: atq; siccitatē: hec ob siccitatem calorēq; edacē iouia igit ⁊ solaris in primis. Deinde mercurialis ⁊ quodāmodo venerea: spūs qdē naturalis ioui p̄p̄e dicat: vital⁹ aut solis: aī alis xō mercurio. Nō igit res postulat aliquē ⁊ trib⁹ spm̄ adiu

De ystra celitus

uare: patrono tunc suo infortunato vel debillimo facile cliētulo succurrere poteris. Difficillime vero spiritui aiali: dū mercurius infelicitate affectus. Quis tantā in aiali spū auctoritatē habet: ut caduceo quodam suo aīos tum cōsopire: tum suscitare oīcat. idē suo quodā aspectu sic aut aliter se habēte obtundere igeniū: vel acuere: debilitare siue corroborare: verare: vel sedare mirifice possit. Tu igitur quotiens spū aliquē studes excolere: nō modo patronū suū obseruabis fortunatū atq; potētē: sed etiā lunā eliges ad hūc oportune directā. Mō creat aut neq; recreat ali quādo. pprie p infurū saturni solū substantia spūs: s; semp ab externis ad itima. et sepe ab imis reuocatur ad summa. Unde ad secretiora et altiora cōtēplanda cōducit. Potest tñ et si raro vis martis atq; saturni spiritui tanq; medicina pdesse: vel calefaciendo cuius opus fuerit et excitando atq; dilatando: vel vicissim nimis volatilē coercendo. Per ea vero potissimum que quattuor illis planetis cōsentanea sunt creatur natura spūs atq; recreat. Verū si ad solaria quolibz valde: et absq; delectu declines: eracues illū et exicca bis iādē atq; dissolues. Si silr ad veneriā liqfacies paulatim: vel obrundes. Si cōfidas tñ mercuriali: bus parū admodū inde pficies. Erit igitur opere prectū: iouialibus vti q plurimū eisq; reliqua mediocriter admiscere: ac frequētius vti rebz que vel his omnibus eque sint cōmunes: vel pprie ioui. Nam he quoq; omnibus quodā modo sunt communes. Communiter autem ad hos omnes attinet: quē substantiā habent: nec igneā nimis: nec prosus terreā: nec simpliciter aqueam: nec acutissimā nec obtusissimā qua

De vita celitus

litatem: mediocrem: et tactu lenem: et quodammodo
dulcem: olfactu suauem: visu gratam: auditu blandē
atq; iocundā: cogitatu letam. Dulcedo igitur quedā
saporis: et gratia his omnibus est cōmunis. Si dul-
cedo quasi aquea est: et simul pinguis: ad venerem
magis attinet. Si quasi insipida vel aliquantū au-
stera: potius ad mercuriū. Atq; hec spiritui nō mul-
tū p̄sunt: necessaria tñ sunt interdū ad hebetandū
nimis ei⁹ acumiē. Si dulcedo manifesta sit atq; subti-
lis: et paulū habeat siptici acutiq; saporis. ioualis
pprie iudicaf. Cui cōgruit substantia dulcis amigda-
le: pinet: nucle: auellane: pistaci: amidit: glycirhize:
passulaz: vitelli ouit: carniū gallinacet: pulli: fassia:
rū: pauonū: perdicū: similiūq;. Itēz radicū been atq;
enule. Rursum vini odoriferi: clari: aliquatū dulcis
et siptici: sacchari candidissimi: tritici albiissimi. Ad
iouē p̄tinet etiā mānassi modo mirobalani ifusa vir-
tute firme. Alioquin nō minus advenē attinet
ad iouē. Hec est vitis substantia dulcedoq; iouis pro-
pria que sane spiritui creādo et recreādo ante oīa cō-
fert. iouia vero plurimū sunt oīa: que in libro de lon-
ga vita diximus: et seruari tuentur: et senib⁹ salu-
bria fore. Sinautez dulcedo admodū pauca sit: mul-
tūq; acuti sipticiq; habeat: vel etiā nō nihil amari-
solaris esse censet. Similit̄ quedā ratio est: et distin-
ctio de odoribus. Hi ei saporū germani sūt: similis
etiā de coloribus. Colores sane aquei: albi: virides:
aliquantū crocei: similes viclarū: rosarū: liliorū: co-
loribus: nec nō odores eiusmodi venerē referūt: zlu-
nam atq; mercurium. Colores vero saphiri: q; etia;
dicuntur aerei. Item purpurei pleniores aureiq; ar

De vitacelitus:

gēto mixti: & perpetuo virides iouē. Ardētes autē cro-
 ce: aurei puri purpurei clariores solē. Quilibet & co-
 colores si viuī sint vlt saltē serici magis stellares ex-
 istunt: in metallis quoq; & lapidibus atq; viris pro-
 pter celestem similitudinē sunt potētes. Svt redea-
 mus ad iouem: sapor et odor eius quasi est qualis
 in aureo pomo persico: similisq; piro: vel aranceo: &
 vino maluatico leuio: & leuig; vernaceo. Qualis i
 viridi zinzibere: vlt cinamomo: vel bulci maratro: vlt
 boronico: si hec plurimo saccharo cōdita gustētur.
 Nā quattuor hec et nux muscata recens sola si sunt
 potius solaris sunt: solaris et chariophil⁹ et musc⁹
 sed odoratu non gustu non aspectu. Ambra solaris
 plurimū atq; iouia. Croc⁹ in oib⁹ est solaris: tā est
 color eius et odor apud astrologos omnit⁹ gratis
 dedicatur. Sapor autē ad solē pprie p̄tinet. ¶ Deniq;
 q; omnia odorifera & aromatica quatenus odores
 gratū ferūt: ita ad iouē venerēq; & mercuriū p̄tinet
 vt ad solē. Quāuis iter hec acutiora: magis ad so-
 lem obtusiora ad venerē: mercuriūq; potius: ad iouē
 pprie tēperata: olfactu: gustu: auditu: visu: tactu.
 Soni quietiā cantusq; grati blandiq; ad grās om-
 nes spectāt: atq; mercuriū: minaces autē admodum
 atq; debiles martē p̄ferūt et saturnum. Neq; vero
 mireris nos multū coloribus: odoribus: vocib⁹ at-
 tribuere. Nā saporēs qdē ad spiritū precipue p̄tinet
 naturalem: odores autē potius ad vitalem: anima-
 lem. Colores figure voces ad animalem. Quotus
 quoq; animi vel letus: vel tristis: vel constans spi-
 ritus ad similitudinē suā agitāt vehemēter. Nā lex
 primo: per hunc vitalem per hunc insug naturales

Sp
 do t
 lem
 bus
 sub
 qua
 do a
 ¶ De
 pria
 et na
 rum
 miri
 ¶ De
 tutes
 stelle
 ¶
 cōm
 grad
 mart
 mo v
 quar
 in scō
 quar
 cū: in
 lis cū
 ex qu
 bit i q
 tō ad

De vita celitus

Spiritus tandē omnis quia ob naturam quodāmo
do igneam/aeriamq; omnino et lucidam atq; mobi-
lem/similis est luminibus:ideoq; coloribus: et vocibus
aereis: odoribus: motibusq; animi: ideo p̄ hec
subito in utrāq; partem mouetur: atq; formatur. Et
qualis eua det ipse: talem vicissim efficit quodāmo-
do affectum animi: et omnino corporis qualitatem.

¶ Deniq; cum primum per illa que gratiarum pro-
pria sunt: oportune gratijs est expositus: vt pote qui
et naturaliter illis consentaneuserat statim per illa
rum radios tum vbiq; vigentes: tum ipsi germanos
mirifica reponat munera gratiarum.

¶ Res naturales atq; etiam artificiose habent vir-
tutes a stellis occultas per quas spiritum nostrum
stellis eiusdem exponunt.

Cap. xij.

¶ Cum vero dicimus spiritus exponi gratijs
per illa que sunt gratiarum nō solū p̄ qua-
litates: que videntur: audiuntur: odorantur:
gustantur: sed etiā p̄ illas que tanguntur ac
cōmodari putamus. Memēto igit̄ calidū in primo
gradu iouis esse. In secundo: solis cū ioue. In tertio
martis cum sole. In quarto: martis. Frigidū in pri-
mo veneris: in secō lune: in tertio lune cū saturno: i
quarto saturni. Humidū in primo mercurij cū ioue:
in secō veneris cū luna: in tertio lune cum venere: in
quarto lune qñ veneri mercurioq; cōiungitur. Sic
cū: in priō iouis: in secō mercurij cū sole: in tertio so-
lis cū marte: i quarto martis cū saturno. Sūmatim
ex qualitatibus planetarū quas ptolomeus descri-
bit i q̄driprito colligim⁹ harmoniā ex cūctis consi-
tēs ad calores humoresq; declinare. Calores effi mar-

i. liij.

De ystacelitus.

his igne atq; solis: et temperat⁹ iouis igne supat satur
ni frigiditate: et veneris lue periguan: ita ut calor ibi
frigus excedat. Itē humiditas lune veneris. pluri
ma et ppiqua nobis atq; temperata iouis: siccitatem
saturni martisq; multā supat: et temperata solis. Ca
lor igitur humorq; frigori siccoq; obstantur: atq; similis
calor humoris. Quē admodū isani corporis homine
ad celestē consonātiā temperato ex calore et siccitate cor
dis: itē calore et humore iecoris: rursum frigore et hu
more cerebri coalescit cōplexio quedā ad calorem hu
moreq; vergēs. mediocrit⁹ calore regnāte. Calor ei
cordis et iecoris frigus cerebri supat. Itē iecoris at
q; cerebri siccitatē cordis eredit. Neq; hō ptermis
sum a nobis velim: talez existere ex stellis fixis har
monia cunctis qualē dixim⁹ ex planetis. Hos enī il
lis similes astrologi putāt. Quorū sum hec: ut memi
neris spiritū corpusq; nostrū per temperiez quādā ad
calorem humorēq; vergentē vel natura cōstantē vel ar
te questā accommodari posse celestib⁹: sibiq; celestis
vendicare. Neq; tñ dicim⁹ spm nostrū celestib⁹ dū
tarat p qualitates rerū notas sētib⁹ pparari: S; et
etiam multoq; magisq; ppietates quasdā reb⁹ celestib⁹
instasiet sensib⁹ nostris occultas: ratioi vir venias
noras. Nā cū ppietates eiulmodi: earū effect⁹ ele
mentali virtute cōstare nō possint: cōsequens est: ita vi
ta spiritus mūdi p ipsos stellarū radios singulariter
pificisci: deoq; p eas spiritū affici. Plurimū atq; p
primū celestibusq; insuribus vehementer exponi.
Hac utiq; rōne smaragdus: iacinctus: saphirus: to
patus: rubinus: unicorni cornu: picipue vero lapis
bezaari: apud arabes appellatus: occultis gratias

ppri
prae:
sua
le p
tale
etiā
mon
sum
agat
etiā
te in
cum
fuso.
lis ill
sitr e
tē ser
rie p
merc
quis
Aben
ueniū
Sera
fiat: e
tissim
bere.
venē
cillim
quent
fixit p
obfist
siber

De vsta celtus

pprietatib? p'dita sunt. Et idcirco nō solū int? affi
pra: sed etiā si carnē tangerit: ibiq; calefacta virtutē
suā pmanet: vim inde celestē spiritib? inserūt. Quā
se ptra pestē tuētur atq; venena. Qd autē hec siliaq;
tale aliqd agant virtute celesti: id argumēto est. qd
etiā eriguo pōdere sūpra non erigui habēt i agēdo
momētū. Qd elemētari qualitati vir vnq; est cōces
sum igni videlz valde celesti. materialis enī virt? vt
agat multū: materiā desiderat multā. Formalis autē
etiā cū minima materiā valet plurimū. Simili vtu
te in primis aphebea peonia carnē tāgēs: ptra cadu
cum morbū spiritus armat: vapore ad eos intus in
fuso. Simili corallus z calidonius aduersū atre bi
lis illis sōes iouis p'cipue venerisq; virtute. Ceteraq;
sūt eiusmodi quadā pprietate miro balani iuuētū
tē seruāt acutiq; sēlus: z ingenio p'sunt atq; memo
rie. ppter iouē i primis saturno sēperatiozem: atq;
mercuriū sēlus amicū. Quā quidē arborē forte ali
quis in paradiso ad vitā progādā extitisse putabit
Berurio lapidē achatē cōsecrāt. Unde phisici cō
ueniūt ad faciendā visumq; z contra venena valere.
Serapio scribit: eū qui iacintū vel ex eo sigilluz ge
nat: esse a fulgure tutū: atq; hanc virtutē eiuse sēla
tissimē diuulgatā. Quāsi habet: ab ioue putam? ha
bere. Lapis aetites: vel aquilinus habet a lucia. i.
venē atq; luna: vt ad motus vulue partū mor: et fa
cillime citet. Quod rasis confirmante serapione fre
quenter se dicit erpertū. Forsan et aphebo qui trās
fixit pythōnē cretea dictatūns habet: vt z veneno sō
obfistat: z ferrum e vulnere trahat. Solis virtute zi
siber infusum epulis arcet. synco pim. Sentiana ca:

De vita celitus

bis rabie sedat: fugatq; serpētes verbena naticinus
prellare fertur: leticiāq; let expiationes: zvisum. Bu
ta et zedoaria contra venena theriacā agunt. Thus
vitalē et animalē spiritū aduersus hebetudinē obli
uionem: timorem fulciti salui a vero mentaq; virtute
tonis: illa quidē paralytim fugat: hec vel odore ro
borat animū. Eadē virtute pēta phillon resistit vene
nis: eiusq; foliū bis quotidie vnū vino bibitus curat
ephimerā: tria scianā quattuor vero quartanā. Hac
herba sacerdotes antiqui ppter puritatē suā in puri
ficationib; utebant. Agnus castus ptate saturni ve
nerē silit motū. Aspis vero sanguinem. Mirabi
les autē puenire solent effectus vbi occulte pprieta
ti pprietas seruit elementalis velut in mirobalano
ad spiritū corpusq; firmandū: nō solū virtus illa cele
stis agit: sed etiā siptica multū: nec parū aromatica
virtus: q̄ putrefactionē dissolutionēq; mirifice phi
bet: spiritūq; corroborat. Nā vero vt crocus petat cor
spiritū dilatat: puocet risum: nō solum occulta solis
virtus mirabiliter efficit: sed ad idem quoq; cōducit
īpā natura creci subtilis: amplificabilis aromatica
lucida. Quod autē de simplicibus dico: de cōpositis
similiter dictū intelligi volo. Sic age theriaca quo
cōtra venenū nobis opitulet. Nō educit illa venenū
Altringit enī alui: nō mutat oīno tam subito venenū
naturū. Nō enī hec adeo debilis est: atq; mutabilis
sed spiritū vitale potius valde tenuē: et mutabilē sub
ito cōformi quadā ad ipm pportioe corroborat vsq;
adeo: vt ipse iam validus tanq; agens: vna cū theria
ca velut instrumento: partim superet venenum par
tim mutet: partim a pcorū se arceat. Sed quā pro

De vita celitus

portioe siue virtute id efficit theriacha? Iouali siml
atq; phebea: quā ex cōmixtione multarū rerū scdm
certā pportione inuicē cōfuserū sibi vēdicauisse vi
detur. Est autē in ea virtus triplex. Hec ipsa inq; ce
lestis: quā mō dicebā. Itē celestis alia prius in her
bis aromatibusq; pprietas: quibus electis ipā rite
cōponit: que virtuti pri⁹ dicta subministrat ad idē.
Est insup alia virtus in plerisq; partibus etus ele
mentalis potius q̄ celestis. Verūtamē talis. v̄t ipi
ritui muniendo conducat. Stipticam dico z aroma
ticam qualitates. Illa quidem spiritum: firmat ista
fouet. Mirabilem ergo theriacavim nacta ē cōtra
tēperantem senectutē atq; venenum: tribus videlz
in ea virtutibus ad idē pariter cōspirantib⁹. Qua
rum vna quidem est celestis per artificiossm acqui
ta cōmixtionem. Alia celestis iterum: sed partibus
eius naturaliter insita. Alia prius elementalis. Sz
illa quā prius dixi: celit⁹ acquisita: multo etiam fo
ret admirabilior: si non solum pportione iouia: so
lariq; z ex rebus eiusmodi conflare: sed etiā opor
tunum ad hoc obseruatione celestium temp⁹ elige
retur. Nam quē admodum corpus se habet ad locū
atq; tempus: ita motus z actio se habet ad tempus
Sicut ergo certa passiz corpora eorumq; forme cer
tis et locis z temporibus coalescunt: atq; seruat⁹
sic z proprie quedam actiones ex pro priis quibusdā
temporibus efficaciam nanciscuntur. Idq; in Alcibiade
significat socrates: z procul⁹ explicat. Quod
sane Pythagoras animaduertens: ipsum bonum
perfectionemq; rerum oportunitatem cognomina
uit. Primum nāq; principius sic apud pythagorā z

De vitæ celis

Platonē omnīū est mēsurā: vt alijs corporib⁹ acti
onib⁹q; alia loca distribuerit atq; tēpora. Ande si
cut res quedā nō alibi q̄ hic nec alias q̄ tūc pprie
nascuntur feliciter: et coalescunt: atq; seruantur sic
et materialis actio moī⁹ euet⁹ talis: aut talis: nō
alias efficacīā fortis effectūq; pfectū: q̄ qñ celestius
harmonia ad idē vndiq; cōsonat: que sane harmo
nīā tantā habere potestātē existimā: vt non solum
agricolarum laboribus atq; medicorū artificijs p
herbas aromatas cōstat: sed etiam imaginib⁹
que apud astrologos ex metallis lapidib⁹q; fiunt:
virtutem sepe mirificam largiatur. Sed imagines
caput iam propriū erigunt. Quantum vero ad ho
ras pro actionibus et operibus eligendas pertinet
plurimū cōfirmatur a ptolemeo: vbi ait in centilo
quio: qui elegit quod melius est: nihilo differre vide
tur ab eo qui habet hoc ex natura. Quibus in ver
bis tum celestium: tū arbitriū electionisq; nostre po
testatem cōfirmare videtur. ¶ Albertus quoq; ma
gnus inquit in speculo: non enī libertas arbitrii ex
electione hōis laudabilis coercetur: sed potius in
magnarum rerum inceptiōibus electionē hōis cō
tēnere: est arbitriū precipitatio non libertas.

¶ De virtute imaginū secundum antiquos: atq; me
dicinarum celis acquisita. Cap. xij.

Tolomeus ait in centiloquio rerū inferio
rum effigies vultibus celestib⁹ esse subie
ctas. antiquosq; sapientes solitos certas
tunc imagines fabricare: quando planete
similes in celo facies: quasi exemplaria inferiorum
ingrediebantur. Quod quidem spaly comprobatur.

De vita celitus

Ibi dicens: vtilem serpentis imaginē effici posse: quā
do luna serpentē celestem subit: aut feliciter aspicit.
Similiter scorpionis effigiē efficacē, quādo scorpū
signū luna ingredit: ac signū hoc tenet angulum ex
quattuor vñs. Quod i egypto suis tēpibus factū ait:
seque interfuisse: vbi ex sigillo scorpionis in lapide be
sahar: ita facto: implebat thuri figura: dabaturq;
potū ei: quē scorpū ipe pupugerat: ac subito curaba
tur. Quod quidē vtiliter effici habamed phisic⁹ affir
mat: cōfirmante serapiōe. Preterea narrat haly no
tum illic sibi virū sapiētē industria simili fecisse ima
gines q̄ mouerent: qualē effectū nescio quō legim⁹
ab archita. Quales ⁊ trismegistus ait: egyptios ex
certis mūdi materijs facere cōsueuisse: ⁊ i easo por
tune aīas demonū iherere solitos: atq; aīam aui sui
mercurij: itē phebi cutis dā ⁊ isidis os iridisq; sic i sta
tuas descendisse p̄futuras hoībus vel etiam nocitu
ras. Huic illud simile. Prometheū figmēto quodā
luteo vitā rapuisse: lucēq; celestē. Magi quēdam zo
roastris sectatores ad euocādū ab hecate spm̄ vrebā
tur aurea quadā pila characterib⁹ insignita celestib⁹
Cui ⁊ saphirus erat insertus et scutica quadā facta
tauri corio vertebat: atq; interim excātabat: sed can
tiones equidē libēter omitto. Nam ⁊ p̄ellus plato
nicus eas i probat: atq; deridet. Hebrei q; in egypto
nutriti struerē vitulū aureū dederūt vt eorū dē astro
logi putāt ad aucupandū veneris: lunēq; fauorē cō
tra scorpionis atq; martis influxū iudeis infestum.
Porphyrius quoq; i epistola ad Aneb onē: imagi
nes efficaces esse testat: additq; certis quibūsdā vs
poribus q̄a p̄p̄rijs suffumigationibus exhalabant

De vita cellitus

aerios Demones insinuare statim cōsueuisse. Jam
 blichus ī materiis q̄ naturalit̄ sup̄scōsentaneas sūt
 ⁊ oportune rites collecte vndiq; constareq; fuerint
 vires effectusq; nō solū celestes: s; etiā demonicos:
 ⁊ diuinos suscipi posse p̄firmat. idē oīno pcul^o atq; si
 nesi^o. Opa quidē ad salutē mirac̄a medicis ī astro
 logia peritis: p̄ res ex multis compositas. i. pulue
 res: liquore: vnguēta: electuaria fieri possunt: pro
 babiliorē ī se rōnē ⁊ notiorē q̄ imagines habere
 vidētur. Tū q; puluere: liquore: vnguēta: electua
 ria oportune p̄fecta celestes influus facili^o citiusq;
 suscipiunt q̄ materieduriore: ex quibus imagines
 fieri cōsueuerūt: tum q̄ v̄l assumunt̄ itus affecta: ias
 celitus: ⁊ in nos cōuertunt̄ vel saltē admota foris ī
 herēt magis: ⁊ deniq; penetrant: tum etiā qm̄ ex vno
 quodā dūtarat: aut p̄ paucis imagines p̄struunt̄. Al
 la vero ex q̄ plurimis cōflari pro arbitrio possunt.
 At si centū solis iouisve dotes p̄ centū plātas ⁊ aia
 lia similiaq; sparsē fuerit cōponere simul hec centū
 tibi cōperta possis: ⁊ in vnā p̄ficere formā. ī qua so
 lam ferme iouēq; totū iam videar̄ h̄re. Scis p̄fecto
 naturā īferiorē: nō posse vno qdā cape cūctas supio
 ris nature vires. ideoq; illas p̄ plures apud nos na
 turas esse disp̄sas. Cōmodiusq; opa medicor: atq;
 silia: q̄ p̄ imagines colligi posse. Proinde imagines
 ex ligno cōfecte vim forte parū habēt. Nā lignum
 ⁊ forsan durius est ad celestē influū facile capiēdū:
 ⁊ minustenax: si acceperit retinēdum ⁊ oīno possit
 ex matris terre visceribus est euulsum: paulo post
 ferme totum amittit mūdane vite vigorem: ⁊ facile
 in qualitatem aliam transmutatur. Apilli nō atq;

De vsta celitus

metalla: et si ad accipiendus celeste munus duriora
videntur: diutius tamen retinent quod cōfirmat iā
blicas: si acceperint: Sua nēpeduritia vestigia quo
q̃ donaq; vite mūdane post euulsionē diutissime cō
tinent que quondam herētia terre possederāt. Quā
obrem ob hoc saltē apte materiē ad capiēda tenē
daq; celestia iudicātur. Est 2 pbabile quod libro su
periore dixi: res adeo speciosas non posse sub terra
cōflari nisi maximo quodam conatu celi: atq; dura
re i eis ipressā semel ex conatu virtutez. Nam in his
coquēdis cogēdisq; diutissime celum elaborauit:
Aerū cū nequeas facile eiusmodi plura componere
cogeris diligēter exquirere: quod metallus inter ce
tera in ordine sit alicuius stelle potissimū. qui ve la
pis in ordine summus: vt salutem in vno quodā totū
us generis ordinisq; supremo reliqua pro virib; cō
prehēdas: atq; eiusmodi susceptaculo celestia huic
cōsentanea inutueris: ceu si exempli causa in ordine
solari sub homine phebeo summū inter animalia te
neat astur: aut gallus. Inter plantas balsamus aut
laurus. Inter metalla aurum: inter lapides carbu
culus vel pātura. Inter elemēta feruidus aer. Nā
ignis ipse martius esse censetur. ¶ Quod autē dixi
mus insurum solis vel iouis aut veneris augendū:
intelligimus ratione cōmuni: nō tamen illi i cūsus
genesi aliquis horum interfectoz appareat.

¶ Ordines rerum a stellis pendentium vt solarisq;
atq; similium: et quomodo spiritus fiat solaris.

Capitulum. xiiij.

De vita celi tus

Sicut equidē alibi desup ab vna quaq; stel
 la (vt platonice loquar) serie rerū illi p
 priā vsq; ad extrema pendere. Sub ipso
 scorpionis corde pōt eiusmodi demones
 atq; hoies: scorpionūq; aīal collocari possumus etia;
 herbā Aserion. i. stellare; figura stelle simile nocte
 fulgētē: quā medici tradūt q̄litarē habere rose vsq;
 cōtra morbos genitaliū mirabilē possidere. ¶ Sub
 serpēte vel serpētario celesti saturnū ponūt: et quo
 dāmodo iouē. Postea demōas: q̄ sepe spētum sor
 mas iduūt. Similes isup hoies spētes animātes
 serpētaria herbā: lapidē draconitē: capite draconis
 nati: itē cōmuni noie serpētini. Et preterea que
 sequentibus asserā. ¶ Sub stella solari. i. srio soles
 primo deide demonas quos p̄phebos: quos aliquā
 do sub leonū vī gallox forma hoibus occurrisse te
 stis ē pcul. Hoies subinde p̄similes bestias sol
 res. P̄hebas ide plātas: metalla similiter lapillos
 et vaporē aerēq; feruētē. Simili ratione a qualibet
 firmamenti stella p̄ aliquē planetam existiman: cō
 tertū rerū gradatim sub illius p̄prietate descēdere
 Si igit vt dicebā solaria oīa per gradū ei⁹ ordinis
 quēlibet oportune cōprehēderis: hoies v; tales vī
 talis hoīs aliqd. Itē bruta: planetas: metalla lapil
 los: et q̄ ad hec attinēt: itūē solis vsq; quaq; combi
 bes: et quodāmodo naturalē solarisū demonū facul
 tatē. Similiter de alijs dictū puta Solares quides
 hoies sunt quales antea dixi: et qui ascēdente leone
 soles hūc vel tenēte vel aspiciēte nascunt: et qui sub
 ariete similiter. Solaris est et sanguis e sinistro eoz
 beneuolentiū brachio miss⁹. P̄hebus crocodillus:

De vita celitus.

astur: leo gallus: et cignus: et coru⁹. Nec alia ratio de
leo veret gallu: nisi qm̄ in ordine phebeo gallus est
leone superior. Eadē rōne inquit pculus apollinez
tum demonē: qui nōnunq̄ apparuit sub figura leo-
nis statū obiecto gallo disparuisse. Abaxie dō i his
aialib⁹ cor est solare. arbitroz etiā martinū vitulus
celestis leōis cordi subeē: hac ipā rōne coriū eius
quē cigit nudū fibula eiusdē osse pfecta: a renū do-
loz redimere. Hā cōtradolorē eiusmodi solēt astro-
logi sideris illi⁹ isurib⁹ vti. Eadē forte rōne fertur
hec pellis fulgure nos tueri. Inter plantas palma
phebea ē. rimpinis laur⁹: qua virute venenosa re-
pellit: et fulgur. Fraxin⁹ quoq; simili facultate ve-
nenosa lōgius ardet. Lotoz eē phebea rotūda tū so-
lia: tū poma testant: et explicatio foliorū ei⁹ die. re-
plicatio nocte. De omīa phebea esse nō solū. H⁹ in-
dicat: s; r nomē ad idē attinēt flores et herbe q̄ restri-
gunt abeūte solē: redeūte ptin⁹ explicant: et ad solē
cōtinue vergūt. Aurū p̄ terea et lapis elitis radijs
aureis solē imitās. Lapis itē q̄ solis oculus appel-
lat: figurā habēs pupille: ex q̄ lumē emicat. Aurū
carbūculus nocte rutilans: vel pantura oēs in se la-
pidū vires cōtinens: vt aurū metallozū: et sol stella
rū. Multa deniq; in superioribus nobis gnificata.
¶ Tū si mō liceat: sub impio solis ex illo sanguine
aialū illoz cordibus: et folijs fructibusq; arboz p̄-
dicat: itē florib⁹ atq; herbis: et aurī folijs: nec non
pulueribus lapillozū: electuariū vel vnguentum
cōficere poteris: addito croco: balsamo: calamo:
romatico: thure: musco: ambra: ligno aloes: zinzibe-
re: masticie: spica: nardi: cinamomo: dracie: citricor:

De vitā celitus

lice zedoaria: muce muscata: mace: chariophyllis: cum
melle flavo: vel oleo balsamino: massico: laurino:
nardino: ad cor: z stomachū: z caput: intus aut extra
fouendū: z spūs inde solaris euadat. ¶ Ex his om-
nibus in quā aut saltē ex pluribus cōponendū domi-
nante sole aliquid. Quo etiā sub eiusdē dominatu i-
cipias vti dummodo z solaris induas: habites: con-
spicias: audias: olfacias: imagineris: cogites cupi-
as. ¶ Itē imiteris z vita dignitatē z munera solis.
¶ Inter solares homines plantasq; verferis lauris
q; assidue tangas. ¶ Tutius aut ad valitudinē fue-
rit solaribus admiscere ioualia simul atq; venerea.
¶ Genereā maxime humiditatē solaris coloris mode-
raticē: qualis est aqua succulq; rosarū: atq; violarū
¶ Sed medicinas eiusmodi in libro de curandis lit-
teratis primū deinde in libro de vitā longa: ptim eq-
dem cōposui: ptim in alijs cōpositas enarraui: ptim
etiā tēperavi. Itē quales herbe a sole ioueq; miras
cōtra epydimiā: z venenū vires habeant: diximus i
libro cōtra pestem: inter quas pforata fug a demon
appellata est. Nec alia facultate q̄ celestīū gratiā
noxios malorū demonū vapores a nobis arcere pu-
tatur. Et si qua inter herbas alia: vel lapillus vt co-
rall⁹ idē videat efficere. Herba pfecto lunari a mer-
curio tradita solis ceruleis atq; rotūdis crescēte lu-
na vnū quotidie pducēs foliū: de crescente deponēs
annos viētī pmittit lunares. Sed iam ad imagines
altero quodam exordio redeamus.
¶ De virtute imaginum scdm antiquos atq; medi-
cinarū: quomodo medicine sint longe validiores
q̄ imagines

Ca. xv.

De vita celitus.

Si lapillos quos paulo ante phebeos narra-
uimus: nactus fueris: nihil opus erit
imagines eis imprimere. Suspendes itaq;
collo comprehēsos auro crocei serici filis
quādo sol sub ariete vel leone pcurrit: ascendetq; vlt
mediū tenet celū: aspicietq; lunā. Multo xō porē
tiores in serie lune lapillos narrat pculus. Prīmū
quidē selinitim. Qui nō modo figura lunaz imitē:
sed z motu. circū quaq; cū luna. Hūc si forte reppere-
ris: z argento circū datū: argenteo filo collo suspē-
deris: luna cācrū vel taurū su beſite angulos septenē
te sibi cōueniētes: spm̄ ide tuū reddes postremo lun-
narem. Dum videlicet calefactus ab hīc lapillus ipe
lunaris virtutem suā tuīs assidue spiritibus iſerit.
Alteru; vero recenset lapillū helioſelinon cogno-
mēto. Qui solis luneq; cōiūcte soli: naturaliter ha-
bet imaginē. Hūc ergo quisquis argento iclusū de
aurato similibus collo filis ad mouerit: quādo luna
in domicilio suo vel solis: in eodē minuto cū sole cō-
greditur: suo ſc̄teneat angulos: solarē simul: atq; lu-
narē spm̄ reportabit: at saltē talē qualis euadit lu-
na per centrū copulata soli. Hic vero tu vides diſſe-
sas phebidotes velut Syridis mēbra sororē eius
phebem velut iſdem congregare. Sed vtinam sola-
rem alicubi lapidem facile reperiremus: vel lunae
rem: adeo in eorum ordine prepotentem: quem ad
modum sub serie ſeptr̄etionlis poli magnetem ha-
bemus: z ferrum. Solarem profecto ferunt inue-
niſſe apud indos appolonium theaneum lapidem:
ſcilicet nomine Pantauram: ignis inſtar micantē:
sub terra paſſus quattuor: naſcentem: cui tantum

De vitâ cælitus

spūs inſit. vt timeat: & plerūq; ſcindat terrā: vbi eiuf
modi lapis ꝑcipiſ: ita ceteros ad ſe lapillos trabēs
ſicut magnes ferrū. Sed lapis hic herculeus ad ſe
cōtēplandū vehemētius adhuc: nos in ꝑſtīa rapit.
Videmus i ſpecula nautarū idicē poli: libratiū acum
affectū in extremitate magnetē: moueri ad viſam: il
luc videliſcet trahēte magnetē. Qm̄ et in lapide hoc
preualet x̄ius viſe. Et hinc trāſſerit in ferrū: & ad vī
ſam trahit vtrūq;. Virtus aut̄ eiufmodi tū ab initio
inſuſa ē: tū cōtinue viſe radijs vegetaſ. Forſitan ita
ſe habet ſuccinū ad polū alterū: & ad paleas. S; hic
interea. Cur magnes trahat vbiq; ferrū: non q; ſile
alioquin magnetē magnes traheret: multo magis
ferrūq; ferrū. Non q; ſupior i ordine corporū: imo ſu
perius ē lapillo metallū. Quid igit? Ambo quidē or
dine viſam ſequēte claudunt. Sed ſupiorē in ipā vī
ſe ꝑꝑetate gradū tenet magnes: iſeriorē vero ferrū.
Superi⁹ aut̄ i eodē rex cōtextu trahit qdē qd̄ eſt iſe
ri⁹: & ad ſe cōuertit: vel aliter quomodolibet agit
aut afficit x̄rute prius inſuſa. Inferi⁹ viciffim eadē
ad ſupius inſuſiōe cōuertit: vel aliſ agit: vlt̄ ꝑſus
afficit. Sic in ſerie ſolis iſerior humo admirat ſupe
riorē: in ordine iouio venerat: in martio timet: i vene
reo iſerior ad ſupiorē rapiſ amoris ardore: deſeritq;
ſeipſū: in mercuriali ſemp hic diſcit: vlt̄ ꝑſuadeb ab il
lo in lunari motū hic ab illo ſepius exordit: in ſatur
nali quietē. Ego aut̄ cū hec explorata hactenus ha
buiſſem: admodū gratulabar. cogitabamq; iuuenēs
adhuc magneti ꝑo viribus inſculpere cæleſtis viſe
figuram: quando luna melius illuc aſpiciat: & ferro
tunc filo collo ſuspendere. Sperabā equidē ita vo

De vitâ cœlitus

mum virtutis me sideris illius cōpotem fore. Sed
cū diutius explorassem: inueni tandē sideris illius
influxus saturnales esse plurimū atq; materiales.
Accepi a platoniciis malos demonas plurimū septē
trionales existere. Quod etiā hebreorū astronomi
cōfitemur noxios maritosq;. Demonas i septērio
ne ponentes propitios aut et iouios in meridie. Bi
dici atheologis rab iamblichō imaginū fictores a
demonibus malis occupari sepi⁹: atq; falli. ¶ Aidi
equidē lapillū florentiam aduectū ex india: ibi ca-
pite draconis erutum: rotundum adnummi figurā
punctis ordine q̄ plurimis quasi stellis naturaliter
insignitū: qui aceto perfusus mouebatur parūper
in rectum immo obliquū: mox ferebatur ingirū: do-
nec exalaret vapor aceti. Existimaui equidē lapil-
lum eiusmodi celestis draconis habere naturā atq;
quasi figuram motum quoq; illius accipere: quate-
nus per aceti seu vini valentioris spiritum: dracho-
ni illi siue firmamēto fa miliarior redderetur. Hūc
igitur qui gestaret ⁊ aceto sepe perfunderet: vī ali-
quā forte drachonis illius acciperet: q̄ geminis an-
fractibus. Hinc quidem vīsam maiorem implicati
inde minorem. ¶ Erat ⁊ ppe scorpionem serpenta-
rius quasi homo serpente cinctus: manu dextera ca-
put serpentis tenens: sinistra caudam: genib⁹ quasi
flexis: capite paululū resupino. Legi equidem ma-
gos persarum regi consuluisse: vt imaginē hanc la-
pidi imprimere emathiti: quē auro clauderet anu-
lō: ita tamen vt inter lapillum atq; aurum serpēta-
rie radicem insereret. Hoc enim anulo gestantē cō-
trahentū morbosq; venenosū tutū fore. Adelicet

De vita celitus.

si luna serpētaria aspiciēte feceris. hāc imaginem
petrus apponēsis pfirmavit. Ergo xō si hāc anul^o
ille vi hī arbitror nō tā pfiguram q̄ per materias
etiusmodi. hoc pacto tēporeq; cōpositas sibi celit^o
vendiare. Memēto lapillos nascētes i aialib⁹ nec
inde lāguētib⁹ vt i drachōe gallo irūdie ceterisq; ef
ficaces existere ferme vt lapilli in terra nascentes:
atq; ad eadē referri stellas: ad quos hec aialia pti
nēt. hic alector⁹ ex vētricul o galli veteris tract⁹
pollet potestate solari: p quam. Diasconides ait se
pe cōpertū eē iei pugnare iuētū: qui lapillus hunc
ore gestaret. Idē ait. Celidonū erūtū ex irūdie ruf
fū curare melācollicū: z amabilē: idoneūq; eddere
Quod q̄dez habet ex ioue: per ea que diximus scy
des vbiq; infra lunā stellas existere. Cōfirmatur
dictum illud valde platoniciū: hāc mundi machinas
itā secū esse cōnexas: vt et in terris celestia sint con
ditione terrena: et in celo vicissim terrestria digni
te celesti zin occulta mūdī vitas: mēteq; regina mun
di celestia insint: vitali tamē intellectualiq; p̄p̄rieta
te simul z excellentia. Per hec insup confirmāt non
nulli etiā illud magnificū: per inferiora videlicet su
perioribus cōsentanea posse ad homines tēporib⁹
oportunitis celestia quodāmodo trahi: atq; etiā p ce
lestia sup. celestia nobis cōciliari: vel forsan p̄p̄rius
insinuari. Sed postremum hoc illi viderint. Aer ill⁹
arte quodā rite z oportune in vnū plurima colligē
te fieri posse p̄babile satis (vt diximus) esse videt⁹
tū rationib⁹ quas in superioribus assignamus: tū
q; etiusmodi multa: qñ apud medicū z astrologū col
ligitur: cōtūdunē: cōmīscenē: cōcoqūtur sub sidere

De vitæ celestis

certo: dñ ipsa per se ratione cōcoctionis atq; ferme
tinouā paulatim formā subeunt: hanc ipsam acqui
runt certo quodam fomento celesti: radūs tunc int
agentibus: ideoq; celestem. Ad metallū vero vel lapil
lus quādo momēto sculpitur nō videtur nouā acci
pere qualitatem sed figuram. Neq; motio illa p de
bitos digestionis gradus: quos alteratio naturalis
atq; generatio solet obseruare: p̄gredit. Cū vero na
tura celestis tāq; inferioris nature regula soleat te
noze quodā p̄gredi naturaliter ita progredientib
aspirare: merito diffidūt pleriq; imagines eiusmo
di celestē aliquā virtutē habere. Ego quoq; ambigo
sepius ac nissit omnis antiquitas et om̄s astrologi
vix mirabilē habere putarēt: habere negarē. Mega
rem equidem non oīno. opinor enim nisi quis aliter
persuaserit ad prosperam valitudinem saltē aliquā
habere virtutem: electe p̄sertim ratione materie.
Tamet si multo maiore inesse pharmacis arbitror:
et vnguētis siderio fauore cōlatis. Quid vero volu
erim: vbi modo dicebam electe rationem materie: in
sequentibus declarabo. Que vero ex magorum vel
astrologorum opinione ad plotinum interpretādum
pro imaginibus allegari possunt: deinceps breuiter
afferam: si te prius hic adinonuerome putes p̄bare
me vsum imaginū: sed narrare. Ego enī medicinis
ad celū temperatis nō imaginib⁹ vtor. Atq; ita cete
ris quotidie cōsulo. Tu vero si cōcedis deū rebus in
fra lunā mirabiles inseruisse virtutes mirabiliores
cōcede celestib⁹. Præterea si licere iudicas homini
ad p̄speram valitudinem inferioribus vti: iudica su
periorib⁹ quoq; licere. Atq; inferiora ad supior⁹ nos

K. iij.

De vsta celitus.

nam: sic medicorum artificio temperare: sicut etiam
a deo sunt ab initio temperata.

¶ De potestate celi de viribus radiorum: vnde vim
sortiri putentur imagines. Ca. xvi.

Immensa ferme celestium magnitudo
tus motio facit: ut omnes omnium siderum
radij terre mole que quasi punctus est ad
celum momento facillimeque: vsque ad centrum
recti penetrent: quod omnes astronomi confitentur.
Ibique ut placet pythagoreis atque platoniciis fortissimi
mi stat: tum quia recti vndique centrum tangunt: tum quia
in angustum collecti sunt cuncti. Quorum vehementia
materia ibi terre sicca paul ad huiusmodi remota pro-
fus accenditur: accensaque extenuatur: atque dispergitur
per meatus vndique: et efflat incendia pariter atque sul-
fur. Sed ignem hunc huc putant valde caliginosum es-
se: quasi incendium quoddam luminis expers sicut in
celo extat expers incendij lumen: ignis autem inter ce-
lestem atque infernum: lumen cum feruore coniungit. Pu-
tant autem ignem e centro stantem ignem esse vestalem: si qui-
dem vestem esse terre vitam numerum putabant: ideoque ve-
ste templum veteres in medijs viribus construebant
ignemque in medio perpetuum collocabant. Sed ne ulterius
peruagetur: percludamus iam si stellarum radij to-
tam in terra penetrant: negari non facile posse
metallumque atque lapillum: quando celum ima ginibus: sub-
ito penetrare: eisque miras vel saltim qualescunque ipri-
mere dotes. Quandoquidem et in alium terre preciosissimi-
ma generant. Sed quis neget per hec radios pene-
trare: Si quidem aer et qualitas eius et sonus minus
efficax solida transiit subitior: et sua quadam afficit qu-

De vita celitus.

litate. Jam vero si duritia radijs obfisteret penetrā
tibus lumen multo citius aëre q̃; aquā pertrāssierit
Et hāc ocus multo q̃ vitruū et vitruū similiter q̃ chri
stallū. At cū eodē momēto solida: q̃ liquida cuncta
trāuerberet: perspicue cōstat duritiā radijs nullo
modo resistere: atq; idcirco dicēt nō esse negandum
metalla celestiuū radios iflurūsq; suscipere: atq; etiā
cōseruare ad tempus tūc sibi celitus destinātū. Cō
seruare in q̃ virtutē quāndā ex radiozū cōcurrētūz
cōtactu creata. Quid vero? si materis durior: hoc
ipso q̃ videtur obfistere: cause prepotenti magis
scriptus se exponit sic eni s lignū sub lana incidit nō
incisa lana: Sic radi⁹ ille fulmineus coctio quādoq;
nō leso dissoluit i eo metallū. Cū vero natura cele
stis nostro hoc igne icōparabiliter sit pstantior: non
est putandū radij celestis officii esse dūtaxat quale
opus ignei radij manifeste videmus scz illum i nare
calefacere i ericcare: pstrare i extenuare i dissoluere i
que nostris sensibus notissima sunt. Sed multo plu
res mirabilioresq; vires z effectus habere. Alioqui
et materia inferior: z caducus sensus cū diuinitate
celi penitus equaretur. S; quis nesciat virtutes re
rum occultas ique speciales a medicis nominantur
non ab elementari natura fieri: sed celesti? Possunt
itaq; (vt aiunt) radij occultas: z mirabiles vltra nos
tas imaginibus imprimere vires: sicut z ceteris in
ferunt. Non eni inanimati sunt sicut lucerne radij:
sed viuī sensualesq; tanq̃ per oculos viuientium cor
porum emicātes: dotesq; mirificas secum ferunt ab
imaginatiōibus mentibusq; celestiuū. Nam quoq; ve
hemētissimā ex affectu illoz valido motus coꝝpoꝝ

De vista celitus

rapidissimorac pprie maximeq; in spiritib; agunt cel
lestibus radijs simillimum. Agunt insup in corpora
vel durissima. Sia eni hec ad celsi infirmissima sunt
Sunt aut in varijs stellis varie quoq; vires: et idcir
co in radijs earũ inter se varie. Preterea in radioib;
scitib; aliter atq; aliter incidentib; virtutes diuerse
nascunt. Dentq; in cõcurtib; radioib; muris: aliter
atq; aliter: et hic aut ibi. et tunc aut alias effectiadi
uerse subito vires subiiciunt: multo magis atq; citi
q; in alijs: atq; alijs elementorũ: qualitatib; elemẽ
talib; mixtionib; . Multo etiã citi q; in tonis z nu
meris apud musicũ aliter z aliter cõcinentibus. Et
hec diligẽter cõsideraueris: forsitã nõ diffides dicẽti
subito quondam radioib; tactu vires imaginib; ipu
mi: atq; ex diuerso tactu diuersas. Nunqd g rã cito.
Mitto fascinationes repẽtino quodã intuitu factas
et amores acerrimos statim accẽsos radijs oculorũ
qui z ipsi sunt fascinamẽta quedã qd in libro de amo
re pbam. Mitto q; cito rubẽs oculus inficiat intue
tem: z speculũ intueẽs femina mẽstruosa. Mõne z fa
milie quedam apud illiricos z triballos irate intui
tu hoies interemisse ferunt. Et femine quedã in sci
ptis idẽ facere cõsueuisse. et catoblebe regulis ser
pentes radioib; ex oculis tactu hoies perimũt. Tor
pedo quoq; marina tactu etiã pcul p virgam manu
subito stupefacit Echinnus pterea pisculus grandẽ
solo tactu nauẽ silere fertur. Phalangia quietiã in
apulia ictu quopiã: vel occulto spiritũ animũs repẽ
tino stupore pmutat. Quid rabiosus canis facit: vel
nõ apparẽte morsu: Quid scopa: deinde quid arbu
tus: Mõne leuissimo tactu venenũ concitat atq; rabi

De vita celitus.

em? An ergo negabis celestia oculorum suorum radices quibus nostra continentur simul atque contingunt? stat imitanda perficere iam vero gravida mulier tactu statim flagrat mēbris hōis nascituri rei desiderate nota. An vero dubitabis: radios alios alios ve tangentes diversimodum perficere? Cū et tu hellebori herbam colligens: siue folium deorsum trahas: siue sursum: hoc subito tactu: causa sis hellebori ut deorsum educat humores: aut sursum. ¶ Hōne ab initio rei cuiusque generande celestes influxus cōcoctiōe materię digestionēque perfecta nō tam tempore quā momento dotes mirificas largiuntur? Hōne suffragante celi vultu innumerabiles sepe rane: similesque animantes ex arenis momento profiliunt? Tanta est in materijs preparatis potētia et huiusmodi tanta celeritas. Denique si ignis hoc habet: ut tempore brevissimo faciat: que cetera longo: ob id precipue quod est celo similimus: quisnam dubitet celum magna quasi momento perficere: etiam in materia minus parata sicut flamina solet ingentito? Quid ergo dubitas: inquit: in imagine construēda terrę similiter agere celum? Dices opinor: sicut rege dicebas: naturales hic alterationis gradus abesse. Qui sane defectus minuit quidem celestium: nec tamen penitus auferre videtur. Solunt enim physici ex quolibet metallo vel lapide imaginem fabricari: sed certo. In quo quidē natura celitus virtutē olim ad hoc ipsum quod optatur naturaliter ichthya uerit et quasi iam iam perfecerit: ut in sulphure flammā. Quę sane virtutē tūc demum perficiat: quā materia hec parit. sibi simili quodā influxu celestivehemēter agitata: vagitata calefcit. Itaque resuscitat ichthya ibi nata

De vsta celitus

tem ac dum ad figurā redigit similem sue quidā cele-
sti figure: tunc sue illic idee prius exponit quā si ex-
positam celū ea pficit virtute: qua ceperat. Exhibēs
quasi sulphuri flammā: sic potētia quedā ad rapien-
das paleas celitus data succino: quodāmodo debili-
lis sepe per frictionem calefactionēq; factā valēdior
subito rapit. ¶ Similem virtutez serapio scribit de
tam lapidi albugedi quasi iacincto simili. Sed non
priustrahere paleas: q̄ capilli hoc lapide pfricent.
Sic itē lapis ille iouius bezaar. i. a morte liberans:
quē descripsimus in libro cōtra pestes: vim ab initio
cōtra venenū accepit ab ioue. Sed nō vsq; adeo valē-
dam: vt eandē tradere possit materijs alijs exercen-
dā. Et vero cū primū sub scorpionis celestis influxu
figurā supni illius acceperit: pfectā ptra scorpiones
subito vim reportare putat. Quā mastici cōicare va-
leat: aut thuri. Eadē quoq; de iacinto: topacio: smar-
ragdo: ceterisq; ratio est habenda: vt fabrica figura
rū nō alibi efficaciam habeat: q̄ vbi materia cū stella
cōgruit: effectū a qua hūc faber exoptat accipe. Ac
p̄terea vbi hec ipsa materia quasi iā talis est ab initio
qualē affectas reddere p figurā. Nullis ergo mate-
rijs ad ymagines vti cōsulūt: nisi his ipsis q̄ tibi no-
te sunt: hanc ipam ferme iā vī habere quā cupis. La-
pillorū itaq; vires: atq; metallorū diligētissime p̄seru-
tari iubēt: intereaq; meminisse inter lapillos quidē
carbunculū in tenebris choruscantē: atq; pantauros
precipue soli subesse: saphirū ioui: smaragdum vene-
neri: mercurio lune. P̄terea et metalla p̄ter aurū
et argentū vī vllā ad hec habere virtutē. Tutiorēq;
in his rationē fore: si aurū qdē purū ad solē referas

De vitacelitus

atq; iouē. Ad illū quidē ppter colorē: ad hunc autē
ppter tēperatā cōmixtionē. Nihil ei iouē z auro tē
peratius. Purū xō argētū ad lunā: s; ad iouē simul
atq; venērē aurū argēto pmittū. Præterea imaginē
efficaciōrē fore: si virtus i materia eis elemētaliscō
ueniat cū speciali: eiisdē virtutē naturaliter insita:
atq; hæc insup cū virtute altera speciali pfigurā celi
tus capiēda. Deniq; figuras inferiores z formas ce
lestibus cōformari: idē pdisces (vt aiūt) q; pleustrū
cato meduse capite futurā nōnullis obrūcationem
protendere consuevit: multaq; similiter: z lunā alios
q; planetas sub certis signis certa in nobis membra
mouere non dubitant.

Quā vim hēant figure i celo atq; s; celo. Ca. xvij.

Sed ne figurisimū forte diffidas: mem
nisse iubebūt i regiōe hac sub luna elemē
tali: elementarē quoq; qualitātē posse q;
plurimū: i transmutatiōe videlicet ad ali
quid elementale tendente. Calorem. s. z frigus z hu
morem atq; siccitatem. Qualitates autē q; minus ele
mentares materiales ve sunt scz lumina. i. colores.
Numeros q; sifr z figuras ad talia forisitam minus
posse. Sed ad celestia munera (vt putant) valere per
multū. Nā z in celo lumina: z nūeri z figure sunt fer
me oīm potētissima. Præsertim si nulla sit ibi mate
ria. Quod pipatetici pleriq; putāt. Sic ei figure: nu
meri radj: cū non alia sustineant ibi materia: quasi
substāciales cēvident. Atq; cū omni ordine rez ma
thematicæ forme phycicas antecedant: tanq; simpli
ces quidē magis z minus egene: merito in antece
dentibus mundi gradibus. i. celestibus auctoritatē

De vita celitus:

sibi maximam vendicant: ut non minus inde fiat numero: figura: luce: Elementari quadā proprietate. Huius quidem auctoritatis habetur etiam sub luna signum. ¶ Qualitates enim valde materiales plurimis rerum speciebus sunt cōmunes: eis quoque dammodo permutatis: non vsquequaque species commutantur. ¶ Figure autem numerique partium naturalium: proprietatem cum specie inseparabilem peculiaritē possident. Et pote que celitus vna cum speciebus destinata fuerūt. Immo et cū ideis maximā habent in mente mundi regina cōnexionē atque cum ipse numerique species quedā sit: ideis ibi propriis obli gnate: nimirū vires inde proprias sortiunt. ¶ Ideoque tum species naturalium certis figuris: tum motus: et generationes: et mutationes certis numeris asstringunt. ¶ De lumine vero quid dicā? Est enim actus intelligētiæ: et imago. Colores autē sūt lumina quedā. Quā obrem vbi lumina id est colores figuratque et numeros astrologi dicūt in materia nostra ad celestia preparādis posse et plurimū: nō temere (ut autē) debet ista negare. ¶ Non ignoras cōcentus per numeros proportionescque suas: vix habere mirabile ad ipsū et animū et corpus si sēdum: mouendū afficiēdum. Propor tiones autem ex numeris cōstitute: quasi figure quedam sunt: velut ex punctis lineisque facte. Si in motu similis motu suo se habet ad agendū figure celestia. Ne namque harmonicis tum radiis: tum motibus suis oīa penetrantibus ipsū indiesita clam afficiunt: ut musica prepotens palam afficere consuevit. Vult preterea et facile multis misericorditā moueat figura lugentis. Et quāntū oculos imaginationēque: ipsi

ritus
lis p
ra ce
clem
tristis
tus: d
cere
lem:
sed et
ea na
celest
quib
deinde
gure
gura
que n
larum
re po
goni
Sint
celest
ficio
deres
gure:
celest
natio
exigi
ra qu
simil
fita.
nam

De vitâ celitus

ritus: et humores afficiat statim atque moueat amabilis persone figura. ¶ Hec minus viua est: et efficaz figura celestis. Nonne principis in vrbe vultus quidem clemens: et hilaris exhilarat omnes? Feror vero vel tristis repente perterret? Quid ergo celestium vultus: dominos omnium terrenorum aduersus hec efficere posse putas? Quippe cum etiam coeutes ad prolem: plerumque vultus: non solum quales ipsi tunc agunt: sed etiam quales imaginantur soleant filiis diu postea nascituris imprimere. ¶ Vultus eadem ratione celestes materias confestim suis notis inficiunt. In quibus si quando diu latitare videntur: temporibus deinde suis emergunt. ¶ Vultus autem celi sunt figure celestes. Potes vero facies illic appellare si figuras: ceteris ibi stabiliores. Vultus autem figuras que magis ibi mutantur. Aspectus quoque iter se stellarum motu quotidiano confectos: vultus appellare potes similiter: et figuras. Nam heragoni: pentagoni: tetragoni nominantur. ¶ Eslo dicet quispiam. Sint ut placet potentissime ad efficiendum figure celestes. ¶ Verum quid hoc ad figuras imaginum artificio factas? Respondebunt: non id potissimum contendere: ut potentissime per se ad agendum sint nostre figure: sed ut paratissime ad actiones et vires figurarum celestium capiendas: quatinus oportune sunt dominationibus illis: atque examussum ad illas configurant exigit enim figura illa figuram. ¶ Nonne sonante cithara quadam: altera reboat? Ob id tantum: quod et ipsa similem figuram habeat: atque e conspectu sit posita. Et fides in ea posita: et intente similiter. Quidnam hic efficit: ut cithara subito patiatur a cithara

De vita celitus.

nisi situs aliquis et quedā figura cōformis. ¶ Figura speculi lenis: cōcava: nitēs celo p̄grua: ob hoc ipsum pprie: munus tñi celit⁹ accipit: vt radios phetib⁹ se cumulatiflime p̄plectat. Et solidissimū quodq; ad cētrū suū e p̄spectu locatū repente comburat. ¶ Ergo ne dubites dicēt: quī materia quedā imaginis faciēde alioqui valde cōgrua celo p̄ figurā celo similē arte datū celeste mun⁹: nū in seipsa concipiat: tu reddat i primū aliquē vel gestārē. ¶ Non solus vero figurā: s; etiā dispositio peruiā: quā dīa phanā vocāt inefficax quiddā est t̄passiū suapte natura. ¶ Veritāmē qm̄ putā dispositio est i celo p̄pitiū luminis susceptaculū ideo: vbiūq; sub celo: hec v⁹ est naturalis v⁹ modo aliquo cōparat: subito p̄sēs celeste lumen acq̄rit. Atq; etiā cōseruatur vbi vna cū hac v⁹ calor est igne⁹ vt iskāma: v⁹ calidū aeris: aque v⁹ simul: et glutinosū. Et in noctilucis: et nocti ceris: carbunculis: atq; forsan quodammodo in camphora. Quid ide sequat̄ p̄o imaginib⁹ ip̄e reputa. ¶ Quales celestīū figuras antiqui imaginibus simprimebant. Ac de usu imaginum. Ca. xviii.

 Aliquis aut queret: quas potissimum celestīū figuras imaginibus imprimere soleant. Sunt em̄ tibi forme oculis valde conspicue: et a multis: quales sūt: quasi depicte vt arctostaurus similesq; figure zodiaci et q̄ sunt extra zodiacū māfesse. Sūt ibi p̄terea forme q̄ plurime nō tā visibiles q̄ imaginabiles per signoz faciēs ab idis: regiptijs. caldeisq; p̄specte: v⁹ saltē exco girate. Velut i p̄ia facie x̄gis x̄go pulchra sedens geminas manu spicas habēs purūq; nutriēs. Et re

De vsta celitus

lique: quales describit albumazar: ceteros nonnulli.
Sunt denique characteres quidam signorum et planetarum
ab egyptiis designati. Volunt igitur imaginibus omnia
hec insculpi ut si quis expectet proprium a mercurio be-
neficiū collocare eum in virgine debeat vel saltē ibi
lunā cum aspectu mercurij. Et imaginē tūc ex stanno
cōficere vel argēto in qua totū virginis sit signū: et cha-
racter ei⁹ characterque mercurij. Ac si prima virginis
facie sis vsurus addas etiam figurā: quā i prima fa-
cie diximus obſervatā: si literas de ceteris. ¶ Postre-
mus quidē imaginū auctores vniuersas earū formā
ad celi similitudinē accipe rotundā. Antiquiores autē
quēadmodū i quodā Arabū collegio legimus: figu-
rā crucis cunctis anteponebāt. Quia corpora per virtutē
agūt ad superficiē iā diffusas. Primum vero superficies cru-
ce describitur. Sic enim i primis huius longitudinē atque lati-
tudinē. Primumque hec figura est: et oīum recta que maxi-
me quattuor rectos angulos continet. Effect⁹ vero cele-
stium marie per rectitudinē radiorum angulorum resultat.
Tūc enim stelle magnopere sūt potētes: quinquattuor ce-
li tenent angulos imo cardines orientis videlicet occi-
dētisque: et medi vtriusque celi. Si vero disposite radios
ita cōficiunt: se inuicē. ut cruce idē cōstituāt. Cruces
ergo veteres figurā eē dicebāt: tū stellarum fortitudie
factā tū earūde fortitudinis susceptaculū. Quod huius
mā i imaginibus potestatē: ac vires et spūs suscipere
planetarum. ¶ Hec autē opinio ab egyptiis vel indu-
cto est: vel maxime cōfirmata: inter quorū charactera
crux vnus erat insignis: vitā eorū more futurā
significans: eamque figurā pectori serapidis insculpe-
bant. Ego vero quod de crucis excellentia fuit apud
lii.

De vita celitus

egyptios ante xpm: nō tā muneris stellarū testimo-
nium fuisse arbitror: q̄ virtutis p̄lagiū: quam a xpo
fuerat acceptura. Astrologos autē q̄ statim post xpm
fuerūt: videntes a christiani mirāda p̄ crucē fieri me
sciētes autē vlt nolētes ī iesum tanta referre: i celestia
retulisse. Quāq̄ cōsiderare debebāt p̄ crucē ip̄am:
absq̄ noīe iesu miracula minime ppetrari. Cōueni-
re quidē imaginib⁹ eā: qz referat fortitudinē plane-
tarū oīmqz stellarū forsitan est p̄babile. Nō tam ob
hoc dūtarat ingentē h̄e potentiam. Possē xō nō ni-
hil vna cū ceteris q̄ necessaria sūt cōiunctā: ad p̄spe-
rā forsan corporis valitudinē: sed ad narrandas alio-
rū opiniones vt cepim⁹ reuertamur. Saturni vete-
res imaginē ad vite longitudinē faciebāt in lapide
feyrizech: id est saphyro: hora saturni: ip̄o ascēdente
atqz feliciter cōstituto. Forma erat. Homo senex: in
altiore cathedra sedens: vlt brachione. Caput autē
tectus panno quodam lineo fusco: manus supra ca-
put erigens. Falcem manu tenens: aut pisces: fusca
indutus veste. Ad longam vitam: atqz felicem: iouis
imaginē in lapide claro: vel albo. Erat homo sedēs
super aquilā vlt brachionez. Coronatus: hora iouis:
ip̄so in exaltatione sua feliciter ascēdēte: croceaz in-
duto vestē. Terra timiditatē hora maris: imagines
fabricabāt primo scorpiōis facie oriente. martem
armatum ⁊ coronatum. Ad morbos curandos: finge-
bant solis imaginem ī auro hora solis: prima facie
leonis ascēdente cum sole. Regem in throno: cro-
cea vester ⁊ cornum solisqz formam. Ad leticiam ro-
burqz corporis: veneris imaginem puellarem: po-
ma floressqz manu tenentem: croceis ⁊ albis indutā:

De vita celitus

hora veneris prima facie libe: vel pisciū vel tauri
ascendēte cū venere. Imaginē mercurij ad ingenū
et memoriā primā facie geminorū. Itē p̄tra febres
sculpebat mercurius homo tela manu tenens: ho
ra mercurij surgente mercurio: sculpebant hanc in
marmore. subinde materie cuiusdam imprimebāt lā
guentibus assumende. Hinc omne genus febriū cu
rari dicebant. Imaginē lune ascēdente prima facie
canceri ad agmentū. Forma mercurij. Homo sedēs
i throno: galeratus: cristatusq;: pedibus aquilinis
sinistra gallū tenens: aut ignem. Alatus: aliquādo
super pauonē. Dextera tenens clauum: vesle varia.
Lune puella pulchra cornuto capite sup drachones
vel taurum serpētes supra caput: et sub pedibus ha
bens. Ad curandam calculū genitaliūq; dolores et
ad sanguinem astringendum imaginē hora saturni
surgente tertia facie aquarij cū saturno. Itē leonē
auro imprimebāt: lapidē in formā solis pedibus re
uoluentē: hora solis primo gradu faciei secūde leo
nis oriente. Hanc expellendis morbis profuturam
existimabant. Ad renum morbos similē faciebant:
quī sol i corde leōis celū mediū obtineret: a p̄etro
aponēsi cōprobatā et expiētia cōfirmatā: hanc cōdi
tione vt iuppiter aut ven⁹ mediū aspiciat celū: plāe
te hō norij cadāt: ifortunatis sint. Accepi a mēgo
physico p̄claro eiusmōi imaginē factā ioue ibidē cō
iuncto cū sole liberauisse iohānē marlianū mathe
maticū nro scō singularē a pauore quo sub tonitru
affici consueuerat. p̄eterea ad firmandam sanita
tem et veneficia deuotanda imaginē ex argēto singe
bāt hora veneris: luna āgulos obtinēte: ac veneretē

De vita celitus

liciter intue. Dūmodo dñs ferte domus venerem
aspiciat: aut iouē trino quodā intuitu vel opposito.
Mercurius aut nō sit infelix. Agebāt hec hora dies
solis vltima. ita vt dñs hore decimā teneret celi pla
gam. Petrus aponēsis inquit medicū p imaginē in
firmū curare posse. Nō i ea fabricāda obkuet: vt an
guli ascēdentis: medij celi: occidētis sint fortunati: t
ascēdentis dñs z eadē rōne sc̄ba: sed sexta z dñs eius
sit infelix: ait etiā sanitatē fore firmiorē: vitā glōgio
rez q̄ ab initio fuerit instituta: si natiuitate specta
fiat imago: in qua hec fortunata ponant. s. illi signi
ficatoz vite. itē vite datozes: tuz signatū domini: pre
sertim ascēdēs: eiusq; dñs. item celi mediū. Loc⁹ so
lis. pars fortune. Dñs coniunctionis vel preuentio
nis ante natiuitatē facte. Vali quinetiā ifortunati
cadant. Concludit astrologoz nullū dubitare: quin
ad plucendā vitā talia cōferant. Prolixū foret di
ctur: quas p quolibet signa facies antiqui z quas lu
ne stationes: tanq̄ necessarias i exp̄nēdis imaginib;
bus obseruabāt. Nam in statione lune a gradu xgi
nis decimoseptimo ad finē eius faciebāt imagines
cōtra morbos z odia z ad iter felix. In statione a p̄n
cipio capricorni ad gradū duodecimū: p̄tra morbos
et discordias atq; captiuitatē. In statione a gdu duo
decimo. Capricorni ad gradū vigesimūquintum ad
uersus languorē z carcerē. In statiōe a gradu quar
to pisciū ad gradū eiusdē decimūseptimū ad curan
dos morbos: ad lucrū: societate: ad augēdas messes
Et in alijs s̄lfr alias: vna sepi⁹ curiositate machina
tur. solas x̄o recensui q̄ non tam magum q̄ medicū
redolerēt. Hāz medicinā eiusmodi vanā plurimū fo

De vita celitus

re suspicio: Pro alijs aut magis legitimis medici
narū p̄fessionib⁹ eiusmodi māssiones lune arbitroz
eligēdas. Atq; etiā in ariete gradū sextū rursus de
cimū nonū. minuta. xvi. Itē in geminis gradū de
cimū. minuta. li. In cācro gradū decimū nonū. mi
nuta. xvi. In libra gradū sextū. minuta. xxxiij. In
capricorno gradū decimū nonū. minuta. xxxvi. In
aquario gradū scdm minuta. xvij. In eodē gradu
decimū quictū. minuta. viij. P̄terea sētēciali
mente tenēdas. Quodlibet signū. q̄ diu sol est in eo
vīuū fieri. Ceteris dominari. Effectū ei⁹ p̄ceteris
euenire. At illuc lunā dirigas ad donū in⁹ p̄p̄riū
p̄ medicinis suscipiēduz. Illuc inq̄. i. ad signū ⁊ fa
ciem: ⁊ marine gradū. vt si bona iouis effectas ad
hec directā Lunā erigas: vel vnitā q̄ diu locū eius
modi sol illustrat vbi p̄petas iouia viget. Simili
terq; de ceteris. Curiosum vero narratu foret: ⁊ for
te noriū quas imagines: quēadmodū associēdos
vel dissociēdos inter se animos: fabricabant ad af
ferēdā felicitatē vel inferēdā calamitatē vel vni
cuidā vel domui vel ciuitati. Ego quidē fieri posse
talīa nō affirmo. Astrologi aut fieri posse putāt: ⁊
quōd: docēt qualia ego narrare nō audeo. Porphy
ri⁹ vbi vitā plotini magistri sui describit: talia fieri
posse cōfirmat. Atq; olypiū magum: ⁊ astrologum
egyptiū narrat cōtra plotinū Rōme talia tētāuisse
dum conaret per imagines vel res eiusmodi sidera
re plotinam. Sed conatus in auctorem suū ob excel
sam plotini animā fuisse retortos. Albert⁹ quoq;
mag⁹ astrologie pariter atq; theologie professor
ait in speculo vbi a licitis discernere se iquit illicita
li. iij.

De vitacelitus

imagines rite ab astrologis constitutas virtutem effectumque acquirere figura celesti. Atque subinde narrat mirabiles earum effectus: quales thebit bētorum et proloyme ceterisque astrologi pollicentur. Describitque imagines ad calamitatem alicui prosperitatemque afferendam quas consilio premitto. Et interea confirmat effectum eas habere posse. Quod et vir bonus artis dānat abusus: et ut legitur theologus orationes suffumigationesque detestat: quas impli quidem ad demones imaginibus fabricandis adhibuerunt. Neque tamē reprobas figuras litteras dictionesque imaginibus impressas ad hoc ipsum dūtaxat ut donum aliquod accipiant a figuracelesti. Quod quidem posse per imagines comparari petrus apponēsis confirmavit. Immo et affirmavit regionem nescio quam fuisse destructam per imaginem illam quā thebit narrat a phedice astrologo fabricatam. Thomas autem aquinas dux in theologia nostra magis ista formidat: zininustribuit imaginibus. Tātū nāque virtutis dūtaxat per figuras celitus putat acquirere quantum producat ad illos effectus: quos solet communitur celum per herbas resque alias naturales efficere. Ad id tāquā figura talis sit in ea materia: quod quomā compositum tale tāpositum est in certa quadā artificiali specie qualis cum celo consentiat. Nec ait in libro contra gentiles tertio. Ubi characteres et litteras figuris additas ridet. Figuras vero non adeo: nisi per signis quibusdam ad demones adiungat. In libro et de facto ait. Constellationes dare ordinem essendi atque produci in solis rebus naturalibus: scietiam artificialibus. Ideo imagines sub certis constellationibus fabricari. At si quid mirabile per eas ultra consuetos naturalium effectus non

De vita celtus

bis eueniat i demonas reicit hois seductores: qđ in libro cōtra gentiles p̄p̄icue patet. Maxime x̄o in li bello de occultis nature opib⁹ vbi videt ipas etias imagines par uipēdere i qñcūq; factas. Quas ⁊ ego quatenus ipse iusserit nihil ipēdā. Refferre aut mira biles quosdā effectus imaginū in demonū falsitatē nec est a p̄p̄icis alienū. Hā ⁊ iamblic⁹ ait eos q̄ re ligiōe sūma sc̄timoniaq; post habita: imaginib⁹ dū taxat cōfisi: ab eis diuina spant munerā. hac in re a malis demōib⁹ sepiissime falli sub p̄textu bonorū nū minū occurrētib⁹. Cōtingere sit ex imaginibus legi tima astrologie rōne cōstructionis naturalia qđā bona non negat. Deniq; tutius fore arbitro medicinisq; imaginib⁹ se cōmittere. Rōnesq; a nobis de potesta te celestii p̄ imaginib⁹ assignatas in medicina potius q̄ in figuris efficaciam habere posse. Probabile est si quāuim imagines habēt: hāc non tam p̄ figurā nup acq̄rere: q̄ p̄ materiā possidere naturaliter sic af feciā. Sc̄i qđ deuuo acq̄ritur dū in sculpi: nō tam p̄ figurā cōparari q̄ p̄ calefactionē cōtusione quadā p̄ uenientē. Que quidē cōtusio calefactioq; facta sub harmonia celesti sibi harmonie q̄ quodā materie vir tutē infuderat excitat virtutē ipsam atq; corrobora t sicut flatus flāmam ⁊ manifestam efficitante laten tem. Sicut calor ignis in aspectum pducit litteras scriptas succo cepe prius delitescentes. Atq; littere hirci adipe inscripte lapidi proysus occulte: si lapis submergatur aceto prodeunt ⁊ quasi sculpte eminē tes extant. immo vero sicut tactus scope vel arbuti suscitāt rabiem consopitam: sic forte contusio que dā ⁊ calefactio sola latentē in materia virtutē prois l. iij.

De vltacelitus.

pit facta videlicet oportune: qua quidē celesti oportunitate expedit i medicinis conficiendis vti aut si quis forte tractare metalla lapidesq; voluerit prestat percutere solū atq; calefacere q̄ figurare. Preter enim id q̄ manes esse figuras suspicor: haud temere vel vmbra idolatrie debem⁹ admittere. Itē nec tem erevri stellis vel salutarib⁹ ad morbos his simillimos expellēdos. Hos enī sepe augent. Sicut noxie stelle dissimiles sibi morbos aliquādo minuant quod sane proloime⁹ ⁊ haly perspicue docēt.

¶ De fabricāda vniuersi figura. Ca. xii.

Sed cur nam vniuersalē ipsam. i. vniuersa ipsi⁹ imaginem pretermittimus? Ex qua tamen beneficiū ab vniuerso sp̄are videtur. Sculpet ergo sectator illoꝝ forte q̄ poterit formā quandaz mundi totius archetypam si placebit in ere. Quādeinde oportune in argētī lamina imprimat aurata. sed quādo potissimū imprimet? Quādo sol minutū primum arietis attigerit hic enī astrologi tāq̄ ex sui natalis reuolūtione fortunam mūdi eo saltem anno iminentem auspicant. Ille igitur in hoc ipso mūdi natali totius imprimet mundi figuram. At vides ne q̄ belle interdi sseredū mūdi aliquādo nati nobis succurrerit argumentus Si qdē q̄libet anno renascit. Nōne i ipsa hoīsgene si metūtur astrologi primū in quo signo q̄ gradu quo minuto sol exiterit. ibi q̄ totius figure iaciunt fundamentū. Et quolibet deinceps anno: cū primū sol minutum subierit idem quasi re natus homines arbitrantur atq; inde presagiunt anni fortunā. Sicut igitur id in homine facere nō valeret nisi quasi

De vita celstus

renasceretur. Atq; hic nō posset quasi regnasci nīss
fuisse aliquādo nat⁹: sic ⁊ mundum consicere hys
quādo genitū: sole vedelicet sub minuto arietis pri
mo: tūc posito: quādoquidē p eūdes quolibet anno
sitū: fors qdā qū renascētis mundi reuoluitur. Tūc
igitur ille fabricabit mundi figurā. Lauebit autē ne
sabbō saturni die figurā culpat: aut exprimat. Hoc
enim die de⁹ mūdi faber ab opere traditur q̄uēsse
Quod ab ideali die solis iceperat: Quantū eni sol
generationi accōmodat⁹ est: tāti saturn⁹ ineptus.
Pfecerat autē opus inuenerē pulchritudinem ope
ris absolutā significāte. sed de mūdane fabrice rati
onibus nichil vltra. Johānes eni picus nostermiran
dula diuina de genesi mundimysteria in moseos diuī
nitus his dieb⁹ expressit. Quāobrem vt redeamus
ad institutum: ⁊ ille mundum suum primum die vel
hora saturni non sculpet. sed die potius vel hora so
lis. Imprimet autē i anni natali presertim si tūc fel
ces accedant iuppiter atq; diana. Optimus vero so
re putabūt pter liniamēta opificio colores iserere.
Sunt vero tres vniuersales simul ⁊ singulares mun
di colores: viridis: aure⁹: saphirib⁹ trib⁹ celi grati
is dedicatī. Viridis qdē veneri simul atq; lune. Nōū
d⁹ videlz humidis: atq; nascentiū ppri⁹ accōmoda
tus ⁊ matrib⁹. Aureū solis eē colorē nemo dubitat
et ab ioue insup: atq; venere nō alienū. saphirinū de
niq; ioui maxime dedicamus: cui ⁊ saphyrus ip̄e di
citur cōsecrat⁹. An ⁊ lapis lazulus hoc calorem dota
tus ob virtutē iouis ptra bilē atrā a saturo pfectā
apud medicos p̄rogatiuā habet: nasciturq; cū auro
aureis distinctus notis: ita comes auri: sicut solis ē

De vita celitus

supiter. Silemꝫ vi habet lapis armenꝫ: colorẽ siles
cũ videri quodãmodo possidẽ. Expedire igit iudica
bunt ad gratiaꝫ celestiu munera capessẽda tris po-
tissimũ hos colores frequẽtissime contueri. Atq; in
formula mũdi: quã fabricas saphirinũ colorẽ mũdi
spherisiferere. Opẽ pietũ fore putabũt aurea sphe-
ris ad ipsam celi similitudinẽ addere sidera: atq; ip-
sam vestẽ siue cererẽ. i. terrã viridẽ induere vestem.
Eiusmodi formulã sectatoꝝ illorũ: vel ipẽ gestabit:
vel oppositã intuebit. Utile xõ fore spectare spherã
motibꝫ suis p̃ditã qualẽ archimedes quondã z nup
florẽtinꝫ quidã noster Laurẽtiꝫ noie fabricauit. Ne-
q; spectare solũ: s; etiã aio reputare. Proinde in ip̃is
sue domꝫ penetralibꝫ cubiculũ p̃struet i fornice actũ
figuris eiusmodi z coloribꝫ insignitũ. Abi plurimũ
vigilet atq; dormiat. Et egressus domo nõ tãta attẽ-
tione singulaꝫ rex spectacula: q̃ta vniuersi figuram
coloresq; p̃spiciet. Sed hec imaginũ fictores illi vi-
derit. Tu xõ p̃stantiorẽ in te finges imagines. In tẽpe-
cũ noueris: nec q̃cũq; ordiatũ esse: q̃ celũ. neq; tẽpera-
tũ aliqđ cogitari: q̃ iupitẽ. Sperabis ita demũ bñ
ficta celi ioui: q; cõseq; si cogitationibꝫ affectibꝫ acti-
onibꝫ victu te ip̃m ordinatissimũ tẽperatissimũq; p̃-
stiteris. At postq; in mentionẽ tẽperantie celestia in-
cidimꝫ oportunũ fore fuerit recordari nullũ iesse ce-
lo elemẽtalẽ q̃litaris excessũ vt peripatetice loquar
aliõqñ siue ita cõpositũ sit iã esset tot sc̃lis dissolutũ
siue etiã simplex: tanta saltẽ magnitudine potentia
motione cetera p̃didisset. Sed p̃fecto tanq; modera-
tissimũ oĩa moderat ac diuersa cõmiscet i vnũ. Pro-
pterea tũ hac ip̃a tẽpantia sua: tũ excellẽtia forme: ibi

De vita celitus

minutus vitā meruit. Hāc res cōpositas: fundemū
vitā adipisci videm⁹ qñ q̄litatū p̄fecta p̄mixtio p̄ri
orē iā cōtrarietate fregisse videt in plātis. P̄fese
ctiorē deinceps i aialib⁹ vitā: quaten⁹ inest eis com
plexio a cōtrarietate remotior: q̄ i plātis. In hoīb⁹
rursus eadē ratiōe p̄fectiorē: quodāmodō itaq̄ celestē
Siquidē hūana cōplexio ad celestē tēperātiā: tam
accessit: p̄sertim i spū. qui vltra substantie sue subtili
tate qualitatūq̄ tēpantiā: q̄b⁹ cū celo cōfētit: cele
stē quoq̄ lucē ē adept⁹. Hic insup vbi maxie talis ē
potissimū est celestis: vitāq̄ celestē diuinit⁹ p̄ cetes
ris ē adept⁹: et quaten⁹ se talē i omī victu legeq̄ vt
te effecit: atq̄ seruat: eaten⁹ singularia celestū dona
reportat. Nūc vero dicimus nō esse in celo vllum
elemētariū q̄litate excessū: itelligim⁹: vel nullā esse
ibi eiusmōi q̄litate: s; vtutes poti⁹ effectrices q̄li
tātū tēpatas: vel si q̄ sūt illuc quodāmodō siles quali
tates q̄si aeriā habere tēperie. Atq̄ vbi qdā illuc fr̄
gida siccaq̄ noīam⁹. Platonica hec accepimus ra
tiōe. i. vt frigidū appellet qd̄ minimi caloris est cā
Siccū xō qd̄ humorē nobis exhibet minimum. Sic
astrolog⁹ abrahā saturnū i q̄t corp⁹ nfm quodāmodō
religre frigidū atq̄ siccū: qz calorē et humorē affert
nostro minorē. Eadē rōne carnes bouis et potis i
se quidē calide atq̄ humide: nobis frigide sunt et sic
ce. Ex hac aut inductone duo hec accipe corollaria
Primū quidē si corpora magis deinceps tēpata ma
gis viuūt: celū maxie tēpatū q̄ maxie viuere. Imo
veroriciūm ex eo q̄ celū exactissime tempatū abso
lutissimā i se vitā possidet coniectari: vt quaten⁹ re
liqua ad tēpiē vitāq̄ illius accedūt: eaten⁹ vitā so:

De vita celitus

tiri prestantiorem. Alteram vero vitam esse formas in se perfectam: perficientemq; corpus nutritionisq; principii exhibentē. Principium inq; intimū: motionis quoq; tum intrinsecus actus: tum p omne partem extrinsecus expedit. Si igit idipsuz vita est: in eam captum existimato: qui eiusmodi formam nō cognouerit inesse celo: corpore prestantissimo: circumuente sp motione perfecta: cuncta viuificante: magisq; illa gradatim: que vel ad ipsius similitudinem naturaliter propinquius accesserunt: vel quotidie huius infirmitatibus se exponunt.

Quantā imagines vim habere putent in spiritibus et spiritus in eas. Et de affectu videntis et operantis.

Capitulum. xx.

Impertū habem⁹: si quis rite vtatur hel leboro: feratq; potēter: mutare quodam modo exquisita purgatione: et occultatiōe proprietate qualitatē spirit⁹ corporisq; naturam: et ex parte motus animi: et quasi reuiuiscere: vt ferme videatur esse renat⁹. Unde medeaz magis tradūt herbis quibuscūq; reddere iuuentutez cōsueuissē: quā nō tam reddunt mirrobalani: q; conferuunt. Similē astrologi potestatem ppicias habere imagines arbitrantur: per quam gestantis naturaz et mores quodāmodo mutant: in meliusq; reſtituāt vt quasi iam alter euaserit: aut saltē pſperam valitudinē diutissime seruent. Imagines vero noxias aduersus gestantem habere vim hellebori preter artes potentiamq; assumpti: venenosam videlicet atq; pestiferam. Aduersusaūt aliū quēdā: ad cuius calamitatem fabricate intenteq; fuerint: vim enei speculi

edca
oppo
calig
puta
homi
Ego
tis in
cor n
tione
terua
arab
arte
rū in
aliq
etiā
qlesci
aliter
cupa
ppetr
spūs
bitat
ignito
corpo
cepto
tes cō
in gel
nos p
certa
gētius
imag
tūsim

De vita celitus

cōcausq; sic p̄sus obiecti vt collectis rep̄cussisq; in
oppositū radijs cominus quidē p̄burat: em̄inus autē
caligare cōpellat. Hinc orta est hystoria: vel opinio:
putans astrologorū machinis: magorūq; v̄nificijs
homies: bruta: plātas: siderari atq; tabescere posse.
Ego autē imagines in rē distanē vim h̄revllā nō sa-
tis intelligo. Habere vero in gestantē: nōnullā suspi-
cor nō tam talē opinor: qualē pleriq; fingūt: et hāc ra-
tione materie potiusq; figure: atq; (vt dixi) longo in-
teruallo medicinas imaginibus antepono. Quāq;
arabes et egyptij tm̄ statuis imaginibusq; attribuūt
arte astronomica et magica fabricatis vt spūs stella-
rū in eis includi putēt. Spūs autē stellarū intelligunt
alij quidē mirabiles celestij vires: alij x̄o demonas
etiā stelle huius illi⁹ ve pedisseds. Spūs igit stellarū
q̄lescūq; sint: inferi statuis et imaginib⁹ arbitran^r: nō
aliter ac demōes soleāt hūana nomūq; corpora oc-
cupare: perq; illa loqui: moueri: mouere: mirabilia
p̄petrare. Similia quedā p̄ imagines facere stellarū
spūs arbitran^r. Putāt demonas mūdani ignis ha-
bitatores p̄ igneos humores: vel ignitos: silr̄s per
ignitos spūs et affectus eiusmodi nostri insinuari
corporib⁹. Silr stellarū spūs p̄ radios oportune sus-
ceptos: suffumigatiōesq; et lumina tonosq; vehemē-
tes cōpetētib⁹ imaginū materijs inferi: mirabiliaq;
in gestantē v̄l p̄pinquātē efficere posse. Que quidē
nos p̄ demonas fieri posse putam⁹ non tam materia
certa cohibitos q̄ cultu gaudētes: sed hec alibi dili-
gētius. Tradūt arabes spm̄ nrm̄ qm̄ rite frabricam⁹
imagines: si p̄ imaginationē et affectū ad opus attē-
tissimus fuerit ad stellas: cōiungi cū ipso mūdi spi-

De vita cellitus

ritus: atq; cū stellarū radij ē quos mūdi spūs agit:
atq; ita cōiunctū: ēē ipm quoq; in causa: vt a spiritu
mundi per radios: quidā hēle alicui⁹ spūs. i. viuū
da quedā virtus infundat imaginē: potissimū hoīs
tūc operāris spiritui p̄stanea: Adiuuari quoq; suf-
fumigatiōib⁹ ad stellas ac cōmodatis opusculis
di. Quatenus suffumigationes tales aerē: radios:
sp̄m fabrici: imaginis materiā: sic p̄p̄ afficiūt. Ego
vero odores q̄dez tanq̄ spiritui aeriq; natura persi-
miles: z cū accensi sunt: stellarū quoq; radijs cōsen-
taneos arbitror: si solares: si iouij sūt: afficere aerey
ac sp̄m vehemēter ad vates solis: aut iouis: tūc do-
mināris: oportune sub radijs capiēdas: atq; sp̄m sic
affectū ita donatū: posse vehemētiore quodaz affe-
ctu: nō solū in propnū corpus agere: sed p̄p̄ quū: p̄-
sertim natura cōforme quidē: sed debilius: z cōsimi-
li quadā afficere qualitate. Materiā vero imaginis
duriorē ab odoribus z operantis imaginationē: vir-
minimū quiddā suscipere posse puto. Spiritū tamē
ipm ab odore sic affici: vt ex ambobus vnū cōficiat:
quod quidē ex eo patet quod: nō agit vterius sol-
factus: postq̄ satis egit. Olfactus enim z quoduis
aliud a seipso vel simillimo quopiam nihil paritur:
sed de his alibi. Proinde imaginationis intētionē:
non tam in fabricādis imaginibus: vel medicinis
vim habere q̄ in applicandis: z assumendis existit
vt si quis imaginem (vt aiunt) gestārite factam: vt
certe medicina similiter vtens: opem ab ea vehemē-
ter affectet: z p̄culdubio credat: speretq; firmissime
hinc certe q̄ plurimus sit adiuumento cumulus ac-
cellurus. Nam vbi vel virtus imaginis: si qua ē ita

De vita celitus

gentis carnem penetrat calefacta: saltem virtus in
electa eius materia naturalis: vel certe medicinis ve
gor: intus assumptis venis ac medullis illabitur: io
uiam secū ferēs proprietatē: spūs hoīs in spm̄ eius
modi iouū affectu. i. amore transfert. Eis enī amo
ris est trāsferre. Fides autē spesq; non dubia spm̄ ho
minis iā ita p̄citū sūlit in spiritu iouis penitus atq;
firmat Quod si quēadmodū hipocrates et galienus
docent egrotantis amor fidelis erga medicum infe
riorēq; exteriorēq; ad sanitatem plurimū p̄ferūt: im
mo xō fiduciā hāc. Quicūq; plusquit efficitur q̄ me
dicinā: quātū ad celestē opem cōducere putandū est
affectū fidēq; nobis erga celestē influ: iā nobis i
litum: agētē intus viscera penetrāt. Itā xō amor ip
se fidelis erga celeste donū: sepe celestis adminiculū
causa ē: atq; vicissim amor et fides hinc aliquā forsan
p̄ficiscit: qd ad hoc spm̄ iā nob̄ faueat clemētia celī.
De virtute x̄boz atq; cāt⁹ ad bñficiū celeste cap̄s
dū. Ac de septē gradib⁹ pducētib⁹ ad celestia. C. xxi.

Verba preterea quedam acriore quodā af
fectu p̄nunciata: vim circa imagines ma
gnam habere censent ad effectum earum
illuc p̄prie dirigēdum quorsum affectus
intenduntur: et verba. Itaq; ad duos ardentissimo
quodam amore cōciliandos imaginē sub luna coetū
te cū venere in piscibus: vel tauro fabricabant: mul
tis interim circa stellas verbaq; curiosius observa
tis: que referre non est consilium. Non enim philt̄ra
docemus sed medicinas. Probabilis autem est ef
fectus eiusmodi vel per venereos demonas confici
his operibus x̄bisq; gaudentes: vel per demonas

De vsta celitus

simpliciter seductores. Nam apolloniū thesneū
sepe lamias deprehēdisse et pēdisse ferūt de mōas
scz quosdā fallaces venereosqz qui formosas puel-
las simulēt: pelliciantqz formosos: quos vt serpens
elephantē ore sic illi illos ore vulua pariter erugāt
ac prius exhauriāt: S; hec apollononi? ipse vide-
rit. In verbis autē certis viz esse certā atqz magnā
Origenes asserit cōtra celsum: et sine sius: atqz alchi-
dus de magia disputātes. Itē zooroaster vetās bar-
bara xba mutari. pāblic? qz sūtr. Item pythagorici
verbis rētriciatqz sonis mirabilia qdā pphēi zo-
phei more facere cōsueti. Qd hebreoz antiq̄ docto-
res p̄ceteris obseruārūt: omnesqz poete miranda
canūt carminib? effici. Et grauissim? ille cato i re-
rustica i curādis bestiāz morbis aliqū barbariscā
tionib? vti. S; pstat dimittere cātiones. Cōcentum
vero illū: quo adolescēs dauid saulē ab insania redē-
mebat: nisi miserū inserit ad diuinitatē referri: re-
feret forte aliqz ad naturā. Cū xō p septē planeta-
rum numero: septē quoqz sint gradus: p quos a su-
perioribus ad inferiora sit attractus: voces mediū
gradū obtinēt: apollini dedicant. Infimū quidem
tenent gradū materie duriores: lapides atqz metal-
la ac lunā referre vident: Scdm in ascēsu locū hñt:
que ex herbis arborū fructib? gōmis: mēbris aial-
uz cōponunt. Rūdentqz mercurio: si ordinē i celo se-
quimur chaldeoz. Tertiu pulueres subtilissimos
rūqz vapores ex p̄dictis electi: odoresqz simpliciter
herbarū r̄florū et vnguentorū ad venerē ptinentes.
Quartū verba: cātus: soni: q oīa r̄te dedicāt apolli-
ni musice p̄ ceteris auctori. Quintū: vehemētesima

De vita celitus?

gnationis cōceptus forme: motus: affectus: viz mar-
tiam referētes. Sextus rōnis humane discursiones
deliberationesq; cōsulte prīnētes ad iouē. Septimū
secretiores simplicioresq; intelligētie quasi iaz mo-
tu se functē: cōiunctediuinis: destināte Saturno. Quē
merito sabath bebrei noīe quietis appellāt. Quorū
sum hec? At intelligas quēadmodū ex certa herba
rū vaporūq; cōpositione cōfecta p artē: tum medicā:
tum astronomicā: resultat cōis qdā forma vel dhar-
monia quedā: syderum dotata muneribus: sic ex to-
nis pino qdē ad stellarū normā electis: deīde ad ea
rūdeq; pgruitatē in se cōpositis: cōmunē qsi formaz
fieri: atq; i ea celestē aliquam subortiri virtutē. Disti-
cillimū quidē est iudica tu quales potissimū toni q
libus cōueniāt stellis quales item tonoz cōposi-
tiones: qlib? p cipue siderib? aspectibusq; cōsētiant.
S; pti diligētia nra: ptiū diuina: qdā sorte non aliē
id affeq; possumus: q andromach? i theriaca cōpo-
nendā diutissime fatigatus: actādē possi diligentiā
diuina sorte cōsecutus theriace virtutē. Quod qdē
cōtigisse diuinitus. Galienus ⁊ auicēna confirmāt
immo vero totā medicinā exordiūa vaticinijs ha-
buisse testis ē Pāblicus atq; Apolin? theaneus. id
q; phebū vatē medicine pponunt. Tres ho potissi-
mum regulas ad hoc asseremus: si prius admonue-
rimus: ne putes nos i pſentia de stellis adorandis
loq; sed poti? imitādis: ⁊ imitatione captādis. He-
q; rurūsum debonis agere credas: q stelle sint electi-
one dature: si influxu poti? naturali. Ad quē pfecto
multi plicē ⁊ occultū: ita nos exq̄sitis studem? mo-
dis accōmdare: sicut quotidie ad manifestum solis

De vitâ celiſtus

lumen calorēq; ſalubriter excipiendū noſ ipſos accō
modamus. Aptare ſcō ſe ipſm ad occultas dotes ei⁹
atq; mirificas: ſolius ſapientis eſt officiū. Sed iā ad
regulas cārū ſiderib⁹ accōmodaturās pueniamus.
Prīa eſt exq̄rere quas i ſe vires quos ve ex ſe effect⁹
ſtella q̄libet ⁊ ſidus ⁊ aspect⁹ habeāt: q̄ auferant q̄ ſe
rāt. atq; xbozū n̄roz ſignificatiōibus hec iſerere. De
teſtari q̄ auferūt: pbare q̄ferūt. Scōa: cōſiderate que
ſtella cui loco marie v̄l hoīni dñef. Deinde obſeruare
q̄libus cōſter he regiō es ⁊ pſone tonis v̄tā ⁊ cantū
bus. At ipſe ſiſtes quosdā vna cū ſignificatiōibus mō
dictis adhibeas xbis: q̄ ſideribus eiſdē ſtudes expo
nere. Tertia: ſitus aspectuſq; ſtellarū quotidianos
adaduertere: atq; ſub his explorare ad quales potēſ
ſimū ſermones: cantus: motus: ſaltus: mores: actus
ſincitari hoīes pleriq; ſoleāt. vt talia quedā tu provi
ribus imiteris i cāribus: celo cūdeꝝ ſimili placitu
ris: ſimilemꝝ ſuſcepturis iſluxū. 2. Bemento ſcō can
tū eſſe imitatoꝝ oīm potentiſſimū. Ibi ei intentio
nes affectiōesq; animi imitat: ⁊ verba: refert quoq;
geſtus: motuſq; corporis: ⁊ actus hoīm: atq; mores.
Tancꝝ vehemēter oīa imitat: ⁊ agit: vt ad eadē imi
tanda vel agenda: tū cantantem: tū audiētes ſubito
puocer. Eadē quoq; x̄iut ⁊ quando celeſtia imitat:
hīnc quidē ſp̄m noſtrū ad celeſtē iſluxū: inde ſcō in
fluxū ad ſp̄m mirifice puocat. Jam vero materia ip
ſa cōcentus purior eſt admodū: celosq; ſimilior q̄ ma
teria medicīne. Eſt ei aer ⁊ hic q̄dem calen⁹ ſiue te
pēs: ſpirans adhuc ⁊ quodāmodo viuēs ſuis quibus
dam articulis artub⁹q; cōpoſitus: ſicut animal nec
ſolum motum ferens: affectumq; preferens verum

De vita celitus?

etiam significatū afferēs quasi mētē: vt animal quod
dā aerii: et rōnale quodāmodo dici possit: Cōcēn-
tigitur spū sensus plenus: si forte tum fin eius signi-
ficata: tū fin eius articulos atq; formā ex articulis
resultatē: tū etiā s; imaginatiōis affectū: huius de-
ri respōdeat: aut illi: nō minores idē vtutes q̄ queli-
bet alia ppositio trañcit i cāratē: atq; ex hoc i pri-
mū auditores. Quousq; cāt° vigores hūat: spūq; ca-
nentis. Presertim cātor ipelit natura phebe: vehē-
mentēq; habeat vitales cordis spū: atq; i sup aiales
Sicut ei hē ac spū naturalis: vbi potentissim° ē:
molit nati: liqfacit alimenta durissima: atq; ex au-
steris mordulcia reddit: generat q; extra se semina-
lis spū pductiōe. ppaginez: sic vitalis aialisq; hē
vbi efficacissima fuerit: ibi itētissima quadā sui spūs
p cantū: tū cōceptiōe agitatiōe q; i corpus ppiū po-
tent agit tū effusione: mouet subinde ppinquū affi-
citq; tū suū: tū alienū siderea qdā pprietate: q̄ tū ex
ipā sui forma. tū ex electa tps oportunitate pcepit.
Hac vtiq; rōne oriētales: meridionalesq; multi pci-
pue inde admirādā ferunt i herbis hē potentiā: vt
pote qui magna ex parte solares sunt: vimq; nō na-
turales dico: s; letales et aiales habēt ferme oim po-
tentissimam. Et quecūq; in regionibus alijs maxi-
me sūt phebei. Cātus aut hac virtute oportunitate
itentione conceptus ferme nihil aliud est q̄ spiritus
alter nuper pencospiritum tuum in te cōceptus: fa-
ctusq; solaris et agens tū in testū in primū potesta-
te solari. Si enī vapor et spirit° quidā: aliqñ p radi-
os oculorū: vt aliter foras emissus fascinare: ifice-
re: aliq; afficere pprimū pōt: multo magis id valet
m. q.

De vltā celitus

pūs ab imaginatione cordeq; simul vberior pūs.
zferuētior motusq; valētior. At nō oīno mirū sit: mox
bos quosdā animi atq; corpis sic auferri posse aliqñ
vel inferri. Presertim qm̄ spūs eiusmodi musicus p
prie tangit: agitq; i spm̄ inter corpus aīamq; mediū
z vtrūq; affectiōe sua pūs afficiētē. Mirabilem hō
in cōcitato canētes spū vim eē cōcedes: si pythago
ricis platoniscq; cōcesseris celū eē spm̄ motibus to
nisq; suis oīa disponētē. Memēto hō totā pcedere
musicā ab apolline. atq; eaten⁹ iouē esse musicū: aqua
tenus ē cū apolline pcora. Generē insupr mercuriū
musicā vicinitate apollinis reportare. itē ad hos q̄
suor dūtaxat attrinere cōcētus. Tres hō reliquos vo
ces quidem habere non cantus. Nam vero vocest ar
das: graues: raucas querulas saturno tribuimus.
Marti vero contrarias: veloces: acutasq; et aspe
ras: z minaces. medias hō lune. Cōcētus autē ioui q̄
dē graues z lētos dulcesq; pzcū cōstantia letos. Cō
straveneri cū lasciuia: z mollicie: voluptuosos cant⁹
ascribimus. Inter hos hō medios solī tribuimus z
mercurio. Si vna cū gfa suauitateq; sunt venerabi
les: z simplices: z intēti: appollinei iudicant. Si vna
eē iocūditate remissiores quodāmodo sunt: strēnu
tū atq; multiplices: mercuriales existūt. Tu igit hō
rū quattuor vnūquēq; cantibus tibi suis pcciliabiles:
presertim si cōpotētes cātib⁹ sonos adhibeas: adeo
vt cū eor more oportune canēdo: z sonādo clamaue
ris: rursū pūnus videant: vel insar Echo: vt sicut
corda qdā in cithara tremēs: quotiēs vibrat altera
tēpata silt. Atq; vt vult plotinus z sabbicus ita natu
ralit id tibi cōtinget e celo: quēadmodū vel ex citha

De vitacelitus

ra teboatus siue tremor: vel ex opposito partete fit
eccho. Profecto quotiens ex frequēti quodam vsu:
harmonie iouie: vel mercurialis: vel venerēe: facte: v
delicet his regnantib⁹: spūs tuus ad hoc ipm atten
tissime canēs: harmonieq; pformat⁹ euadit ioui⁹: vel
mercurialis vel venerēus. Interea phebeuseuadit
siquidē phebi ipsius musice ducis virtus in omni cō
sonātia viget. Atq; vicissim ex cantu sonoz phebeo
ipse phebeus euadens: virtutē iouis interim tibi vē
dicas: et veneris atq; mercurij. Rursusq; ex spū sic in
tus affecto: sistr afficis animaz atq; corp⁹. Memēto
vero orationē apte et oportune cōpositā: et affectu sē
suq; plenā: atq; vehementē: silem cantib⁹ vim habe
re. Quantā in orando potentiā Damis et philostras
tus habere sacerdotes quosdā indos narrēt: referre
nō expedit: nec etiā qbus verbis appolonij euocasse
manes achillis affirmant. Nō em loquimur nūc de
numinibus adorandis: sed de naturali quadā prāte
sermonis et cantus atq; verborū. Esse vero phebeā
medicāq; in sono: et eo quidē certo potētia: ex eo pa
tet: q; qui in apulia tacti palāgio sunt stupent oēs se
mitanimesq; iacēt: donec certū quisq; suū sonū audi
at. Tūc enī saltat ad somnū apte: sudatq; inde: atq;
cōualescit. Ac si post annos. x. similē audiuerit sonū
subito cōcituratur ad saltū. Sonum vero illū ex indi
cijs esse phebei iouialeiq; conficio.

¶ Quomodo septem donis nos celestibus accom
modare possumus: et quibus saturnus sit maleficus
quibus propicius: quos iupiter a saturno defendat
quomodo celum agat in spiritum et corpus et alaz

Capitulum. xxiij.

m. iij.

De vita celitus.

Noniā vero celum est harmonica ratione
cōpositū moueturq; harmonice: et har-
monicis motib⁹ atq; sonis efficit omnia
merito p harmoniā solā non solū hoies:
s; inferiora hec oia: p virtibus ad capien-
da celestia pparātur. Harmoniā xō capace supior⁹
per septē rerū gradus in superiorib⁹ distribui mus.
Per imagines videlicet (vt putat) harmonice psti-
tutas: p medicinas sua qdā psonantia tēperatas. p
vapores odoresq; simili pcinnitate cōfectos. p can-
tus musicos atq; sonos. Ad quorū ordinē vīnq; re-
ferri gestus corporis saltusq; ⁊ tripudia volumus.
Per imaginatiōes cōceptus motusq; pcinnos per
cōgruas rōnis discursiones: p trāquillas mētis cō-
templationes. Sicut enī corpus p harmoniā quoti-
die suā id est p siliū ⁊ habitū: ⁊ figurā oportune lumi-
ni caloriq; solis exponim⁹: sic ⁊ spī o occultis stella-
ru virtibus cōparādis: per suā quādā silem har-
moniam imaginibus vt opīnātur et certe medicinis:
odoribus harmonice cōpositis cōparatā. Et deniq;
per spīritus superi ita paratum vt sepe iā diximus
animā eisdē exponim⁹ atq; corpus. Atq; inq; qua-
tenus affecta ad spīritum iclīnā ⁊ corpus. In ani-
ma vero nunc imaginatiōē rationē mentem pon-
mus. Potest vtiq; imaginatio nostra vel ppter qū-
tātē motūq; spīritus vel per electionē nostram vel
etiā vtrinq; ita disponi cōponi cōformari marti so-
li ve vt sit ⁊ vestigio ppiū sflurus phebē vel mar-
tis susceptaculū. Sifr ratio vlt per imaginatiōē spī-
ritusq; simul vlt per diliberatiōē vel per vtriq; sic
ad iouem imitatione quadam cōparare se potest: vt

De vitâ celitus

multo magis ob dignitatē propinquitatēq; suam ipsa iouem capiat et munera iouis quæ imaginatio spiritus eadē rōne multo magis celestia capiunt quæ res et materie quævis inferiores. Abens denique cōtēplatur quatenus se ipsas nō solū ab his quæ sentimur: verū etiā ab eis quæ imaginamur cōter moribusq; argumētamur hūanis se vocat: affectu: intētiōe: vita ad se parata se reuocat saturnus. Quodāmodo se exponit. Huic soli ppicius est saturnus. Sicut enim sol aialibus quidē nocturnis limitatus est: diurnis autē est amicus: ita saturnus hominibus: vel vulgare palam vitā agētib; vel fugientib; quidem vulgari cōsuetudinē: vulgares tñ affectus: nō dimittētib; ē aduersus. Vitā nāq; cōem cōcessit ioui: separatā hōi sibi vēdicauit atq; diuinā. Abētib; autē hōim reuera hinc p virib; segregatis tanq; sibi cognatis quodā modo est amicus. Hā et spiritib; sublimē habitātib; aere ipse saturnus (vt platonice loquar) est p ioue sicut iupiter hominibus cōmunē agentibus vitā: est iuuans pater. Nullis vero saturnus est infensor: quod hominibus cōtēplatiuam vitā simulantibus quidē nec agentibus. Hos enī nec saturnus agnoscit: vt suos: nec iupiter ipse saturni tēperies adiuvat eos: qui cōmunes hominū leges moresq; et cōmercia fugiunt. Hec enī sibi iupiter vsurpauit (vt aiunt) ligato saturno segregata saturnus. Quāobrem lunares illi populi quos socrates in phedone describit: eminentissimā terre superficie: et altiozem nubibus habitantes viuētes sobrii: admodū: frugibusq; cōtēti: et secreto ris sapiētie studio religioniq; dediti: saturni felicitatem gustāt: vitāq; agunt ita p iperātā lōgeuā: vt nō

De vita celius.

tā mortales hoies: q̄mortales demones habeant.
Quos heros mlti nomnat: aureliq; gen⁹ saturnio
qdā seculo regnos gaudēs. Quod forsan astrolo-
gos arabes voluisse puto. Ubi aiūt vltra lineā equi
noctialem ad meridiē esse subtilissimos habitato-
res quosdā demones: qui nec oriri videantur: nec
mori ibiq; potestatem habere saturnū caudāq; dra-
chonis. Quod sane p̄firmare videtur albumasar in
libro sadar dicēs qdā indē regidēs saturno subie-
ctas esse: ibiq; hoies esse valde lōgeuos: ac senio plu-
rimū extremo decedere. Rationēq; assignat: qm̄ sa-
turn⁹ non ledat domesticos sed externos. Tu vero
potestatē saturni ne negligas: hūc em̄ ferūt arabes
oīm potētissimū: planetas sane vires eorū subire: ad
quos accedūt. Dēs vero ad eū accedere poti⁹ q̄ vi-
cissim. planetasq; cōiunctos illi: natura illius age-
re. Est em̄ t̄p̄e inter planetas orbis āplissimū caput
Quilibet sane planeta sui orbis caput ē: & cor: & ocu-
lus. Saturnus item stellis primus est innumeris.
Primosq; mobili q̄simillimus: longū agit circuitū
Est altissim⁹ planetarū. An̄ felicē eū vocāt: cui ille
feliciter aspirauerit. Et quīseū tāq; a cōmuni vita
hominū aliendū plerūq; maxime vereantur: placari
tū etiā cōmuni vite putāt: si qm̄ plurimā in ascēdere
p̄tātē dignitatēq; habuerit: aut iuppī eū su⁹ felicē
aspererit: vel in suis finibus excellenter acceperit.
Alioquin infurus illius ip̄ortune susceptus in ma-
teria p̄serti crassa: sit quasi venenū: sicut zouū putre
factione vel adustōe fit venenosum. An̄ nascūt vel
evadūt imundū quidā ignavis: riles inuidi: demōi
bus imundis expositi. Quorū p̄merciū p̄cul effugi

De vita celitus.

e. Nam saturni venienti alibi quod sopitum latet: ceu sulphur a flamma remotum. In viuētibus vero corporibus sepe flagrat: atque ut sulphur accensum non comburit solū: sed vapore etiam noxio omnia circumplecti: atque sicut propinquantes. Contra insursum eius homines communis peregrinum et quodammodoisonū nos armat iupiter. tum naturalis qualitate sua: tum alimentis: medicinisque certe suis: atque (ut putat) etiam imaginibus tum etiam moribus: negotiisque et studiis: atque rebus ad ipsum proprie pertinentibus. Mortui vero insursum saturni effugiunt: subeunt propiciū: non solū qui ad iouem profugiunt: sed etiam qui ad diuinā contemplationem ab ipso saturno significata: tota mente se transferunt. Hoc enim pacto malignitatem fati deuitari posse chaldei et egiptii atque platonici putant. Cum enim celestia nolint esse corpora vana: sed diuinitus adata: atque insuper mentibus recta diuinis: nimirum illinc ad homines non solū sed plurima ad corpus et spiritum pertinentia: sed multa etiam bona quodammodo iam redundantia perficisci volunt: non a corporibus in animam sed ab animis. Magis autem hec pluraque eiusmodi a mentibus superioribus celo perficere. Inter hec si ratio omnes assignare volueris: quibus adductus Moyses oculi sabbati mandauit hebreis: forsā ultra sublimioris: secretioris allegoriā iuuenies saturni die: actionibus civilibus bellicisque ineptis: contemplationibus aptis: eoque die diuinū contradiscrimina patrociniū obsecrandū. Quod quidem impetrari posse aduersum Martis et saturni minas abraham et samuel et plures hebreorum astrologi elevatione mentis in deuotionis et sacrificijs consistere: preceptū illud chaldei confirmante scilicet si mentem ad pietatis opus ardentem

De vita celitus

erexeris: corp⁹ hq⁹ caducū seruabis. Consideratu dignū est illud iāblici: celestia mūdanāq⁹ numia vires quasdā in se superiores: nōnullas inferiores habere. Per has quidē effectib⁹ nos fatalibus deuictre per illas aut vicissim soluere nos a fato: quasi clauē vt inquit orpheus ad aperiēdū habeāt et claudendū. Multo igitur magis diuinitas mūdo superior a tali necessitate nos redimit. Exploratu quoq⁹ dignissimū est hebraicū illud in inactādīs aīalib⁹ rebusq⁹ nostris sacrificio dissipādīs mala celit⁹ iminentia a nobis ad nra deflecti. Hec pīco nro explorāda reliquim⁹. Deniq⁹ vbiq⁹ dicim⁹ celestiu ad nos dona descendere ad nos: intellige tū corporū celestiu dotes in corpora nostra venire p⁹ spiritū nostrum rite paratū: tū ea dē prius etiāq⁹ radios suos influere in spiritū naturaliter: vel quomōcūq⁹ illis expositū: tū etiā animarum celestium bona partem in eundē spiritū per radios profluere: atq⁹ hinc in nostros animos redūdere: partim ab animis eorum vel ab angelis in animos hominū illis expositos peruenire. Expositos inq⁹ non tam naturali quodā pacto q⁹ electione arbitriū vel affectu. Summatim vero quicūq⁹ voto studio vita moribus beneficentiam actionem ordinem celestium imitantur: eos exstimato tanq⁹ superioris similiores: ampliores illinc dotes accipere: homines autē artificiose celestium dispositioni dissimiles: atq⁹ discordes: et clam esse miseros: et deniq⁹ palam infelices euadere.

¶ Et prospere vitas agas: i primis cognosce ingeniu: sydu: geniū tuū: et locū eisdē cōuenientē: hic habita. professionem sequere naturalem. Ca. xxiij.

De vita celitus.

Alcunq; sane mentis suisq; composna
scitur: est a celo ad honestum aliquod
opus & vite gen^o naturaliter institut^o.
Quisquis igit^r celū optat habere p^r
picū: hoc op^o: hoc gen^o i p^rmis aggre
diat^r: hoc sedulo psequat^r. Celū em̄ suis fauet ince
ptis. Ad hoc ipm̄ x^o pre ceteris es natura factus
qđ p^rmū a teneris annis agis: loq^ris: singis: optas:
somnia: imitaris qđ tētas frequētius: qđ facilius
peragis: qđ sūmo p^rficias: qđ p^r ceteris delectaberis.
Quod relinquis inuitus. Hoc est sane ad qđ te celū
rektorq; celi genuit. Eaten^o igit^r tuis fauebit ince
ptis: respiciabit vitē: q̄tenus genitoris ipsius auspi
cia psequis. Prefert si verū sit platonici illū i quo
tota cōsētit antiquitas: vnicuiq; nascēti esse demō
nē q̄ndā vite custodē ipsi suo fidere destinātū. Quēz
ad hoc ipsum officū adiuvet cui nascentē celestia
deputarūt: Quicūq; igit^r p argumēta q̄ mō dixim^o
suū igeniū pscrutat^o: ita naturale suū op^o iueniet: in
uenerit simul suū fidus & demōnē. Quorū: dīa se
q̄ns: aget p^rsepe: viuētq; felicis. Alioqui & fortunā ex
periet^r aduersā: & celū sētet i inimicū. Duo igit^r sūt
p^r ceteris hoīm: i fortunatorū g^rā. Alter eorū qui nī
hil p^rfessit: nil agūt. Alter eorū qđ p^rfessione igeniū
alienā sbeūt: genioq; p^rtrariāz. Illi qđē ignauia totz
pēt. iteri ad actiōē scitāte celo sp agēte. Hiōū aliea
ap^ronis celestib^o agūt frustra laborāt sup^rbia desti
tuti p^rsonis. Primū qđē ātiq; puerbio p^rfirmat. Des
adiuuāt faciētes ignauis aut īfensi sunt. Scđm p^r
uerbio sūt. Nihil agas inuita mērua. Ob hāc arbi
troz rōnē iouē i pythagoricis carminib^o oblectari

De vita celitus

ut vel ipse tot malis leuet genus humanū: vel salte
quo duce demone vtamur: osledat. Proinde ope pie
cū fuerit indagare: ad quā potissimū regionē habi
tandā et excolendā te tuū sydu: demōq; tuus ab in
stio designauerit. ibi enī magis aspirāt. Ea vero est
in quā primū pfectus: spūs tuus quodāmodo recre
atur: vbi sensus vegetior permanet: vbi corporis ha
bitudo validior: vbi magis plerq; fauēt: vbi vota
succedūt. Nec igit expire: hanc regionē elige: hāc co
le feliciter. Idinc videlz discessurus infelix nisi ⁊ redi
turus: ⁊ ad similia pgas. Sed interea frequentibus
in hac regione motib⁹ te exerce: girosq; quosdā cele
stiu instar agito. Motu ei circuituq; eiusmodi geni
tus similib⁹ cōseruabere. Quātū pterea ad habita
tionē ptinet: vtiliter recordabere. Sicut alimēta vi
te necessaria rus quidē vbi suppediat. vrbis vero cō
sumit: sic ⁊ ipaz vitā rufficatione frequētū vbi tediū
te minime cepit: plurimū augeri: sed vrbano cū ocio
tū negotio cōteri. Quātū vero ad habitationē siml
⁊ pffessionē spectat: illud orientaliū astrologorū mi
nime cōtēnendū: videlz mutatione nois: pffessoris
habitus: victus: loci celestem influxum nobis tum
in melius tū in deteri⁹ permutari. Demones quoq;
vel cōmutari: vel ad eosdē aliter hic ⁊ alibi nos ha
bere: platonici iudicabunt. Demonem vero vniūscu
iusq; custodem astrologi cum platoniciis geminum
esse posse consentiunt: alterum quidem geniture pro
priū: alterū vero pffessionis. Et quotiēs pffessio cū
natura cōsentit: eundem vtriusq; demonem: l certe
simillimum nobis adesse: vitās inde nostrā magis
secū fore cōcordē: atq; tranquillam. sin autē pffessio

De vitacelitus

dissidet ab ingenio: demonē acq̄sūtū arte: esse agenio
naturali discordē. vitāq; laboriosam atq; sollicitam.
Qualis aūt vnicuiq; demon ab ip̄a ḡn̄atione presit
cupiētibus inuenire Porphirius regulā inuestigat
ex planeta dñio geniture. Iulius firmius planetam
geniture dñm esse inquit: vel euz qui plures illic ha
beat dignitates: vel ex firmiori s̄m̄ia poti⁹: eū cui⁹ do
miciliū mor̄ petitura sit luna post signū: qđ hoīe na
scēte saz tenet sed demonē nō eadē regula putat in
uestigandū. Veruz ex chaldeorū op̄inione a sole po
tius aut luna. A sole qđē ad lunā in natiuitate diur
na. a luna vicissim ad solem in natiuitate nocturna.
At cōputatio inter hec itervallo equale spaciū per
agas ab ascēdētis gradu descēdens: ⁊ i quē termi
nū desinis aīaduertas. Cui⁹ ei stelle ē ille terminus:
et iisdem esse demonē arbitrant. Sū matim⁹ o a do
mido geniture simul atq; demone tenorē vite fortu
nāq; ppendere solēt. Fortunā adiunxi: qm̄ nōnulli p
tem fortune: eadē ferme cōputant rōne. Optabant
veteres suū ad se demonē ab aliquo celi cardine de
scēdisse. Ab oriente videlicet v̄l occidente v̄l medio
vtriq; celo. Aut saltē ab vndecima v̄l quinta plaga.
Vndecima quidē medio supra caput n̄m celo succe
dit: ac bonus demō cognominat⁹: ⁊ ascendentem ab
orientē gradū aspiciit ex sextili. Quinta x̄o celo ant
podum medio succedit: appellaturq; bona fortuna:
et ascendentē gradū cōtuetur ex trino. Optabāt ter
tio loco demonē si modo a cadētis plaga venerit sal
tem: v̄l a nona venisse: vel a tercia. Nona em̄ appel
latur: deus: tercia x̄o dea. Et illa ascēdētē gradū ex
trino hec aspiciit ex sextili. Cadētes x̄o duodecimā

De vita celitus

atq; sextaz exhoirebāt. illā sane malū demones: hāc
malā fortunā cognominātes: Nos autē optare p̄teri
ta fuguacū arbitratī: monem⁹ easdē plagas quas
illi prodemonib⁹ fortunisq; optabāt: obfuarī p̄ pla
netis ⁊ stellis ad opusefficiēdū accommodādis: ut v̄l
sint in angulis: aut in duabus q̄s diximus succeden
tib⁹: aut saltē in duabus dūtarat cadētibus: quas
antea nominauimus. Neq; em̄ ab re solē nona gau
deredicūt: lunā tertia: iouē vndecima: venerē x̄o q̄n
ta l̄he nāq; gradū sp̄piciūt ascēdētē: sed redeam⁹ ad
institutū. Siue igitur ab illa quā i supiorib⁹ narra
bazerperiētia: diligētiaq; siue ab hac arte: quā mō
resē sui p̄mū inuestigemus nature demonisq; insti
tū: infortunatū eē cēsebm⁹: q̄ officiu nullū p̄stet
honestū. Hāc r̄ducē p̄fessionis reuera nō habet: quī
opus honestū nō aggredit: r̄ducē naturalē vir vllū
habet. Nisi stellarū demonūq; siue angeloz ducū di
uinit⁹ ad custodiā dispositoz officiu ē agere semp ⁊
excellētē atq; latissime infortunatū insup eū vt su
pra dixim⁹: q̄ p̄fessioē nature p̄ria: diuersū a genio
subitodemō. Memēto x̄o prodignitate p̄fessionū
digniores gradatim accipi demones seu maioris an
gulos atq; i gubernatiōe publica etiā digniores.
Posse x̄o artē viteq; tenoriē accipi genio: ⁊ ingenio
nō cōtrariū: neq; lōge diuersum: etiā si ad excellēti
ra p̄cesteris. Memento rur⁹ familiaritatē eoz iire
quib⁹ ḡfe celestes afflāt. Ad et bonis animi: corpo
ris: fortune p̄pēdes. Sicut em̄ odor ex musco: sic ex
bono boni nō n̄hil exhalat in primū: ac sepe p̄fue
rat infusum. Mirificus autē foret cetus triū feliciuz
vel duoz iter se mirabiliter redūdantiū. Memēto

De vitacelitus

deniq; effrenatos ⁊ impudētes ⁊ malignos ac infelices ꝑcul fugere. Hi nāq; maloz pleni demonū: vñ ra diorū malefici sunt: ⁊ tanq̃ leprosi pestilētēz nō solū tactu nocēt: sed ꝑꝑinq̃tate etiā ⁊ aspectu. Sane ꝑ ꝑinq̃tas ip̃a corporū aiatoz putat eē cōtact⁹: ꝑꝑter efficacē vaporū exhalationez foras a calore: spū affectu: inanārē. Maxime x̃o pestilens erit sigitiosoz familiaritas atq; crudeliū: si vez fuerit: post vegeta lē vitā mēse iouis. i. sc̃do nobis ifusam: deinceps mē se martis. i. tercio sensualē aiām ifundi ꝑturbationib; mācipatā. Sic ei q̃ ꝑturbatione ferunt: martis plenim: martiali cōgitationē ꝑꝑinq̃s ificiūt. Cōtrariis x̃o rōne cōsuetudo frequēs cōtigūq; cōmerciū cū felicibus excellētibusq; vt diximus ꝑdesse mirifice consuevit. Apollonitū theanē ferūt ephesi deprehē disse senem: sub cuius figura lateret demon: qui sola ꝑñtia totam ciuitatem peste contaminabat. Quan tū vero socrates multis ꝑesentia sua ꝑfuerit: xenophon et plato testantur.

¶ Quia ratione ifati cognoscāt ingenium suū: sequā turg; victū spiritui consentaneum Ca. xxiij.

Quoniam x̃o ifay studiosis loquor: recor dari vnūquemq; volo ifarū amore captū in primis se esse mercurialē: ꝑterea sola rem quatenus ipse mercurius est solaris. Atq; hec cōis his oib; ē cōditio. ꝑꝑꝑrie x̃o ꝑter naturā mercurialē q̃d celo quig̃sa leporib; dignitate: venustate pollet: apollinem ife agnoscat ⁊ venerē. Qui ad leges vñ naturalē cōmunēq; ꝑhilosophiā ē ꝑꝑēssor: nō ignoz touē se hñc patronū. q̃dā secretissima queq; curiosi ꝑscrutāda penit⁹ insignat

De vltra celitus

sciat se nō mercuriale solū ēē: s; saturniū. Sub cui⁹
etiā p̄ncipatu sunt oēs in quouis studio vsq; ad fi-
nē seduli: presertim i rebus alijs negligētes. Deniq;
si verū est qđ nōnulli tā phisici q̄ astronomi tradūt:
aiām intellectu predictā i cōceptū hūanū mēse solis
id ē quarto descēdere: qđ plurimū intellectu viuūt: r
ab initio sunt p̄cipue et quotidie solares euadunt.
Ihorū itaq; planetarū fauor hīs hoib⁹ auspicandus
erit. Sub eorū spiraculo medicine p̄lādē: i eorū regi-
onib⁹ habitādū. Verū ad apollinē musarū duces in
primis vos o litterati musarum cultores aduoco.
Quicūq; igit inē vobis dilectissimi i musarū amore fra-
tres: ingenio multo magis: longiusq; q̄ cope valeāt:
hi p̄fecto sciāt i genitura quondā sua p̄hebē quidē
materiā suppeditalse p̄paucā. p̄hebeū xō spm̄ infu-
disse q̄ plurimū immo r̄ quotidie i humores alimen-
taq; in corpore i spm̄ maxima quadā ex pte resolu-
re. Anusquisq; igit vestrūz torus est ferme spūs spi-
ritalis iquā homo qđā terreno hoc corpusculo p̄so-
nat⁹ spm̄ añ alios p̄petuo quodā labore fatigās: vt
ipsi p̄e ceteris sit assidue spūs recreand⁹ r̄ in senē-
ctute p̄terea i qua cōiter euadit crassior: ad subtili-
tatē p̄p̄iā reuocand⁹. Scitis p̄fecto crassū corpus
crassis elemētis quattuor ali. Scitote igit spirita-
le corpus suis quibuscūq; tenuib⁹ elemētis quattu-
or enutriti: Huic em̄ vinū est p̄pterea. Odor ip̄e vi-
ni vicē gerit aque: Tāt⁹ rurū r̄ sonus agit aerem.
Lumē autē p̄fert igneū elemētū. His ergo q̄ttuor p̄-
cipue spūs alit: vino in quā eiusq; odore: r̄ cātū sifr-
atq; lumie. Sed nescio quō ab apolline primū exor-
si incidimus mox i bacchū. Et merito qđē a lumine

De vita celitus

puenim⁹ i calores: ab ambrosia i nectar: a xitatis i
tuitu i ardētē xitatis amorē: fratres certe sūt indē
uiduiq; comites pheb⁹ atq; bacch⁹. Ille qdem duo
potissimū vobis affert: lumē v; atq; lyā. Hic itē pre
cipueduo: vinū odorēq; vini ad spm recreādū. Quo
rū vsu q̄tidiano spūs ipe tādē phebe⁹ euadit: 2 lib.
Quāobzē: ita vos ad excipiēdū solis lumē quoti die
cōparate vt q̄tenus deuitata destillatione quadā et
ericcatiōe fieri pōt: frequētissime sub luce viuas sal
tē i p̄spectu luc; tū eminuatū cominus: tū tectis: tum
apti ad vsu vbiq; vestruz vitalē solis potētiā tēp
antes: atq; igne referētes i nocte solē cithare cāt⁹ ite
rim nō obliui. Spirare xō semp 2 vigilātes 2 dormi
entes aerē viuū: aerē luce viuētē. Silr hīc vos opy
ad merū bacchi donū apollinis bñficio pcreatum.
Eadē igr pportioē q̄ lumē: accipite vinū. Abūde q̄
dē q̄ten⁹ nec distillatio: nec ericatio: q̄lē dixie brie
ta sue cōtigat. Etq; pter hāz vini q̄tidie bis acceptā
odorē ei⁹ frequēt⁹ haurite pti qdē os vbi sps fue
rit recreād⁹: colluēt es mero ptilauātes eodē man⁹
pti narib⁹ 2 tpi⁹ admouētes. Satis iā fies collo
cuti sumus: satisq; cōbibimus. Ergo valete.

¶ Astronomica diligētiā i liber: pcreādīs in p̄pans
discipulis: i edificijs 2 habitatiōe: atq; vestib⁹: aqua

Stū curare talia liceat. Capit. xxv.
Ed iuuat etiā parūp alloqui seuerū religi
onis antistitē. Dic age qd nā i astrorū vñ
bānas antistes: Quicqd i q̄e arbitrio n̄o
de trahit: q̄cqd vñ⁹ dei cultui derogat. Eadē ego te
cū nō dāno solū: s; ēt valde detestor. Execratis q̄ne
tiā sc̄to: atq; ego isup phoresco nōnullos qui cum
um exoratum volunt ad iouem in medio celorū
n. i.

De vita celitus

Illud drachonis caput subcūtē tā miseri q̄ nulli p̄su
gūt ab ip̄o v̄z drachone: q̄ quondā e celo corruit ter
tā stellaz p̄tē secū trahēs: deniq; deuorādi. *Alex* cō
cedesne p̄tib⁹: m̄fimonij⁹: colloquij⁹: itinerib⁹: sili
busq; opib⁹ pagēdis: horas oportūas: eligere? *Mō*
facile te his assēsuz video: nescio qd arbitrio metuē
tē. Ego igit̄ z si theologus ille magnus albert⁹ ista
dabit z rō qdā forte dicabit: p̄ electionē ip̄az ad arbi
triū p̄ncipē: celestia ita p̄udētie n̄f̄v̄su subijci: quē
admodū herbe medico subministrāt: tibi tū poti⁹ i
p̄ntia credā. Et q̄tu difficile nūc ea p̄mittis: tā facile
ip̄e dimittā. *Obseruatiōes* *Xo* lune ideoz aliaz stel
larū ad morbos curādos: z idcirco ad remedia p̄pa
rāda iādiu (vt arbitroz) p̄misisti. *Cōcessum* q̄s abs te
z i sup̄ approbatū crescēte luna: eadēq; aucta lumie
nec aliūde ifortunata: feminib⁹ agros sp̄gere: vites
oleasq; ferere. *Cur* nō igit̄ ad plātandū (vt synice lo
quar) hōsem vramur b̄nficio lune iouisq; et phebe?
Hā veneris qdē ad hec officio semp̄v̄timur: s; recti⁹
inō dixissem: semp̄v̄runt: nā ip̄a mihi venus ē diana
Quid itē devictu dicem⁹? *Mō*ne licebit z p̄derit sub
felici fidere: tū aurūno vinū: tū indies panē epulasq;
cōficere? *Ac* si nequeam⁹ in his p̄parādis aspect⁹ sy
derū expectare: expedit saltē ascendētes accipere: vel
aliter angulares: solē iouē: venerē: atq; lunā. Sic cū
oīa q̄bus v̄timur: felicis affecta celit⁹: felicis nos affi
ciēt. *Hacten⁹* te video absq; cōtrouersia cōcessuz: nī
si forte dicas: ita vitā n̄fam nihil fore aliū q̄ p̄petuū
fuitutē. *Ad* hec ego subijciā: frustra mortalescunt
landis pecunijs z honoribus seruaturōs: q̄bus sunt
perpetuo mancipati: nisi interī diligētia physica di
cavite sibi plures accumulet. *Aut* igitur soli deo ser

De vita celitus

utatur: quod quidē est potissimū: aut si cui p̄terea ser-
uituri sunt: vite tum valide: tum longe potius q̄ pe-
cunijs honoribusq; vanis indulgē: Cōcordes ergo
sumus. Sed nunqd vel domus fūdabūt temere: vel
infaustas habitabūt: Abi cōtagiosa quedā calamitas
edificij ferme sic inicit habitare: vt venenosus
pestilētie vapor etiā ad biennij in pariete suatus.
Qualis etiā ex epidimia latēs velle: diu postea vitē
tem inicit incantū atq; p̄dit. At postq̄ hic i vestij in-
cidim⁹ mētionē: phiberis ne pie pater i vestepficiē-
da: vel p̄mū induēda spiraculū veneris diligēter au-
cupari. Quo q̄si veneris facta vestis: s̄līr p̄sp̄era q̄
dā corpus r̄ sp̄m afficiat q̄litate. Hōne medicivetat
vulpiz pelles: agninas p̄bat: Hō aliter forte fid⁹
idies quasi nascētes vestes afficit: q̄ semel ab initio
natas. Vestes quidē r̄ cetera artis opa certā a fide
re qualitatē accipe thomasaquinas i libro de fato
confirmat. Tu igitur affirmabis. infectas vero ves-
tes vtētē inficere: etiaz testis est scabies atq; lepra.
Deniq; si populi vite cōsulis (vt opinor): ista p̄mit-
tes Atq; ego p̄missione tua cōsulā obseruanda. Sin
autem eiusmodi moribūde vite curā nō impiobas
quidē: s; negligēdā mōnes: ego quidē nō negligo:
melioris vite fidutiā fretus: ceterisq; similiter con-
sulo faciendum. vale.

¶ Quomodo per inferiora superioribus exposita
deducamur: et per mundanas materias mundana

potissimum dona.

Cap. xxvi.

¶ Sed ne longius digrediamur ab eo: quod
inter p̄tate plotinū instituiamus ab initio
breuiter ita collige. Quid⁹ ab ip̄o bono
vt plato vna cū; Timeo pythagorico docet q̄ opti-
mū.

De vita celitus

mus effici poterat: est affectus. Est igitur non solum corpus
reus: sed vite insuper et intelligentie princeps. Quobrem p-
ter corpus hoc mundi sensibus familiariter manifestum: la-
teret eo spiritus corpus quoddam excedens caduci sensibus? ca-
pacitate. in spiritu vegetata: in anima fulget intelligentia. At
quod sicut sub luna nec misceat aer cum terra: nisi per aquam:
nec ignis cum aqua nisi per aerem: sicut in universo esca quidam
sive fomes ad animam corpori copulanda: est ille ipse quem
spiritum appellamus. Anima quod fomes quidam est in spiritu: corpo-
reque mundi: ad intelligentiam diuinam consequenda. Quoad
modum summa quidam in ligno siccitas ad penetrandum
oleum est pata. Oleum huic ibitum: pabulum est ad ignem.
Ad calorem dico prime. Calor ipse lumis est vehiculum
ac si lignum hoc eiusmodi sit: ut igne presente fulgeat: non
vires qualia quicquid vidimus iam hoc exemplo videbimus
vtrumque horum aliud quiddam sub luna: certum quibusdam pre-
paramentis: primum quidem naturalibus? primum arte constitutis: vi-
talia: atque etiam forte intellectualia quidam bona oportune
quodammodo de super accipere possit. Verum quod hic ad re-
ligionem spectat discutiamus alibi: ubi plotinus in
medium hec adducet. Quod vero ad naturales spe-
ctat insursum: qualescunque sint de super venientes scito
eos in nobis materisque nostris ita demon per arte compara-
ri posse: quoniam fometa nobis nostrisque ad illos natura sub-
gesserit: cellisque ad eosdem oportuni? inspiraverit. Ad-
ne in ipso fetu natura ferat ipsi? artifex: cum certo quidam pa-
cto corpusculum effecerit: figuraveritque: hoc ipso statim
preparamento: velut esca quadam spiritum ab universo dedu-
cit? Per hunc velut fomitem vitam haurit atque animam? Ac
denique per certam animae spiritus et dispositionemque: corpus? ita viuus
dignum est prout metit ad donare diuinum? Abique igitur
natura magna est: ut inquit plotinus: atque sine fine vi-

De vsta celitus

delicet certa qđā pabulis vbiq; certis fascās: nō alie
q̄ cētro terre grauiā trahēs. Nūc cōcauo leuia: calo
re folia: hūore radices: ceteraq; silr. Quo quidē at-
tractu seclū ipso deuinciri mūdū testant sapiētes indi-
dicētes mūdū esse aīal passim masculū simul atq; fe-
minā: mutuoq; mēbroz suoz amore vbiq; coire fecū
atq; ita p̄stare vinculū xō mēbroz inesse p̄ insitā sibi
mentē: q̄ rotā infusa p̄ artus agit atq; molē: et magno se
corpe miscet. Hic orphens naturā ipaz mūdū: iouēq;
mūdānū: marē appellat et feminā. Atq; adeo mutui
partitū suarū cōiugū vbiq; mūdus est auid⁹. Et xō
masculinū sexū feminio vbiq; cōmixtū: dclarat illinc
qđē ordo signoz. Abi p̄cedēs p̄petuo deiceps ordie
masculinū est: subsequens femininū. Hinc xō arbo-
res atq; herbe. Que etiā sicut aīalia vtrūq; sexū hñt.
Mitto q̄ ignis ad aerē: aqua ad terrā masculi vice
tenet ad feminā. At nō mirū sit mēbra iter se munda-
na et oēs ei⁹ articulos: mutui cōiugūz cōcupiscere.
Qđz planete cōciliāt: prim quidē mares: prim vero
femine. P̄cipue xō mercuri⁹ masculus atq; femi-
na hermafroditū pas. Qđ sane aīaduertēs: agricola
p̄parat agrū seminaz ad celestia dona. Et insito-
ribus quibuscū vitā plāte p̄pagat: et ad specē alte-
rā meliorēq; pducit. Silia qđā efficit medic⁹ et p̄fisi-
cus: et chyrgic⁹ i corpe n̄fō: tū ad n̄fam fouēdā: tū
ad vniuersi naturā vberius cōpandā. Itē quoq; p̄phi-
losoph⁹ nālū rex astrozūq; perit⁹: quē p̄prie magū
appellare solem⁹: certis q̄busdā illecebus: celestia
terrenis oportune qđē: nec aliter inferens q̄ insitio-
nis studiosus agricolaveteri recentē stipiti succulū.
Quod et proloicus valde p̄bat: a firmāse iūmodi
sapiētē: sic astroz opus adiuvare possit: quē admodū
n. iij.

De vitacelitus.

agricola terre virtutē. Subiicit magus terrena cele
stibus: imo inferiora passim superioribus: vt pprias
vbiq; feras suis marib⁹ fecundadas: vt ferrū magne
ti trahendā: vt camphorā aeri feruenti fugendā: vt
chrysalis soli illuminandum: vt sulphur et sublimē
liq̃rē ascēdēdū flāme: vt oui testā vacuā r̃ipletā rore
soli eleuādā: imo vt ouū ipm galline fouendū. p̃bre
terea sicut nōnulli fouētes oua: etiam sine aialibus
vitā illis ex vniuerso cōciliant: et sepe materias quas
daz oportune parātes absq; ouis manifestisq; semini
bus: aialia p̃creāt vt ex ocimo scorpionē: apes ex bo
ue: ex salua auē merule similē. Vitā videlicet a mū
do materijs certis oportunisq; tēporib⁹ adhibētes:
sic et ille sapiēs vbi cognouit que materie siue qua
les partim inchoate natura: partim arte p̃fecte: et si
p̃arge fuerint congregate: quales celitus influxus sus
cipere possint: haseo regnāte potissimū: colligit: p̃
parat: adhibet: sibiq; p̃ eas celestia vēdicat. Abicūq;
em materia q̃dā sic superis exposita est sicut specula
re virum vultui tuo: parietesq; oppositus voci subito
supne patif ab agentri videlicet potentissimo a p̃tate
vitaq; mirabili vbiq; p̃sente: virtutesq; passioe repo
tat. Nō aliter q̃ et speculū imaginē rēp̃sentat ex vul
tu: rex voce paries eccho. His ferme exemplis ipse
plotinus vitū: vbi mercurius imitatus ait: veteres
sacerdotes siue magos in statuis sacrificijsq; sensibi
libus diuinū aliq̃d et mirandū suscipe solitos. Vult
aut̃ vna cū trismegisto p̃ materialia hec nō pp̃tie sus
cipi numina penitus a materia segregata: sed mun
dana tm vt ab initio dicti: et synesius approbat. Mun
dana in q̃. i. vitā quādā vel vitale aliquid ex aia mū
di et sperarū animis atq; stellarū vel etiam motum

De vita celitus

quēdā z vitalē quasi p̄sentia ex demonib⁹. Imo inter
dū ipsos demonas eiusmodi adesse materis. Mer-
curius ipse quē plotinus sequi inq̄t demonas aeri-
os: nō celestes. nedū sublimiores: statua sc̄z Mer-
curius ipse cōponit ex herbis: arboribus: lapidib⁹: aro-
matis naturalē vim diuinitatis (vt ipse ait) in se ha-
bentib⁹. Adiungit cātus celestibus siles: quibus ait
eos delectari: statuisq̄ sic adesse diutius: et prodesse
hoib⁹: vel obesse. Addit sapiētes quōdā egyptios
qui z sacerdotes erāt cū nō possent rationib⁹ psuade-
re populo esse deos. i. spiritus aliquos sup hoies ex
cogitasse magicū hoc illicitū quo demonas allicien-
tes in statuas esse numina declarare. Sed iāblicos
dānat egyptios q̄ demonas nō solū vt gradus quos
dā ad supiores deos inuestigādos acceperint: s̄ plu-
rimū adorauerint. Chaldeos vero demonib⁹ nō oc-
cupatos egyptiis antepōnit: chaldeoz inq̄ religio-
nis antistites. Itā astrologos tā chaldeos q̄ egypti-
ozū quodāmodo tētauisse demonas per harmonias
celestē in statuas fictilestradere suspicamur. Quod
significare videt astrologus samuel hebreus auctori-
tate dauidis bīl astrologi fretus. Antiquos videli-
cet fictores imaginum fecisse statuas futura p̄nun-
tiantes. Harmoniam vero celestium his accommo-
datam esse tradit metallū fundere ad hominis pul-
chri formā die mercurij hora tertia sc̄z saturni. Quā
mercurij saturnū in aquario subit: nona celi plaga
vaticiniū designāte. Accēditq̄ geminorum sidus si-
gnificans p̄phetaa (vt aiunt) mars a sole cōburitur:
nec mercurium intuetur. Sol tamen aspicit coniu-
ctiōes illius locū. Venus interea alique obtinet an-
gulū: occidēialis est z potēs. Luna ex trigono gra-
n. iij.

De vitacelitus.

dū aspiciat ascendentes: sicut saturnus. Nec illi. Ego autē pio qđdem ex beati thome sñia puto: si, mō statu as loquētes effecerit: nō simplicē ipm stellariū isurū ibi formauisse xba: s; demonas. Deinde si forte cōtingerit eos i eiusmōi statuas igredi: nō arbitror hos ibi p celestē influxū fuisse deuictos: s; spōte poti⁹ suis cultorib⁹ obsecutos: deniq; decepturos: Nā z natura supior ab inferiore cōciliat quidem aliquādo sed cohiberi neq; Et dispositio illa siderū paulo ā tedescripta pcurrere nō pōt. Quāuis autēdemonas astronomica rōne statuis includant: tñ vbi p cultuz eis exhibitū pñtes extiterint: Porphirius ait eos regulis astronomicis oracula reddidisse atq; iō frequent ambigua. Et merito qm iāblic⁹ pbat pphe tiam verā: atq; certā: nec malis demonib⁹ cōuenire nec hūanis artib⁹: vel natura: sed spiratione diuina purgatis mētib⁹ puenire. Sy ad mercuriū: imo ad plotinū iā reuertamur. Mercuri⁹ sacerdotes ait ac cepisse virtutē a mūdi natura cōueniētē: eāq; miscuisse. Secutus hūc plotinus putat: totū id aīa mūdi cōciliāte cōfici posse. Quatenus illa naturalū rez formas p seminales quasdā rōnes sibi diuinit⁹ insitas generat atq; mouet. quas qđem rōnes appellat ēt deos. Qm ab ideis supme mētisanūq; destituūtur: itaq; p rōnes eiusmōdi aīaz mūdi facile se appli care materijs: q; formauit ab initio p easdē: qm magus vel sacerdos opportunistēporibus adhibuerit formas rez rite colectas: q rōnē hāc: aut illā pprie spectat: sicut magnes ferrū: reubarbarū colerā: crocus cor: eupatoriū spodiū: picur: spica muscus: cecrebrū: Sierivero posse quādoq; vt rationib⁹ ad formas sic adhibitis: sublimiora quoq; bona descendāt

quatenus
alibus
ideis. &
agit. &
Abi et
tilis ex
ca fuer
ne chri

¶ Apo
vita m
tum sa

M

tripet
vbi pa
ibi plu
revid
Sabe
uit pe
petro
sum d
ardue
nesci
pcul
Quā
libro
decre
ille i
fana

De vita celitus

quatenus rōnes in aīa mūdi cōiuncte sūt intellectu
alibus eiusdē aīe formis: atq; illas diuine mentis
ideis. Quod et iā publicus approbat. vbi de sacrificijs
agit. Qua de re alibi nos oportuni⁹ disputabim⁹.
Vbi etiā apparebit q̄ impura superstitio populi gē
tilis extiterit. Contra vero q̄ pura pietas euangeli
ca fuerit. Quod magna ex parte in libro de religio
ne christiana iam fecimus.

¶ **FRAGS.**

¶ Apologia quedā in qua de medicina: astrologia
vita mundi. Item de magis: qui christum statim na
tum salutauerunt.

Marcellus Ficinus Florentinus dilectissi
mis suis in veritatis studio fratrib⁹ tri
bus Petris Nero! Suiciardino! Sode
rino! ter quaterq; salutes. Rectius modo
tripetro q̄ tribus petris fortasse dixissē. Sicut enī
vbi palma est vna nō faciūt plures ī ea digitū man⁹
ibi plures sic vestra amici corpora tria nihil phibe
revident: quo min⁹ vnū efficiat petrū vna volūtas.
Faber ille celestis patrie christus tā īgentes pcrea
uit petrā vt īnēso huic edificio ecclē sue vna hec
petro fūdādo sufficere. Ego quoq; tā grādes naci⁹
sum diuina quadā sorte petras: vt tres nunc meo v
ar duo satis edificio faciāt. Hūc vobis amici nunc si
nescitis: arx illa palladis necessaria fore videt⁹ qua
pcul a nobis seuū impioz gīgātū impetū arceam⁹
Quāobzē v̄sa primū arce trib⁹ ostructa petris: triū
librozū meozū vitā vite publice succurrētū munire
decreui. Scitis (vt arbitroz) me de vita libzū opo
suisse in libellos tres diuisum. Quozū primus de vita
sana scōs de vita lōga: tertius de vita celitus inscri

A pologia:

beſ. Igit̃ eſca tituli tā ſuauiſq̃ plurimōſalliciet ad
guſtādū: ſed in numero tāto ignorātes pleriq̃ futuri
ſūt (vt arbitror) maligni q̃q̃ nō pauci. Aliuſergo di
cet in dōne marſiliuſ eſt ſacerdoſ: Eſt p̃fecto. Quid
igit̃ ſacerdotib⁹ cū medicina? Quid rurſū cū aſtolo
gia cōmercij? Aliuſ aūt z qdē indign⁹ vita: vitā ſui
debit celo. Tuncti deniq̃ ſic a Tecti bñſicio i eoſ nō
ingrati nimis erunt. atq̃ aduerſuſ caritatē noſtram
quavite p̃ſpitatiq̃ publice p̃ingentū facultate cōſu
limuſ nō pudebit eſſe crudeleſ. Cōiſigit̃ erit vobis
iſte labor. ſed vt quodā mō leuior ſit: treſ ei eſtiſ ad
uerſū treſ hoſteſ diſtributū ſubire certamē. Nec in
uectiuā (nouī ei ingentū vrm) cōfutabitis inuectiuā
ſed alieni ſellū amaritudinē: q̃ ṽra ſuauiſ eſt miri
fica veſtri mellis dulcedine ſupabitiſ. P̃ncipio cā
didiffime. Mere reſpōdetō p̃miſiſ: antiq̃ſſimoſ quo
dā ſacerdoſeſ fuiſſe medicōſ pariter z aſtronomoſ.
Qd̃ ſane chaldeoſ: perſay egyptioſū teſtificant hī
ſtozie. Ad nullū p̃terea magiſ q̃ ad piū ſacerdotem
p̃tinere ſingulariſ caritatiſ officia: q̃ quidē in mar
mo oīm bñſicio q̃ maxime lucet. Officiū vero p̃ſtan
tiſſimū eſt p̃culdubio: qd̃ et maxime neceſſariū et in
p̃miſiſ ab oīb⁹ exorpatū: effidere videli: vt hoīb⁹
ſit mēſ ſana in corpe ſano. Id aūt itā demū p̃ſtare
poſſum⁹ iſi cōiungim⁹ ſacerdotio medicinā. At quo
nā medicina ſine fauore celeſti qd̃ z hypocrateſ ga
lienuſq̃ cōſtitē: z noſ expti ſum⁹: ſepiuſ eſt inanīſ
ſepe etiā noxiā: nīmtrū ad eandē ſacerdotiſ caritatē
aſtronomia p̃tinet ad quā attinere dixim⁹ medicinā
Eiuſmodi vt arbitror: medicū honorari ſacre iſe iu
bēt: qm̃ p̃pter neceſſitatē hūc altiffim⁹ p̃cauerit
Et chriſtuſ ipe vitelargitoz: q̃ diſcipuliſ mādauiſſā

guente
ſi mīn
herbie
ciant o
egroti
li aſali
adeo v
celeſti
hīrūdi
te part
ter oua
aialia
te pini
lituſ cō
ceps pl
deſ. Si
q̃ curio
neſ nō
ipſum
ſi equa
que cul
riſ ſed
ſperā cō
fici men
ingeniſ
iure cō
duſtria:
gi oīz p
er pau
lio grat
tem ſon

Apologia

guentes toto orbe curare: sacerdotib⁹ quoq⁹ p̄cipiet
si minus verbis: vt illi quondā mederi possint: saltes
herbis & lapidib⁹ medeant. Que si minus ipsa suffi-
ciant oportuno quondam a flatu celi cōflare hec et
egrotis ad mouere iubebit. nā et ip̄e eodē afflatu ce-
li aialia passim ad suam queq⁹ cōcitāt medicinā: vsq⁹
adeo vte oim abundantissime puidet. Sic instinctu
celesti diuinitus instigante: serpētes quidē maratro
hirūdines aut chelidonia oculis medicāt. Ad le vera
te partu aetite lapidē diuinit⁹ inuenerunt: quo felici-
ter oua statim eniterent. Itaq⁹ deus ip̄e qui p̄ celum
aialia queuis ad medicinas instigat: sacerdotes cer-
te p̄mittit nō mercede inq⁹: sed caritate medicinis ce-
litus cōfirmatis morbos expellere. His vero tu dei
ceps plura etiam si expeditit ingenij tui aculeis ad-
des. Surge post hec et tu Suiciardine vehemēs: at-
q⁹ curiosus ingenijs respondeto: Magiā vel imagi-
nes nō p̄bāri quidē a marfilio: sed narrari plotinuz
ipsum interpretante. Quod et scripta plane declarāt
si equa mente legantur. Hec magia hic prophana
que cultu demonū nititur: verbū quidē vllū asseuera-
ri: sed de magia naturalī: que reb⁹ naturalibus ad p̄-
sperā corporū valitudinē celestij beneficia captat: ref-
fici mentionē. que sane facultas tā cōcedenda videt⁹
ingenijs legitime vtētib⁹ q̄ medicina & agricultura
iure cōcedit. Tātoq⁹ etiā magis: q̄to p̄fectior est in-
dustria: terrenis celestia copulās. Ex hac officia ma-
gi ois p̄imi christū statū adorauerūt. Quid igit⁹
ex pauescis magi nomē formidolose? Homē euāge-
lio gratiosum. Nō maleficum et veneficum: s; sapien-
tem sonat et sacerdotē: Quidnā p̄fiteretur magis ille

De vita celitus

venerator xpi primus? Si cupis audire qñ qdē agrī
cola est: certe qdā mūdicola est. Nec ppter ea mūdū
hic adorat: quē ad modū nec agricola terrā. Sicut
agricola hūanivictus gñā ad aerē tēpat agrū: sic ille
sapiēs: ille sacerdos gñā salutis hūane inferiora mū
di ad supiora cōtēperat: atq; sicut oua galline: sic op
portune terrena subiscit fouenda celo. Qd efficit sp
ībe deus: et faciēdo docet: suadetq; facere vt a supis
infima generent et moueant atq; regāt. Deniq; duo
sūt magie gñā. Anū qdē eorū q certo quodā cultu de
monas sibi cōciliāt. Quorū opa freti fabricant sepe
portēra. Hoc aut penitus explosum est qñ princeps
huius mūdi eiectus est foras. Alterū vero eorū q na
turales materias opportune causis subiscunt natu
ralibus mira quadam ratione formandas. Huius
quoq; artificij species due sūt. Altera quidē curiosa
altera necessaria. Illa sane ad ostērationē supia sua
fingit pdigia: ceu qñ perfax magi ex saluta sub fimo
putrefacta dū sol et luna secūdā leonis faciē occupa
rent: eundēq; gradū ibitenerēt: generabāt autē meru
le simile: serpēna cauda: eamq; redactā in cinerem
infundebant lampadi. vnde domus statim plena ser
pentibus videbat. Hoc aut tanq; vanū et saluti norū
pcul effugiendū. Tenēda tñ species necessaria: cum
astrologia copulās medicinā. Si quis aut pertinax
vlti? iset morē huic ita gerito huic iā rdine: vt ne
legat hec nřa nec intelligat: nec meminerit: nec vtať
hōi hō est itāto bñficio pñus indignus. Multa sūt
pterea q tu aduersus ingrātē ignorantia i medi i af
ferre tuo ingenio poteris. Qui dnā agit et tu strenue
foderis nř: Tolerabis ne supstitiosos ceccosq; nescio
qs futuros q vitā i aialib? vñ obiectis i iuris herbisq;

villissim
pā xō
pticulie
nec vell
sum?
cōdem co
arati x
cā euāg
vri. iqb
pñficio
bis eiū
subesse
Ne noi
sit pph
re: Qu
absolut
queq; v
rimis d
nōne vi
daz ex s
exsevit
gis hec
quā vit
opinio
si oculi
dat pe
ipm i s
thovit
lūis tā
sum ist
vt plu
mi He

De vita celitus

vilissimis manifestā vidēt i celoi: mūdo nō vident.
Iā hō si homicīdes isti vitā minimis pcedūt mūdi
pticulis: q̄ tādē demēt iā ē. Que iuidia? Hec nosse
nec velle: totū viuere i quo viuimus z mouemur et
sum⁹. Qd̄ qdē canit arat⁹ iouē manifeste significās
cōem corpis mūdani vitā. Per oportune nūc i hec
arati hba nescio quō videoz incidisse. Memini lu-
cā euāgelistā: memini paulū aplm his hōis libens
vri. iqb⁹ mūdi vitā sapiētes illi nō horrēt. At hō su-
p̄sticio⁹ qdam his obijciat non facile cōuici ex ver-
bis eiusmodi paulū assēiri: mūdū hfe aīam: h iū
subesse deoz ac nos in hoc ipō deo viuere. Esto igit
he noīnem? i mūdo qñ nō placeat aīam. Homē aīa
sit pphanus. Accēbit ne saltē vitā qualem cūq; dice-
re: Quā deus ipē mūdi faber huic opi suo iā felicit
absoluto clemēter iūpiret. Qñ qdem erga vilissi ma-
queq; viuētia nō est auarus. Et q̄tidie p celū q̄ plu-
rimis q̄ sunt i eo largissime p̄stat vitaz. Dic amabo
nōne vides boues z asinos: o bos: o asine: q̄ tactu q̄
daz ex se viuētia ḡsiant esse viuos: Si ḡ hec p̄terea
ex se vitā q̄daz aspectu etiaz ḡsarent: an nō mltō ma-
gis hec viuere iudicares? si q̄ modo ipse iudiciuz: si
quā vitā habes. Celū terre marit⁹ nō tāgit (vt cōis ē
opinio) terrā. Cū vxore nō coit: s; solis i siderū suorū q̄
si oculoꝝ radijs vndiq; lustrat vxorē: lustrādo secun-
dat p̄creatq; viuētia: Hū ḡ vitā vī itūedo largiēs
ipm i se ppriā nullā habet vitā: Et qd̄ dedit aui stru-
tho vitā aspectūq; viuificū: lōge est hoc ipō deteri⁹.
Ihis tādē adductis i mediū: nisi p̄suaseris sup̄sticio-
sum istū mittito semiuitū: imo hō nō viuū. Proinde
vt plurib⁹ cām n̄fam p̄sonis agam⁹: addito Petre
mi Here. Amphionē illū iūm. Lādinū Thuloseuz

Apologia

oratorē pariter ⁊ poetā: Ille noster Amphio suauitate mira celeris lapidea hostiū nrorū corda demoulet. Tu vero Suiciardie carissime cōpater: ito nūc ito alacer: Politianū Hercule accersito. Hercules quondā vbi piculosi? certandū foret: vocitabat Iolaum. Tu nūc sistr Hercule. Hosti pfecto qđ barbara mōstra latium iā deuastāna Politianus Hercules iuaserit: lacerauerit: iteremerit: qđ acriter expugnet passim. Quā tuto ppugnet. Idic ergo vel cētū hydre capita nris liberisq; minitāna statiz cōtūdet claua: flāmisq; cōburet. Eya mi dulcissime foderie: Surge age: picū salutato phebeum. Hunc ego sepe phebu apello meū. ille me dionisiū vicissim atq; liberū. Fratres ergo sum? Rūcia phebo meo: venenolum cōtra nos pythone expalude iāiam emergētē. Cēdat ar cū: obsecraprecor. Cōfestim spicula iaculet. Intēdet ille ptin? scio quid loquar. veennūq; totū semel vna nece necabit. Alate iā feliciter amātissimi fratres mei: nō valitudie tm̄ felici: s; ipsa ēt felicitate digni. Liberorūq; meorū in lucē iā pdestium valitudinē felicitatēq; curate. Xv. Septēbris AB. CCC. lxxix. in agro caregio.

Quod necessaria sit ad vitam securitas et tranquillitas animi.

Marsilius Fiscinus dilectissimis i veritatibus venatione fratrib? Bernardo Canisano: Joanni Canacio: Amerigo Cursiano: salutem. Cum primis hic in verbis venationē quandā istituissēmus: merito forsan canes statim adhibuim? ⁊ cursores. Aptē quidē philosophātes appellauim? venatores anihela sēper xitatis idagine laborātes. Num etiā apte canes? Aptis

Apologia.

sim e iquit i repub. socrates Philosophātes esse vel
legitimi sunt vt spurij. Ambo canes. Illi qdē xitate
ipam sagaciter iueſtigāt: mordicus iueſtā tenēt: hī ve
ro p opimide latrāt: mordēt: lacerāt. Tū pfecto ca
nes iter phlos sibi vēdicāt: vt nō solū seipos i sectaz
aliquā iſeruerit: ſ; ēt ſectā ipi ſuā noie. Lyncā qñq;
cōfecerit. Hābzqñetiā ſuos academia canes. Huc er
go vos ſagaces academie canes: huc vos velocissi
mi cursores aduoco. Tres ei estis. Tres nūc meos
p̄cor defendite liberos adhuc teneriores: iter lupos
(vt vereor) eueſtig: o p̄dituros. Currite iquā alacres
negocia ei nūc vob optata mādō: ſi curas. Georgiū
Benignū ſalutātū cognoscitis meū. Qui xitate il
lā p cui? nūc vos veſtigia paſſim venādo diſcurritis
iā diu ē ſagacis aſſecut⁹. Qui ⁊ fratres ſuos ſoliſim
nar maior ip̄e: minoris illuſtrat. huic igit: ſi quē lupo
rūvlulatū audierit: nūciat. Fortiſſim⁹ ille georgi⁹
oēs facile fugabit lupos: q̄ ⁊ vaſtū drachonem qñq;
transſiit. Ille me igit: ille ſollicitudie ſilz vos cura
leuabit. Solet ei inſ vos aliq̄s: ⁊ qdē iā ſepius dice
re: nihil ad vitā ſalubrius expeſſiri: q̄ magna cū ſecu
ritate tpa deglutire. Ceteri xō dicēt: p̄tin⁹ arridere
S; dic age Canaci qnā hoc tuū ē toties reperitū?
Tēpora deuorare? Quid deniq; tibi vis? Nō eſſe in
quies: ſed bibere potius. Nō mādere: vel cōterere:
ſ; faucibus plenis ingurgitate. Si qdē tps ipm na
tura quedā ē liquēs (vt ita dixerim) atq; labilis. At
quētiū vero hec eſt cōditio: vt ſi cōhibeas i auguſtū
ſubito p̄das. Diſflu ſūt ei coacta celeriterq; diſſugiūt
Si aquam ſpongie imbibitā forte cōpiſſeris: expri
mes eam: ſtatimq; diſperges. Si lati⁹ hāc tenueris
retinebis, multo magis acri⁹: ſignemq; ⁊ etherem.

De vita celitus

Hic apud poetas frustra p̄tendūt: q̄ āpla dīuorū manū
vī simulachra vīnīs capessere molunt. Late admo-
dū accipiēda sūt latissima. Liqueŕia rāplissima sūt
amplissime possidēda. Tūc certe grauius nos p̄mit
angustia: q̄n̄ animū ip̄m motūq; ei⁹ nāliter amplius
redigim⁹ iā gustū. Quicūq; studia negociarū p̄stīrāt
examissim: r̄ iminima queq; sēp̄ exactissime detēŕ:
vitā iterea suā heu suā vitā clā miseri p̄terūt. Recte
igīf pitagoras p̄cepisse videt. Cane ne q̄n̄ in angu-
stū forte cohībearis: unichil celo ampli⁹. nihil ē vita
li⁹. Angustissima vicissi tra vitā h̄ i mūdo q̄ mīimā.
Deniq; si celo tpeq; viuim⁹: q̄to hec lati⁹ absorbe-
m⁹ tāto viuim⁹. vīuiti⁹. Viuite q̄ leti ab āgustia p̄-
cul o amici. Viuite leti. Venicia celum vos creauit
sua. Quā suo qdā risu. i. dilatatiōe motus plēdor ede
clarat: q̄si gestūs: Letitia celū vos euabit vīa. Ergo
quotidie in p̄ns viuite leti. Nā sollicitudo p̄ntiū: ra-
pit vobis p̄ns p̄ripitq; futurū. Curiositas futuroꝝ cele-
ris i p̄teritū vos traduŕ. P̄terū igī p̄cor: atq; tēp̄: vi-
uite leti. Nā fata sinūt: dū securi viuūt. S; vt reue-
ra sū cura viuatis: ne vñā qdē hāc curā sumite: q̄ sol-
liciti curetis vñq;: qua' potissimū diligētia curas ef-
fugiat. Ana em̄ cura hec mortalib⁹ heu miseriis
omni cura cor vrit. Negligite igīf diligētia: negli-
gētia x̄o diligite. atq; hāc etiā negligēter. Quoad
l̄ vobis iquā atq; decet. Hec aut̄ nō tā vt sacerdos
amici mād o vobis q̄ vt medicus. Nā absq; hac vna
tanq̄ medicinarū omniū vita medicine oēs ad vitā
producendam adhibite moriuntur.

Xvi. Septēbris. **AB. CCC. lxxix.** i agro caregio.
Finitur opus.

Regimen sanitatis Salerni.

Regimen sanitatis salernitanum: nec non
et magistri Arnoldi de nouiulla feliciter in
cipit.

Aglozum regi scripsit schola tota salerni
Si vis incolumen: si vis te reddere sanum
Curas tolle graues: irasci crede pphanus
Parce mero: cenato parū si tibi vanum
Surgere post epulas: somnum fuge meridianum.
Non mictum retine: nec comprime fortiter anum.
Hec bene si serues tu longo tempore viues.
¶ Si tibi deficient medici: medici tibi fiant.
Hec tria mens leta: requies moderata: dieta.
¶ Lumina mane manus surgens gelida lauet vnda.
Hac illac modicum pergat: modicum sua membra.
Extendat: crines pectat dentes fricet. illa
Confortant cerebrum: confortant cetera membra
Lote cale: sta pasci: vel infrigesce: minute.
¶ Sit brevis aut nullus tibi somnus meridianus.
Febris pigracies capitis dolor atq; catharus:
Hec tibi pueniunt ex somno meridiano.
¶ Quattuor ex vtro veniunt in ventre retento
Spasmus: hydrops: colica: et vertigo: quattuor ista
¶ Ex magna cena stomacho fit maxima pena
At sis nocte levis: sit tibi cena brevis
¶ Tu nunq; comedas: stomachum nisi noueris ante
Purgatum: vacuūq; cibo quem sumpseris ante.
Ex desiderio poteris cognoscere certo.
Hec tua sunt signa subtilis in ore dieta.

Regimen sanitatis falerni.

Perfica:poma:pira:lac:caseus:et caro salsa
Et caro ceruina:leporina:caprina:beuina.
Hec melancolica sunt infirmis inimica.
¶ Qua recentia:vina rubentia:pinguia iura:
Cum similia pura nature sunt valitura.
¶ Nutrit et impinguat triticum:lac:caseus:infans
Testiculi porcina caro:cerebella:medulle:
Dulcia vina:cibus gustu iocundior:oua.
Sorbilia:et ficus mature:vuae recentes.
¶ Vina probantur odore:sapore:mitore:colore
Si bona vina cupis:tunc ista probantur in illis.
Fortia:formosa:fragrantia:frigida:frisca.
¶ Sunt nutritius plus dulcia candida vina.
¶ Si vinum rubrum nimium quandoq; bibatur
Genter stipatur:vox limpida turbificatur.
¶ Alea:murruta:pira:raphanus:et tyriaca:
Hec sunt antidotum contra mortale venenum
¶ Per sit mundus:habitabilis haud venenosus
Reue sit infectus:nec olens fetore cloace.
¶ Si tibi serotina noceat potatio:vina
Hec matutina rebibas et erit medicina.
¶ Non sit acetosa ceruissa sed bene clara
De validis cocta gravis satis ac veterata.
¶ De qua potetur stomachus non inde grauetur
¶ Temporibus veris modicum panderi iuberis
Sed calor estatis dapibus nocet immoderatis
¶ Autumni fructus caueas ne sint tibi luctus
De mensa sume quantum vis tempore brume
¶ Signit et humores melius vinum meliores
Si fuerit nigrum corpus reddit tibi pigrus
Vinum sic clarum vetus et subtile maturum

Regimen sanitatis Salerni.

Ac bene limphatum: saliens: moderamine sumptu
¶ Nausea nō poterit quemq̃ verare marina
Antea cum vinomixtam si sumpserit illam
¶ Salvia: sal: vinum: piper: allea: petrocelinum
Ex his fit salsa: nisi si com mixtio falsa.
¶ Salvia cum ruta faciūt tibi pocula tuta
Adde rose florem minuitq̃ potēter amorē.
¶ Si fore vis sanus ablue sepe manus.
Lotio post mensā tibi confert munera bina
Abundificat palmas: et lumina reddit acuta.
¶ Panis non calidus: nec si nimis inueterat
Sed fermentatus: oculatus sit bene coctus
Sit modice salsus: validade fruge refectus
Non comedas crustam coleras: quia gignit adustū
Panis salsatus: fermentatus bene coctus
Purus sit sanus: qui non ita sit tibi vanus.
¶ Est caro porcina sine vino peior ouina
Si tribuis vina tunc est cibus et medicina.
¶ Gliā porcorum bona sunt: mala sunt reliquorum
Impedit vrinam mustum: soluit cito ventres
Hepates enfariz: splenis: generat lapidemq̃.
¶ Potus aque sumptus sit edenti valde nocivus
Frigefacit stomachum servatq̃ cibum tibi crudus.
¶ Sunt nutritive multum carnes vituline.
¶ Sunt bona galina: capo: turtur: sturna. columba
Quicula: ṽl merula: phasianus: ethigoneta:
¶ Perdix: frigellus: ore: tremulusq̃: amarellus
¶ Si pisces molles sūt magno corpore tolle
Si pisces duri parui sunt plus valituri.
¶ Lucius et parca saxaulis et albica tenca
Bomus plagicia cum carpa galbo truca.

Regimen sanitatis salerni:

¶ Nocibus anguille prae sunt si comedantur
Qui phisicam non ignorant hec testificantur.
Caseus anguilla nimis obfunt si comedantur.
¶ Si tu sepe bibas et rebibendo bibas.
¶ Inter prandendum sit sepe parumq; bibendum.
¶ Si sumas ouum molle sit atq; nouum.
¶ Pisam laudare decreuimus ac reprobare
¶ Pellibus ablatis est bona pisa satis.
Est inflatiua cu; pellibus atq; nociua.
¶ Lac eschicis sanum: caprinum post camelinum
Ac nutritiuum plus omnibus est asininum.
¶ Plus nutritiuum vaccinum sit et ouinum.
¶ Si febricit caput; doleat non est bene sanum.
¶ Venit et humectat: soluit sine febre butyrum.
¶ Incidit atq; lauat: penetrat: mūdāt quoq; serum:
¶ Caseus est gelidus: stipans grossus quoq; durus
Caseus et panis bonus est cibus hic bene sanis
Si non sunt sani tunc hunc non iungito panis.
¶ Ignari medici me dicunt esse nociuum
Sed tamen ignorant cur nocumenta feram
Languenti stomacho caseus addit opem
Si post sumatur terminat ille dapes.
¶ Qui phisicam non ignorant hec testificantur.
¶ Inter prandendum sit sepe parumq; bibendum
At minus egrotēs: non inter fercula potes.
¶ At vites penam de potibus incipe cenam.
¶ Singula post oua pocula sume noua
¶ Post pisces nux sit. post carnes caseus assit.
¶unica nux pdest: nocet altera: tertia mors est.
¶ Adde piro potum nux est medicina veneno
¶ Fert pira nostra pirus sine vino sunt pira virus.

Regimen sanitatis salerni:

Si pira sunt virus sit maledicta pirus.
Si coquis antidotum pira sunt: sed cruda venenum.
Cruda grauāt stomachū releuāt pira cocta grauāt.
Post pira da potum: post pomum vade fecatum.
¶ Cerasa si comedas tibi confert grandia bona.
Expurgans stomachū: nucleus lapidem tibi tollit.
Et de carne sua sanguis eritque bonus.
¶ Infrigidant: laxant: multum profunt tibi pruna.
¶ Persica cum musto vobis datur ordine iusto.
Sumere: sic est mos nucibus sociendo facemos.
¶ Passula non spleni tussi valet est bona reni.
¶ Scrofa tumor glādes ficus cataplasmate cedit.
Junge papauer et confracta foris tenet ossa.
Mediculos veneremque facit: sed cuilibet obstat.
¶ Multiplicant mictū: ventrem dant escula strictū.
Escula dura bona: sed mollia sunt melliora.
¶ Prouocat vrinam mustum: cito soluit et inflat.
¶ Si ossos humores nutrit ceruissa: vires.
Prestat et augmentat carnem: generatque cruorem.
Prouocat vrinam: ventrem quoque mollit et inflat.
Infrigidat modicum: sed plus dessecat acetum.
Infrigidat macerat melanc. dat sperma minorat.
Siccos infestat neruos et pinguis siccatur.
¶ Rapa iuuat stomachum: nouit producere ventum.
Prouocat vrinam faciet quoque dente ruinam.
Si male cocta datur hinc tortio tunc generatur.
¶ Egeritur tarde cor digeritur quoque dure.
Et pariter stomachus melior sit in exteriora.
Redit lingua bonum nutrimentum medicum.
Digeritur facile pulmo: cito labitur ipse.
Est melius cerebrum gallinarum reliquorum.
¶ Semen fentuli fugat et spiracula cuncta.

Regimen sanitatis saterni.

¶ Emendat visum: Romachum confortat anisum
Copia dulcoris anisi sit melioris
¶ Si cruor eminat spodi sumptum cito sanat
¶ As condimenti preponi debet edentibus
Sal virus refugiat: et non sapidumq; saporat
Nam sapit esca male que datur absq; sale.
Erunt per falsa visum: vel sperma minuant
Et generant scabiem pruritum siue vigorem.
¶ Hi feruore vigent tres: salus amarus acutus.
Alget acetosus sic stipans ponticus atq;
Suctus et insipidus dulcis dant temperamentum.
¶ Bis duo vira facit: mundat dentes dat acutum.
Alum quod minus est implet: minuit quod abundat
¶ Omnibus assuetam iubeo seruare dietam.
Approbo sic esse ni sit mutare necesse.
Est hypocras testis quoniam sequitur mala pestis
Fortior est meta medicine certa dieta
Quam si non curas fatue regis & male curas.
¶ Quale quid & quando quantum quoties vbidado
Ista notare cibo debet medicus dietando
¶ Jus caulis soluit cuius substantia stringit
Atras quando datur venter laxare paratur
¶ Dixerunt maluam veteres quia moliat aluum.
Adalue radices rase generant tibi feces
Alue mouerunt et fluxum sepe dederunt
¶ Dentitur menta si sit depellere lenta
Aentris lumbricos stonachi vermesq; nocuos
¶ Cur moriatur homo cui salua crescit in horto?
Contra vim mortis non est medicamen in ortis.
Salua confortat nervos: manuumq; tremorem
Tollit: et eius ope febris acuta fugit
Salua castoreum laudula premula veris

Regimen sanitatis salerni.

Masur athanasia sanant paralatica membris
Saluia saluatrix nature consiliatrix
Mobilis est ruta quia lumina reddit acuta
Aurilio rute vir quippe videbit acute.
Ruta viris coitum minuit: mulieribus auget
Ruta facit castum: dat lumen et ingerit alium
Cocta facit ruta de pulicibus loca tuta.
De cepis medici non consentire videntur
Colericis non esse bonas dicit galienus
Flegmaticis vero multum docet esse salubres
Presertim stomacho pulchrumque creare colorem
Contritit cepis loca denudata capillis
Sepe fricans poteris capitis reparare decorem
Est modicum granum siccum calidumque synapis
Dat lachrymas purgatque caput tollitque venenum
Crapula discutitur capitis dolor atque grauedo
Purpuream dicunt violam curare caducos
Egris dat somnum: vomitum quoque tollit ad vsum
Compescit tussim veterem: colicisque medetur
Pellit pulmonis frigus: ventrisque tumorem
Omnibus et morbis hec subuenit articulozum.
Isopus est herba purgans a pectore flegma
Ad pulmonis opus cum melle coquatur yso pus
Antibus crinium fertur reparare colorem.
Appositum caneris tritum cum melle medetur
Cum vino potum poterit sedare dolorem
Sepe solet vomitum ventremque tenere solutum.
Enula campana reddit precordia sana
Cum succo rute si succus sumitur huius
Affirmat ruptis nil esse salubrius istis.
Cum vino coleram nigram potata repellit
Sic dicunt veterem sumptum curare podagram.

Regimen sanitatis salerni.

¶ Illius succo crines retinere fluentes
halitus asseritur: dentis curare dolorem
Et scamas succus sanat cum inelle perunctus.
¶ Necatis pullis hac lumina mater yrido
Plinius ut scribit Quis sint eruta reddit
¶ Auribus infusus vermes succus necat eius
Correx verrucas in aceto cocta resoluit.
¶ Pomorum succus flos partus destruit eius.
¶ Confortare crocus dicitur letificando
Membrisq; defecta confortat epar reparando.
¶ Reddit fecundas pemansum sepe puellas
Isto stillantem poteris retinere cruorem.
¶ Quod piper est nigrum non est dissolvere pigri
Flegmata purgabit digestiuamq; iuuabit
¶ Rencopiper stomacho prodest tussisq; dolori
Atile preueniet motum febrisq; rigorem.
¶ Et mor post escam dormire nimisq; moueri
Ista grauare solent auditus ebrietatq;
¶ Motus longa fames vomitus percussio casus.
Ebrietas frigus tinnitum causat in aure.
¶ Balnea vina ventus piper allea fumus
Porri cum cepis lens fletus faba synapis
Solicoitus ignis labor ictus acumina puluis
Ista nocent oculis: sed vigilare magis.
¶ Feniculus verbena rosa chelidonia ruta.
Ex istis fit aqua que lumina reddit acuta.
¶ Sic dentes serua: porro collige grana
Ne careas iure cum iusquiamo simul vie
Sicq; per embotum fumum cape dente remotum.
¶ Auris oleum frigus capitis anguillaq; potus
Ac pomum erudum faciunt hominem fore raucū.
¶ Ieiunia vigila caleas dape valde laboris

Regimen sanitatis salerni.

Inspira calidum: modicus bibes: comprime flatum
Hec bene tu serua si vis depellere reuma.
Si fluat ad pectus: dicatur reuma catharrus
Ad fauces: brancus: ad nares: esto coriza.
¶ Auripigmentum sulphur miscere memeto
His decet apponi calces: commisce saponi
Quattuor hec misce comirtis: quatuor istis
Fistula curatur: quater ex his si repleatur.
¶ Ossibus ex denis: his centenisq; nouenis
Constat homo: denis bisdentibus: duodenis
Ex tricentenis: decies sex quinq; venis.
¶ Quattuor humores humano corpore constāt
Sanguis: cux: colera: flegma: melancolia.
Terra: melā. aq̃ fleg. aer: sāguis. coler: ignis.
¶ Natura pingues isti sunt atq; iocantes.
Semper riuorescupiūt audire frequētes
Hos: venus: et bacchus: delectāt: fercula ris?
Et facit hos hilare: et dulcia verba loquentes
Omnib⁹ hi studiis abiles sūt: et magis apti.
Qualibet ex causa: nec eos leuiter mouet ira.
Largus: amans: hilaris: ridens: rubeiq; coloris.
Cantans: carnosus: satis audax: atq; benignus.
¶ Est humor colere: qui cōpetit spetuosiss
Hoc genus est hominum: cupiens precellere cūctos
Hi leuiter discunt: multum comedunt: cito crescūt.
Indeq; magnanimi sunt: largi sūma petentes
Hirsutus: fallax: irascēs: prodigus: audax.
Alutus: gracilis: siccus: croceiq; coloris.
¶ Flegma: vires modicas tribuit: latoq; breuesq;
Flegma facit pingues: sanguis reddit: mediocres
Ocia non studio tradunt: sed corpora somno
Sensus: hebes: tardus: motus: pigritia: somnus:

Regimen sanitatis salerni.

Hic somnolentus | piger | in sputamine multus
Est huic sensus ebes | pinguis | faciem simul albus.
Bestat adhuc tristis colore substantia nigre
Que reddit prauos pertristes pauca loquentes
Hi inuigilant studiis nec mens est dedita somno
Seruant propositum sibi nil reputant fore tutum
Inuidus et tristis | cupidus | dextreque tenacis
Non expers fraudis | timidus | luteique coloris.
Hi sunt humores qui prestant cuius colores
Omnibus in rebus ex flegmate fit color albus
Sanguine fit rubeus colera rubea quoque rufus
Si peccet sanguis facies rubet extat ocellus
Infanturque gene corpus nimiumque grauatur
Est pulsusque frequens plenus mollis dolor ingens
Marime fit frontis et consipatio ventris
Siccusque lingua sitis et somnia plena rubore
Dulcor adest sputi sunt acris dulcia queque
Hic Venus septenus vix fleubothomum petit annus
Spiritus vberior fiet per fleubothomiam.
Spiritus ex potu vini mox multiplicatur
Humorumque cibo damnum lente reparatur
Lumina elarificat sincerat fleubothomia
Mentes et cerebrum calidas facit esse medullas
Viscera purgabit stomachum ventremque coerces
Puros dat sensus dat somnum media tollit.
Auditus vocis vires producit et auge.
Tres infunt istis Mayus September Aprillis
Et sunt lunares sunt velut hydra dies
Prima dies priui postremaque posteriorum
Nec sanguis minui nec carnibus anseris uti
In sene vel iuvene si vene sanguine plene
Omni mense bene confert incilio vene

Regimen sanitatis Salerni

Hi sunt tres menses: mayus | september | aprilis
In quibus eminas vt longo tempore viuas.
¶ Frigida natura: frigens regio: dolos ingens
Post lauachrum coitum minor etas atq; senilis
Moribus prolixus: repletio potus et esce
Si fragilis vel subtilis sensus stomachi sit
Et fastiditi tibi non sunt fleubothomandi
¶ Quid debes facere quando vis fleubothomari
Vel quando minuis: fueris vel quando minutus
Anctio seu potus lauachrum vel fascia motus
Debent non fragili tibi singula mente teneri.
Exhilarat tristes iratos placat amantes
Ne sint amentes fleubothomia facit
Fac plagam largam mediocriter vt cito fumus
Creat vberus liberiusq; cruor.
Sanguine subtracto ser horis est vigilandum
Ne somni fumus ledat sensibile corpus
Ne neruum ledas non sit tibi plaga profunda
Sanguine purgatus non carpas protinus escas
Omnia de lacte vitabis rite minute
Et vitet potum fleubothomatus homo
Frigida vitabis quia sūt inimica minutis
Interdictus erit minutis nubibus aer
Siritus exultat minutis luce per auras
Omnibus apta quies est motus valde nocuus
Principio minuas in acutis perper acutis
Estatis medie multum de sanguine tolle
Sed puer atq; senex tollet vterq; parum.
Aer tollet duplum: reliquum tempus tibi simp' lum.
Estas ver dextras: autumnus hyemscq; sinistras
Quattuor hec membra | cephe | cor | pes | est vacuanda
Aer cor | par estas | ordo sequens reliquas.

Regimen sanitatis salerni.

¶ Dat saluatella tibi plurima dona minuta
Purgat epar: splenem: pectus: precordia: vocem
Imnaturalem tollit de corde dolorem.
¶ Si dolor est capitis ex potu limpha bibatur
Ex potu nimio nam febris acuta creatur
Si vertex capitis vel frons estu tribulentur
Tempora fronsq; simul moderate sepe fricentur
Moxella cuncta necnon calidaq; lauentur.
¶ Temporis estiu ieiunia corpora siccant
Quolibet in mense confert vomitus quoq; pugat
Humores nocuos stomachi lauat ambitus omnis
Aer autūnus: hyems: estas dominatur in anno
Tempore vernali calidus sit & humidus aer
Et nullum tempus melius sit fleubothomie
Asus tunc homini veneris confert moderatus
Corporis et motus: ventrisq; solutio: sudor:
Balnea: purgentur tunc corpora per medicinas
Estas more cale siccatur noscatur in illa
Tunc quoq; precipue coleram rubeam dominari
Humida frigida fercula ventur si venus extra
Balnea non prosunt: sint rare fleubothomie
Utilis est requies: sit cuq; moderamine potus.

¶ Finitur regimen sanitatis Salerni. Summa ac
curatione recognitum in officina Joannis barbier
Millesimo quingētesimo decimoquinto. iij. nonas
Maij.

Tabula sicini.

¶ Capitulo primi libri qui tractat de vita sana.	
¶ Proemium in quo etiam agitur sanitatem mentis sanitati corporis ante ponendam.	
¶ Houem studiosorum duces.	Cap. i.
¶ Quam diligens huiusmodi cura sit cerebri cordis stomachi spiritus.	ca. ii.
¶ Litterati pituita: et atra bilis obnoxii sunt.	cap. iij.
¶ Quot sint causae quibus fieri melancholici sine vel fiat.	ca. iij.
¶ Cur melancholici ingeniosi sint: et quales melancholici sint eiusmodi: quales contra	ca. v.
¶ Quo pacto atra bilis conducat ingenio.	cap. vi.
¶ Quinque sunt precipui studiosorum hostes pituita atra bilis: coitus: satietas: matutinus sonus.	ca. vii.
¶ Que sit hora inchoandis studiis oportunitas: quisve continuandi modus.	ca. viii.
¶ Quomodo sit vitanda pituita.	ca. ix.
¶ Qua ratione vitanda sit atra bilis.	cap. x.
¶ Cura stomachi.	ca. xi.
¶ De his quae fouent membra precipua vires spiritus.	ca. xij.
¶ Medicine contra pituitam	ca. xij.
¶ Destillatio atque eius cura.	ca. xiiij.
¶ Dolor capitis et cura eius.	ca. xv.
¶ De cura visus.	cap. xvi.
¶ De gustu id restaurando.	capitu. xvij.
¶ De erecta atra bilis cura.	ca. xviii.
¶ De sirupis.	cap. xix.
¶ De pilulis.	cap. xx.
¶ De medicina liquida.	capitu. xxi.
¶ De sanguinis missione.	cap. xxij.
¶ De electuariis.	cap. xxiiij.
¶ Denuntiatio vigilia.	cap. xxiiij.
¶ De habitudine atque obliuione.	capitu. xxv.

Tabula Ficin.

Corporum quidē spiritū cura incorporeū vero co-
le: Xitātē deniq; venerare. Prīmū medicina p̄stat:
secūdū disciplina moraliteriū Xō religio. ca. xvi.
¶ Proemium in librum secundum de vita longa.

Capitula eiusdem libri.

Ad perfectionē sciētie necessaria est vita lōga: quā
etiam diligentia p̄stat. Cap. i.

Aitalis calor nutritur humore: quo deficiente fit re-
solutio quo exedente fit suffocatio. Cap. ii.

Quomodo temperādus calor ad humorem atq; vi-
cissim quodā Pinerue cōsilio. Cap. iii.

Quib; decāis arefcit humor natural: v; pegrin; ex-
undat. q̄ necessaria sit ad vitā p̄fectā digestio. c. iiii.

Sāguis et humor accōmodat; vite aeris esse debet:
qualitate tēpar; substantia medi; atq; tenax. cap. v.

Quis comedēdi bibēdiq; regla: et q̄litase patz. c. vi.

Ne vtaris alimētis q̄ cito putrescūt: nec i eiusmodi
regiōib; habitēs: vinū et triticum p̄e ceteris elige
putrefactionem et resolutionem fuge. cap. vii.

Dieta: victus: medicina sensum. ca. viii.

Nature aromatū et cordialium necessarie: et rursus
qualis senum victus. cap. ix.

De auro aureis alimētis: et recreatiōe senū. cap. x.

De vsu lactis sanguisq; humani p̄ vita senū. ca. xi.

Dieta: habitatio: cōluetudo senum. ca. xii.

Que ad micula senes a planetis accipiāt ad oīa mē-
bra fouēda. vbi memēto passas vvaspigue facē se-
cur atq; corrobore: qd̄ maxīm ē vite s̄sidiū. c. xiii.

Cōfabulario senū subvenere p̄viretia prata. c. xiiii.

Abcurius alloqui senes et cōsultis eis circa volu-
ptates odores cantus medicinas. cap. xv.

Cōfirmatio superior: et q̄devitare debem; assidua

Tabula sicini:

cogitationē et coitum

De medicis senū z d' habitatiōe iterū atq; dieta. xvij

De nutrimento spūs z p'seruatiōe vite p' odores. vbi i
hoc capitulo de v'su mell' d'r. Demēto rosaceū mel so
lidū z liqdū senibz p'seruād; accōmodatissimū. viiij.

Abagorū medicina pro sensibus.

ca. xix.

De periculis eustandis ex quolibet vite septenario
imminentibus.

capitul. xx.

¶ Proemiū i librū scitū de vita celit'. Ca. eiusdem.

In quo p'stat km plotinū xrus fauorem celit' attra
hens scz in eo q' aīa mūdi z stellarū demonūq; aīe fa
cile alliciūt corporū formis accōmodatis. Capi. i.

De concordia mūdi de natura hoīs sectū stellarū
quomodo fiat attract' ab vna quaq; stella. cap. ij.

Inter animā mūdi z corpus eius manifestū est spūs
eius in cuius virtute sunt quattuor elementa. Hos
vero p' spiritū nostrū hūc possumus haurire. ca. iij.

Spirit' noster haurit mūdi spiritū p' radios solis z
iouis: quaten' ipse sit solaris z iouialis. ca. iij.

Tres gratie sūt i iupiter sol et ven'. Iupit' ē grā ge
minax media z maxime nobis accōmodata. cap. v.

De virtute i nobis naturali vitali aīali: z per quos
planetas adiuuāt; z quomodo p' aspectū lune ad so
lē z venerē: maxime vero ad iouem. cap. vi.

Quomodo mēbra foueātur i nobis per comparatio
nem lune ad signa z ad stellarū fixas. cap. viij.

De virtutibus vsu stellarū fixarū

ca. viij.

Dignitates planetarū i signis ad vsū medicinarū. ca. ix.

Quomodo planetis vti debeam' i medicinis. cap. x.

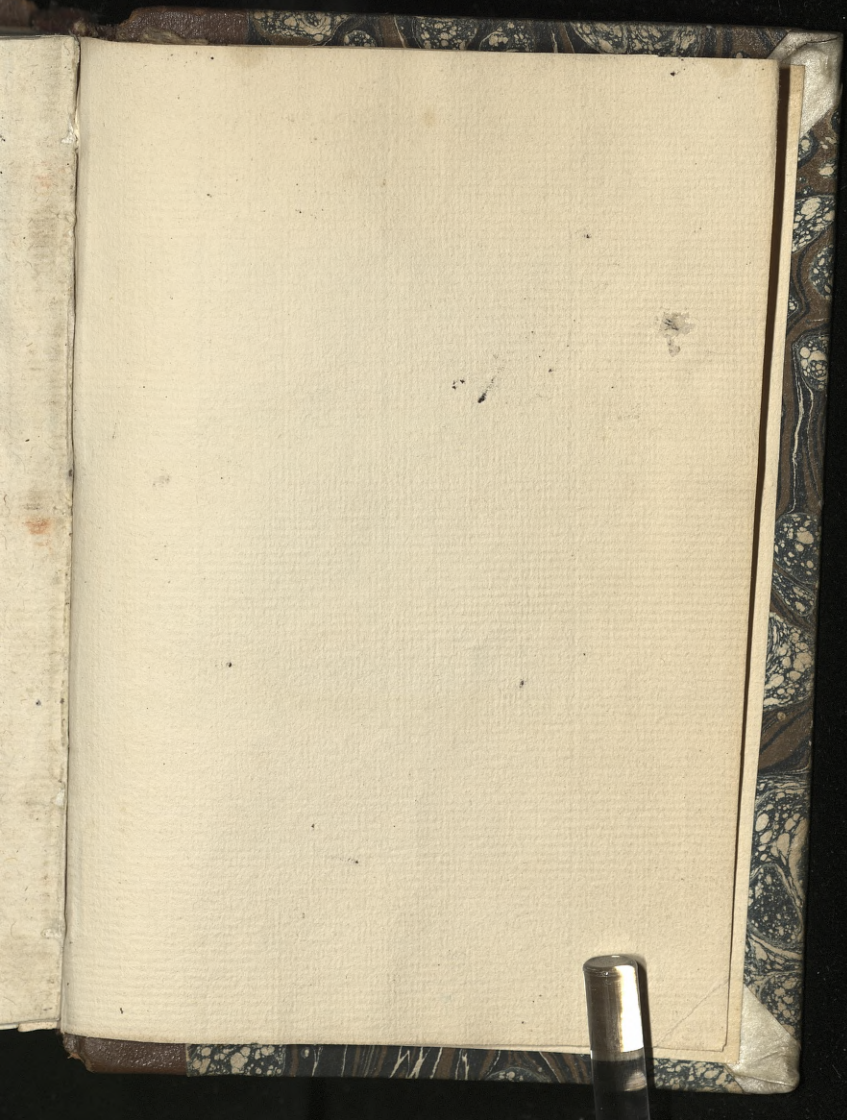
Quib' modis spūs n'r haurire plurimūz pōt de spū
vitaq; mūdi. Et q' planete spiritū pcreāt atq; recreāt
et quales ad vnūquēq; planetā pertinent. c. xi.

Tabula Sicini

Res nales atq; etiā artificiose hñt virtutes a stellis
 occultas: p q̄s spm̄ n̄m stellis eisdē exponit̄ ca. xij.
 De virtute imaginū s̄m antiquos: atq; medicinarū
 celitus acquisita. ca. xij.
 Ordines rerū a stellis pendētū v̄ solariū atq; s̄m
 et quomodo spūsiat solaris. ca. xij.
 De virtute imaginū s̄m antiq̄s atq; medicinarū: quō
 medicine sunt longe validiores q̄ i imagines. ca. xv.
 De potestate celū de viribus radiorū: vnde vim sorti
 ri putentur imagines. ca. xvi.
 Quā vim hñt figure i celo atq; sub celo. ca. xvij.
 Quales celestīū figuras antiqui imaginib⁹ impris
 me bāt. ac de vsu imaginum. ca. xvij.
 De fabricanda vniuersi figura. ca. xix.
 Quāā imagines vim hñe putent̄ in sp̄m̄ et spūs in
 eas et de affectu v̄tentis et operantis. ca. xx.
 De virtute v̄borū atq; cāt⁹ ad bñficiū celeste captādū
 ac de septē gradib⁹ pducētib⁹ ad celestia. ca. xxi.
 Quō septē modis nos celestib⁹ accōmodare possu
 mus: et q̄b⁹ factus sit malefic⁹: q̄b⁹ pp̄iti⁹ q̄s iuppis
 a factio defēdat: quō celū agat i spm̄: et corpus: et aīa
 Et p̄pere viuas: agatq; in p̄mis cogno (ca. xxi).
 scē igemū: sidus: genitū tuū r̄locū eisdē pueniētē: hic
 habita p̄fessionem sequere naturales. ca. xxi.
 Qua rōne l̄fati cognoscāt ingenitū suū: sequanturq;
 victum sp̄ritui consentaneum. ca. xxi.
 Astronomica diligētia i liberis p̄creādīs: in p̄parā
 dis epulis in edificijs et habitatione atq; vestibus.
 Et quāntum curare talia liceat. ca. xxv.
 Quō p̄inferiora sup̄iorb⁹ exposita deducāt sup̄iora.
 et p̄mūdanas m̄stias mūdana potissimū oōa. c. xxv.

Finis tabule.

1111
Nr 723776

d.
N. 1978

KSIEGARNIA

ANTYKWARIAT

NR 723776

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

BIBLIOTEKA KÓRNICKA

13858

Marsili
Ficinu
De tripli
vita
1515